Jules Verne

Ocolul Pământului în optzeci de zile

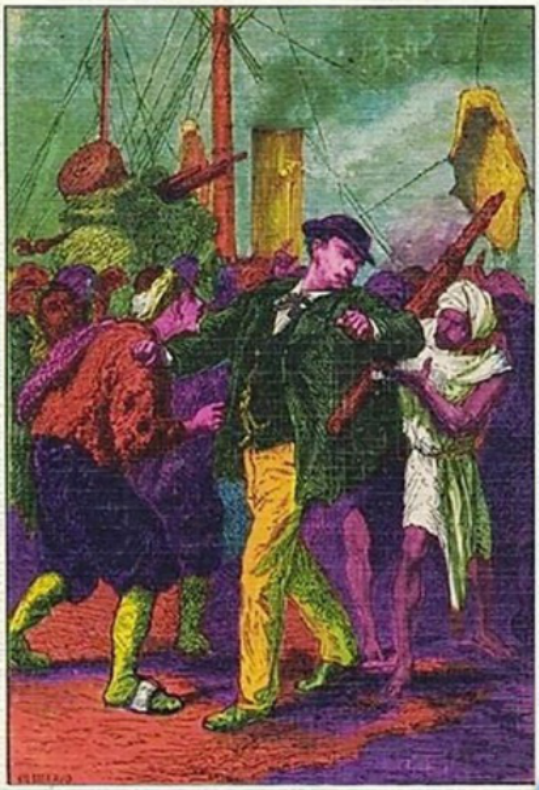

EDITURA ION CREANGĂ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Prezentare grafică
VAL MUNTEANU

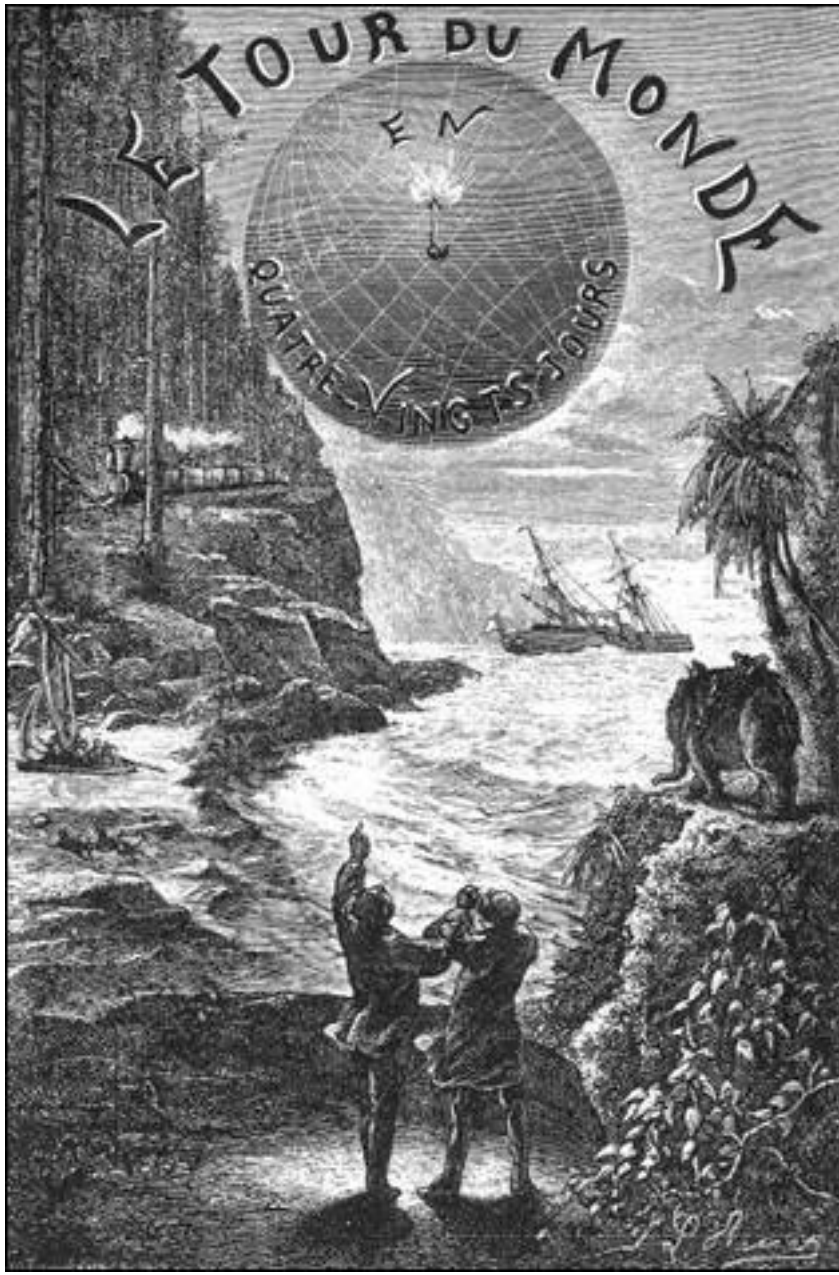

Le Tour du monde en quatre-vingts jours (1872)

Illustrations by Alphonse de Neuville and Léon Benett

Librairie Hachette
Collection Hetzel

Jules Verne
1

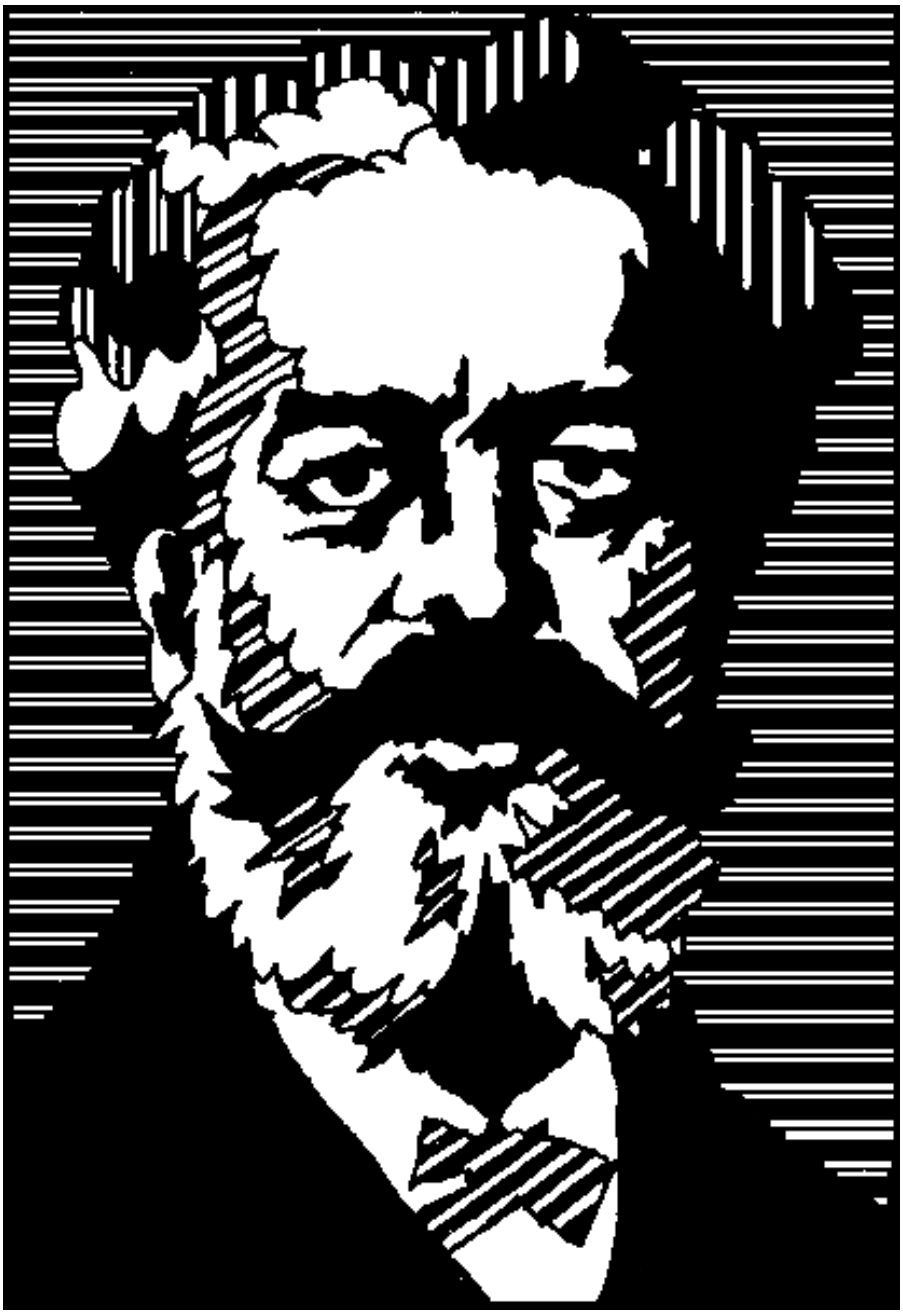

Jules Verne

OCOLUL PĂMÂNTULUI ÎN OPTZECI DE ZILE

În româneşte de RADU TUDORAN

Ediţie electronică îngrijită de

EDITURA ION CREANGĂ
1971

Cuprins

Capitolul I ÎN CARE PHILEAS FOGG ŞI PASSEPARTOUT SE ACCEPTĂ RECIPROC, UNUL CA STĂPÂN, CELĂLALT CA SERVITOR
Capitolul II ÎN CARE PASSEPARTOUT ESTE CONVINS CĂ ÎN SFÂRŞIT ŞI-A GĂSIT IDEALUL
Capitolul III ÎN CARE ÎNCEPE O CONVERSAŢIE CARE AR PUTEA SĂ-L COSTE SCUMP PE PHILEAS FOGG
Capitolul IV ÎN CARE PHILEAS FOGG ÎL LASĂ CU GURA CĂSCATĂ PE SERVITORUL SĂU PASSEPARTOUT
Capitolul V ÎN CARE O NOUĂ ACŢIUNE APARE LA BURSA LONDONEZĂ
Capitolul VI ÎN CARE AGENTUL FIX DĂ DOVADĂ DE O NERĂBDARE FOARTE ÎNDREPTĂŢITĂ
Capitolul VII CARE DOVEDEŞTE ÎNCĂ O DATĂ INUTILITATEA PAŞAPOARTELOR ÎN RAPORTURILE CU POLIŢIA
Capitolul VIII ÎN CARE PASSEPARTOUT VORBEŞTE, POATE, CEVA MAI MULT DECÂT S-AR CUVENI
Capitolul IX ÎN CARE MAREA ROŞIE ŞI MAREA INDIILOR SE ARATĂ FAVORABILE PLANURILOR LUI PHILEAS FOGG
Capitolul X ÎN CARE PASSEPARTOUT E PREA FERICIT SĂ SCAPE CU FAŢA CURATĂ DINTR-O ÎNCURCĂTURĂ PIERZÂNDU-ŞI NUMAI GHETELE
Capitolul XI ÎN CARE PHILEAS FOGG CUMPĂRĂ UN ANIMAL DE CĂLĂRIE LA UN PREŢ DE NECREZUT
Capitolul XII ÎN CARE PHILEAS FOGG ŞI ÎNSOŢITORII SĂI SE AVENTUREAZĂ PRIN PĂDURILE INDIEI ŞI ÎN CARE SE VEDE CE VA URMA DE AICI
Capitolul XIII ÎN CARE PASSEPARTOUT NE ÎNTĂREŞTE PĂREREA CĂ NOROCUL SURÂDE CELOR CURAJOŞI
Capitolul XIV ÎN CARE PHILEAS FOGG COBOARĂ MINUNATA VALE A GANGELUI FĂRĂ SĂ-I DEA PRIN MINTE SĂ O ADMIRE
Capitolul XV ÎN CARE SACUL CU BANCNOTE SE UŞUREAZĂ DE ALTE CÎTEVA MII DE LIRE
Capitolul XVI ÎN CARE FIX N-ARE DE LOC AERUL SĂ CUNOASCĂ FAPTELE DESPRE CARE I SE VORBEŞTE
Capitolul XVII ÎN CARE E VORBA DE UNELE ŞI DE ALTELE ÎN TIMPUL TRAVERSĂRII DE LA SINGAPORE LA HONG KONG
Capitolul XVIII ÎN CARE PHILEAS FOGG, PASSEPARTOUT ŞI FIX ÎŞI VĂD FIECARE DE TREBURILE LOR
Capitolul XIX ÎN CARE PASSEPARTOUT ARATĂ UN PREA VIU INTERES STĂPÂNULUI SĂU, ŞI ÎN CARE SE VEDE CE URMEAZĂ DE AICI
Capitolul XX ÎN CARE AGENTUL FIX INTRĂ ÎN LEGĂTURĂ DIRECTĂ CU PHILEAS FOGG
Capitolul XXI ÎN CARE CĂPITANUL GOELETEI TANKADERE E ÎN MARE PRIMEJDIE DE A PIERDE O PRIMĂ DE DOUĂ SUTE DE LIRE
Capitolul XXII ÎN CARE PASSEPARTOUT CONSTATĂ CĂ E BINE SĂ AI TOTDEAUNA CEVA BANI ÎN BUZUNAR, CHIAR ŞI LA CAPĂTUL CELĂLALT AL PĂMÂNTULUI
Capitolul XXIII ÎN CARE NASUL LUI PASSEPARTOUT SE LUNGEŞTE PESTE MĂSURĂ
Capitolul XXIV ÎN CURSUL CĂRUIA SE TRAVERSEAZĂ OCEANUL PACIFIC
Capitolul XXV ÎN CARE SE FACE O SCURTĂ DESCRIERE A ORAŞULUI SAN FRANCISCO ÎNTR-O ZI DE MITING
Capitolul XXVI ÎN CARE SE CĂLĂTOREŞTE CU TRENUL EXPRES PE CALEA FERATĂ A PACIFICULUI
Capitolul XXVII ÎN CARE PASSEPARTOUT ASCULTĂ CU O VITEZĂ DE DOUĂZECI DE MILE PE ORĂ UN CURS DE ISTORIE MORMONĂ
Capitolul XXVIII ÎN CARE PASSEPARTOUT NU IZBUTEŞTE SĂ FACĂ ÎNŢELES LIMBAJUL RAŢIUNII
Capitolul XXIX ÎN CARE SE VOR POVESTI ÎNTÂMPLĂRI DIVERSE, POSIBILE NUMAI PE RAIL-ROAD-URILE AMERICANE

Capitolul XXX ÎN CARE PHILEAS FOGG NU-ŞI FACE DECÂT DATORIA
Capitolul XXXI ÎN CARE INSPECTORUL FIX IA FOARTE ÎN SERIOS PREOCUPĂRILE LUI PHILEAS FOGG
Capitolul XXXII ÎN CARE PHILEAS FOGG PORNEŞTE LUPTA DIRECTĂ ÎMPOTRIVA NENOROCULUI
Capitolul XXXIII ÎN CARE PHILEAS FOGG SE DOVEDEŞTE A FI LA ÎNALŢIMEA ÎMPREJURĂRILOR
Capitolul XXXIV CARE ÎI DĂ LUI PASSEPARTOUT PRILEJUL SĂ FACĂ UN JOC DE CUVINTE TERIBIL, DAR POATE INEDIT
Capitolul XXXV ÎN CARE PASSEPARTOUT NU AŞTEAPTĂ SĂ I SE REPETE UN ORDIN AL STĂPÂNULUI SĂU
Capitolul XXXVI ÎN CARE PHILEAS FOGG ESTE DIN NOU FOARTE COTAT LA BURSĂ
Capitolul XXXVII ÎN CARE SE DOVEDEŞTE CĂ, FĂCÂND OCOLUL PĂMÂNTULUI, PHILEAS FOGG N-A CÂŞTIGAT ALTCEVA DECÂT FERICIREA

Capitolul I
ÎN CARE PHILEAS FOGG ŞI PASSEPARTOUT SE ACCEPTĂ RECIPROC, UNUL CA STĂPÂN, CELĂLALT CA SERVITOR

În anul 1872, casa cu numărul 7 de pe Saville-row, Burlington Gardens – casă în care în 1814 murise Sheridan – era locuită de Phileas Fogg, esq.[1], unul din membrii cei mai ciudaţi şi mai remarcabili ai Reform-Club-ului din Londra, deşi el îşi dădea, pare-se, toată osteneala să nu atragă prin nimic atenţia asupra sa.

Deci, unuia dintre cei mai mari oratori care făcuse cinste Engliterei îi urma acest Phileas Fogg, personaj enigmatic, despre care nu se ştia nimic, decât că era un om foarte generos şi unul dintre cei mai frumoşi gentlemeni din înalta societate britanică.

Se spunea despre el că seamănă cu Byron – la chip, fireşte, căci, în ceea ce priveşte picioarele, n-avea nici un cusur[2] – însă un Byron cu mustăţi şi favoriţi, un Byron pe care nimic nu putea să-l tulbure, care ar fi putut să trăiască o mie de ani fără să îmbătrânească.

Englez fără îndoială, Phileas Fogg poate că nu era totuşi londonez. Nu fusese văzut niciodată nici la Bursă, nici la Bancă, nici la vreunul din ghişeele aflate în City. Nici în bazinele, nici în docurile Londrei nu intrase vreodată vreo navă al cărei armator să fie Phileas Fogg. Acest gentleman nu figura în nici un consiliu de administraţie. Numele său nu răsunase niciodată la vreun colegiu de avocaţi, nici la Temple, nici la Lincoln's-inn, nici la Gray's-inn. El nu pledase niciodată nici la Curtea cancelarului, nici la Înalta Curte de Justiţie, nici la Curtea fiscală, nici la Curtea eclesiastică. Nu era nici industriaş, nici comerciant, nici agricultor. Nu făcea parte nici din Institutul regal al Marii Britanii, nici din Institutul Londrei, nici din Asociaţia meşteşugarilor, nici din Institutul Russel, nici din Instituţia literară din vest, nici din Institutul de Drept, nici din acea Instituţie reunită a Artelor şi Ştiinţelor, aflată sub patronajul direct al graţioasei sale maiestăţi. În sfârşit, nu aparţinea nici uneia din numeroasele societăţi care abundă în capitala Angliei, începând cu Societatea Armonica şi terminând cu Societatea entomologică, fondată în scopul principal de a distruge insectele păgubitoare.

Phileas Fogg era membru al Reform-Club-ului şi atâta tot.

Celor care s-ar mira că un gentleman atât de misterios făcea parte dintre membrii acestei onorabile asociaţii, li s-ar putea răspunde că personajul nostru fusese primit la club în urma recomandaţiei domnilor Baring-fraţii, la care el avea credit deschis. De aici, o oarecare „suprafaţă", firească, de vreme ce toate cecurile semnate de el erau plătite la vedere, fără dificultăţi, din debitul său curent, totdeauna creditor.

Era bogat acest Phileas Fogg? Fără îndoială! Însă în ce chip făcuse această avere, n-ar fi putut să spună nici omul cel mai bine informat – iar Mr. Fogg era ultimul căruia te-ai fi putut adresa pentru a-i cere lămuriri. În orice caz, omul nu era câtuşi de puţin risipitor, dar nici zgârcit, căci de câte ori trebuia întregită o sumă pentru o cauză nobilă, utilă sau generoasă, el dăruia banii fără zgomot, ba chiar anonim.

Într-un cuvânt, nimic mai puţin comunicativ decât acest gentleman. El vorbea cât mai puţin posibil – şi părea cu atât mai misterios cu cât era mai tăcut. Cu toate acestea, viaţa sa nu avea nimic ascuns. Dar gesturile şi faptele sale se repetau atât de matematic, încât imaginaţia nemulţumită a oamenilor căuta ceva dincolo de ele.

Oare călătorise în viaţa lui? Pesemne da, căci nimeni nu cunoştea harta lumii mai bine decât el. Nu era colţişor, oricât de retras, despre care el, pare-se, să nu aibă cunoştinţe speciale. Câteodată, însă, în puţine cuvinte scurte şi clare, punea ordine în miile de vorbe care circulau în club pe seama călătorilor rătăciţi sau pierduţi; el arăta adevăratele probabilităţi – şi cuvintele sale parcă erau inspirate de un al doilea văz, căci evenimentele sfârşeau totdeauna prin a le justifica. Era deci un om care trebuie să fi călătorit pretutindeni – cel puţin cu închipuirea.

Totuşi se ştia sigur că de mulţi ani Phileas Fogg nu părăsise Londra. Cei care aveau cinstea de a-l cunoaşte ceva mai bine decât ceilalţi declarau că, în afară de drumul direct pe care îl străbătea în fiecare zi pentru a veni de acasă la club, nimeni nu putea pretinde să-l fi văzut vreodată în altă parte. Singurul său fel de a-şi trece timpul era lectura ziarelor şi jocul de wist. Câştiga adesea la acest joc tăcut, aşa de potrivit cu firea lui, însă aceste câştiguri destul de serioase nu-i intrau niciodată în pungă, ci figurau în bugetul său de binefaceri. De altfel, trebuie remarcat că Mr. Fogg juca, desigur, pentru a juca, nu pentru a câştiga. Jocul era pentru el o întrecere, o luptă împotriva unei dificultăţi, o luptă fără mişcare, fără mutare din

loc, fără oboseală, ceea ce se potrivea de asemenea cu caracterul său.

Nu se ştia ca Phileas Fogg să aibă o soţie, nici copii – ceea ce se poate întâmpla celor mai cumsecade oameni – nici rude, nici prieteni – ceea ce, e drept, se întâmplă mai rar. Phileas Fogg locuia singur în casa lui din Saville-row, unde nu intra nimeni. Niciodată nu se discuta nimic în ceea ce priveşte casa lui. Un singur servitor era de ajuns pentru a-l servi. Prânzind şi cinând la club, la ore fixate cronometric, în acelaşi salon, la aceeaşi masă, netratându-şi niciodată colegii, nepoftind nici un străin, el nu se întorcea decât pentru a se culca, precis la miezul nopţii, fără să se folosească vreodată de camerele confortabile pe care Reform-Club-ul le ţinea la dispoziţia membrilor săi. Din cele douăzeci şi patru de ore ale unei zile, el petrecea acasă zece, fie pentru a dormi, fie pentru a se ocupa de toaleta sa. La club, dacă se plimba, o făcea totdeauna cu un pas egal, în sala de la intrare, pardosită cu parchet de diferite culori, sau pe galeria circulară deasupra căreia se rotunjea o cupolă cu vitralii albastre, susţinută de douăzeci de coloane ionice în porfir roşu. Pentru prânzul sau cina sa, bucătăriile, cămara, oficiul, pescăria şi lăptăria clubului furnizau bogatele lor rezerve; servitorii clubului, personaje grave, în haine negre. Încălţaţi în pantofi cu talpă de pâslă, îl serveau în farfurii de porţelan special, pe o minunată faţă de masă, din pânză de Saxonia; paharul de cherry sau porto, sau vinul roşu cu arome şi cu scorţişoară i se serveau în cupe de cristal, de o formă cum nu se mai fabrică, ale clubului, în sfârşit băuturile sale erau ţinute la temperatura cuvenită datorită gheţii clubului, gheaţă adusă cu mari sacrificii tocmai din lacurile Americii.

Dacă a trăi în aceste condiţii înseamnă a fi excentric, trebuie să admitem că excentricitatea îşi are partea ei bună.

Casa din Saville-row, fără să fie somptuoasă, se bucura de un desăvârşit confort. De altfel, având în vedere obiceiurile invariabile ale locatarului, serviciul aici se reducea la puţin. Totuşi, Phileas Fogg îi pretindea unicului său servitor o punctualitate şi regularitate extraordinară. Chiar în ziua aceea, 2 octombrie, el îl concediase pe James Forster, omul făcându-se vinovat de a-i fi adus apa de bărbierit la 84° Fahrenheit în loc de 86°, şi acum îl aştepta pe succesorul acestuia, care urma să se prezinte între orele unsprezece şi unsprezece şi jumătate.

Aşezat rigid în fotoliul său, cu picioarele lipite ca ale unui soldat la paradă, cu mâinile pe genunchi, cu corpul drept, cu capul sus, Phileas Fogg urmărea acul pendulei, instrument complicat care arăta minutele, secundele, zilele cu data lor şi anul. La unsprezece şi jumătate, nici un minut mai târziu, Mr. Fogg urma să plece de acasă, după obiceiul său cotidian, spre a se duce la Reform-Club.

În clipa aceea se auzi ciocănind în uşa micului salon, unde se afla stăpânul casei.

James Forster, servitorul concediat, se ivi în prag.

— Noul servitor! vesti el.

Un flăcău de vreo treizeci de ani se arătă în uşă şi salută.

— Eşti francez şi te numeşti John? îl întrebă Phileas Fogg.

— Jean, dacă domnului nu-i displace! răspunse noul venit. Jean Passepartout, o poreclă cu care am rămas şi care explică însuşirile mele fireşti de a ieşi din orice încurcătură. Cred că sunt un băiat cumsecade, domnule, însă, ca să fiu cinstit, trebuie să mărturisesc că am avut multe meserii: am fost cântăreţ ambulant, călăreţ de circ, în care calitate am făcut salturi ca Léotard şi am dansat pe frânghie ca Blondin, pe urmă, ca să dau un scop mai folositor talentelor mele, am ajuns profesor de gimnastică, şi în ultima vreme am fost sergent de pompieri la Paris; în dosarul meu am chiar incendii remarcabile. Însă iată că acum cinci ani am părăsit Franţa şi, vrând să gust viaţa de familie, am devenit valet în Anglia. Or, în clipa de faţă fiind fără serviciu şi aflând că domnul Phileas Fogg este omul cel mai punctual şi cel mai sedentar din Regatul Unit, m-am prezentat la domnia sa cu speranţa de a trăi aici liniştit şi de a-mi uita chiar şi numele de Passepartout...

— Passepartout îmi place, răspunse stăpânul casei. Mi-ai fost recomandat, informaţiile despre dumneata sunt bune. Cunoşti condiţiile mele?

— Da, domnule!

— Bine! Ce oră este?

— Ora unsprezece şi douăzeci şi două, răspunse Passe-partout, după ce scoase din buzunarul jiletcii un uriaş ceas de argint.

— E în urmă! observă Mr. Fogg.

— Iertaţi-mă, domnule, dar nu se poate!

— E în urmă cu patru minute. N-are importanţă; este de ajuns să ştii diferenţa. Deci, începând din această clipă, miercuri 2 octombrie 1872, ora unsprezece şi douăzeci şi nouă

dimineaţa, te afli în serviciul meu!

Acestea zise, Phileas Fogg se ridică, luă pălăria cu mâna stângă, o puse în cap cu o mişcare de automat şi ieşi afară fără să mai adauge un cuvânt.

Passepartout auzi uşa de la stradă închizându-se o dată: ieşea noul stăpân; apoi încă o dată: ieşea la rândul lui predecesorul său, James Forster.

Passepartout rămase singur în casa din Saville-row.

Capitolul II
ÎN CARE PASSEPARTOUT ESTE CONVINS CĂ ÎN SFÂRŞIT ŞI-A GĂSIT IDEALUL

„Pe cinstea mea, îşi zise Passepartout, la început puţin aiurit, la Madame Tussaud am văzut oameni la fel de vii ca noul meu stăpân!”

Se cuvine să spunem aici că „oamenii” doamnei Tussaud sunt figuri de ceară foarte vizitate la Londra şi cărora, într-adevăr, nu le lipseşte decât darul vorbirii.

În timpul celor câteva clipe cât se aflase în faţa lui Phileas Fogg, Passepartout îşi cercetase repede, însă cu multă grijă, viitorul stăpân. Acesta era un bărbat care putea să aibă patruzeci de ani, cu o înfăţişare nobilă şi frumoasă, înalt, cu trupul neîngreunat, deşi ajuns la o oarecare împlinire, cu părul şi favoriţii blonzi, cu fruntea netedă, fără riduri vizibile la tâmple, cu chipul mai degrabă palid decât colorat, cu dinţi minunaţi. El părea să aibă în cel mai înalt grad acel ceva pe care fizionomiştii îl numesc „calm în acţiune”, însuşire comună tuturor celor ce fac mai multă treabă decât zgomot. Netulburat, flegmatic, cu privirea deschisă, cu pleoapele nemişcate, Phileas Fogg era tipul desăvârşit al acelor englezi cu sânge rece, atât de des întâlniţi în Regatul Unit şi a căror atitudine oarecum studiată a fost minunat redată de penelul Angelicăi Kauffmann. Privit în diferitele acte ale existenţei sale, acest gentleman făcea impresia unei fiinţe bine echilibrate, un om corect şi stăpânit, la fel de perfect ca un cronometru al lui Leroy sau Earnshaw. Într-adevăr, Phileas Fogg era exactitudinea personificată, ceea ce se vedea limpede din „expresia picioarelor şi mâinilor sale”, căci membrele omului, ca şi ale animalelor, sunt organe capabile să exprime şi pasiunile.

Phileas Fogg era unul din acei oameni matematic exacţi, care, niciodată grăbiţi, şi totdeauna gata, fac economie de paşi şi de mişcări. El nu făcea niciodată un pas mai mult decât era necesar, ci alegea totdeauna drumul cel mai scurt. Nu-şi pierdea vremea niciodată contemplând tavanul, nu-şi permitea nici un gest inutil, nu fusese văzut niciodată mişcat sau tulburat. Era omul cel mai puţin grăbit din lume, însă ajungea totdeauna la timp. După toate astea e lesne de înţeles că el trăia singur şi, ca să zicem aşa, fără nici un fel de relaţii sociale. Phileas Fogg ştia că în viaţă trebuie să te ciocneşti de alţii, şi cum ciocnirile te fac să întârzii, el nu se ciocnea de nimeni.

În ceea ce-l priveşte pe Jean, zis Passepartout, parizian veritabil, de cinci ani de când locuia în Anglia şi făcea meseria de valet la Londra, căutase în van un stăpân de care să se poată lega.

El nu era câtuşi de puţin unul dintre acei Frontini sau Mascarilli care, cu umerii ridicaţi, cu nasul în vânt, cu privirea îndrăzneaţă, nepăsători, nu sunt decât nişte secături neruşinate. Nu. Passepartout era un băiat cumsecade, cu chipul plăcut, cu buzele cărnoase care păreau gata mereu să guste şi să sărute, o fiinţă supusă şi serviabilă, cu unul din acele capete rotunde care îţi place să-l vezi pe umerii unui prieten. Avea ochii albaştri, faţa îmbujorată, cu obrazul destul de gras ca să-şi poată vedea singur pomeţii. Voinic, cu pieptul larg, cu o musculatură vânjoasă, el se bucura de o forţă herculeană, pe care exerciţiile din tinereţe o dezvoltaseră admirabil. Părul său negru era puţin cam răvăşit. Dacă sculptorii din antichitate cunoşteau optsprezece feluri de a orândui pieptănătura Minervei, Passepartout nu cunoştea decât unul singur pentru a sa: trei mişcări de pieptene, şi pieptănătura era gata!

Prudenţa cea mai elementară te împiedică să spui dacă firea expansivă a acestui flăcău se va potrivi cu a lui Phileas Fogg. Era oare Passepartout acel servitor cu desăvârşire punctual, care îi trebuia stăpânului său? Asta nu se putea şti înainte de a încerca.

După ce avusese, după cum se ştie, o tinereţe destul de vânturată, el visa la odihnă. Auzind cât e de lăudat spiritul metodic englezesc şi cumpănirea proverbială a gentlemenilor, flăcăul nostru venise să-şi caute norocul în Anglia. Însă până acum soarta nu-l ajutase; fusese în zece case, fără să prindă rădăcini nicăieri. Peste tot stăpânii erau capricioşi, schimbători, vântură-lume, ceea ce nu mai putea să-i convină lui Passepartout. Ultimul său stăpân, tânărul lord Longsferry, membru al Parlamentului, după ce îşi petrecea nopţile în „oysters-rooms"urile din Hay-Market, se întorcea prea adesea acasă cărat în spinare de policeman. Dorind înainte de toate să-şi poată respecta stăpânul, Passepartout îndrăznise să-i adreseze câteva observaţii respectuoase, care fuseseră prost primite, şi el trebuise să plece. Între timp auzise că Phileas Fogg, esq., căuta un servitor şi îndată se informase asupra acestui gentleman. Un personaj a cărui existenţă era aşa de regulată, care dormea totdeauna acasă, nu călătorea de loc, nu lipsea niciodată nici măcar o singură zi, nu putea decât să fie pe placul lui. Deci el se înfăţişase aici şi fusese primit în împrejurările cunoscute.

Şi astfel, când ceasul bătea unsprezece ore şi jumătate, Passepartout se găsea singur în casa din Saville-row. Îndată el începu inspecţia, parcurgând totul de la pivniţă până la pod. Această casă curată, bine orânduită, severă, puritană, al cărei serviciu era perfect organizat, îi plăcu. Ea îi făcu impresia unei frumoase cochilii de melc, însă o cochilie luminată şi încălzită cu gaz, căci hidrogenul carburat era îndestulător aici pentru amândouă aceste nevoi. Noul

servitor găsi fără greutate, la al doilea etaj, camera care îi era destinată; era pe gustul său. Sonerii electrice şi tuburi acustice o legau cu încăperile de la parter şi de la primul etaj. Pe cămin, o pendulă electrică era în legătură cu pendula din dormitorul lui Phileas Fogg, astfel încât cele două instrumente arătau în aceeaşi clipă aceeaşi secundă.

„Aici e de mine!” îşi zise Passepartout.

Văzu, de asemenea, în camera sa, un afiş pus deasupra pendulei: era programul lui zilnic. Acesta cuprindea – începând de la ora opt dimineaţa, ora reglementară la care se trezea Phileas Fogg, până la ora unsprezece şi jumătate, când el pleca de acasă pentru a se duce să prânzească la Reform-Club – toate amănuntele serviciului, ceaiul şi friptura de la ora opt şi douăzeci şi trei, apa de bărbierit de la nouă şi treizeci şi şapte, pieptănatul de la zece fără douăzeci şi aşa mai departe. Apoi, de la ora unsprezece şi jumătate dimineaţa până la miezul nopţii – ora de culcare a metodicului gentleman – totul era scris, prevăzut, sistematizat. Pentru Passepartout fu o adevărată bucurie să mediteze asupra acestui program şi să-şi întipărească în minte feluritele lui puncte.

Cât priveşte îmbrăcămintea stăpânului, ea era foarte bogată şi de cea mai bună calitate. Fiecare pantalon, haină sau vestă avea un număr de ordine trecut într-un registru de intrare şi de ieşire, arătând data la care, după anotimp, acestor veşminte le venea rândul să fie îmbrăcate. Aceeaşi ordine şi pentru încălţăminte.

Pe scurt, casa din Saville-row – care trebuie să fi fost un templu al dezordinii pe timpul ilustrului, dar zăpăcitului Sheridan – confortabil cum era mobilată, anunţa o viaţă plăcută. Nu se vedea nici bibliotecă, nici cărţi care nu i-ar fi folosit la nimic domnului Fogg, atâta vreme cât Reform-Club-ul îi ţinea la îndemână două biblioteci, una de literatură, alta de drept şi politică. În dormitor se afla o casă de bani de mărime mijlocie care, prin construcţia ei, era apărată tot atât de bine de foc ca şi de furt. Nici un fel de arme în toată casa, nici o unealtă de vânătoare sau de război; totul dovedea obiceiurile cele mai paşnice.

După ce examină locuinţa în amănunţime, Passepartout îşi frecă mâinile, cu faţa lui largă înflorind de bucurie, şi repetă voios:

„Aici e de mine! Bună treabă! O să mă înţeleg perfect cu Mr. Fogg! Un om de casă şi grozav de punctual; o adevărată maşină! Ei bine, n-am de ce să mă supăr că servesc o maşină!”

Capitolul III
ÎN CARE ÎNCEPE O CONVERSAŢIE CARE AR PUTEA SĂ-L COSTE SCUMP PE PHILEAS FOGG

Phileas Fogg părăsi casa din Saville-row la ora unsprezece şi jumătate şi, după ce puse de cinci sute şaptezeci şi cinci de ori piciorul drept înaintea piciorului stâng, şi de cinci sute şaptezeci şi şase de ori piciorul stâng înaintea celui drept, ajunse la Reform-Club, clădire vastă, pe Pall-Mall, a cărei construcţie nu costase mai puţin de trei milioane.

Noul venit se îndreptă numaidecât spre sala de mâncare, ale cărei ferestre în număr de nouă dădeau într-o frumoasă grădină cu copaci auriţi de aripa toamnei. Aici el se aşeză la masa obişnuită, unde îl aştepta tacâmul său. Prânzul era alcătuit din gustări, urmate de peşte rasol cu „reading sauce” extrem de fin, apoi un roastbeef stacojiu împodobit cu condimente „mushroom”, o prăjitură umplută cu revent[3] şi coacăze verzi, şi în sfârşit o felie de chester – totul udat cu câteva ceşti de ceai, acel excelent ceai anume cules pentru oficiul Reform-Club-ului.

La douăsprezece şi patruzeci şi şapte, gentlemanul nostru se ridică de la masă şi se îndreptă spre marele salon, încăpere măreaţă, împodobită cu picturi bogat înrămate. Aici, un servitor îi aduse ziarul *Times* încă nedesfăcut şi Phileas Fogg îndeplini el însuşi împovărătoarea treabă, cu o siguranţă a mâinii care dovedea o mare obişnuinţă în asemenea grea operaţiune. Lectura acestui ziar ţinu până la ora trei şi patruzeci şi cinci, iar *Standard,* care îi urmă, ocupă timpul lui Phileas Fogg până la cină. Cina se desfăşură în aceleaşi condiţiuni cu prânzul, numai că se adăugă „royal british sauce”.

La ora şase fără douăzeci, gentlemanul nostru reapăru în salonul cel mare şi se adânci în lectura ziarului *Morning-Chronicle.*

O jumătate de oră mai târziu, mai mulţi membri ai Reform-Club-ului intrară în salon şi se apropiară de căminul în care ardea un foc de cărbuni. Erau partenerii obişnuiţi ai lui Mr. Phileas Fogg, înfocaţi jucători de wist ca şi el: inginerul Andrew Stuart, bancherii John Sullivan şi Samuel Fallentin, omul de afaceri Thomas Flanagan, apoi Gauthier Ralph, unul din administratorii Băncii Angliei – personaje bogate şi respectate în acest club, care avea printre membri somităţile industriei şi finanţelor.

— Ascultă, Ralph, întrebă Thomas Flanagan, ce se mai aude cu furtul acela?

— Ei bine, răspunse Andrew Stuart, Banca o să rămână păgubaşă.

— Ba dimpotrivă, interveni Gauthier Ralph, eu sper că o să punem mâna pe hoţ. Mai mulţi inspectori de poliţie, oameni foarte dibaci, au fost trimişi în America şi în Europa, în toate porturile principale, aşa că domnului acela îi va fi foarte greu să scape.

— Dar, mă rog, se cunosc semnalmentele hoţului? întrebă Andrew Stuart.

— Mai întâi că nu-i un hoţ! răspunse cu seriozitate Gauthier Ralph.

— Cum să nu fie hoţ un individ care sustrage un teanc de bancnote în valoare de cincizeci şi cinci de mii de lire? (1 milion 375.000 franci).

— Şi totuşi nu! stărui Ralph.

— Atunci e un industriaş? întrebă John Sullivan.

— *Morning-Chronicle* susţine că e un gentleman.

Cel ce intervenise nu era altul decât Phileas Fogg, al cărui cap apăru deasupra valului de hârtie adunat în jurul său. Zicând acestea, el îşi salută colegii, care îi răspunseră numaidecât.

Faptul de care era vorba, şi pe care diversele ziare din Regatul Unit îl comentau cu aprindere, se întâmplase cu trei zile înainte, adică la 29 septembrie. Un teanc de bancnote, reprezentând uriaşa sumă de cincizeci şi cinci de mii de lire, fusese luat de pe ghişeul casierului principal al Băncii Angliei.

Celor care îşi arătau mirarea că un asemenea furt putuse fi săvârşit atât de uşor, viceguvernatorul Băncii, Gauthier Ralph, se limita să le răspundă că în momentul acela casierul era ocupat cu înregistrarea unei încasări de trei şilingi şi şase pence, şi că bietul om nu putea să aibă ochii la toate.

Aici e cazul însă să atragem atenţia – ceea ce face faptul mai explicabil – că această admirabilă instituţie care este „Bank of England” pare să poarte o nespus de mare grijă demnităţii publicului vizitator. Nici un fel de gardieni, nici urmă de invalizi, nici pomeneală de grilaje! Aurul, argintul, biletele de bancă sunt lăsate la vedere şi, ca să zicem aşa, la îndemâna primului venit. Căci doar n-o să pui la îndoială onorabilitatea oricărui trecător! Unul din cei mai buni observatori ai obiceiurilor englezeşti povesteşte chiar următoarele:

aflându-se odată într-una din sălile Băncii, el avu curiozitatea să vadă mai de aproape un lingou de aur, în greutate de şapte până la opt livre, care se găsea pus la vedere pe policioara de la ghişeul casierului; omul luă lingoul, îl cercetă, i-l dădu vecinului său, acesta îl dădu altuia, astfel că, trecând din mână în mână, lingoul de aur ajunse până în fundul unui coridor întunecos, şi în se întoarse la locul lui decât după o jumătate de oră, fără ca în timpul acesta casierul măcar să fi ridicat capul din hârtiile sale.

Însă, la 29 septembrie, faptele nu se petrecuseră chiar aşa: teancul de bancnote nu se mai întorsese, şi când măreţul orologiu aflat deasupra lui „drawing-office” sună ora cinci, vestind închiderea birourilor, Băncii Angliei nu-i mai rămăsese decât să înscrie cele cincizeci şi cinci de mii de lire la contul profit şi pierdere.

Îndată ce furtul fu constatat în toată regula, numeroşi agenţi şi detectivi, aleşi dintre cei mai pricepuţi, fură trimişi în porturile principale, la Liverpool, la Glasgow, la Le Havre, la Suez, la Brindisi, la New York şi aşa mai departe, cu promisiunea, în caz de reuşită, a unei prime de două mii de lire (50.000 franci) şi cinci la sută din suma care ar fi găsită. În aşteptarea informaţiilor pe care urmau să le primească în urma anchetei începute imediat, aceşti inspectori aveau deocamdată însărcinarea să observe cu întreaga luare-aminte pe toţi călătorii care veneau sau plecau.

Or, cu siguranţă, aşa cum spunea *Morning-Chronicle,* era cazul să se presupună că autorul furtului nu făcea parte din nici o asociaţie de hoţi din Englitera. În cursul acelei zile de 29 septembrie, un gentleman elegant, cu bune maniere, cu un aer distins, fusese văzut plimbându-se de ici-colo prin sala unde se făceau plăţile, teatrul furtului. Ancheta izbutise să stabilească destul de exact semnalmentele acestui gentleman, semnalmente care fură trimise numaidecât tuturor detectivilor din Regatul Unit şi de pe continent. Unii optimişti – şi Gauthier Ralph făcea parte dintre ei – se credeau deci îndreptăţiţi să spere că hoţul nu va scăpa.

Cum se poate presupune, această întâmplare era la ordinea zilei la Londra şi în întreaga Englitera. Se discuta cu înflăcărare pentru sau contra probabilităţilor de reuşită a poliţiei metropolitane.

Astfel, nu e de mirare că nişte membri ai Reform-Club-ului discutau aceeaşi chestiune, cu atât mai mult cu cât unul din viceguvernatorii Băncii se afla printre ei.

Onorabilul Gauthier Ralph nu se îndoia câtuşi de puţin de rezultatul cercetărilor, deoarece socotea că prima oferită avea să ascută în chip cu totul deosebit zelul şi inteligenţa agenţilor. În schimb, colegul său Andrew Stuart era departe de a împărtăşi această încredere. Discuţia continuă deci între gentlemeni, care între timp se aşezară la o masă de wist, Stuart în faţa lui Flanagan, Fallentin în faţa lui Phileas Fogg. În timpul jocului partenerii nu vorbeau, însă între partide conversaţia întreruptă reîncepea mai aprinsă.

— Eu susţin că şansele sunt de partea hoţului, care nu poate să fie decât un om foarte iscusit! zise Andrew Stuart.

— Haida-de! răspunse Ralph. Nu există o singură ţară în care el s-ar putea refugia.

— Ia te uită!

— Unde ai vrea să se ducă?

— Nu ştiu, răspunse Andrew Stuart. La urma urmei, pământul este destul de mare!

— A fost odată!... zise cu glasul scăzut Phileas Fogg. Apoi întinse cărţile spre Thomas Flanagan şi adăugă:

— E rândul dumitale să tai, domnule!

Discuţia se întrerupse iarăşi în timpul jocului; însă îndată după aceea Andrew Stuart reîncepu:

— Cum adică, odată!? Ce, nu cumva pământul s-a micşorat?

— Fără îndoială! interveni Gauthier Ralph. Sunt de părerea domnului Fogg. Pământul s-a micşorat, fiindcă azi îl străbaţi de zece ori mai repede decât acum o sută de ani, şi în cazul de care ne ocupăm tocmai asta va face ca cercetările să se desfăşoare mai repede.

— Uşurând de asemenea fuga hoţului.

— Rândul dumitale să joci, domnule Stuart! zise Phileas Fogg.

Însă neîncrezătorul Stuart nu era convins, aşa că, odată partida sfârşită, el reîncepu:

— Domnule Ralph, trebuie să mărturisesc că ai găsit un fel glumeţ de a spune că pământul s-a micşorat! Adică pentru că azi îl poţi înconjura în trei luni...

— În numai optzeci de zile! îl întrerupse Phileas Fogg.

— Într-adevăr, domnilor, adăugă John Sullivan, optzeci de zile, de când porţiunea între Rothal şi Allahabad a fost dată în circulaţie pe „Great Indian peninsular railway”. Iată aici

socoteala făcută în această privinţă de *Morning-Chronicle:*

De la Londra la Suez, prin Mont Cenis şi Brindisi, drum de fier şi vapor	7 zile
de la Suez la Bombay, vapor	13 zile
de la Bombay la Calcutta, drum de fier.....	3 zile
de la Calcutta la Hong Kong (China), vapor	13 zile
de la Hong Kong la Yokohama (Japonia), vapor	6 zile
de la Yokohama la San Francisco, vapor	22 zile
de la San Francisco la New York, drum de fier	7 zile
de la New York la Londra, vapor şi drum de fier ...	9 zile
Total	80 zile

— Da, optzeci de zile, însă fără să pui la socoteală timpul prost, vântul contrariu, naufragiile, deraierile şi toate celelalte! strigă Andrew Stuart, pierzând din neatenţie un atù.

— Ba totul e socotit, răspunse Phileas Fogg, continuând să joace, căci, de data asta, discuţia nu mai respecta wist-ul.

— Chiar şi dacă hinduşii sau indienii scot şinele?! strigă iar Andrew Stuart. Chiar dacă opresc trenurile, pradă vagoanele şi-i scalpează pe călători?!

— Chiar dacă! răspunse Phileas Fogg. Apoi, dând cărţile pe faţă, vesti: Două atu-uri!

Andrew Stuart, care trebuia să împartă cărţile, obiectă:

— Teoretic, ai dreptate, domnule Fogg, însă în practică...

— În practică la fel, domnule Stuart.

— Tare aş vrea să te văd făcând această ispravă!

— Nu depinde decât de dumneata; hai să plecăm împreună.

— Ferească Dumnezeu! strigă Stuart. Dar aş paria pe patru mii de lire (100.000 fr.) că o asemenea călătorie, în asemenea condiţii, este imposibilă.

— Dimpotrivă, e foarte posibilă! răspunse Mr. Fogg.

— Ei bine, fă-o!

— Ocolul Pământului în optzeci de zile?

— Da.

— Mă învoiesc!

— Şi când pleci?

— Numaidecât!

— Asta e o nebunie! strigă încă o dată Andrew Stuart, care începea să se simtă jignit de încăpăţânarea partenerului său. Hai să lăsăm asta! Mai bine să ne continuăm jocul.

— Atunci, te rog, fii bun şi dă cărţile încă o dată, fiindcă le-ai dat greşit! răspunse Phileas Fogg.

Andrew Stuart adună cărţile cu înfrigurare; apoi deodată le puse pe masă şi izbucni:

— Ei bine, da, domnule Fogg, pariez pe patru mii de lire!...

— Dragul meu Stuart, linişteşte-te! interveni Fallentin. Nu-i serios ce faci!

— Când am spus că pun rămăşag, nu poate fi decât serios! răspunse Andrew Stuart.

— Fie! încuviinţă Mr. Fogg. Apoi se întoarse spre colegii săi: Domnilor, am douăzeci de mii de lire (500.000 fr.) depuse la fraţii Baring. Îi risc bucuros...

— Douăzeci de mii de lire! exclamă John Sullivan. Douăzeci de mii de lire pe care le poţi pierde din cauza unei întârzieri neprevăzute!

— Nu există neprevăzut! răspunse simplu Phileas Fogg.

— Domnule Fogg, dar aceste optzeci de zile n-au fost calculate decât ca un minimum de timp!

— Un minimum bine folosit e prea de ajuns.

— Însă, pentru a nu-l depăşi, trebuie să sari matematic din tren în vapor şi din vapor în tren!

— Voi sări matematic.

— Glumeşti!

— Un adevărat englez nu glumeşte niciodată, când e vorba de ceva atât de serios ca un rămăşag, răspunse Phileas Fogg. Pun prinsoare, pe douăzeci de mii de lire, cu oricine doreşte, că voi face ocolul Pământului în nu mai mult de optzeci de zile, adică în o mie nouă sute douăzeci de ore, sau în o sută cincisprezece mii două sute de minute. Primiţi?

— Primim! răspunseră domnii Stuart, Fallentin, Sullivan, Flanagan şi Ralph, după ce se înţeleseră între ei.

— Bine! încheie Mr. Fogg. Trenul de Dover pleacă la ora opt şi patruzeci şi cinci. Voi lua acest tren.

— Chiar în seara asta? întrebă Stuart.

— Chiar în seara asta! răspunse Phileas Fogg. Apoi, uitându-se într-un calendar de buzunar, adăugă: Deci, fiindcă astăzi este miercuri, 2 octombrie, va trebui să fiu înapoi la Londra, în acest salon al Reform-Club-ului, sâmbătă, 21 decembrie, la ora opt şi patruzeci şi cinci seara, fără de care cele douăzeci de mii de lire depuse în clipa de faţă la fraţii Baring vă vor aparţine de fapt şi de drept, domnilor. Iată un cec asupra acestei sume.

Îndată fu întocmit un act scris asupra rămăşagului şi cei şase cointeresaţi îl semnară; Phileas Fogg era netulburat. Desigur, el nu pusese rămăşag pentru a câştiga – şi dacă nu angajase decât douăzeci de mii de lire, adică jumătate din avutul său, o făcuse numai fiindcă prevedea că avea să cheltuiască cealaltă jumătate pentru a sfârşi cu bine acest greu, ca să nu spunem irealizabil, proiect. Cât despre adversarii săi, aceştia păreau tulburaţi, dar nu din cauza sumei puse în joc, ci fiindcă aveau un fel de mustrări de cuget să lupte în asemenea condiţiuni.

Tocmai atunci ceasul bătea ora şapte: i se propuse domnului Fogg să suspende jocul pentru a-şi putea face pregătirile de plecare.

— Sunt gata în orice clipă! răspunse netulburatul gentleman. Şi începu să împartă cărţile. Caro! spuse el. Rândul dumitale, domnule Stuart.

Capitolul IV
ÎN CARE PHILEAS FOGG ÎL LASĂ CU GURA CĂSCATĂ PE SERVITORUL SĂU PASSEPARTOUT

La ora şapte şi douăzeci şi cinci, după ce câştigase vreo douăzeci de guinee la wist, Phileas Fogg se despărţi de onorabilii săi colegi şi părăsi clubul. La ora şapte şi cincizeci, el deschidea uşa casei sale.

Passepartout, care studiase cu conştiinciozitate programul, fu destul de surprins să-l vadă pe Mr. Fogg vinovat de inexactitate, apărând, contrar obiceiului, la ora aceasta neobişnuită. După nota scrisă, locatarul din Saville-row nu urma să se întoarcă decât la douăsprezece noaptea precis.

După ce urcă în camera sa, Phileas Fogg îl strigă:

— Passepartout!

Servitorul nu răspunse; chemarea aceasta nu-l privea: nu era încă ora.

— Passepartout! repetă Mr. Fogg, fără să ridice glasul.

Flăcăul nostru îşi făcu apariţia.

— Ea doua oară când te chem! observă stăpânul său.

— Păi nu-i ora douăsprezece! răspunse Passepartout, cu ceasul în mână.

— Ştiu, şi de aceea nu-ţi fac nici o mustrare, reluă Phileas Fogg. Peste douăzeci de minute plecăm spre Dover şi Calais.

Pe faţa rotundă a franţuzului se lăţi un fel de strâmbătură; era limpede că nu înţelesese bine.

— Plecaţi în călătorie? întrebă el.

— Da, răspunse stăpânul său. Vom face ocolul Pământului.

Passepartout, cu ochii căscaţi, cu sprâncenele ridicate peste măsură, cu braţele atârnând, cu trupul gata să se prăbuşească, arăta în clipa aceea toate semnele uimirii dusă până la încremeneală.

— Ocolul Pământului! murmură el.

— În optzeci de zile! întregi Mr. Fogg. Aşa că, vezi, n-avem o clipă de pierdut.

— Dar geamantanele?... făcu Passepartout, legănându-şi fără voie capul de la dreapta la stânga.

— Nici un geamantan! Doar un sac de călătorie, cu două cămăşi de lână şi trei perechi de ciorapi; la fel şi pentru dumneata. Restul vom cumpăra pe drum. Ia-mi mantaua şi pătura de călătorie. Vezi să ai ghete bune. Adică... de altfel o să mergem puţin pe jos, sau chiar de loc. Haide!

Passepartout ar fi vrut să mai spună ceva, dar nu putu. Părăsi camera domnului Fogg, urcă în odăiţa lui, căzu pe un scaun şi zise, folosind o frază destul de vulgară, de la el de acasă:

— A naibii treabă! Şi eu care voiam să duc o viaţă liniştită!...

Apoi începu, maşinal, pregătirile de plecare. Ocolul Pământului în optzeci de zile! Avea de-a face cu un nebun? Nu... Atunci era o glumă? Să mergi la Dover, bine! La Calais, fie! Asta nu putea, desigur, să-l supere pe bravul nostru flăcău, care de cinci ani de zile nu mai pusese piciorul pe pământul patriei. Poate şi până la Paris ar fi fost o treabă bună, şi, zău aşa, ar fi revăzut cu bucurie marea capitală. Dar desigur, un gentleman aşa de grijuliu cu paşii săi ar trebui să se oprească acolo... Da, fără îndoială! – şi totuşi nu era mai puţin adevărat că gentlemanul acesta, atât de lipit de casă până acum, iată-l că pleca, o lua din loc!

La ora opt, Passepartout avea gata modestul sac, care cuprindea îmbrăcămintea sa şi pe a stăpânului său; apoi, cu cugetul încă tulburat el părăsi camera, a cărei uşă o încuie cu grijă, şi coborî la Mr. Fogg.

Acesta era gata. Avea sub braţ o carte, *Bradshaw's continental railway steam tranzit and general guide,* care urma să-i furnizeze toate indicaţiile necesare pentru călătoria sa. Luă sacul din mâna lui Passepartout, îl deschise şi vârî înăuntru un teanc gros de bancnote frumoase care au curs în toate ţările.

— N-ai uitat nimic? îşi întrebă Mr. Fogg servitorul.

— Nimic, domnule.

— Mantaua şi pătura mea?

— Iată-le.

— Bine; ia sacul. Şi întinzând acest preţios obiect lui Passepartout, Mr. Fogg adăugă: Ai grijă că aci sunt douăzeci de mii de lire (500.000 fr.)!

Passepartout fu cât pe aci să scape sacul din mână, ca şi cum cele douăzeci de mii de lire ar fi fost în aur şi ar fi avut o greutate uriaşă.

Stăpânul şi servitorul coborâră, şi uşa de la stradă fu încuiată de două ori.

O staţie de trăsuri se găsea la capătul străzii. Cei doi călători se urcară într-un cab, care se îndreptă repede către gara de la Charing-Cross, de unde pornea una din liniile societăţii de căi ferate „South-Eastern-railway”.

La ora opt şi douăzeci, trăsura se opri în faţa grilajului gării. Passepartout sări jos. Stăpânul său îl urmă şi plăti vizitiul.

În clipa aceea, o biată cerşetoare, ţinând un copil de mână cu picioarele goale prin noroi, cu o pălărie zdrenţăroasă de care atârna o pană mizerabilă, cu un şal sfâşiat aruncat peste zdrenţe, se apropie de Mr. Fogg cerându-i de pomană.

Acesta scoase din buzunar cele douăzeci de guinee câştigate la wist şi le întinse cerşetoarei, zicându-i:

— Ţine, femeie! Îmi pare bine că te-am întâlnit!

Apoi porni mai departe.

Passepartout simţi că i se umezesc ochii; stăpânul său făcuse un pas spre inima lui.

Îndată după aceea, amândoi intrau în marea sală a gării. Aici Phileas Fogg îi porunci lui

Passepartout să scoată două bilete la clasa întâi, până la Paris. Pe urmă, întorcând capul, îi zări pe cei cinci colegi de la Reform-Club.

— După cum vedeţi, plec, domnilor! li se adresă. Feluritele vize puse pe un paşaport, luat anume în acest scop, vă vor permite să controlaţi la întoarcere drumul urmat de mine.

— Oh, domnule Fogg, nu era nevoie! răspunse politicos Gauthier Ralph. Ne încredem în onoarea dumitale de gentleman.

— E mai bine aşa, spuse Mr. Fogg.

Andrew Stuart observă:

— Nu uita că trebuie să fii înapoi...

— În optzeci de zile, întregi Mr. Fogg, adică sâmbătă, 21 decembrie 1872, la ora opt şi patruzeci şi cinci de minute seara. La revedere, domnilor!

La ora opt şi patruzeci, Phileas Fogg şi servitorul său se urcară în acelaşi compartiment. La ora opt şi patruzeci şi cinci răsună fluierul locomotivei şi trenul porni.

Noaptea era întunecoasă, iar de sus cădea o ploaie măruntă. Phileas Fogg stătea tăcut în colţul său. Passepartout, încă aiurit, strângea maşinal în braţe sacul cu bancnote.

Trenul nu depăşise încă Sydenham, când el scoase un adevărat strigăt de disperare.

— Ce e? întrebă Mr. Fogg.

— E că... e că... în grabă... în zăpăceală... am uitat...

— Ce?

— Am uitat să sting becul de gaz din camera mea!

— Ei bine, băiete, răspunse cu răceală Mr. Fogg, becul arde pe socoteala dumitale!

Capitolul V
ÎN CARE O NOUĂ ACŢIUNE APARE LA BURSA LONDONEZĂ

Părăsind Londra, desigur Phileas Fogg nu se îndoia câtuşi de puţin de marele răsunet pe care avea să-l provoace plecarea sa. Vestea rămăşagului se răspândi mai întâi la Reform-Club, unde produse o adevărată tulburare printre membrii acestui onorabil cerc. Apoi, de la club, tulburarea ajunse în ziare, cu ajutorul reporterilor, iar din ziare la publicul londonez şi în întregul Regat Unit.

Această „istorie cu ocolul Pământului" fu comentată, discutată, disecată cu atâta pasiune şi stăruinţă ca şi când ar fi fost vorba de o nouă afacere „Alabama". Unii erau de partea lui Phileas Fogg, alţii – şi aceştia ajunseseră curând la o majoritate considerabilă – se pronunţau contra lui. A face ocolul Pământului – şi nu teoretic, pe hartă – în acest minimum de timp, cu mijloacele de comunicaţie existente, nu era numai o imposibilitate, ci o curată nebunie.

Times, Standard, Evening-Star, Morning-Chronicle şi douăzeci de alte ziare cu mare răspândire se declarară împotriva lui Phileas Fogg. Numai *Daily-Telegraph* îl susţinea într-o oarecare măsură. Gentlemanul fu în general socotit drept maniac, drept un nebun, iar colegii săi de la Reform-Club fură dezaprobaţi că ţinuseră acest rămăşag, care dovedea slăbirea facultăţilor mintale ale autorului lui.

Cu privire la această istorie apărură numeroase articole extrem de înfierbântate, deşi nu lipsite de logică. E cunoscut interesul pe care îl stârneşte în Anglia orice are vreo legătură cu geografia. Aşa că nu exista cititor, indiferent de clasa lui socială, care să nu devoreze coloanele închinate cazului „Phileas Fogg".

În primele zile, câteva spirite îndrăzneţe – îndeobşte femei – fură de partea lui, mai ales după ce *Illustrated-London-News* îi publică portretul, după fotografia depusă la arhivele Reform-Club-ului. Unii gentlemeni chiar îndrăzniră să spună: „Hm! Hm! Şi la urma urmei, de ce nu? S-au văzut lucruri şi mai extraordinare!" Aceştia erau mai cu seamă cititorii ziarului *Daily-Telegraph.* Însă în curând se simţi că însuşi ziarul în cauză începea să dea înapoi.

La 7 octombrie, în Buletinul Societăţii regale de Geografie apăru un lung articol, care se ocupa de chestiune din toate punctele de vedere, şi dovedea limpede nebunia unei asemenea fapte. După acest articol, totul era potrivnic călătorului, şi oamenii, şi natura. Pentru a izbuti un astfel de proiect, trebuia să admiţi o potrivire miraculoasă între orele de plecare şi cele de sosire, potrivire care nu exista, care nu putea să existe. Eventual, şi asta numai în Europa, unde e vorba de distanţe de o lungime relativ mică, te poţi bizui pe sosirea trenurilor la ore fixe; însă când sunt necesare trei zile pentru a traversa Statele Unite, mai poţi să sprijini pe exactitatea trenului elementele unei asemenea probleme? Apoi defectările de locomotivă, deraierile, tamponările, anotimpul prost, înzăpezirile – toate acestea nu erau oare împotriva lui Phileas Fogg? Pe vapoare, în timpul iernii, nu se găsea el la cheremul furtunilor sau al ceţurilor? Ce, oare rar se întâmplă ca şi cele mai rapide vapoare ale liniilor transoceanice să aibă întârzieri de două sau trei zile? Or, era nevoie de o întârziere, una singură, ca lanţul comunicaţiilor să fie rupt, fără putinţă de îndreptare. Dacă Phileas Fogg sosea cu o întârziere fie de numai câteva ore faţă de plecarea unui vapor, el era nevoit să aştepte vaporul următor, şi chiar numai prin asta călătoria sa era compromisă definitiv.

Articolul cu pricina avu mare răsunet. Aproape toate ziarele îl reproduseră, şi acţiunile lui Phileas Fogg scăzură în chip neobişnuit.

În primele zile după plecarea gentlemanului se încheiaseră importante afaceri cu privire la soarta acţiunii sale. E cunoscută lumea pariorilor din Anglia, lume mai inteligentă, mai

ridicată decât aceea a jucătorilor de cărţi. A paria face parte din temperamentul englez. Astfel se încheiară rămăşaguri pe sume considerabile, pentru sau contra lui Phileas Fogg, şi nu numai între feluriţi membri ai Reform-Club-ului, ci chiar în marea masă a publicului britanic. Phileas Fogg fu înscris ca un cal de curse, la un fel de studbook[4]. Se născu o acţiune care fu numaidecât cotată la Bursa londoneză. Se cereau, se ofereau acţiuni „Phileas Fogg" şi din asta se încheiau afaceri uriaşe. Însă la cinci zile de la plecarea gentlemanului, în urma articolului din Buletinul Societăţii de Geografie, ofertele începură să se îngrămădească. Acţiunile „Phileas Fogg" scădeau. Ele erau oferite în teancuri. Cotate la început cinci la unu, pe urmă zece, acum se dădeau douăzeci, cincizeci, o sută la unu.

Calatorului nostru îi rămase un singur partizan; acesta era un bătrân paralitic, lordul Albermale. Ţintuit în fotoliul său, onorabilul gentleman şi-ar fi dat întreaga avere pentru a putea face ocolul Pământului, fie chiar şi în zece ani! – şi el parie cinci mii de lire (100.000 fr.) pentru Phileas Fogg. Iar, când, o dată cu prostia proiectului, i se demonstră inutilitatea lui, el se mulţumi să răspundă: „Dacă lucrul e realizabil, e bine ca el să fie realizat prima oară de un englez!"

Deci, aceasta era situaţia: partizanii lui Phileas Fogg se răreau din ce în ce; toată lumea se pronunţa împotriva lui, şi nu fără motive; acţiunile „Phileas Fogg" nu mai erau cotate decât o sută cincizeci, două sute la unu, până ce, la şapte zile după plecarea lui, o întâmplare cu totul neaşteptată făcu să nu mai fie cotate de loc.

Într-adevăr, în ziua aceea, la orele nouă seara, directorul poliţiei metropolitane primise telegrafic o depeşă, care spunea:

„De la Suez Ia Londra,
Rowan, director de poliţie, administraţia centrală,
Scotland Place.

Urmăresc hoţul de Bancă, Phileas Fogg. Trimiteţi imediat mandat de arestare la Bombay (India engleză)

Detectiv Fix".

Efectul acestei depeşe se văzu imediat. Onorabilul gentleman dispăru, pentru a lăsa locul hoţului de bancnote. I se cercetă fotografia, depusă la Reform-Club împreună cu cele ale colegilor săi. Ea înfăţişa leit pe omul ale cărui semnalmente fuseseră stabilite de anchetă. Oamenii îşi amintiră ceea ce era misterios în existenţa lui Phileas Fogg, izolarea lui, plecarea lui subită – şi păru limpede că, pretextând o călătorie în jurul lumii şi sprijinindu-se pe un rămăşag nebunesc, personajul nu urmărise altceva decât să deruteze pe agenţii poliţiei engleze.

Capitolul VI
ÎN CARE AGENTUL FIX DĂ DOVADĂ DE O NERĂBDARE FOARTE ÎNDREPTĂŢITĂ

Iată în ce împrejurări fusese expediată această telegramă privind pe numitul Phileas Fogg.

Miercuri, 9 octombrie, se aştepta să sosească la Suez, la ora unsprezece dimineaţa, pachebotul *Mongolia,* al Companiei Peninsulare şi Orientale, vapor de fier, cu elice şi spardek, cu un deplasament de două mii opt sute de tone şi având o forţă nominală de cinci sute de cai. *Mongolia* făcea cursa regulată între Brindisi şi Bombay, prin canalul Suez. Era unul din cele mai rapide vase ale Companiei şi depăşise totdeauna viteza regulamentară, adică zece mile pe oră între Brindisi şi Suez, şi nouă mile cincizeci şi trei de sutimi între Suez şi Bombay.

În aşteptarea *Mongoliei,* doi oameni se plimbau pe chei, în mijlocul mulţimii de băştinaşi şi străini care se îmbulzesc în acest oraş, odinioară un târguşor, căruia acum marea operă a d-lui Lesseps[5] îi asigurase un viitor măreţ.

Unul dintre aceşti doi oameni era agentul consular al Regatului Unit la Suez şi care – în ciuda neplăcutelor pronosticuri ale guvernului britanic şi sinistrelor preziceri făcute de inginerul Stephenson[6] – vedea în fiecare zi navele engleze străbătând canalul şi scurtând astfel la jumătate vechiul drum din Anglia în Indii, pe la Capul Bunei-Speranţe.

Celălalt era un omuleţ slab, cu chipul destul de inteligent, nervos, care îşi contracta cu o stăruinţă vizibilă sprâncenele. Pe sub genele lui lungi sclipea o privire foarte vie, pe care el însă ştia să şi-o stăpânească. În clipa aceea, omuleţul se mişca de colo până colo, neputând sta locului, dând astfel oarecare semne de nerăbdare.

Insul în cauză se numea Fix şi era unul din acei „detectivi” sau agenţi ai poliţiei engleze care, după furtul comis la Banca Angliei, fuseseră trimişi în diferitele porturi ale lumii. Fix trebuia să supravegheze cu cea mai mare grijă pe toţi călătorii în trecere spre Suez, şi dacă vreunul dintre ei i-ar fi părut suspect, să-l „fileze” până la primirea mandatului de arestare.

Exact cu două zile înainte, Fix primise de la directorul poliţiei metropolitane semnalmentele presupusului autor al furtului; erau ale acelui personaj distins şi cu înfăţişarea corectă care fusese văzut în sala de plăţi a Băncii.

Detectivul, desigur momit de serioasa primă făgăduită în caz de succes, aştepta deci cu o nerăbdare uşor de înţeles sosirea Mongoliei.

— Care va să zică, domnule consul, credeţi că vaporul n-o să întârzie? întrebă el pentru a zecea oară.

— Nu, domnule Fix, răspunse consulul. Ieri se afla la Port-Said, şi cei şaizeci de kilometri ai canalului sunt un fleac pentru un vas aşa de rapid. Îţi repet că *Mongolia* a câştigat întotdeauna prima de douăzeci şi cinci de lire pe care guvernul o plăteşte pentru fiecare douăzeci şi patru de ore câştigate din timpul reglementar al călătoriei.

— Vaporul acesta vine direct de la Brindisi? întrebă Fix.

— Chiar de la Brindisi, de unde a luat poştă pentru Indii şi de unde a plecat sâmbătă la ora cinci după-amiază. Aşa că ai răbdare; trebuie să sosească foarte curând. Însă iată ceea ce nu înţeleg eu: dacă omul dumitale se află pe bordul *Mongoliei,* cum ai să-l poţi recunoaşte numai după semnalmentele pe care le-ai primit?

— Domnule consul, răspunse detectivul, pe aceşti oameni mai degrabă îi miroşi decât îi

recunoşti. Pentru asta trebuie să ai *fler,* şi flerul este un fel de simţ special pe care îl ajută şi auzul, şi văzul, şi mirosul. În viaţa mea am arestat destui asemenea gentlemeni, şi dacă hoţul meu se află într-adevăr pe bord, vă asigur că nu-mi va scăpa din mână.

— Vă urez să reuşiţi, domnule Fix, fiindcă e vorba de un furt însemnat!

— Un furt magnific! exclamă agentul, cu înflăcărare. Cincizeci şi cinci de mii de lire! Nu ne pică des asemenea pleaşcă! Hoţii au devenit meschini! Neamul celor de-alde Sheppard se stinge! Azi unii ajung la spânzurătoare pentru câţiva şilingi!

— Domnule Fix, observă consulul, vorbeşti cu atâta înflăcărare, încât îţi doresc din toată inima să izbuteşti, însă, repet, date fiind împrejurările în care te afli, mă tem că va fi foarte greu. Ştii prea bine că, după semnalmentele pe care le-ai primit, hoţul acesta seamănă întru totul cu un om cumsecade.

— Domnule consul, răspunse sigur pe el inspectorul de poliţie, toţi marii escroci par oameni cumsecade. Vă daţi seama că cei cu mutră de pungaşi n-au decât un drum de ales: să rămână curaţi, că altfel i-ar aresta imediat. De aceea trebuie să suspectezi pe cei cu înfăţişare de oameni cinstiţi. Lucru greu, admit; asta nu mai e o meserie, ci o artă.

Era limpede că numitului Fix nu-i lipsea o oarecare doză de amor propriu.

Între timp pe chei se vedea din ce în ce mai multă mişcare. Marinari de diferite naţii, negustori, misiţi, hamali, felahi se strângeau din toate părţile. Era limpede că se apropia clipa sosirii vaporului.

Vremea era destul de frumoasă, însă cam rece din cauza vântului de est. Deasupra oraşului se profilau câteva minarete, sub razele palide ale soarelui. Către sud, un dig lung de două mii de metri se întindea ca un braţ asupra radei Suezului. Pe valurile Mării Roşii se legănau mai multe vase de pescuit sau de cabotaj, dintre care unele păstrau în liniile lor silueta elegantă a galerei antice.

Tot făcându-şi loc prin această mulţime de oameni, Fix, din obişnuinţă profesională, cerceta chipurile trecătorilor cu câte o scurtă ocheadă.

Era ora zece şi jumătate.

— Dar nu mai vine odată vaporul acela? strigă agentul, auzind bătaia orologiului din port.

— Trebuie să fie aproape, răspunse consulul.

— Cât timp o să stea la Suez?

— Patru ore; atât cât să încarce cărbuni. De la Suez la Aden, la capătul celălalt al Mării Roşii, sunt o mie trei sute zece mile, şi trebuie să-şi facă provizii de combustibil.

— Şi de la Suez merge direct la Bombay?

— Direct, fără oprire.

— Ei bine, zise Fix, dacă hoţul a luat acest drum şi acest vapor, desigur că şi-a făcut planul să debarce la Suez, ca de aici să ajungă pe altă cale în posesiunile olandeze sau franceze din Asia. Trebuie să ştie prea bine că în India, care este un teritoriu englez, n-ar fi în siguranţă.

— Numai dacă nu o fi un om foarte îndrăzneţ, răspunse consulul. Ştii doar că un criminal englez se poate ascunde mai bine la Londra decât în străinătate.

După aceste cuvinte, care îi dădură mult de gândit agentului, consulul se îndreptă spre biroul său, aflat în apropiere. Fix rămase singur, stăpânit de o nerăbdare nervoasă, cu presimţirea destul de ciudată că hoţul său se găsea pe bordul *Mongoliei,* şi într-adevăr, dacă pungaşul fugise din Anglia cu gândul de a ajunge în Lumea Nouă, el alesese probabil drumul Indiilor, mai puţin supravegheat sau mai greu de supravegheat decât cel al Atlanticului.

Fix nu rămase mult timp sub stăpânirea acestor gânduri. Fluiere răsunătoare vestiră sosirea vaporului. Gloata de hamali şi de felahi se năpusti spre chei, într-o îmbulzeală destul de neliniştitoare pentru membrele şi veşmintele călătorilor aflaţi în port. Vreo zece bărci se desprinseră de la mal şi se repeziră în întâmpinarea *Mongoliei.*

În curând se ivi uriaşul corp de fier al vaporului, navigând între malurile canalului, şi la ora unsprezece punct ancora fu aruncată în radă, în timp ce aburul maşinilor ţâşnea cu zgomot pe ţevile de eşapament.

Pe bord erau destul de mulţi călători. Unii rămăseseră pe punte, ca să admire priveliştea pitorească a oraşului, însă cea mai mare parte coborâră în bărcile care trăseseră la bordul *Mongoliei.*

Fix cerceta cu cea mai mare luare-aminte pe toţi cei care puneau piciorul pe chei.

Deodată, unul dintre aceştia, după ce împinse energic în lături pe felahii care îl asaltau oferindu-şi serviciile, se apropie de el şi-l întrebă foarte politicos dacă nu cumva putea să-i arate unde se află biroul agentului consular englez. Zicând acestea, călătorul arătă un paşaport pe care, fără îndoială, dorea să i se pună viza britanică.

Fix luă instinctiv paşaportul, citi dintr-o privire semnalmentele înscrise în el, şi nu putu să-şi împiedice o tresărire. Hârtia începu să-i tremure în mână; semnalmentele înscrise în paşaport erau identice cu cele primite de la directorul poliţiei metropolitane.

— Nu-i paşaportul dumitale? îl întrebă pe călător.

— Nu, răspunse acesta, e al stăpânului meu.

— Şi el unde e?

— A rămas pe bord.

— Păi trebuie să se prezinte personal la biroul consulatului, pentru a i se stabili identitatea, îi explică agentul.

— Oare e nevoie de aşa ceva?

— Neapărat!

— Şi unde e biroul ăsta?

— Colo, în colţul pieţii, răspunse inspectorul, arătând cu mâna o casă aflată la vreo două sute de paşi.

— Atunci mă duc să-i spun stăpânului meu, deşi n-o să-i placă de loc să se deranjeze!

Acestea zise, călătorul îl salută pe Fix şi se întoarse pe bord.

Capitolul VII
CARE DOVEDEŞTE ÎNCĂ O DATĂ INUTILITATEA PAŞAPOARTELOR ÎN RAPORTURILE CU POLIŢIA

Inspectorul coborî pe chei, îndreptându-se în grabă spre biroul consulului, unde, la cererea sa insistentă, fu introdus numaidecât.

— Domnule consul, zise Fix fără altă introducere, am serioase motive să cred că omul nostru se află pe bordul Mongoliei.

Şi el povesti istoria cu servitorul şi paşaportul.

— Bine, domnule Fix, răspunse consulul, nu mi-ar displăcea câtuşi de puţin să văd mutra acestui pungaş, însă dacă el este cel bănuit de dumneata, poate că n-o să se prezinte la biroul meu. Unui hoţ nu-i place să lase urme în trecerea sa – şi de altfel formalitatea paşapoartelor nu mai este obligatorie.

— Domnule consul, stărui agentul, dacă este un om îndrăzneţ, cum trebuie să bănuim, o să vină.

— Ca să-şi vizeze paşaportul?

— Da. Paşapoartele nu servesc decât ca să încurce pe oamenii cumsecade şi să ajute fuga pungaşilor. Vă asigur că hârtiile omului nostru vor fi în regulă, dar sper că dumneavoastră n-o să le vizaţi...

— Şi de ce nu? se miră consulul. Dacă paşaportul este în regulă, n-am dreptul să-i refuz viza.

— Totuşi, domnule consul, trebuie neapărat să-l reţin pe omul acesta aici, până ce primesc de la Londra un mandat de arestare.

— A, domnule Fix, asta e treaba dumitale, eu însă nu pot...

Consulul nu-şi sfârşi fraza. În clipa aceea se auzi ciocănind la uşă, şi băiatul de birou introduse doi străini, dintre care unul era, fără doar şi poate, servitorul acela de pe chei.

Erau, într-adevăr, stăpânul şi servitorul său. Stăpânul arătă paşaportul şi-l rugă fără altă explicaţie pe consul să aibă bunătatea de a-l viza.

Slujbaşul britanic luă documentul şi îl citi cu luare-aminte, în timp ce Fix, într-un colţ al biroului, îl cerceta, sau mai degrabă îl devora cu ochii pe străin.

— Dumneavoastră sunteţi Phileas Fogg, esquire? întrebă consulul după ce sfârşi lectura.

— Da, domnule, răspunse gentlemanul.

— Şi omul acesta este servitorul dumneavoastră?

— Da. Un francez numit Passepartout.

— Veniţi de la Londra?

— Da.

— Şi unde mergeţi?

— La Bombay.

— Bine, domnule. Ştiţi că formalitatea vizei nu este trebuitoare, şi că noi nu mai cerem să ni se prezinte paşapoartele?

— Ştiu, domnule, răspunse Phileas Fogg, însă prin această viză vreau să se constate trecerea mea prin Suez.

— Fie, domnule.

Şi consulul, după ce semnă şi puse data pe paşaport, aplică ştampila. Mr. Fogg plăti taxele de viză, apoi, după ce adresă un salut rece, ieşi, urmat de servitorul său.

— Ei bine? întrebă inspectorul.

— Ei bine, răspunse consulul, are aerul celui mai cumsecade om!

— Poate, însă nu asta ne interesează. Domnule consul, nu găsiţi că acest flegmatic gentleman seamănă leit cu hoţul ale cărui semnalmente le-am primit?

— Ai dreptate, dar, vezi dumneata, semnalmentele...

— Eu, unul, vreau să fiu cu inima împăcată, răspunse Fix. Servitorul mi s-a părut mai puţin indescifrabil decât stăpânul. Pe deasupra este francez şi n-o să-şi poată ţine gura. Pe curând, domnule consul!

Cu aceste cuvinte, agentul ieşi şi porni în căutarea lui Passepartout.

În acest timp, Mr. Fogg, plecând de la consulat, se îndreptase spre chei. Acolo dădu câteva porunci servitorului său, pe urmă se urcă într-o barcă, reveni la bordul *Mongoliei,* intră în cabina sa şi deschise un carnet în care erau însemnate următoarele:

„Părăsit Londra, miercuri, 2 octombrie, ora 8 şi 45 seara.

Sosit la Paris, joi, 3 octombrie, ora 7 şi 20 dimineaţa.
Părăsit Paris, joi, ora 8 şi 40 dimineaţa.
Sosit la Torino, prin Mont Cenis, vineri, 4 octombrie, ora 6 şi 35 dimineaţa.
Părăsit Torino, vineri, ora 7 şi 20 dimineaţa.
Sosit la Brindisi, sâmbătă 5 octombrie, ora 4 seara.
Îmbarcat pe Mongolia, sâmbătă, ora 5 seara.
Sosit la Suez, miercuri, 9 octombrie, ora 11 dimineaţa.
Totalul orelor folosite: 158 şi 1/2 sau în zile: 6 zile şi 1/2.”

Mr. Fogg înscria aceste date într-un itinerariu aşezat pe coloane care indicau, de la 2 octombrie până la 21 decembrie, luna, ziua şi ora, sosirile reglementare şi sosirile efective în fiecare localitate principală: Paris, Brindisi, Suez, Bombay, Calcutta, Singapore, Hong Kong, Yokohama, San Francisco, New York, Liverpool, Londra şi care îi îngăduia să noteze avansul sau întârzierile rezultate în fiecare punct al parcursului.

Acest itinerar metodic avea astfel în vedere totul, şi Mr. Fogg ştia în orice clipă dacă este în câştig sau în întârziere.

Deci în acea zi, miercuri, 9 octombrie, el înscrise sosirea sa la Suez, care corespundea cu sosirea reglementară, neînfăţişând nici câştig, nici pierdere.

După aceea ceru să i se aducă dejunul în cabină. Cât despre ideea de a vizita oraşul, nici măcar nu-i trecea prin minte, ca unul care făcea parte din acea rasă de englezi care îşi trimit servitorii să viziteze locurile pe unde trec.

Capitolul VIII
ÎN CARE PASSEPARTOUT VORBEŞTE, POATE, CEVA MAI MULT DECÂT S-AR CUVENI

În câteva clipe, Fix îl ajunse pe Passepartout, care pornise hoinar pe chei, privind în toate părţile, el, unul nesocotindu-se dator să nu vadă nimic.

— Ei, prietene, v-aţi vizat paşaportul? îl întrebă agentul, apropiindu-se de el.

— Ah! Dumneavoastră eraţi! răspunse franţuzul. Mulţumesc de întrebare, suntem în perfectă ordine!

— Şi acum priveşti locurile astea?

— Da, însă mergem aşa de repede, încât mi se pare că fac călătoria în vis. Care va să zică aici suntem la Suez?

— La Suez.

— În Egipt?

— În Egipt, desigur.

— Şi în Africa?

— În Africa.

— În Africa! repetă Passepartout. Nu-mi vine să cred. Închipuiţi-vă, domnule, că nu m-am gândit vreodată să ajung mai departe decât până la Paris – şi am revăzut această vestită capitală exact de la ora şapte şi douăzeci dimineaţa până la opt şi patruzeci, între Gara de Nord şi Gara Lyon, prin ferestrele unui cupeu şi pe o ploaie cu băşici! Ce rău îmi pare! Aş fi vrut să revăd cimitirul Père-Lachaise şi Circul din Champs-Elysées!

— Care va să zică sunteţi foarte grăbiţi! observă inspectorul de poliţie.

— Eu, unul, nu, însă stăpânul meu, da. Bine că mi-am adus aminte de el; trebuie să cumpăr ciorapi şi cămăşi! Am plecat fără geamantane, numai cu un sac de călătorie.

— Am să te conduc la un bazar unde ai să găseşti tot ce-ţi trebuie.

— Domnule, răspunse Passepartout, sunteţi, ce să spun, de o bunăvoinţă!...

Şi porniră împreună, Passepartout vorbind necontenit.

— Trebuie să am grijă, zise el, să nu pierd vaporul!

— Ai tot timpul, nu-i decât douăsprezece!

Passepartout scoase din buzunar ceasornicul lui uriaş.

— Douăsprezece? Da' de unde! E ora nouă şi cincizeci şi două de minute!

— Ceasul dumitale e în urmă, observă Fix.

— Ceasul meu! Ăsta e un ceas de familie, pe care l-a avut străbunicul meu. Nu greşeşte nici cinci minute pe an. E un adevărat cronometru!

— Văd ce se întâmplă, răspunse Fix. Ai rămas la ora Londrei, care e cu aproximativ două ceasuri în urmă faţă de Suez. Trebuie să ai grijă să-ţi potriveşti ceasul după ora locală a fiecărei ţări.

— Să mă ating de ceasul meu! strigă Passepartout. Niciodată!

— Bine, dar n-o să se mai potrivească cu soarele.

— Cu atât mai rău pentru soare, domnule! El va cădea în greşeală.

Şi flăcăul nostru îşi vârî ceasul în buzunarul vestei, cu un gest măreţ.

După câteva clipe, Fix redeschise vorba:

— Şi zi, aţi plecat în grabă de la Londra?

— Păi dar! Miercurea trecută. Mr. Foog a venit acasă de la club la ora opt seara, contrar oricărui obicei, şi trei sferturi de oră mai târziu eram plecaţi.

— Dar unde se duce stăpânul dumitale?

— Drept înainte, mereu! Face ocolul Pământului!

— Ocolul Pământului? exclamă Fix.

— Da, şi încă în optzeci de zile! Cică ar fi un rămăşag, însă, între noi fie vorba, eu nu cred

o boabă; cum o să-mi intre aşa ceva în cap? Trebuie să fie altceva la mijloc.

— Ah! Acest Mr. Fogg e un original?

— Aşa cred.

— Atunci e bogat?

— Bineînţeles! Şi are cu el o sumă frumuşică, şi numai în hârtii noi-nouţe! Nu se sinchiseşte de bani pe drum! Ca să vezi, mecanicului de pe *Mongolia* i-a făgăduit un dar măreţ dacă ajungem la Bombay mai devreme!

— Şi îl cunoşti de mult pe stăpânul dumitale?

— Eu? Da de unde! răspunse Passepartout. Am intrat în slujba lui chiar în ziua plecării.

E uşor de închipuit ce efect trebuiau să producă aceste răspunsuri asupra minţii inspectorului de poliţie şi aşa foarte înfierbântată.

Această plecare grăbită de la Londra, scurt timp după săvârşirea furtului, această mare sumă de bani luată în călătorie, această grabă de a ajunge în ţări îndepărtate, acest pretext cu rămăşaguri neobişnuite, totul întărea, cum era firesc, bănuielile agentului. El îl descusu mai departe pe franţuz şi se încredinţă că flăcăul acesta nu-l cunoştea câtuşi de puţin pe stăpânul său, că acela trăia izolat la Londra, că era socotit bogat fără să se ştie de unde îi venea bogăţia, că era un om de nepătruns şi aşa mai departe. Însă, în acelaşi timp, Fix ajunse la convingerea că Phileas Fogg nu va debarca la Suez, şi că se îndrepta spre Bombay.

— O fi departe Bombay ăsta? întrebă Passepartout.

— Destul de departe, răspunse agentul. Mai aveţi de mers încă vreo zece zile pe mare.

— Şi unde vine Bombay?

— În India.

— Adică în Asia?

— Fireşte.

— Fir-ar să fie!... Ce voiam să vă spun... e ceva care mă sâcâie... becul de acasă!

— Ce bec?

— Becul de gaz din camera mea. Am uitat să-l sting, şi acum arde în contul meu. Or, am făcut socoteala că asta înseamnă doi şilingi în douăzeci şi patru de ore, adică exact şase pence mai mult decât leafa mea – şi înţelegeţi că, atât cât o să ţină călătoria asta...

Oare înţelesese Fix istoria cu gazul? Puţin probabil. De câtva timp, el nu mai asculta, ci se gândea ce hotărâre să ia. Între timp ajunseră la bazar. Agentul îl lăsă pe Passepartout să se ocupe de cumpărături, îl sfătui să aibă grijă să nu întârzie la plecarea vaporului, iar el se întoarse în grabă la consulat.

Acum, când îşi formase convingerea, Fix îşi recâştigase tot sângele rece.

— Domnule, se adresă el consulului, nu mai am nici o îndoială. Îl am în mână. Vrea să pară un excentric care face ocolul Pământului în optzeci de zile.

— Atunci e foarte şiret! răspunse consulul. Pesemne îşi face socoteala să se întoarcă la Londra după ce va deruta poliţia de pe amândouă continentele!

— Asta o s-o vedem! răspunse Fix.

— Dar eşti sigur că nu te înşeli? stărui consulul.

— Nu mă înşel.

— Bine, dar atunci de ce hoţul acesta a ţinut să-şi marcheze printr-o viză trecerea lui prin Suez?

— De ce?... Nu ştiu, domnule consul, însă ascultaţi.

Şi în câteva cuvinte, Fix îi aduse la cunoştinţă punctele importante din convorbirea sa cu servitorul numitului Fogg.

— Într-adevăr, observă consulul, toate bănuielile se îngrămădesc împotriva acestui om. Şi ce-ai de gând să faci?

— Să trimit o telegramă la Londra, cerând să mi se expedieze urgent un mandat de arestare la Bombay, apoi să mă îmbarc pe *Mongolia,* să-l filez pe omul meu până în Indii, şi acolo, pe acest teritoriu englez, să mă apropii de el politicos, cu mandatul de arestare într-o mână, iar cu mâna cealaltă să-l înhaţ de umăr.

După ce rosti rece aceste cuvinte, agentul îşi luă rămas bun de la consul şi se îndreptă spre biroul telegrafului, de unde expedie directorului poliţiei metropolitane depeşa pe care o cunoaştem.

Un sfert de oră mai târziu, cu puţinul său bagaj în mână, dar bine înarmat cu bani, Fix se îmbarca pe *Mongolia* – şi rapidul pachebot pornea îndată cu toată viteza pe apele Mării Roşii.

Capitolul IX
ÎN CARE MAREA ROŞIE ŞI MAREA INDIILOR SE ARATĂ FAVORABILE PLANURILOR LUI PHILEAS FOGG

Distanţa dintre Suez şi Aden este de o mie trei sute zece mile în cap, şi caietul de sarcini al Companiei acordă vapoarelor sale o sută treizeci şi opt de ore pentru a o străbate. *Mongolia*, cu focurile înteţite în draci, naviga în aşa chip, încât făgăduia să sosească înaintea orei prevăzute.

Cea mai mare parte a călătorilor îmbarcaţi la Brindisi mergeau în India. Unii se îndreptau spre Bombay, alţii spre Calcutta, însă tot prin Bombay, căci de când drumul de fier traversa peninsula indiană în toată lăţimea sa, nu mai era nevoie să ocoleşti capul Ceylon.

Printre călători erau feluriţi funcţionari civili şi ofiţeri de toate gradele. Dintre aceştia, unii aparţineau armatei britanice propriu-zise, alţii comandau trupe indigene de sipahi[7], toţi foarte bine plătiţi chiar acum când guvernul luase asupra sa drepturile şi sarcinile vechii Companii a Indiilor; de pildă, sublocotenenţii primeau 7.000 franci, comandanţii de brigadă – 60.000, generalii – 100.000[8].

Se trăia deci bine pe bordul *Mongoliei,* în această societate de funcţionari, printre care se amestecau câţiva tineri englezi, care cu milionul în buzunar se duceau să înfiinţeze întreprinderi comerciale în ţări îndepărtate. „Purser”-ul, omul de încredere al Companiei, egal în grad cu comandantul vasului, orânduia pe bord un trai îmbelşugat. La micul dejun, la prânzul de la ora două, la cina de la cinci şi jumătate şi la supeul de la ora opt seara, mesele se îndoiau sub greutatea mâncărurilor de carne proaspătă şi a gustărilor furnizate de măcelăria şi cămările vaporului. Călătoarele – căci erau şi din acestea câteva – îşi schimbau toaletele de două ori pe zi. Se făcea muzică, ba chiar se şi dansa, când marea era prielnică.

Însă Marea Roşie este foarte nestatornică şi prea adesea se zburleşte, ca toate golfurile lungi şi înguste. Când sufla vântul, fie dinspre coasta Asiei, fie dinspre Africa, *Mongolia,* ca un fus cu elice, prinsă dintr-o coastă, se balansa înspăimântător. Doamnele se făceau atunci nevăzute, pianul amuţea, muzica şi dansul încetau dintr-o dată. Dar cu toată hula, cu toate răbufnirile de vânt, vaporul, împins de puternicele lui maşini, gonea fără întârziere spre strâmtoarea Bab-el-Mandeb.

Dar ce făcea oare Phileas Fogg în acest timp? S-ar putea crede că, îngrijorat şi neliniştit, el ţinea seama necontenit de schimbările vântului, care ar fi putut stingheri mersul vaporului, de legănările bezmetice produse de hulă, care ar fi putut să pricinuiască vreun neajuns la maşini, în sfârşit de toate stricăciunile posibile, care, obligând vasul să întârzie în vreun port, i-ar fi dat peste cap programul călătoriei.

Nimic din toate acestea! Sau, chiar dacă gentlemanul nostru se gândea la asemenea cazuri, cel puţin nu lăsa să se vadă nimic. El rămânea mereu acelaşi om calm, membrul imperturbabil al Reform-Club-ului, pe care nici un incident nu putea să găsească nepregătit. El nu părea câtuşi de puţin mai tulburat decât netulburatele cronometre de bord. Numai arareori putea fi văzut pe punte, căci nu se ostenea să privească această Mare Roşie, atât de bogată în amintiri, acest teatru al primelor scene istorice ale umanităţii. Nu-l interesau nici ciudatele oraşe înşirate pe malurile ei, oraşe al căror pitoresc contur se desena uneori la orizont. El nici măcar nu visa la primejdiile acestui golf arabic, despre care istoricii antichităţii, Strabon, Arrion, Arthemidor, Idrisi, au vorbit totdeauna cu spaimă, şi pe apele căruia navigatorii de odinioară nu se hazardau niciodată înainte de a aduce sacrificii ca să atragă asupra călătoriei îngăduinţa cerului.

Dar ce făcea atunci acest original, aflat pe bordul *Mongoliei* ca într-o închisoare? În primul rând stătea la masă de patru ori pe zi, şi nici ruliul, nici tangajul nu puteau să deranjeze o maşină aşa de minunat alcătuită. Pe urmă juca wist.

Da, întâlnise aici parteneri de joc, la fel de înverşunaţi ca şi el; un perceptor care se ducea la postul său, la Goa, un ministru, reverendul Decimus Smith, care se întorcea la Bombay, şi un general de brigadă din armata engleză, îndreptându-se spre corpul său la Benares. Aceşti trei călători aveau pentru wist aceeaşi pasiune ca Mr. Fogg, şi jucau ore întregi, nu mai puţin tăcuţi decât el.

Cât despre Passepartout, răul de mare nu se lipea de el. Tânărul franţuz ocupa o cabină la prova şi, întocmai ca şi stăpânul său, mânca foarte conştiincios. Trebuie spus că, fără îndoială, o călătorie făcută în asemenea condiţii nu-i mai displăcea câtuşi de puţin. Aşa începea să-i vină la îndemână. Bine hrănit, bine adăpostit, pe deasupra mai vedea şi ţări străine – destul ca

să se împace cu soarta sa, cu atât mai mult cu cât era convins că toată această fantezie avea să se termine la Bombay.

A doua zi după plecarea de la Suez, adică la 29 octombrie, nu se poate afirma că nu resimţi o oarecare bucurie când întâlni pe punte pe îndatoritorul personaj, căruia i se adresase debarcând în Egipt. Deci se apropie de el şi i se adresă cu cel mai cald surâs:

— Dacă nu mă înşel, domnule, dumneavoastră m-aţi îndrumat cu atâta bunăvoinţă la Suez.

— Ah, da, te recunosc! răspunse detectivul. Dumneata eşti servitorul acelui englez original...

— Întocmai, domnule, ă...

— Fix.

— Domnule Fix, sunt încântat să vă regăsesc aici. Şi unde mergeţi?

— Păi, şi eu merg la Bombay!

— Minunat! Aţi mai făcut până acum drumul acesta?

— De multe ori, răspunse Fix. Sunt agent al Companiei Peninsulare.

— Atunci cunoaşteţi India?

— Mda... bâigui detectivul, care nu voia să meargă prea departe cu vorba.

— Şi, spuneţi-mi, e ciudată India asta, nu-i aşa?

— Foarte ciudată! Moschei, minarete, temple, fachiri, pagode, tigri, şerpi, baiadere! Dar nădăjduiesc că o să aveţi destul timp să vizitaţi ţara.

— Nădăjduiesc şi eu, domnule Fix. Înţelegeţi şi dumneavoastră că unui om cu mintea întreagă nu-i este îngăduit să sară din vapor în tren şi din tren în vapor, pe motivul că face ocolul Pământului în optzeci de zile! Nu. Fiţi sigur că toată această gimnastică o să se termine la Bombay.

— Mr. Fogg se simte bine? întrebă detectivul Fix cu tonul cel mai natural.

— Foarte bine, domnule Fix. De altfel şi eu tot aşa. Barem eu, unul, mănânc ca un căpcăun după post; ştiţi, din cauza aerului de mare.

— Dar pe stăpânul dumitale nu-l văd niciodată pe punte.

— Aşa e, nu iese de loc. Nu e curios să privească...

— Ştii, domnule Passepartout, mă gândesc că acest pretins ocol al Pământului în optzeci de zile ar putea să ascundă cine ştie ce însărcinare secretă... De pildă, o misiune diplomatică!

— Domnule Fix, pe cinstea mea vă mărturisesc că nu ştiu nimic şi, la urma urmelor, n-aş da nici o jumătate de coroană ca să ştiu!

După această întâlnire, Passepartout şi Fix stătură adesea de vorbă. Inspectorul de poliţie urmărea să se apropie de servitorul individului Fogg; asta putea să-i fie de folos odată. Deci îl poftea deseori la barul *Mongoliei,* unde îl cinstea cu câteva pahare de whisky sau de bere, pe care flăcăul nostru le primea fără fasoane, cinstindu-l la rândul lui, ca să nu rămână dator, şi găsea cu acest prilej în Fix un gentleman foarte plăcut.

Între timp vaporul înainta cu repeziciune. În ziua de 13 văzură Meka ivindu-se în brâul ei de ziduri ruinate, deasupra cărora se ridicau câţiva curmali înverziţi. În depărtare, pe munţi, se desfăşurau întinse livezi de cafetieri. Passepartout fu încântat să contemple acest oraş vestit, pe care, cu zidurile lui circulare şi cu fortul dărâmat profilându-se pe cer ca o toartă, îl asemui cu o ceaşcă uriaşă.

În timpul nopţii următoare, *Mongolia* străbătu strâmtoarea Bab-el-Mandeb, al cărei nume arab înseamnă Poarta Lacrimilor, şi a doua zi, 14 octombrie, se opri la Steamer Point, în nord-vestul radei Adenului, unde trebuia să se reaprovizioneze cu combustibil.

Alimentarea focurilor pe vapoare, la asemenea depărtări de centrele de producţie, este o treabă gravă şi importantă. Numai Compania Peninsulară cheltuieşte în acest scop opt sute de mii de lire pe an (20 milioane de franci). A trebuit, într-adevăr, să se înfiinţeze depozite în numeroase porturi, şi aici, în aceste mări îndepărtate, preţul cărbunelui se ridica la optzeci de franci tona.

Mongolia mai avea de făcut încă o mie şase sute cincizeci de mile până la Bombay, şi trebuia să rămână patru ore la Steamer Point, pentru a-şi reumple magaziile de cărbuni.

Însă această oprire fiind prevăzută, nu dăuna câtuşi de puţin programului lui Phileas Fogg. De altfel, vaporul, în loc să sosească la Aden în dimineaţa zilei de 15 octombrie, sosise în seara zilei precedente; asta însemna un câştig de cincisprezece ore.

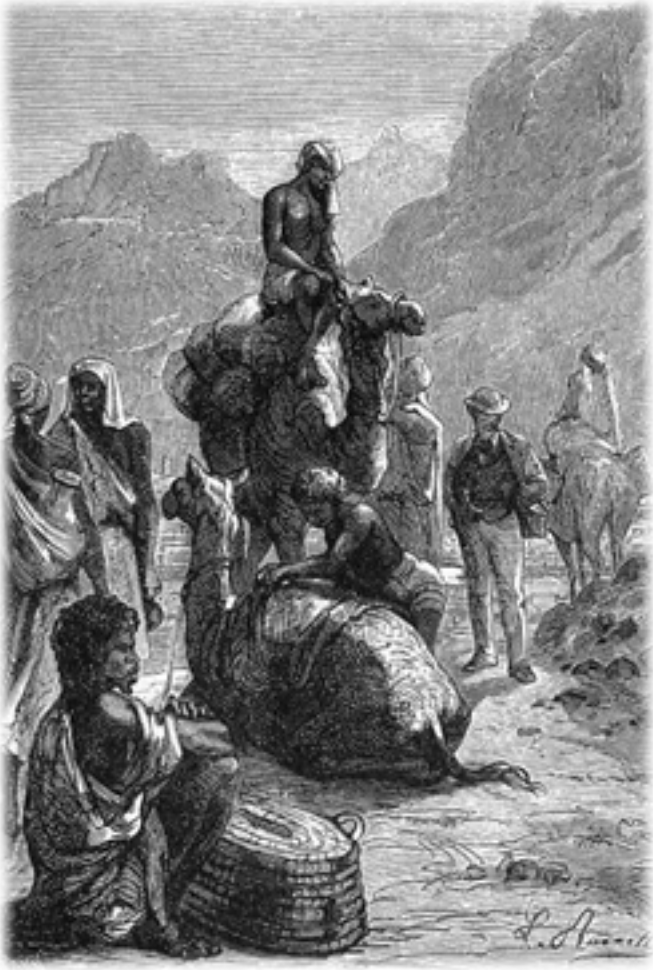

Mr. Fogg şi servitorul său coborâră pe ţărm. Gentlemanul voia să-şi vizeze paşaportul. Fireşte, Fix se ţinu după el, dar fără să fie văzut. Odată viza făcută, călătorul nostru se întoarse la bord, pentru a-şi continua partida de wist întreruptă.

După obiceiul său, Passepartout rămase să hoinărească prin port, în mijlocul populaţiei de somalieni, baniani, parşi, evrei, arabi, europeni, care alcătuiesc cele douăzeci şi cinci de mii de locuitori ai Adenului. El admiră fortificaţiile care fac din acest oraş Gibraltarul Mării Indiilor, şi măreţele cisterne la care mai lucrau şi azi inginerii englezi, două mii de ani după inginerii regelui Solomon.

„Foarte ciudat, foarte ciudat! îşi zicea Passepartout, în timp ce se întorcea la bord. Bag de seamă că e bine să călătoreşti, dacă vrei să vezi ceva nou.”

La ora şase seara, *Mongolia* frământa cu palele elicei sale apa din rada Adenului şi în curând alunecă pe întinsul Mării Indiilor. După program trebuia să străbată distanţa între Aden şi Bombay în o sută şaizeci şi opt de ore. Până la urmă, Marea Indiilor fu prielnică traversării. Vântul se menţinea mereu de la nord-vest, astfel că pânzele veniră în ajutorul maşinilor.

Vasul, câştigând viteză acum, se balansa mai puţin. Călătoarele reapărură pe punte, în toalete noi, iar cântecele şi dansul reîncepură.

Călătoria decurgea deci în cele mai bune condiţiuni. Passepartout era încântat de binevoitorul tovarăş pe care întâmplarea i-l scosese în cale în persoana domnului Fix.

Duminică 20 octombrie, către ora prânzului, coasta indiană apăru la orizont. Două ore mai târziu, pilotul se urca pe bordul *Mongoliei.* La orizont, un şir de coline se profilau armonios pe fondul cerului. Îndată coroanele de palmieri care acopereau oraşul îşi arătară verdeaţa vie.

Vaporul intră în rada dintre insulele Salcette, Colaba, Elephanta şi Butcher, şi la ora patru şi jumătate acostă la unul din cheiurile portului Bombay.

În clipa aceea, Phileas Fogg termina a treizeci şi treia partidă a zilei şi, împreună cu partenerul său, datorită unei manevre îndrăzneţe, făcând treisprezece levate, încheia această frumoasă traversare printr-un şlem admirabil.

Mongolia nu trebuia să ajungă la Bombay decât la 22 Octombrie; or iată că sosise la 20. Era deci un câştig de două zile, socotit din clipa plecării de la Londra, şi Phileas Fogg îl înscrise metodic în itinerarul său, în coloana beneficiilor.

Capitolul X
ÎN CARE PASSEPARTOUT E PREA FERICIT SĂ SCAPE CU FAŢA CURATĂ DINTR-O ÎNCURCĂTURĂ PIERZÂNDU-ŞI NUMAI GHETELE

Toată lumea ştie că India – acest triunghi răsturnat, cu baza la nord şi vârful la sud – are o suprafaţă de un milion patru sute de mii de mile pătrate, pe care este răspândită inegal o populaţie de o sută optzeci de milioane de locuitori. Guvernul britanic exercită o dominaţie reală asupra unei părţi din acest uriaş teritoriu. El are un guvernator general la Calcutta, guvernatori la Madras, Bombay şi în Bengal şi un locotenent-guvernator la Agra.

Însă India engleză propriu-zisă nu are decât o suprafaţă de şapte sute de mii de mile pătrate şi o populaţie de o sută până la o sută zece milioane locuitori. Astfel o importantă parte a teritoriului scapă de autoritatea reginei[9]; şi într-adevăr, la unii rajahi din interior, sălbatici şi teribili, independenţa hindusă este încă deplină.

De la 1756 – epoca în care a luat naştere prima aşezare engleză în locul unde astăzi se află oraşul Madras – până anul acesta, când a izbucnit marea răscoală a sipahiilor, celebra Companie a Indiilor a fost atotputernică aici. Ea şi-a anexat încetul cu încetul felurite provincii, cumpărate de la rajahi în schimbul unor rente pe care le plătea prost sau chiar de loc. Compania îşi numea guvernatorul său general şi toţi funcţionarii civili sau, militari. Astăzi însă ea nu mai există, iar posesiunile engleze din India ţin direct de coroană.

De asemenea, înfăţişarea, obiceiurile, împărţirile etnografice ale peninsulei tind să se schimbe de la o zi la alta. Odinioară călătoreai aici folosind toate mijloacele antice de transport, pe jos, călare, cu căruţa, în roabă, în palanchin, în spinarea oamenilor, în coach şi altele. Astăzi vapoarele străbat cu mare viteză Indul, Gangele, iar un drum de fier care traversează peninsula în toată lărgimea sa, având ramificaţii pe parcurs, te duce de la Bombay la Calcutta în numai trei zile.

Acest drum de fier nu traversează India în linie dreaptă. Distanţa măsurată astfel n-ar fi decât de o mie, o mie o sută de mile, şi trenurile, mergând chiar numai cu o viteză mijlocie, n-ar avea nevoie de trei zile ca să străbată; însă ea creşte cu cel puţin o treime, prin ocolul pe care calea ferată îl descrie ridicându-se până la Allahabad, în nordul peninsulei.

Iată pe scurt şi în linii mari drumul urmat de „Great Indian peninsular railway”: părăsind insula Bombayului, el traversează Salcette, sare pe continent la Tannah, străbate lanţul Gaţilor Apuseni, merge spre nord-est până la Burhampur, brăzdează teritoriul aproape independent Bundelkund, ajunge până la Allahabad, de aici coteşte spre răsărit, întâlneşte Gangele la Benares, se îndepărtează încetişor de el, şi, coborând din nou spre sud-est prin Burdivan şi oraşul francez Chandernagor, ajunge la Calcutta.

Călătorii de pe *Mongolia* debarcaseră la Bombay la ora patru şi jumătate după amiază, iar trenul de Calcutta pleca la ora opt fix.

Mr. Fogg îşi luă rămas bun de la partenerii de wist, coborî de pe vapor, îi dădu servitorului său amănunte cu privire la câteva târguieli pe care acesta trebuia să le facă, îi atrase atenţia în mod serios să vină la gară înainte de ora opt, apoi se îndreptă spre biroul paşapoartelor, cu pasul său măsurat care bătea secunda ca pendula unui orologiu astronomic.

Aşadar, nu se gândea să vadă nimic din minunile Bombay-ului, nici primăria, nici măreaţa bibliotecă, nici forturile, nici docurile, nici târgul de bumbac, nici bazarele, nici moscheile, nici sinagogele, nici bisericile armeneşti, nici chiar splendida pagodă din Malebar-Hill, împodobită cu cele două turnuri poligonale. N-avea să contemple nici capodoperele din Elephanta, nici misterioasele morminte subterane ascunse în sud-estul radei, nici grotele Kanheri de pe insula Salcette, aceste admirabile rămăşiţe ale arhitecturii budiste!

Nu, nimic din toate acestea! Ieşind de la biroul paşapoartelor, Phileas Fogg se îndreptă liniştit spre gară, în al cărei restaurant se aşeză să cineze. Între alte feluri, şeful bucătăriei se socoti dator să-i recomande un anumit ostropel de iepure, din „iepure local”, pe care nu mai contenea să-l laude.

Călătorul nostru se învoi să guste conştiincios ostropelul, însă cu tot sosul lui preparat cu mirodenii constată că era scârbos.

Îndată îl chemă pe şeful bucătăriei.

— Domnule, ăsta e iepure? îl întrebă, privindu-l fix în ochi.

— Da, milord, iepure de junglă! răspunse cu îndrăzneală păcătosul.

— Şi iepurele ăsta n-a mieunat când l-aţi tăiat?

— Să miaune? Oh, milord! E iepure! Vă jur...

— Domnule, grăi cu răceală Mr. Fogg, nu jura şi ţine minte ce-ţi spun: odinioară, în India, pisicile erau socotite drept animale sfinte. Frumoase timpuri!

— Pentru pisici, milord?

— Poate că şi pentru călători!

După aceste cuvinte, Mr. Fogg îşi continuă liniştit cina.

Agentul Fix debarcase şi el de pe *Mongolia* câteva clipe după ciudatul călător şi alergase la directorul poliţiei din Bombay. Acolo îşi arătă calitatea sa de detectiv, misiunea pe care o avea şi situaţia lui faţă de presupusul autor al furtului. Sosise de la Londra un mandat de arestare?... Nu sosise nimic! Într-adevăr, mandatul, expediat după plecarea lui Phileas Fogg, nu avea cum să sosească înaintea lui.

Fix îşi pierdu cumpătul. El îi ceru directorului un ordin de arestare împotriva individului Fogg, dar acesta refuză. Chestiunea privea administraţia metropolitană şi numai aceasta putea să elibereze legal un mandat. Asemenea severitate de principii, această riguroasă respectare a legalităţii este cu totul explicabilă, dacă ţii seama de moravurile englezeşti care, în privinţa libertăţii individuale, nu admit nimic arbitrar.

Agentul nu mai stărui şi îşi dădu seama că trebuia să se resemneze să aştepte mandatul. Luă însă hotărârea să nu-l piardă din ochi pe impenetrabilul său pungaş, în timpul cât acesta rămânea la Bombay. El socotea că Phileas Fogg va rămâne aici (după cum se ştie, aceasta era şi convingerea lui Passepartout), ceea ce lăsa timp ca mandatul să sosească.

Însă în ceea ce îl priveşte pe Passepartout, acesta, după ultimele porunci pe care stăpânul său i le dăduse la coborârea de pe *Mongolia,* înţelesese limpede că Bombay avea să fie ce fusese Suezul şi Parisul, că drumul nu se sfârşea aici, ci că avea să continue cel puţin până la Calcutta, dacă nu şi mai departe. Ca urmare, începu să se întrebe dacă rămăşagul lui Mr. Fogg nu era ceva serios şi dacă nu cumva fatalitatea îl ducea să facă ocolul Pământului în optzeci de zile, pe el care dorise să trăiască în tihnă.

După ce cumpără câteva cămăşi şi ciorapi, el porni să se plimbe pe străzile Bombay-ului, în aşteptarea orei când trebuia să se ducă la gară. Era mare îngrămădire de lume şi, printre europenii de toate naţionalităţile, mişunau persani cu tichii ascuţite, bunhiaşi cu turbane rotunde, sinzi cu scufe pătrate, armeni în caftane lungi, parşi cu comănace negre. Era o sărbătoare a acestor parşi, numiţi şi ghebri, coborâtori direcţi din adepţii lui Zoroastru, cei mai harnici, cei mai civilizaţi şi cei mai austeri dintre hinduşi – rasa căreia îi aparţin acum bogaţii negustori indigeni din Bombay. În ziua aceea, ei aveau un fel de carnaval religios, cu procesiuni şi petreceri, la care luau parte baiadere îmbrăcate în voaluri trandafirii brodate cu aur şi argint; acestea, în sunet de viole şi bubuit de tam-tam-uri, dansau fermecător şi, ce-i drept, cu o totală bună-cuviinţă.

Nu are rost să stăruim aici cum privea Passepartout aceste ciudate ceremonii, cu ochii şi cu urechile deschise peste poate, pentru a vedea şi a auzi, cu aerul şi cu fizionomia unui găgăuţă, a unuia picat din cer.

Din nenorocire pentru el şi pentru stăpânul său, căruia îi puse în primejdie călătoria, această curiozitate îl împinse mai departe decât se cuvenea.

Într-adevăr, după ce privise în treacăt carnavalul, Passepartout se îndreptă spre gară, când, trecând prin faţa minunatei pagode din Malebar-Hill, avu nefericita idee să păşească înăuntru.

Dar el nu cunoştea două lucruri: întâi că intrarea creştinilor în anumite pagode hinduse era cu totul oprită, şi, al doilea, că nici credincioşii nu intrau în ele înainte de a-şi lăsa încălţămintea la uşă. Trebuie observat aici că guvernul englez, din motive de bună politică, respectă şi cere să fie respectată până în cele mai neînsemnate amănunte religia ţării, pedepsind cu asprime pe oricine îi calcă orânduielile.

Passepartout intră fără să se gândească la nimic rău, ca un simplu turist, şi începu să admire interiorul pagodei, zorzoanele strălucitoare ale ornamentaţiei brahmanice, când, deodată, se pomeni trântit de lespezile sfinte. Trei preoţi, cu privirile pline de furie, se aruncară asupra lui, îi smulseră pantofii şi ciorapii din picioare şi începură să-l burduşească scoţând strigăte sălbatice.

Franţuzul, voinic şi iute în mişcări, sări în picioare. Cu o lovitură de pumn şi cu una de picior, el trânti la pământ pe doi din adversari, încurcaţi în rasele lor lungi, şi, repezindu-se cu toată viteza pe uşa pagodei, lăsă repede în urmă pe al treilea hindus, care se năpustise după el, asmuţind mulţimea împotriva lui.

Bravul nostru flăcău ajunse la gară la ora opt fără cinci, numai cu câteva minute înainte de plecarea trenului, fără pălărie, cu picioarele goale şi fără pachetul cu târguieli, pe care îl pierduse în încăierare.

Fix se afla pe peron. Văzând că Fogg venise la gară, îşi dădu seama că pungaşul se pregătea să plece din Bombay. El luă îndată hotărârea să-l urmărească până la Calcutta şi chiar mai departe dacă era nevoie. Passepartout nu-l văzu, căci agentul se ferea în umbră, dar acesta auzi păţania lui, pe care franţuzul i-o povesti stăpânului în câteva cuvinte.

— Sper că asta n-o să ţi se mai întâmple! răspunse simplu Phileas Fogg, urcându-se într-un vagon.

Bietul flăcău, în picioarele goale, îşi urmă stăpânul, năuc, fără să spună un cuvânt.

Fix tocmai dădea să se urce în alt vagon, când o idee nouă îl făcu să se oprească şi să renunţe pe neaşteptate la proiectul lui de plecare.

„Nu, rămân aici! îşi zise el. Un delict săvârşit pe teritoriul indian... Aha! Îl am în mână!”

În clipa aceea, locomotiva scoase un şuierat puternic şi îndată trenul se pierdu în noapte.

Capitolul XI
ÎN CARE PHILEAS FOGG CUMPĂRĂ UN ANIMAL DE CĂLĂRIE LA UN PREŢ DE NECREZUT

Trenul plecase la ora fixată, ducând un oarecare număr de călători, câţiva ofiţeri, apoi funcţionari civili şi negustori de opiu şi indigo, care se duceau în răsăritul peninsulei pentru nevoile negoţului lor.

Passepartout se afla în acelaşi compartiment cu stăpânul său. Un al treilea călător ocupase colţul opus.

Acesta era generalul de brigadă sir Francis Cromarty, unul din partenerii lui Phileas Fogg din timpul călătoriei cu vaporul de la Suez la Bombay, care acum se îndrepta spre unităţile sale cantonate în apropiere de Benares.

Înalt, blond, în vârstă de vreo cincizeci de ani, sir Francis Cromarty, care se distinsese în chip deosebit cu prilejul ultimei revolte a sipahilor, ar fi meritat pe bună dreptate să fie socotit drept băştinaş. El locuia în India de la o vârstă fragedă şi de atunci nu se arătase decât arareori în ţara sa natală. Era un om instruit care ar fi putut să dea bucuros informaţii asupra obiceiurilor, istoriei şi organizării ţării hinduse, dacă Phileas Fogg ar fi fost omul care să i le ceară. Însă gentlemanul nostru nu întreba nimic; el nu călătorea, ci descria o circomferinţă. Era un corp care parcurgea o orbită în jurul globului terestru, după legile mecanicii raţionale. În clipa aceasta, el refăcea în gând socoteala orelor consumate din momentul plecării de la Londra, socoteală care l-ar fi îndreptăţit să-şi frece mâinile cu mulţumire, dacă firea lui ar fi îngăduit un gest inutil.

Sir Francis Cromarty remarcase originalitatea tovarăşului său de drum, cu toate că nu-l studiase decât cu cărţile în mână, între două partide de wist. Era deci îndreptăţit să se întrebe dacă sub acest înveliş rece bătea o inimă omenească, dacă Phileas Fogg era sensibil la frumuseţile naturii, la aspiraţiile morale. Asta îl preocupa în cea mai mare măsură. Din toţi originalii pe care îi întâlnise generalul, nici unul nu putea fi asemuit cu acest produs al ştiinţelor exacte.

Phileas Fogg nu-i ascunsese lui sir Francis Cromarty planul călătoriei sale în jurul lumii, nici împrejurările în care pornise la drum. Generalul nu vedea în acest rămăşag decât o trăsneală fără scop util, căreia îi lipsea acel *transire beneficiendo*[10] care trebuie să conducă pe orice om cu judecată. Felul în care ciudatul gentleman făcea acest drum n-avea să însemne de bună seamă nici un câştig, nici pentru el, nici pentru alţii.

O oră de la plecarea din Bombay, trenul trecuse viaductele, traversase insula Salcette şi acum gonea pe continent. În gara Callyan, lăsă în dreapta ramificaţia care coboară spre sud-estul Indiei, prin Kandallah şi Punah, apoi ajunse la Powell. De aici înainte intră în Gaţii-Apuseni, munţi ramificaţi, alcătuiţi din trapp şi bazalt, ale căror piscuri înalte sunt acoperite cu păduri dese. Din când în când sir Francis Cromarty şi Phileas Fogg schimbau câteva cuvinte; în clipa aceea, generalul spunea, încercând să anime o conversaţie care lâncezea:

— Domnule Fogg, acum câţiva ani, în locul acesta ai fi suferit o întârziere, care de bună seamă ţi-ar fi dat peste cap planul călătoriei.

— Şi de ce anume, sir Francis?

— Pentru că drumul de fier se oprea la picioarele acestor munţi, pe care trebuia să-i traversezi în palanchin sau călare pe ponei până la gara Kandallah, aflată pe versantul celălalt.

— Această întârziere nu mi-ar fi încurcat de loc socotelile, răspunse Mr. Fogg. Doar nu era să plec la drum fără să prevăd unele eventuale piedici.

— Totuşi, domnule Fogg, reluă generalul, ai fost cât pe aci să intri într-o mare încurcătură datorită păţaniei flăcăului ăstuia.

Passepartout dormea adânc, cu picioarele învelite în pătura sa de călătorie, fără să viseze că se vorbeşte despre el.

— Guvernul englez este, pe bună dreptate, foarte sever faţă de asemenea delicte, continuă sir Francis Cromarty. El ţine ca obiceiurile religioase ale hinduşilor să fie respectate mai mult decât orice, şi dacă servitorul dumitale ar fi fost prins...

— Ei bine, sir Francis, răspunse Mr. Fogg, dacă l-ar fi prins, l-ar fi condamnat, el şi-ar fi ispăşit pedeapsa, şi pe urmă n-ar fi avut decât să se întoarcă liniştit în Europa; nu văd cum întâmplarea asta ar fi putut să-l ţină în loc pe stăpânul lui.

Cu aceste cuvinte conversaţia se stinse din nou. În timpul nopţii, trenul străbătu Munţii

Gaţi, trecu de Nassik, şi a doua zi, 21 decembrie, se avântă într-un ţinut oarecum neted, în teritoriul Khandeish. Câmpul, bine cultivat, era presărat cu târguşoare, deasupra cărora minaretele pagodelor ţineau locul clopotniţelor bisericii europene. Numeroase râuşoare, cele mai multe din ele afluenţi sau subafluenţi ai Godavari-ului, udau acest ţinut fertil.

Trezit din somn, Passepartout se uita pe geam şi nu-i venea să creadă că străbate ţara hinduşilor cu un tren al Companiei „Great peninsular railway”. Asta i se părea nemaipomenit. Şi totuşi nimic mai real! Locomotiva, condusă de un mecanic englez şi arzând cărbuni englezeşti, îşi împrăştia fumul peste plantaţiile de bumbac, de cafea, de nucuşoară, de cuişoare, de piper. Aburii se răsuceau în jurul pâlcurilor de palmieri, printre care se zăreau case de ţară pitoreşti, arareori câte o mănăstire părăsită şi temple minunate, înfrumuseţate de inepuizabilele ornamentaţii ale arhitecturii indiene. Pe urmă, cât vedeai cu ochii, veneau nesfârşite întinderi de pământ, jungla, din care nu lipseau nici şerpii, nici tigrii înspăimântaţi de zgomotul trenului, iar după ele drumul de fier tăia păduri, încă pline de elefanţi, care priveau cu un ochi gânditor trecerea convoiului bezmetic.

În timpul dimineţii, după ce lăsară în urmă gara Malligaum, călătorii traversară tristul ţinut care fusese de atâtea ori însângerat de adepţii zeiţei Kali. Nu departe se înălţa Ellora, cu pagodele sale minunate, apoi vestitul Aurungabad, capitala fiorosului Aureng-Zeb, astăzi simplu oraş de reşedinţă al uneia din provinciile dezlipite de regatul lui Nizam. Asupra ţinutului îşi exercita dominaţia Feringhea, căpetenia tugilor, regele Sugrumătorilor. Aceşti ucigaşi, uniţi într-o asociaţie peste putinţă de dibuit, sugrumau, în cinstea zeiţei morţii, victime de toate vârstele, fără să verse vreodată o picătură de sânge; într-o vreme era peste putinţă să străbaţi un colţ din acest ţinut, fără să găseşti un leş omenesc. Guvernământul

englez a izbutit să stârpească într-o măsură apreciabilă pe aceşti ucigaşi, însă înspăimântătoarea asociaţie există încă şi astăzi şi îşi continuă crimele.

La douăsprezece şi jumătate, trenul se opri în gara Burhampur, unde Passepartout izbuti să-şi procure, la un preţ fabulos, o pereche de papuci împodobiţi cu perle false, pe care îi încălţă cu o vădită îngâmfare.

Călătorii prânziră în grabă şi porniră mai departe către gara Assurghur, mergând un timp pe malul micului fluviu Tapty, care se varsă în golful Cambaya, în apropiere de Siurat.

E bine să ştim la ce se gândea Passepartout în acest timp. Până la sosirea lor la Bombay, crezuse, şi avea dreptul să creadă, că lucrurile se vor opri aici. Însă acum, de când gonea cu toată viteza străbătând India, în mintea lui se făcuse o nouă lumină. El îşi recăpăta la iuţeală vechea sa fire, îşi regăsea ideile năstruşnice din tinereţe.

Acum lua în serios proiectele stăpânului său, credea în existenţa rămăşagului cu privire la ocolul Pământului în acel maximum de timp care nu trebuia depăşit. Ba chiar începuse să fie neliniştit de întârzierile posibile, de accidentele care s-ar fi putut întâmpla pe drum. Se simţea ca şi interesat în această prinsoare şi tremura la gândul că în ajun ar fi putut s-o compromită prin condamnabila lui nerozie. Astfel, fiind mai puţin flegmatic decât Mr. Fogg, el se dovedea mult mai neliniştit. Socotea şi răssocotea zilele scurse, blestema opririle trenului învinuindu-l că merge prea încet şi îl dezaproba *in petto*[11] pe Mr. Fogg fiindcă nu făgăduise o răsplată mecanicului. Isteţul flăcău nu ştia că ceea ce e posibil cu un vapor nu este şi la drumul de fier, unde vitezele trenurilor sunt dinainte hotărâte.

Către seară intrară în trecătorile Munţilor Sutpur, care despart ţinutul Kandeish de Bundelkund.

A doua zi, 22 octombrie, la un moment dat, sir Francis Cromarty întrebându-l ce oră este, Passepartout îşi cercetă ceasornicul şi răspunse că este ora trei dimineaţa, într-adevăr, acest faimos ceasornic, care rămânea potrivit după meridianul Greenwich, aflat la aproape şapte zeci şi şapte grade mai la vest, era firesc să fie în urmă, şi chiar era, cu patru ore.

Sir Francis rectifică deci ora spusă de Passepartout,, făcându-i aceeaşi observaţie pe care i-o mai făcuse şi Fix. El încercă să-l lămurească precum că trebuia să-şi potrivească ceasul după fiecare nou meridian, şi că, deoarece mergeau necontenit spre est, adică în întâmpinarea soarelui, zilele se scurtau cu câte patru minute la fiecare grad străbătut. Zadarnic! Fie că flăcăul nostru înţelegea observaţia generalului, fie că nu o înţelegea, el se încăpăţâna să nu-şi potrivească ceasul, care rămânea neschimbat la ora Londrei. Dar de altfel această nevinovată manie nu putea să aducă nimănui nici un rău.

La ora opt dimineaţa, când mai aveau de străbătut cincisprezece mile până la gara Allahabad, trenul se opri în mijlocul unui mare luminiş, pe marginile căruia se vedeau câteva case de ţară şi barăci de muncitori. Conductorul trecu prin faţa vagoanelor, strigând:

— Toată lumea coboară!

Phileas Fogg se uită la sir Francis Cromarty, care părea să nu înţeleagă nimic din această oprire în mijlocul unei păduri de tamarini şi kajuri.

Nu mai puţin surprins, Passepartout sări jos din tren şi aproape numaidecât se întoarse, strigând:

— Domnule, drumul de fier s-a sfârşit!

— Ce vrei să spui cu asta? întrebă sir Francis Cromarty.

— Vreau să spun că trenul nu merge mai departe.

Generalul coborî la iuţeală din tren; Phileas Fogg îl urmă, fără grabă, şi amândoi se apropiară de conductor.

— Unde ne aflăm? întrebă sir Francis Cromarty.

— În cătunul Kholby, răspunse conductorul.

— Şi ne oprim aici?

— Bineînţeles. Drumul de fier nu este terminat...

— Cum? Nu este terminat?

— Nu! Mai e de construit o bucată de cincizeci de mile, de aici până la Allahabad, de unde drumul continuă.

— Dar ziarele au anunţat deschiderea completă a liniei!

— Ce să-i faci, domnule ofiţer, ziarele s-au înşelat!

— Iar dumneavoastră vindeţi bilete de la Bombay până la Calcutta! răspunse sir Francis Cromarty, care începea să se înfierbânte.

— Aşa e, încuviinţă conductorul, însă călătorii ştiu că trebuie să facă transbordare între Kholby şi Allahabad.

Sir Francis Cromarty era furios, Passepartout încaltea l-ar fi omorât cu plăcere pe conductor; el nici nu îndrăznea să-şi privească stăpânul.

— Sir Francis, făcu Mr. Fogg cu simplitate, vom găsi un mijloc pentru a putea ajunge la Allahabad.

— Domnule Fogg, asta dă naştere la o întârziere absolut păgubitoare scopului dumneavoastră?

— Nu, sir Francis a fost prevăzută.

— Ce face? Ştiai că...

— Câtuşi de puţin, însă m-am gândit că în drumul meu, mai curând sau mai târziu, o să întâlnesc cine ştie ce piedici. Astfel că nimic nu e compromis. Am două zile câştigate pe care le pot sacrifica. De la Calcutta pleacă un vapor către Hong Kong, în ziua de 25, la ora douăsprezece. Cum astăzi suntem abia în 22, înseamnă că o să sosim la timp ca să-l prindem.

Ce mai puteai spune în faţa unui răspuns atât de sigur şi neşovăitor!?

Era prea adevărat că lucrările drumului de fier se opreau în acest loc. Ziarele, semănând cu unele ceasornice care merg înainte, anunţaseră prea devreme terminarea liniei. Cea mai mare parte dintre călători cunoşteau situaţia şi coborând din tren puseseră mâna pe toate soiurile de vehicule aflate în cătun – palkighari cu patru roţi, căruţe trase de zebuşi, un fel de boi cu cocoaşă, harabale ca nişte pagode mişcătoare, palanchine şi altele. Aşa că Mr. Fogg şi sir Francis Cromarty, după ce căutară prin tot cătunul un mijloc de călătorie, se întoarseră fără să mai fi găsit nimic.

— Voi merge pe jos, hotărî Phileas Fogg.

Passepartout, care tocmai se apropia de stăpânul său, făcu o strâmbătură plină de înţeles, uitându-se la minunaţii însă nefolositorii săi papuci. Din fericire făcuse şi el cercetări pe socoteala sa, astfel că, după ce şovăi un timp, zise:

— Domnule, cred că am găsit eu un mijloc de transport.

— Ce anume?

— Un elefant! E al unui indian care stă la o sută de paşi de aici.

— Hai să vedem elefantul! încuviinţă Mr. Fogg.

Cinci minute mai târziu, Phileas Fogg, sir Francis Cromarty şi Passepartout soseau în faţa unei colibe, lângă care se afla un fel de ţarc făcut din pari înalţi, în colibă se afla un indian, iar în ţarc un elefant. La cererea lor, indianul îi duse pe Mr. Fogg şi pe însoţitorii săi înăuntru ţarcului.

Aici văzură un animal, pe jumătate domesticit, pe care proprietarul său îl creştea pentru a face din el nu o vită de povară, ci una de luptă. În acest scop, el începuse prin a modifica blândul caracter al elefantului, în aşa chip ca să-l ducă treptat la acea margine a furiei numită „mutsh” în limba hindusă, şi pentru asta îl hrănea timp de trei luni cu zahăr şi cu unt. Acest tratament ar putea să pară nepotrivit pentru a da un asemenea rezultat, totuşi el e folosit cu succes de către crescători. Din fericire pentru Mr. Fogg, elefantul cu pricina abia îşi începuse ciudatul regim, astfel că „mutsh”-ul nu se făcea simţit câtuşi de puţin.

Kiuni, acesta era numele animalului, putea, ca toţi elefanţii, să străbată cu pas repede un drum destul de lung, şi, în lipsă de alt animal de călărie, Phileas Fogg hotărî să se folosească de el.

Însă elefanţii sunt scumpi în India, unde încep să fie din ce în ce mai rari. Masculii, singurii potriviţi pentru luptele de circ, sunt foarte căutaţi. În stare de domesticire, aceste animale nu se reproduc decât foarte rar, astfel că, de fapt, nu pot fi procurate decât prin vânătoare. De aceea ele sunt ţinute sub mare îngrijire – şi când Mr. Fogg îl întrebă pe indian dacă n-ar vrea să-i închirieze elefantul, acesta refuză cu hotărâre.

Călătorul stărui, oferind o chirie nemaipomenită, zece lire (250 fr.) pe oră. Refuz! Douăzeci de lire? Zadarnic! Patruzeci de lire? Acelaşi refuz. La fiecare ofertă, Passepartout sărea în sus, însă indianul nu se lăsa înduplecat.

Dar suma era frumoasă. Admiţând că elefantul ar fi făcut cincisprezece ore până la Allahabad, asta însemna să-i aducă stăpânului său şase sute de lire (15.000 fr.).

Fără să se piardă câtuşi de puţin cu firea, Mr. Fogg îi propuse atunci indianului să-i

cumpere animalul şi-i oferi din capul locului o mie de lire (25.000 fr.).

Indianul nu voia să-l vândă; pesemne nemernicul mirosise că e rost de o afacere grozavă!

Sir Francis Cromarty îl luă pe Mr. Fogg deoparte şi-l sfătui să se gândească înainte de a merge mai departe. Phileas Fogg răspunse că n-avea obiceiul să întreprindă nimic fără să se gândească; la urma urmei, aici era vorba de un rămăşag pe douăzeci de mii de lire, elefantul îi era trebuitor şi avea să-l cumpere chiar dacă ar fi ajuns să plătească de douăzeci de ori mai mult decât valoarea lui.

Apoi se întoarse la indian, ai cărui ochi mici, aprinşi de lăcomie, lăsau să se vadă limpede că la mijloc nu era decât o chestiune de preţ. Phileas Fogg oferi pe rând o mie două sute de lire, pe urmă o mie cinci sute, pe urmă o mie opt sute şi, în sfârşit, două mii (50.000 fr.). Passepartout, de obicei atât de îmbujorat la faţă, era acum palid de emoţie.

La două mii de lire, indianul se lăsă înduplecat.

— Pe papucii mei, strigă Passepartout, ia te uită ce scumpă e carnea de elefant!

Târgul fiind încheiat, nu mai era nevoie decât de găsit o călăuză. Asta fu mai uşor. Un tânăr pars, cu chipul inteligent, îşi oferi serviciile. Mr. Fogg le primi şi îi făgădui o serioasă răsplată bănească, ceea ce parsului nu putea decât să-i dubleze inteligenţa.

Elefantul fu luat în primire şi echipat fără întârziere. Parsul cunoştea perfect meseria de „mahut” sau „cornac”, ceea ce înseamnă conducător de elefanţi. El acoperi cu o învelitoare spinarea animalului şi fixă de o parte şi de alta câte un soi de coş, destul de neîmbietor.

Phileas Fogg îi plăti indianului în bancnote luate din faimosul sac. Cât despre Passepartout, ai fi zis că banii erau smulşi din măruntaiele lui. Pe urmă, Mr. Fogg se oferi să-l ducă pe sir Francis Cromarty până la gara Allahabad, ceea ce generalul primi; un călător în plus nu putea să obosească uriaşul animal.

Fură cumpărate provizii din Kholby. Sir Francis Cromarty se urcă în unul din coşuri, iar Phileas Fogg în celălalt. Passepartout se aşeză călare pe spinarea elefantului, între stăpânul său şi general. Parsul se cocoţă pe gâtul animalului, şi la ora nouă echipajul părăsi târguşorul, adâncindu-se pe drumul cel mai scurt în pădurea deasă de palmieri.

Capitolul XII
ÎN CARE PHILEAS FOGG ŞI ÎNSOŢITORII SĂI SE AVENTUREAZĂ PRIN PĂDURILE INDIEI ŞI ÎN CARE SE VEDE CE VA URMA DE AICI

Ca să scurteze drumul, călăuza lăsă în dreapta calea ferată în construcţie. Această linie, căreia capricioasele ramificaţii ale Munţilor Vindhias îi puneau multe piedici, nu urma drumul cel mai scurt, aşa cum i-ar fi convenit lui Phileas Fogg. Parsul, foarte obişnuit cu drumurile şi potecile ţinutului, pretindea că poate să câştige douăzeci de mile tăind-o de-a dreptul prin pădure, aşa încât călătorii se lăsară în seama lui.

Înfundaţi până la gât în coşurile lor, Phileas Fogg şi sir Francis Cromarty erau serios scuturaţi de trapul aspru al elefantului pe care mahut-ul îl îndemna repede la drum; însă ei îndurau neplăcerea cu cea mai britanică nepăsare, schimbând rar câte un cuvânt şi abia văzându-se unul pe altul.

Cât despre Passepartout, aşezat pe spinarea animalului şi supus direct la lovituri şi zdruncinări, se ferea cu mare grijă, aşa cum îl sfătuise stăpânul său, să-şi ţină limba între dinţi, căci s-ar fi putut pomeni cu ea tăiată.

Bravul nostru flăcău, aci aruncat pe gâtul elefantului, aci sărind înapoi pe crupa lui, făcea salturi ca un clovn pe trambulină. Însă în mijlocul acestor sărituri de trap mai avea timp să glumească şi să râdă, iar din când în când scotea din sacul său o bucată de zahăr, pe care inteligentul Kiuni o lua cu vârful trompei, fără să-şi întrerupă o clipă trapul regulat.

După două ore de mers, călăuza opri elefantul şi-i dădu un ceas de odihnă. După ce se adăpă într-o baltă din apropiere, animalul se apucă să devoreze ramuri de copaci şi arbuşti.

Lui sir Francis Cromarty popasul îi convenea, căci era zdrobit. Cât despre Mr. Fogg, acesta părea la fel de bine dispus ca şi când ar fi scoborât din pat.

— Parc-ai fi de fier! exclamă generalul, privindu-l cu admiraţie.

— De fier forjat! răspunse Passepartout, ocupat cu pregătirea unui prânz simplu.

La ora douăsprezece, călăuza dădu semnalul de plecare. Înfăţişarea ţinutului deveni numaidecât foarte sălbatică. După păduri uriaşe veneau desişuri de tamarini şi de palmieri pitici, apoi întinse câmpii sterpe, presărate cu arbuşti plăpânzi şi cu stânci uriaşe de sienit. Toată această parte a Bundelkundului de sus, puţin străbătută de călători, este locuită de o populaţie fanatică, înăsprită în practicile cele mai înspăimântătoare ale religiei hinduse. Dominaţia englezilor n-a putut fi stabilită pe de-a-ntregul în acest ţinut aflat sub influenţa rajahilor, greu de supus în inaccesibilele lor adăposturi din Munţii Vindhias.

De mai multe ori călătorii noştri zăriră cete de indieni fioroşi, care, văzând cum trece prin faţa lor patrupedul iute de picior, făceau gesturi de mânie. De altfel, socotind că e mai bine să nu-i întâlnească, parsul îi ocolea pe cât îi stătea în putinţă.

În cursul acelei zile văzură puţine animale, doar câteva maimuţe care o luară la fugă făcând mii de strâmbături şi de schimonoseli, spre marea desfătare a lui Passepartout.

Un gând între atâtea altele îl neliniştea îndeosebi pe flăcăul nostru: ce avea să facă Mr. Fogg cu elefantul, după ce soseau la Allahabad? Avea să-l ia cu el mai departe? Peste putinţă! Preţul călătoriei, adăugat la preţul de cumpărare, ar fi făcut din el un animal în stare să te ruineze. Avea să-l vândă sau să-l lase în libertate? Acest preţios animal merita să-ţi dea de gândit. Dacă, să zicem, Mr. Fogg i-ar fi dăruit elefantul lui Passepartout, el s-ar fi văzut în mare încurcătură...

Aceste gânduri îl urmăreau tot timpul.

La ora opt seara trecuseră peste ramura principală a Munţilor Vindhias şi călătorii făcură popas pe povârnişul dinspre miazănoapte, într-o casă de ţară aflată în ruină.

Distanţa străbătută în această zi fusese de vreo douăzeci şi cinci de mile şi până la gara Allahabad mai aveau de străbătut încă pe atât.

Noaptea era friguroasă. Parsul aprinse în casa ruinată un foc de ramuri uscate şi căldura lui fu foarte preţuită. Cina fu alcătuită din proviziile luate de la Kholby; călătorii mâncară ca nişte oameni frânţi de oboseală. O convorbire, care începuse prin câteva frânturi de fraze, se termină numaidecât prin sforăituri puternice. Călăuza rămase afară, veghind în preajma lui Kiuni, care dormea în picioare, sprijinit de trunchiul unui copac mare.

Peste noapte nu se întâmplă nimic deosebit. Urletele gheparzilor şi ale panterelor, amestecate cu ţipetele ascuţite ale maimuţelor, tulburau uneori liniştea. Însă fiarele acestea se mulţumeau cu urletele, fără să facă nici un rău drumeţilor din casa părăsită. Sir Francis Cromarty dormea adânc, ca un brav ostaş rupt de oboseală. Passepartout, într-un somn agitat, reluă în vis frământările din ajun. Cât despre Mr. Fogg, acesta se odihni la fel de tihnit ca şi când s-ar fi aflat în liniştita sa casă din Saville-row.

La ora şase dimineaţa porniră din nou la drum. Călăuza nădăjduia să ajungă la gara Allahabad chiar în aceeaşi seară. În felul acesta, Mr. Fogg nu pierdea decât o parte din cele patruzeci şi opt de ore economisite de la începutul călătoriei.

Coborâră ultimele coaste ale Munţilor Vindhias. Kiuni îşi reluase mersul lui grăbit. Către prânz, călăuza ocoli târguşorul Kallenger, aşezat pe râul Cani, un subafluent al Gangelui. El se ferea ca de obicei de aşezările omeneşti, socotindu-se mai în siguranţă în această câmpie goală care înfăţişa primele depresiuni ale bazinului marelui fluviu. Gara Allahabad se afla la numai douăsprezece mile spre nord-est. Făcură popas sub un pâlc de bananieri, ale căror fructe, la fel de hrănitoare ca pâinea, „la fel de gustoase ca smântâna”, spun călătorii, fură foarte preţuite.

La ora două porniră mai departe, şi călăuza intră la adăpostul unei păduri dese, care se întindea pe o distanţă de mai multe mile; îi venea mai la îndemână să meargă aşa, la adăpostul copacilor deşi. Până acum nu avusese nici o întâlnire neplăcută şi călătoria făgăduia să se termine cu bine, când deodată elefantul se opri, dând semne de nelinişte.

Era ora patru.

— Ce s-a întâmplat? întrebă sir Francis Cromarty, scoţând capul deasupra coşului său.

— Nu ştiu, domnule ofiţer, răspunse parsul, în timp ce trăgea cu urechea la un murmur nedesluşit, care pătrundea prin frunzişul des.

După câteva clipe, murmurul acesta se auzi mai limpede; ai fi zis că e un concert, încă foarte îndepărtat, de glasuri omeneşti şi instrumente de alamă.

Passepartout era numai ochi şi urechi. Mr. Fogg aştepta liniştit, fără să scoată un cuvânt.

Parsul sări jos, legă elefantul de un copac şi se adânci în desişul încâlcit. După câteva minute se întoarse, zicând:

— O procesiune de brahmani se îndreaptă spre noi. Dacă se poate, e mai bine să nu ne vadă.

Apoi dezlegă elefantul şi îl trase în desiş, sfătuindu-i pe călători să nu coboare sub nici un cuvânt, iar el rămase în aşteptare, gata să se caţere la locul lui, dacă ar fi fost nevoie să fugă. Socotea însă că ceata de credincioşi avea să treacă fără să-i vadă, grosimea frunzişului oferindu-le o foarte bună ascunzătoare.

Între timp, zgomotele se apropiară... Cântări monotone se amestecau cu sunetele tobelor şi ţimbalelor. Îndată capul procesiunii se ivi printre copaci, la cincizeci de paşi de locul unde se aflau Mr. Fogg şi însoţitorii săi. Ei puteau să distingă acum cu uşurinţă ciudatele personaje care luau parte la această ceremonie religioasă.

În faţă mergeau preoţii, cu tichii înalte, ascuţite la vârf, îmbrăcaţi în veşminte lungi, pline de podoabe şi zorzoane. Ei erau înconjuraţi de bărbaţi, femei şi copii care intonau un fel de litanie funebră, întreruptă la intervale egale de lovituri de tam-tam şi ţimbal. În urma lor, tras de două perechi de zebuşi, bogat împodobiţi, se ivi un car cu roţile foarte mari, ale căror spiţe şi obezi înfăţişau o împletitură de şerpi. În car se afla o statuie hâdă, cu patru braţe, cu trupul colorat într-un roşu posomorit, cu ochii rătăciţi, cu părul încâlcit, cu limba atârnându-i afară, printre buzele vopsite cu hené şi betel. De gât îi atârna un şirag de capete de mort, şi o cingătoare făcută din mâini tăiate îi înconjura mijlocul. Ea stătea pusă în picioare, pe trupul unui uriaş care zăcea trântit cu capul tăiat.

Sir Francis Cromarty recunoscu statuia.

— Zeiţa Kali! murmură el. Zeiţa dragostei şi a morţii!

— A morţii înţeleg, dar a dragostei, mai va! observă Passepartout. A dracului muiere!

Parsul îi făcu semn să tacă.

În jurul statuii se agitau, zvârcolindu-se în spasmuri, un număr de fachiri bătrâni, tărcaţi de dungi făcute cu ocru, acoperiţi de tăieturi în formă de cruce prin care sângele se pierdea picătură cu picătură – posedaţi tâmpi care încă se mai aruncă sub roţile carului la marile ceremonii hinduse de la Djaggernat.[12]

În urma lor, câţiva brahmani, în toată măreţia veşmintelor lor orientale, târau o femeie care abia se mai putea ţine pe picioare.

Femeia era tânără şi albă ca o europeană. Capul ei, gâtul, umerii, urechile, braţele, mâinile, degetele picioarelor erau peste măsură încărcate de giuvaieruri, coliere, brăţări, agrafe şi inele. O tunică ţesută cu fir de aur, cu un văl subţire pe deasupra, îi contura linia taliei.

În spatele acestei tinere femei, într-un izbitor contrast, gărzi, cu paloşe fără teacă atârnate de centură şi cu pistoalele încrustate, purtau într-un palanchin leşul unui om.

Era trupul unui bătrân, îmbrăcat în bogate veşminte de rajah, având, ca şi în viaţă, turbanul brodat cu perle, haina dintr-o ţesătură de mătase împodobită cu aur, cingătoarea de caşmir bătut cu diamante – şi măreţele lui arme de prinţ indian.

Veneau apoi, încheind cortegiul, muzicanţii şi o coadă de fanatici, ale căror strigăte acopereau adesea asurzitorul zgomot al instrumentelor.

Sir Francis Cromarty privea toată această ceremonie cu un aer nespus de întristat.

— E un sutty! zise, întorcându-se către călăuză.

Parsul încuviinţă din cap şi îşi duse degetul la buze. Lunga procesiune se scurgea încet printre copaci; curând ultimele rânduri dispărură în adâncul pădurii. Treptat cântările se stinseră; se mai auziră câteva strigăte îndepărtate, apoi o linişte adâncă luă locul larmei de până atunci.

Phileas Fogg auzise cuvântul rostit de sir Francis Cromarty şi, îndată ce procesiunea se duse, întrebă:

— Ce-i acela un sutty?

— E un sacrificiu omenesc, însă un sacrificiu voluntar, domnule Fogg, răspunse generalul.

Femeia pe care aţi văzut-o va fi arsă pe rug mâine dimineaţă, la ivirea zorilor.

— Ah, ticăloşii! strigă Passepartout, neputându-şi înfrâna indignarea.

— Şi mortul cine era? întrebă mai departe Mr. Fogg.

— Prinţul, soţul femeii, un rajah independent din Bundelkund, răspunse călăuza.

— Cum, continuă Phileas Fogg, fără ca glasul lui să arate cea mai mică tulburare, mai există încă în India asemenea obiceiuri barbare şi englezii n-au putut să le distrugă?

— Sacrificiile acestea nu se mai fac în cea mai mare parte a Indiei, răspunse sir Francis Cromarty. Însă asupra unor ţinuturi sălbatice, mai cu seamă în Bundelkund, noi nu avem nici o influenţă. La miazănoapte de Munţii Vindhias, crimele şi jafurile sunt veşnic în floare.

— Nenorocita, arsă de vie! murmură Passepartout.

— Da, arsă de vie! reluă generalul. Şi dacă nu s-ar supune, nici nu vă închipuiţi ce viaţă mizerabilă i-ar impune rudele sale! I-ar tunde părul, ca hrană abia i-ar da câţiva pumni de orez, ar alunga-o, socotită fiind drept o fiinţă murdară şi biata de ea ar muri în vreun ungher, ca un câine râios. Astfel, pe cele mai multe din aceste nefericite le împinge la sacrificiu nu dragostea sau fanatismul religios, ci groaza de o asemenea viaţă înspăimântătoare. Câteodată totuşi se întâmplă ca sacrificiul să fie într-adevăr voit şi atunci este nevoie ca guvernământul să intervină energic spre a-l împiedica. De pildă, acum câţiva ani, mă aflam la Bombay, când o văduvă tânără a venit să ceară guvernatorului îngăduinţa de a fi arsă împreună cu soţul ei mort. Bineînţeles guvernatorul s-a împotrivit. Atunci văduva a plecat din oraş, s-a refugiat la un rajah independent şi sacrificiul a fost dus până la capăt.

În timp ce generalul povestea acestea, călăuza clătina din cap, iar la sfârşit zise:

— Sacrificiul de mâine dimineaţă nu se face cu voia femeii.

— De unde ştii?

— E o poveste pe care o ştie toată lumea în Bundelkund.

— Totuşi, nefericita nu părea să se împotrivească de loc, observă sir Francis Cromarty.

— Fiindcă au îmbătat-o cu fum de opiu şi de haşiş.

— Dar unde o duc acum?

— La pagoda din Pillaji, la două mile de aici. Acolo va rămâne peste noapte, aşteptând ora sacrificiului.

— Şi când va avea loc sacrificiul?

— Mâine, în zorii zilei.

După acest răspuns, călăuza scoase elefantul din desiş şi se căţără pe grumazul lui. Însă în clipa când se pregătea să-l îndemne Ia drum cu un şuierat anume, Mr. Fogg îl opri.

— Ce-ar fi să o salvăm pe această femeie? îl întrebă pe sir Francis Cromarty.

— S-o salvăm, domnule Fogg!

— Mai am încă douăsprezece ore câştigate; pot să le folosesc în acest scop.

— Ia te uită! Dar dumneata eşti un om de inimă, domnule! exclamă generalul.

— Uneori, răspunse simplu Phileas Fogg. Când am timp...

Capitolul XIII
ÎN CARE PASSEPARTOUT NE ÎNTĂREŞTE PĂREREA CĂ NOROCUL SURÂDE CELOR CURAJOŞI

Hotărârea era îndrăzneaţă, plină de greutăţi, poate chiar peste putinţă de îndeplinit. Mr. Fogg îşi punea în joc viaţa, sau cel puţin libertatea şi, ca urmare, însăşi reuşita proiectelor sale; totuşi nu şovăi. De altminteri găsise în sir Francis Cromarty un ajutor plin de hotărâre.

Cât despre Passepartout, acesta era gata să facă orice, te puteai bizui pe el. Ideea stăpânului său îl încânta. El simţea că sub învelişul de gheaţă stăpânul său avea o inimă, un suflet – şi începea să-l iubească pe Phileas Fogg.

Rămânea călăuza. De partea cui avea să fie? Nu cumva a hinduşilor? Dacă nu puteau să se bizuiască pe sprijinul lui, trebuiau cel puţin să se asigure că va rămâne deoparte.

Sir Francis Cromarty îi puse întrebarea pe faţă.

— Domnule ofiţer, răspunse călăuza, sunt pars şi această femeie e şi ea tot parsă. Porunciţi-mi ce să fac!

— Bine, băiete! zise Mr. Fogg.

— Dar să ştiţi, continuă parsul, dacă ne prind, ne aşteaptă nu numai moartea, ci şi chinuri groaznice. Aşa că ţineţi seama!

— Am ţinut seama de tot! răspunse Phileas Fogg. Cred că pentru a trece la fapte trebuie să aşteptăm noaptea.

Călăuza încuviinţă din cap:

— Şi eu socotesc la fel.

Apoi cinstitul hindus le dădu oarecare amănunte despre victimă. Era o hindusă de rasă parsă, frumuseţe vestită, fiica unui negustor bogat din Bombay. În acest oraş, ea primise o educaţie curat englezească şi, după educaţia, ca şi după manierele pe care le avea, ai fi luat-o drept o europeană.

Rămasă orfană, frumoasa fată al cărei nume era Auda fu măritată împotriva voinţei ei cu acest rajah bătrân din Bundelkund. După trei luni de zile rămase văduvă. Ştiind ce soartă o aşteaptă, fugi, dar fu prinsă numaidecât şi rudele rajahului, având de câştigat de pe urma morţii ei, o siliră să primească sacrificiul de la care acum părea că nu mai poate să scape.

Această povestire nu putea decât să-i îndârjească şi mai mult pe Phileas Fogg şi pe însoţitorii lui în generoasa lor hotărâre. Călăuza urma să ducă elefantul spre pagoda din Pillaji, de care să se aproprie cât mai mult cu putinţă.

O jumătate de oră mai târziu, se opriră într-un desiş, la cinci sute de paşi de pagoda pe care nu o vedeau; în schimb urletele fanaticilor se auzeau foarte limpede.

Cei patru salvatori începură să discute despre modul în care se puteau apropia de victimă. Călăuza cunoştea această pagodă în care susţinea el că se află închisă femeia. S-ar putea pătrunde oare înăuntru prin una din uşi, atunci când toţi vor fi căzut în somnul beţiei sau trebuia făcută o spărtură în zid? Asta nu se putea hotărî decât la faţa locului, în momentul potrivit. Însă ceea ce rămânea neîndoios era că răpirea trebuia împlinită chiar în noaptea aceea, nicidecum mai târziu, când victima avea să fie dusă la locul supliciului; atunci nici o forţă omenească n-ar mai fi putut s-o scape.

Mr. Fogg şi însoţitorii săi aşteptară căderea nopţii. Către orele şase seara, când umbrele începuseră să se lase, hotărâră să se facă o recunoaştere în jurul pagodei. În clipa aceea, ultimele strigăte ale fachirilor se stingeau. După obiceiul lor, hinduşii trebuiau să cadă acum în greaua beţie a „hang”-ului, opiu lichid amestecat cu o fiertură de haşiş, şi poate că astfel cineva ar fi izbutit să se strecoare printre ei, până la templu.

Parsul se avântă fără zgomot prin pădure, călăuzindu-i pe ceilalţi. După ce se târâră vreo zece minute pe sub ramurile copacilor, ajunseră pe malul unui mic râu şi aici, la lumina torţelor de fier, în vârful cărora ardea răşină, zăriră un maldăr de lemne puse grămadă. Era rugul, făcut din preţioase trunchiuri de santal şi îmbibat din vreme cu un ulei parfumat. Deasupra zăcea leşul îmbălsămat al rajahului, care urma să fie ars o dată cu văduva sa. La o sută de paşi de rug se ridica pagoda, ale cărei minarete proiectate în umbră se înălţau deasupra coroanelor copacilor.

— Veniţi după mine! şopti călăuza.

Şi cu îndoită băgare de seamă, el alunecă uşurel printre ierburile înalte, urmat de ceilalţi.

Tăcerea nu era tulburată decât de murmurul vântului printre ramuri.

Curând parsul se opri în marginea unui luminiş unde ardeau câteva torţe răşinoase. Locul

era plin de grupuri de oameni adormiţi, doborâţi de beţie. Ai fi zis că e un câmp de bătălii acoperit cu cadavre. Bărbaţi, femei, copii, toţi amestecaţi laolaltă. Câte un beţiv mai horcăia ici şi colea.

În spate, între copaci, se desena nedesluşit templul, însă, spre marea dezamăgire a călăuzei, gărzile rajahului, luminate de torţe fumegânde, se plimbau prin faţa uşilor cu paloşele scoase din teacă. Era de bănuit că înăuntrul templului preoţii vegheau de asemenea.

Parsul nu îndrăzni să meargă mai departe. El îşi dădu seama că era peste putinţă să pătrundă cu forţa în pagodă, de aceea îşi trase însoţitorii înapoi.

Phileas Fogg şi sir Francis Cromarty înţeleseseră şi ei că aici nu era nimic de făcut.

Ceva mai încolo se opriră şi vorbiră în şoaptă.

— Să aşteptăm! zise generalul. Nu-i decât ora opt; s-ar putea ca mai târziu gărzile să fie cuprinse şi ele de somn.

— Asta aşa e, încuviinţă parsul.

Se aşezară deci cu toţii la picioarele unui copac, în aşteptare.

Timpul se scurgea încet. Călăuza se ducea din când în când să cerceteze marginea pădurii. Gărzile rajahului vegheau mereu la lumina torţelor; prin ferestrele pagodei se strecura o licărire slabă.

Aşteptară astfel până la miezul nopţii, fără ca să se întâmple ceva nou; chiar şi paza la uşă rămânea aceeaşi. Era limpede, nu mai puteau spera ca gărzile să adoarmă; pesemne beţia cu „hang” nu le

fusese permisă şi lor. Trebuia deci încercat altceva, eventual să intre în pagodă, printr-o spărtură făcută în zid. Rămânea să se ştie dacă şi preoţii vegheau în preajma victimei lor cu aceeaşi grijă ca soldaţii de la intrare.

După ce se mai sfătuiră o dată, călăuza se arătă gata să pornească. Mr. Fogg, sir Francis şi Passepartout îl urmară. Ei făcură un ocol destul de lung, ca să ajungă în spatele pagodei.

O jumătate de oră după miezul nopţii atinseră zidul fără să fi întâlnit pe nimeni. În partea aceasta nu fusese pusă nici o pază, dar trebuie spus că aici nu se vedea nici o uşă şi nici o fereastră.

Noaptea era întunecoasă. Luna, în ultimul pătrar, abia se ridicase la orizont, învăluită de nori grei. Copacii înalţi făceau să crească şi mai mult întunericul.

Însă nu era de ajuns să te afli lângă zid, mai trebuia făcută şi o spărtură. Pentru această treabă, oamenii noştri nu aveau nimic altceva decât bricegele lor. Din fericire, zidurile templului erau alcătuite dintr-un amestec de cărămizi şi bârne, şi astfel puteau fi găurite uşor. Prima cărămidă odată scoasă, celelalte aveau să cadă cu uşurinţă.

Se puseră pe lucru, făcând cât mai puţin zgomot cu putinţă. Parsul într-o parte, Passepartout în alta se chinuiau să desprindă cărămizile, astfel încât să obţină o deschizătură largă de două picioare.

Lucrul mergea bine, când dinăuntrul templului se auzi un strigăt şi aproape numaidecât alte strigăte îi răspunseră de afară.

Passepartout şi călăuza se opriră. Îi simţiseră? Se dăduse alarma? Cea mai elementară prudenţă le poruncea să se îndepărteze, ceea ce făcură, în acelaşi timp cu Phileas Fogg şi sir Francis Cromarty. Se pitulară din nou sub acoperişul copacilor aşteptând ca alarma, dacă fusese dată, să treacă, în acest caz ei fiind gata să reia lucrul.

Însă, din nefericire, în spatele pagodei se iviră gărzi care rămaseră acolo, aşa că apropierea nu mai era cu putinţă.

Ar fi greu de descris dezamăgirea celor patru oameni opriţi la jumătatea drumului. Acum, când nu mai puteau ajunge până la victimă, cum oare să o salveze? Sir Francis Cromarty îşi muşca pumnii. Passepartout părea scos din fire şi călăuzei nu-i era tocmai uşor să-l stăpânească. Numai netulburatul Fogg aştepta fără să-şi arate simţămintele.

— Adică nu ne mai rămâne decât să plecăm? întrebă generalul în şoaptă.

— Nimic altceva, domnule ofiţer, răspunse călăuza.

— Aşteptaţi! interveni Fogg. Pentru mine nu-i prea târziu dacă sosim la Allahabad abia mâine înaintea prânzului.

— Dar ce mai speri? se auzi glasul lui sir Francis Cromarty. Peste câteva ceasuri se va lumina de ziuă, şi...

— Norocul pe care l-am scăpat poate să revină în ultimul moment.

Generalul ar fi vrut să poată citi în ochii lui Phileas Fogg. Pe ce se bizuia acest englez rece? Oare se gândea ca în momentul supliciului să se repeadă spre tânăra femeie şi s-o smulgă în văzul tuturor din mâinile călăilor? Asta ar fi fost o nebunie, şi cum puteai admite că omul acesta era atât de nebun?

Totuşi, sir Francis Cromarty încuviinţă să aştepte până la sfârşitul acestei înspăimântătoare scene. Călăuza însă nu-i lăsă în locul unde se refugiaseră, ci îi duse în faţa luminişului. De aici, la adăpostul unui boschet de copaci, puteau să vadă grupurile de oameni adormiţi.

În acest timp, Passepartout, cocoţat pe primele ramuri ale unui copac, rumega o idee, care la început îi străbătuse mintea ca un fulger şi care acum i se încrustase în creier.

La început îşi spusese: „Curată nebunie!” Iar acum îşi repeta: „Dar la urma urmelor, de ce nu? E o şansă, poate singura, şi cu tâmpiţii ăştia!...”

În orice caz acestea sunt cuvintele cu care îşi formulă Passepartout gândul. Pe urmă nu întârzie să alunece cu unduiala unui şarpe pe ramurile copacului, ale căror capete se îndoiau spre pământ.

Orele se scurgeau şi curând câteva nuanţe mai puţin negre anunţară apropierea zilei, deşi întunericul era încă adânc.

Venise clipa. Mulţimea amorţită de oameni învie parcă; grupurile prinseră viaţă. Loviturile de tam-tam, strigătele şi cântările reizbucniră. Venise ora când nefericita femeie trebuia să moară.

Într-adevăr, uşile pagodei se deschiseră, lăsând să scape afară o lumină mai vie. Mr. Fogg şi sir Francis Cromarty putură să zărească victima, puternic luminată, pe care doi preoţi o târau afară. Li se păru chiar că, scuturându-şi toropeala beţiei printr-un suprem instinct de conservare, nenorocita încerca să scape din mâinile călăilor. Inima lui sir Francis Cromarty

zvâcni; apucând cu o mişcare convulsivă mâna lui Phileas Fogg, simţi în pumnul acestuia un cuţit scos din teacă.

În aceeaşi clipă prin mulţime trecu un freamăt. Tânăra femeie recăzuse în toropeala dată de haşiş. Ea trecu astfel printre fachirii care scoteau în urma ei strigăte rituale.

Phileas Fogg cu ai săi se amestecară în ultimele rânduri ale mulţimii şi o urmară.

După două minute sosiră pe malul râului, unde se opriră la mai puţin de cincizeci de paşi de rugul pe care era întins leşul rajahului. În semiîntuneric văzură victima, ca şi neînsufleţită, întinsă lângă trupul soţului său.

Pe urmă o torţă se apropie de rug şi lemnul, îmbibat de ulei, se aprinse cât ai clipi din ochi.

În clipa aceea, Phileas Fogg, într-o pornire de nebunie generoasă, se repezi spre rug, dar sir Francis Cromarty şi călăuza îl opriră. El izbutise să-i împingă în lături, când scena se schimbă deodată. Un strigăt de groază se ridică din mulţimea care căzu la pământ, înspăimântată.

Bătrânul rajah nu era mort, căci, îl văzură ridicându-se deodată ca o fantomă, luând-o pe tânăra femeie în braţe şi coborând de pe rug în mijlocul valurilor de fum, care îl făceau să semene cu o vedenie.

Fachirii, gărzile, preoţii, cuprinşi de o groază neaşteptată, încremeniseră, cu faţa la

pământ, neîndrăznind să ridice ochii şi să privească această minune.

Victima neînsufleţită era dusă de două braţe viguroase, care parcă nu-i simţeau greutatea. Mr. Fogg şi sir Francis Cromarty rămăseseră în picioare. Parsul îşi înclinase capul, iar Passepartout de bună seamă nu era mai puţin uimit decât ceilalţi.

Cel reînviat, ajuns la locul unde se aflau Mr. Fogg şi sir Francis Cromarty, le spuse scurt:

— S-o ştergem...

Căci Passepartout era acela care se strecurase până la rug la adăpostul fumului gros. Passepartout era cel care, profitând de întunericul încă adânc, scosese pe tânăra femeie din ghearele morţii! Passepartout era acel care, jucându-şi rolul cu îndrăzneală şi noroc, trecuse prin mijlocul mulţimii înspăimântate.

O clipă după aceea, toţi patru dispărură în pădure şi elefantul porni cu ei într-un trap grăbit. Însă strigăte, urlete şi apoi un glonţ care ţiui prin aer şi găuri pălăria lui Phileas Fogg îi vestiră că şiretlicul fusese descoperit.

Într-adevăr, fumul risipindu-se, pe rugul în flăcări se vedea limpede trupul bătrânului rajah. Revenindu-şi din spaimă, preoţii îşi dăduseră seama că victima lor fusese răpită.

Numaidecât ei se repeziră spre pădure, urmaţi de gărzi. Traseră o salvă, însă răpitorii fugeau repede, şi după câteva clipe se aflau dincolo de bătaia gloanţelor şi a săgeţilor.

Capitolul XIV
ÎN CARE PHILEAS FOGG COBOARĂ MINUNATA VALE A GANGELUI FĂRĂ SĂ-I DEA PRIN MINTE SĂ O ADMIRE

Îndrăzneaţa răpire izbutise. Chiar după o oră, Passepartout încă mai râdea de isprava sa. Sir Francis Cromarty îi strânsese mâna descurcăreţului flăcău. Stăpânul său îi spusese: „bine!”, ceea ce, în gura acestui gentleman, echivala cu cea mai înaltă aprobare. La aceasta, Passepartout răspunsese că toată cinstirea se cuvenea stăpânului său. Din partea lui, el nu avusese decât o idee „poznaşă” şi acum râdea gândindu-se că el, Passepartout, fost gimnast, fost sergent de pompieri, fusese şi rajah, un rajah bătrân îmbălsămat, văduvul unei femei încântătoare.

Cât despre tânăra indiană, ea nu-şi dăduse seama de cele întâmplate. Acum, învelită în pături de călătorie, se odihnea într-unui din coşurile aşezate pe spinarea elefantului.

Între timp, animalul, mânat de pars cu cea mai mare dibăcie alerga repede prin pădurea încă învăluită de întuneric. O oră după ce pornise de la pagodă, se avânta pe o nemărginită câmpie. La ora şapte făcură popas. Tânăra femeie era mereu în nesimţire. Călăuza îi turnă pe gât câteva înghiţituri de apă şi de brandy, însă influenţa stupefiantelor avea să se mai prelungească încă o vreme.

Sir Francis Cromarty, care cunoştea efectele beţiei produse de aburul haşişului, nu era câtuşi de puţin neliniştit în privinţa ei.

Însă, dacă generalul nu-şi făcea griji pentru sănătatea tinerei indiene, el se arătă mai puţin încrezător în ceea ce privea viitorul ei. El nu şovăi să-i spună lui Phileas Fogg că dacă Mrs. Auda rămânea în India, avea să cadă fără doar şi poate în mâinile călăilor săi. Aceşti fanatici sunt răspândiţi prin toată peninsula şi, desigur, cu toată poliţia engleză, ei ar fi izbutit să pună din nou mâna pe victima lor, fie la Madras, fie la Bombay, fie la Calcutta. În sprijinul spuselor sale, sir Francis Cromarty amintea un fapt asemănător petrecut de curând. După părerea lui, tânăra femeie nu putea fi cu adevărat în siguranţă decât părăsind India.

Phileas Fogg răspunse că va ţine socoteală de aceste observaţii şi că va lua hotărârile trebuitoare.

Către ora zece sosiră în gara Allahabad. Aici reîncepea drumul de fier întrerupt, de unde trenului îi trebuia mai puţin de o zi şi o noapte ca să ajungă la Calcutta.

Phileas Fogg avea să sosească deci la timp pentru a lua vaporul de Hong Kong, care nu pleca decât a doua zi, 25 octombrie, la prânz.

O duseră pe tânăra femeie într-o încăpere a gării. Passepartout primi sarcina să cumpere pentru ea felurite lucruri de îmbrăcăminte, rochie, şal, blănuri şi altele ce ar mai găsi; pentru asta stăpânul său îi deschidea un credit nelimitat.

Flăcăul nostru plecă numaidecât şi începu să bată străzile oraşului. Allahabad este oraşul lui Dumnezeu, unul dintre cele mai venerate oraşe ale Indiei, datorită faptului că se află ridicat la confluenţa a două fluvii sacre, Gangele şi Jumna, ale căror ape atrag pelerini din toată peninsula. Se ştie că, după legendele lui Ramayana, Gangele izvorăşte din cer, de unde datorită lui Brahma coboară pe pământ.

Tot umblând după târguieli, Passepartout izbuti să cunoască repede oraşul, odinioară apărat de un fort măreţ, care astăzi este închisoare de stat. În acest oraş, odată industrial şi comercial, nu mai găseai nici industrie, nici comerţ. Servitorul lui Phileas Fogg, care căuta zadarnic un magazin cu noutăţi, ca şi cum s-ar fi aflat pe Regent-street, la câţiva paşi de Farmer et Co., nu găsi lucrurile trebuitoare decât la un telal, un bătrân evreu cusurgiu; cumpără o rochie de stofă scoţiană, o pelerină largă şi o minunată haină de lutru, pe care plăti fără să şovăie şaptezeci şi cinci de lire (1.875 fr.). Pe urmă se întoarse triumfător la gară.

Mrs. Auda începea să-şi vină în fire. Influenţa stupefiantelor, pe care preoţii de la Pillaji i le dăduseră, se risipea încetul cu încetul şi frumoşii ei ochi îşi recâştigau întreaga lor blândeţe specifică rasei.

Când regele poet, Ucaf Uddaul, cântă farmecele reginei din Ahmehnagara, el zice astfel:

„Părul său lucios pieptănat în două părţi, încadrează liniile armonioase ale obrazului ei gingaş şi alb, strălucind de neted şi de proaspăt ce e. Sprâncenele ei de abanos au forma şi vigoarea arcului lui Kama, zeul dragostei, şi sub lungile ei gene de mătase, în pupilele negre ale ochilor ei mari şi limpezi, înoată, ca în lacurile sacre ale Himalayei, răsfrângerile cele mai curate ale luminii cereşti. Gingaşi, egali şi albi, dinţii ei strălucesc între buzele surâzătoare, ca picăturile de rouă în sânul abia deschis al florii de rodie. Urechile ei micuţe, rotunjite

deopotrivă, mâinile ei roze, picioruşele ei arcuite şi gingaşe ca mugurii lotusului strălucesc cu sclipirile celor mai frumoase perle de Ceylon, celor mai frumoase diamante de Golgonda. Mijlocul ei subţire şi mlădiu, pe care îl cuprinzi cu o mână, măreşte în graţie armonioasa arcuire a şoldurilor ei rotunde şi bogăţia sânului ei, unde tinereţea înflorită îşi întinde comorile cele mai desăvârşite, şi, sub cutele mătăsoase ale tunicii sale, el pare a fi modelat în argint curat de mâna divină a lui Vicvacarma, nemuritorul sculptor!”

Însă, lăsând la o parte toată această amplificare poetică, e de ajuns să spunem că Mrs. Auda, văduva rajahului din Bundelkund, era o femeie fermecătoare în întreaga accepţiune europeană a acestui cuvânt. Ea vorbea foarte curat limba engleză şi călăuza nu exagerase câtuşi de puţin spunând că tânăra parsă fusese cu totul transformată prin educaţie.

Între timp se apropia ora când trenul trebuia să plece din gara Allahabad. Parsul aştepta. Mr. Fogg îi plăti dreptul lui, aşa cum fusese înţelegerea, fără să adauge un ban. Asta îl miră oarecum pe Passepartout, care ştia tot ce datorează stăpânul său devotamentului acestei călăuze. Într-adevăr, parsul îşi pusese de bună voie viaţa în joc la Pillaji – şi dacă mai târziu hinduşii dădeau de el, bietului om i-ar fi fost greu să scape de răzbunarea lor.

Mai rămânea de asemenea chestiunea lui Kiuni. Ce aveau să facă ei acum cu un elefant cumpărat aşa de scump?

Însă în această privinţă, Phileas Fogg avea hotărârea gata luată.

— Băiete, îi spuse el călăuzei, ai fost săritor şi credincios. Ţi-am plătit munca, însă nu şi devotamentul. Vrei elefantul acesta? E al tău.

Ochii călăuzei luciră.

— Dar asta e o avere, înălţimea voastră! strigă el.

— Primeşte-o, şi încă îţi mai rămân dator!

— S-a făcut, strigă Passepartout. Ia-l, prietene! Kiuni este un animal dârz şi curajos. Şi apropiindu-se de elefant, îi întinse câteva bucăţi de zahăr, îmbiindu-l: Ia, Kiuni, ia de aici!

Animalul scoase câteva mormăieli de mulţumire. Pe urmă, înfăşurându-şi trompa în jurul mijlocului lui Passepartout, îl ridică până la înălţimea capului. Câtuşi de puţin speriat, flăcăul nostru mângâie cu duioşie animalul, care îl lăsă uşor pe pământ. Şi la strângerea de trompă a acestui cumsecade Kiuni, cumsecadele nostru flăcău răspunse cu o viguroasă strângere de mână.

Câteva clipe mai târziu, Phileas Fogg, sir Francis Cromarty şi Passepartout, instalaţi într-un vagon confortabil, în care Mrs. Auda avea locul cel mai bun, goneau cu toată viteza spre Benares.

Acest oraş se afla la cel mult optzeci de mile de Allahabad, distanţă care fu străbătută în două ore.

În timpul drumului, tânăra femeie îşi veni pe deplin în fire; aburii adormitori se risipeau.

Mare fu mirarea ei să se găsească în tren, în acest compartiment, îmbrăcată în veşminte europene, în mijlocul unor călători cu totul necunoscuţi.

Mai întâi, însoţitorii ei se întrecură cu îngrijirile şi o însufleţiră cu câteva picături de lichior; pe urmă, generalul îi povesti toată întâmplarea. El stărui asupra devotamentului lui Phileas Fogg, care nu şovăise să-şi pună viaţa în joc pentru a o salva, şi asupra deznodământului, datorat îndrăzneţei imaginaţii a lui Passepartout.

Mr. Fogg îi lăsă să vorbească fără să scoată un cuvânt. Passepartout, nespus de ruşinat, repeta într-una că „asta nu merită atâta osteneală”.

Mrs. Auda mulţumi salvatorilor săi cu căldură, mai mult prin lacrimi decât prin cuvinte. Frumoşii săi ochi fură mai buni interpreţi ai recunoştinţei decât buzele sale. Pe urmă, ajungând cu gândul la scena sacrificiului, şi revăzând pământul Indiei unde o aşteptau încă atâtea primejdii, fu cuprinsă de un tremur de groază.

Dându-şi seama ce se întâmplă în mintea ei şi vrând să-i dea curaj, Phileas Fogg se oferi, de altminteri în termeni foarte reci, s-o conducă la Hong Kong, unde ea să rămână până ce întâmplarea va fi uitată.

Tânăra femeie primi cu recunoştinţă. La Hong Kong tocmai locuia o rudă de a sa, parsă ca şi ea, unul din cei mai de seamă negustori din acest oraş, care, deşi se afla pe coastă chineză, era posesiune engleză.

La douăsprezece şi jumătate, trenul se opri în gara Benares. După legendele brahmanice, oraşul ocupă locul vechiului Casi, care odinioară stătea suspendat în spaţiu, între zenit şi nadir, ca mormântul lui Mahomed. Însă în această epocă mai realistă, Benares, Athena Indiei după spusele orientaliştilor, stătea foarte prozaic pe pământ, dându-i prilejul lui Passepartout să zărească o clipă casele sale de cărămidă, colibele de nuiele, care îi dădeau o înfăţişare nespus de tristă, fără nici o culoare locală.

Aici trebuia să se oprească sir Francis Cromarty. Trupele sale se aflau în tabără la câteva mile în nordul oraşului. Generalul îşi luă deci rămas bun de la Phileas Fogg, dorindu-i toată izbânda şi urându-i să reia această călătorie într-un fel mai puţin original, dar mai cu folos. Mr. Fogg strânse uşor mâna tovarăşului său de drum. Cuvintele de rămas bun rostite de Mrs. Auda fură mai călduroase; ea n-avea să uite niciodată ceea ce îi datora lui sir Francis Cromarty. Cât despre Passepartout, el avu cinstea unei adevărate strângeri de mână din partea generalului. Foarte mişcat, flăcăul se întreba unde şi când ar putea să-i arate devotamentul lui. Pe urmă se despărţiră.

Pornind de la Benares, drumul de fier urma în parte valea Gangelui. Timpul fiind destul de frumos, pe ferestrele vagonului se vedea priveliştea variată a Beharului, apoi munţii acoperiţi de verdeaţă, lanuri de orz, de porumb şi de grâu şi lacuri pline cu crocodili verzui, sate bine îngrijite, păduri încă verzi. Câţiva elefanţi şi zebuşi cu cocoaşa mare se scăldau în apele fluviului sfânt; cu toate că venirea toamnei făcea să fie frig, cete de hinduşi, bărbaţi şi femei se scăldau de asemeni, îndeplinindu-şi pios sfintele îndatoriri religioase. Aceşti credincioşi, duşmani înverşunaţi ai budismului, sunt adepţi ai religiei brahmanice, încarnată în trei persoane: Wishnu, divinitatea solară, Shiva, personificarea divină a forţelor naturii, şi Brahma, stăpânul suprem al preoţilor şi legiuitorilor. Însă cu ce ochi or fi privit Brahma, Shiva şi Wishnu această Indie „britanizată”, când vreun vapor trecea nechezând şi tulburând apele sfinţite ale Gangelui, speriind pescăruşii care zburau pe deasupra valurilor, broaştele ţestoase care mişunau pe mal, şi credincioşii înşiraţi de-a lungul ţărmurilor!

Toată această priveliişte aluneca prin faţa ochilor ca fulgerul, adesea un nor de aburi albi ascunzându-i detaliile. Călătorii abia putură să întrezărească fortul de la Chunar, aflat la douăzeci de mile sud-est de Benares, fostă fortăreaţă a rajahilor din Behar, apoi Ghazepur şi însemnatele lui fabrici de apă de trandafiri, mormântul lordului Cornwallis, care se ridică pe ţărmul stâng al Gangelui, oraşul fortificat Buxar, Patna, mare centru industrial şi comercial, unde se ţine cel mai însemnat târg de opiu din India, apoi Monghir, oraş mai mult decât european, englezesc ca Manchesterul sau Birminghamul, vestit prin turnătoriile lui de fier,

fabricile de unelte şi de arme albe, şi ale cărui coşuri înalte murdăresc cu fum negru cerul lui Brahma – pată ignobilă pe această ţară a visului!

Pe urmă se lăsă noaptea şi trenul îşi continuă mersul cu toată viteza, însoţit de urletele scoase de tigrii, urşii şi lupii care fugeau din faţa locomotivei! Călătorii nu mai zăriră nimic din minunile Bengalului, nici Golgonda, nici Gourul în ruine, nici Murshedabad, care a fost odinioară capitală, nici Burdwan, nici Hugly, nici Chandernagor, acest colţ francez pe teritoriul Indiei, unde Passepartout ar fi fost bucuros să revadă fluturând drapelul patriei sale!

În sfârşit, la ora şapte dimineaţa, se aflau la Calcutta. Vaporul care pleca spre Hong Kong nu ridica ancora decât la ora douăsprezece; Phileas Fogg avea deci cinci ceasuri înaintea lui.

După planul întocmit de el, gentlemanul nostru trebuia să sosească în capitala Indiilor la 25 octombrie, douăzeci şi trei de zile după plecarea de la Londra, şi el sosea în ziua fixată; nu avea deci nici câştig, nici întârziere. Din nenorocire, cele două zile câştigate între Londra şi Bombay fuseseră pierdute, se ştie cum, în timpul traversării peninsulei indiene, însă putem bănui că lui Phileas Fogg nu-i părea rău după ele.

Capitolul XV
ÎN CARE SACUL CU BANCNOTE SE UŞUREAZĂ DE ALTE CÎTEVA MII DE LIRE

Trenul se oprise în gară. Passepartout coborî primul, urmat de Mr. Fogg, care îi ajută tinerei sale însoţitoare să pună piciorul pe peron. El socotea să se îndrepte direct către vaporul de Hong Kong, ca s-o instaleze cât mai bine pe Mrs. Auda, pe care nu voia s-o lase singură, atâta timp cât se mai afla încă în această ţară aşa de primejdioasă pentru ea.

În clipa când ieşea din gară, un poliţai se apropie de el şi-l întrebă:

— Domnul Phileas Fogg?

— Eu sunt.

— Omul acesta este servitorul dumneavoastră? continuă poliţaiul, arătând spre Passepartout.

— Da.

— Binevoiţi să mă urmaţi amândoi!

Mr. Fogg nu făcu nici o mişcare care ar fi putut să arate cea mai mică surpriză. Acest agent era un reprezentant al legii, şi pentru orice englez legea este sfântă.

Passepartout în schimb, cu obiceiurile lui franţuzeşti, vru să discute, însă poliţaiul îl atinse cu bastonul, iar stăpânul său îi făcu semn să se supună.

— Doamna poate să meargă cu noi? întrebă Mr. Fogg.

— Poate.

Poliţaiul îi conduse pe cei trei spre un „palki-ghari”, un fel de trăsură cu patru roţi, cu patru locuri, trasă de doi cai. Porniră. În timpul drumului, care dură vreo douăzeci de minute, nimeni nu scoase un cuvânt.

Trăsura străbătu mai întâi „oraşul negru”, cu străzi strâmte, mărginite de bordeie păcătoase, în care mişuna o populaţie cosmopolită, murdară şi zdrenţăroasă; pe urmă intră în oraşul european, înveselit de case de cărămidă, umbrit de cocotieri, care, cu toată ora timpurie, era plin de călăreţi eleganţi şi de trăsuri luxoase.

Palki-ghari-ul se opri în faţa unei clădiri simple ca aparenţă, care însă nu făcea impresia să fie o locuinţă obişnuită. Poliţaiul îşi dădu prizonierii jos – puteau fi numiţi într-adevăr astfel – şi-i duse într-o încăpere cu gratii la ferestre, unde le spuse:

— La ora opt şi jumătate veţi apărea în faţa judecătorului Obadiah.

Pe urmă ieşi şi încuie uşa.

— Poftim, ne-au prins! strigă Passepartout, prăbuşindu-se pe un scaun.

Mrs. Auda se întoarse repede spre Mr. Fogg şi-i spuse cu o voce în care încerca zadarnic să-şi ascundă tulburarea:

— Domnule, trebuie să mă părăseşti! Din cauza mea sunteţi urmăriţi! Fiindcă m-aţi salvat!

Phileas Fogg se mulţumi să răspundă că asta nu era cu putinţă. Urmărit, fiindcă împiedicase o nelegiuire! Inadmisibil! Cum ar fi îndrăznit reclamanţii să se prezinte în faţa judecătorului? Era o neînţelegere la mijloc. Apoi, Mr. Fogg adăugă că în nici un caz nu o va părăsi, ci o va conduce la Hong Kong.

— Dar vaporul pleacă la ora douăsprezece! Observă Passepartout.

— Vom fi pe bord înainte de ora douăsprezece, răspunse simplu netulburatul gentleman.

Această afirmaţie fusese făcută cu atâta hotărâre, încât Passepartout fu nevoit să-şi zică în sinea lui: „Drace, asta-i sigur! Înainte de ora douăsprezece o să fim pe bord.” Totuşi el nu era liniştit pe deplin.

La ora opt şi jumătate uşa se deschise. Poliţaiul se ivi din nou şi conduse prizonierii în încăperea vecină. Aceasta era o sală de şedinţe, plină de pe acum de un public destul de numeros, alcătuit din europeni şi băştinaşi.

Mr. Fogg, Mrs. Auda şi Passepartout se aşezară pe o bancă, în faţa jilţurilor rezervate pentru magistraţi şi grefier.

Magistratul, judecătorul Obadiah, intră aproape numaidecât, urmat de grefier. Era un om voluminos şi rotofei. El luă o perucă atârnată într-un cui, şi-o puse pe cap cu îndemânare şi începu:

— Prima pricină!... Însă îndată îşi duse mâna la cap: Hei, asta nu-i peruca mea!

— Aşa e, domnule Obadiah, e a mea, răspunse grefierul.

— Dragă domnule Oysterpuf, cum ai vrea dumneata ca un judecător să poată da o sentinţă dreaptă cu peruca unui grefier?!

Perucile fură schimbate. În timpul acestor pregătiri, Passepartout fierbea de nerăbdare, căci acul marelui orologiu din sala de şedinţe i se părea că merge înspăimântător de repede pe cadran.

— Prima pricină! reîncepu judecătorul Obadiah.

— Phileas Fogg! strigă grefierul Oysterpuf.

— Aici! răspunse Mr. Fogg.

— Passepartout!

— Prezent!

— Bine! făcu judecătorul Obadiah. Acuzaţi, de două zile tot sunteţi aşteptaţi, pândiţi la toate trenurile de Bombay.

— Dar de ce suntem acuzaţi? strigă Passepartout, pierzându-şi răbdarea.

— O să afli îndată, răspunse judecătorul.

— Domnule, interveni atunci Mr. Fogg, sunt cetăţean englez şi am dreptul...

— S-a purtat cineva necuviincios? întrebă Mr. Obadiah.

— Câtuşi de puţin.

— Bine! Să intre reclamanţii!

La ordinul judecătorului, se deschise o uşă şi un aprod introduse în sală trei preoţi hinduşi.

„Asta era! murmură Passepartout. Sunt păcătoşii ăia care voiau s-o ardă de vie pe tânăra noastră cucoană.'"

Preoţii rămaseră în picioare în faţa judecătorului, în timp ce grefierul citea cu glas tare o plângere de sacrilegiu, îndreptată contra individului Phileas Fogg şi servitorul său, acuzaţi de a fi violat un loc sfinţit de religia brahmanică.

— Ai auzit? îl întrebă judecătorul pe Phileas Fogg.

— Da, domnule, şi mărturisesc că aşa e! răspunse acuzatul uitându-se la ceas.

— Ah, mărturiseşti?

— Mărturisesc şi aştept ca aceşti trei preoţi să mărturisească la rândul lor ce voiau să facă la pagoda din Pillaji.

Preoţii se uitară unul la altul, părând că nu înţeleg nimic din cuvintele acuzatului.

— Aşa e! strigă năvalnic Passepartout. La pagoda din Pillaji, unde voiau să ardă victima.

Preoţii căscară iar ochii, în vreme ce pe chipul judecă-torului Obadiah se citea o adâncă uimire.

— Ce victimă? întrebă el. Pe cine să ardă? În plin Bombay?

— Bombay? strigă Passepartout.

— Fără îndoială. Nu e vorba de pagoda din Pillaji, ci de pagoda Malebar-Hill, din Bombay.

— Şi ca dovadă, iată încălţămintea profanatorului! adăugă grefierul, punând pe biroul său o pereche de pantofi.

— Pantofii mei! exclamă Passepartout, care, surprins la culme, nu putu să-şi oprească acest strigăt involuntar.

E uşor de ghicit confuzia care se petrecuse în mintea stăpânului şi a servitorului. Ei uitaseră întâmplarea de la Bombay, şi tocmai întâmplarea aceea îi aducea acum în faţa magistratului din Calcutta.

Într-adevăr, agentul Fix înţelesese tot ce avea de câştigat din această nenorocită întâmplare. Întârziindu-şi plecarea cu douăsprezece ore, el se făcuse povăţuitorul preoţilor de la Malebar-Hill, şi le făgăduise însemnate despăgubiri, ştiind că guvernământul englez era foarte sever în cazul unor asemenea delicte: pe urmă, cu trenul următor, îi pusese pe urmele profanatorilor. Însă datorită timpului folosit cu eliberarea tinerei văduve, Fix şi hinduşii sosiseră la Calutta înaintea lui Phileas Fogg şi a servitorului său, pe care magistraţii, înştiinţaţi prin depeşă, trebuiau să-i aresteze la coborârea din tren.

Gândiţi-vă la dezamăgirea lui Fix, când află că omul său nu sosise încă în capitala Indiei! El fu nevoit să creadă că hoţul, oprindu-se într-una din gările de pe parcurs, se refugiase în provinciile de miazănoapte. Douăzeci şi patru de ore agentul pândi în gară, într-o nelinişte de moarte. Mare fu deci bucuria sa când, în dimineaţa aceea, îşi văzu omul coborând din tren, în

tovărăşia unei tinere femei, a cărei prezenţă, ce-i drept, nu putea să şi-o explice. Numaidecât trimise un poliţai să-l aresteze, şi iată cum Mr. Fogg, Passepartout şi văduva rajahului din Bundelkund ajunseră în faţa judecătorului Obadiah.

Dacă Passepartout ar fi fost mai puţin preocupat de necazul său, ar fi putut să zărească într-un colţ al sălii de şedinţă pe detectiv, care urmărea dezbaterile cu un interes uşor de înţeles, căci şi la Calcutta, ca la Bombay şi Suez, nu avea încă mandatul de arestare!

Între timp, judecătorul Obadiah luase act de mărturisirea lui Passepartout, care ar fi dat tot ce avea ca să-şi poată retrage imprudentele cuvinte.

— Deci faptele sunt mărturisite! zise judecătorul.

— Mărturisite! răspunse rece Mr. Fogg.

— Având în vedere, începu omul dreptăţii, că legile englezeşti înţeleg să proteguiască egal şi riguros toate – religiile populaţiilor din India, delictul fiind mărturisit de individul Passepartout, care recunoaşte de a fi violat cu piciorul profanator lespezile pagodei Malebar-Hill din Bombay, în ziua de 20 octombrie, condamnăm pe numitul Passepartout la cincisprezece zile închisoare şi la o amendă de trei sute de lire (7.500 fr.).

— Trei sute de lire? strigă Passepartout, pe care nu-l impresionase cu adevărat decât amenda.

— Tăcere! făcu aprodul cu un glas chelălăitor.

Judecătorul Obadiah continuă:

— Şi având în vedere că nu există probă materială precum că servitorul şi stăpânul n-ar fi fost de comun acord, că, în orice caz, cel din urmă trebuie să răspundă de faptele şi de gesturile unui servitor aflat în slujba sa, reţinem pe numitul Phileas Fogg şi-l condamnăm la opt zile închisoare şi o sută cincizeci de lire amendă. Grefier, strigă pricina următoare.

În colţul său, Fix încerca o mulţumire de nedescris. Phileas Fogg reţinut opt zile la Calcutta! Asta însemna mai mult decât era nevoie ca mandatul de arestare să aibă timp să sosească.

Passepartout era năuc; condamnarea rostită de judecător îl ruina pe stăpânul său.

Un rămăşag de douăzeci de mii de lire pierdut, şi asta numai fiindcă el, ca un gură cască ce era, intrase în blestemata aceea de pagodă!

Phileas Fogg, la fel de stăpân pe el ca şi cum această condamnare nu l-ar fi privit, nici măcar nu încruntase sprâncenele. Însă în clipa când grefierul striga o altă pricină, el se ridică şi zise:

— Ofer cauţiune!

— E dreptul dumitale, răspunse judecătorul.

Fix simţi rece în spinare, însă îşi veni în fire când îl auzi pe judecător că „având în vedere calitatea de străin a lui Phileas Fogg şi a servitorului său”, fixează cauţiunea la uriaşa sumă de o mie de lire pentru fiecare. Două mii de lire trebuia să-l coste pe Mr. Fogg, dacă voia să nu-şi ispăşească pedeapsa numaidecât!

— Plătesc! vesti gentlemanul.

Şi scoase din sacul aflat asupra lui Passepartout un teanc de bancnote, pe care le puse pe biroul grefierului.

— Aceşti bani vă vor fi înapoiaţi la ieşirea din închisoare, zise judecătorul. Până atunci, sunteţi liberi pe cauţiune.

— Să mergem! îi porunci Phileas Fogg servitorului său.

— Dar cel puţin să-mi dea înapoi pantofii! strigă Passepartout cu o mişcare de furie.

Dorinţa îi fu îndeplinită.

„Da' ştiu că sunt scumpi! murmură el. Peste o mie de lire fiecare! Şi unde mai pui că mă strâng!”

Şi bravul nostru flăcău, cu o înfăţişare jalnică, porni după Mr. Fogg, care oferise braţul tinerei femei. Fix mai spera că hoţul său nu se va îndura să piardă cele două mii de lire şi că îşi va face zilele de închisoare; porni deci pe urmele lui Fogg.

Acesta chemă o trăsură în care se urcă numaidecât, cu Mrs. Auda şi cu Passepartout. Detectivul o luă la fugă după ei şi curând îi văzu oprindu-se pe unul din cheiurile portului.

Rangoon era ancorat în radă, la o jumătate de milă, cu pavilionul de plecare la catarg; suna ora unsprezece. Mr. Fogg era în câştig cu şaizeci de minute. Fix se uită la el cum cobora din trăsură şi se urca într-o barcă, împreună cu Mrs. Auda şi servitorul său.

— Pleacă, afurisitul! strigă detectivul, bătând cu piciorul în pământ. Două mii de lire aruncate în vânt! Risipitor ca un hoţ! Ah, dacă trebuie, am să-l urmăresc până la capătul Pământului; numai că, după cum cheltuieşte, toţi banii furaţi au să se ducă dracului!

Inspectorul de politie era îndreptățit să gândească astfel.

Într-adevăr, de când părăsise Londra, Phileas Fogg semănase pe drum mai mult de cinci mii de lire (125.000 fr.), atât pentru cheltuieli de călătorie, cât şi pentru prime, pentru cumpărarea elefantului, pentru cauţiune şi amenzi, şi astfel procentele din suma recuperată, făgăduite detectivilor, scădeau mereu.

Capitolul XVI
ÎN CARE FIX N-ARE DE LOC AERUL SĂ CUNOASCĂ FAPTELE DESPRE CARE I SE VORBEŞTE

Rangoon, unul din vasele de pasageri ale Companiei Peninsulare şi Orientale, folosit de Serviciul mărilor Chinei şi Japoniei, era un vapor de fier, cu elice, cu un deplasament brut de o mie şapte sute şaptezeci de tone şi cu o forţă nominală de patru sute de cai. El egala în viteză *Mongolia,* nu însă şi în confort. Astfel Mrs. Auda nu fu instalată aşa de bine pe cât ar fi

dorit Phileas Fogg. Dar, la urma urmelor, nu era vorba decât de o călătorie de trei mii cinci sute de mile, adică de unsprezece până la douăsprezece zile, şi tânăra femeie nu părea pretenţioasă.

În primele zile ale navigaţiei, Mrs. Auda şi Phileas Fogg se cunoscură mai bine. De câte ori avea prilejul, ea îi arăta cea mai vie recunoştinţă. Flegmaticul gentleman o asculta cu deplină răceală, cel puţin în aparenţă, fără ca o intonaţie, un gest să arate din partea sa cea mai mică tulburare. Avea grijă ca tânăra femeie să nu ducă lipsă de nimic, o vizita regulat, la anumite ore, dacă nu să vorbească, cel puţin s-o asculte. Îndeplinea faţă de ea îndatoririle celei mai stricte politeţi, însă cu graţia ciudată a unui automat ale cărui mişcări ar fi combinate anume în acest scop. Mrs. Auda nu mai ştia ce să creadă, însă Passepartout o lămuri oarecum asupra neobişnuitei firi a stăpânului său. El îi vorbi despre rămăşagul care îl mâna pe acest gentleman în jurul Pământului. Tânăra femeie surâse; dar la urma urmei el îi salvase viaţa, şi ea nu putea să-l privească pe salvatorul ei decât prin prisma recunoştinţei.

Mrs. Auda confirmă cele spuse de călăuza hindusă despre mişcătoarea ei poveste.

Aparţinea într-adevăr acelei rase socotită cea dintâi printre celelalte rase indigene. Mulţi negustori parşi făcuseră mari averi în Indii, cu comerţul de bumbac. Unul dintre ei, sir James Jejeebhoy, fusese înnobilat de guvernământul englez, şi Mrs. Auda era înrudită cu acest bogat personaj care locuia la Bombay. Ea nădăjduia să găsească la Hong Kong pe un văr al lui sir Jejeebhoy, onorabilul Jejeeh; dar oare avea să-i ofere el adăpost şi sprijin? Asta nu putea să ştie.

Mr. Fogg îi răspunse că nu trebuie să-şi facă griji, căci totul se va aranja matematic! Chiar acesta era cuvântul lui.

Oare înţelegea tânăra femeie acest oribil adverb? Nu se ştie. Totuşi, ochii ei mari priviră adânc în ochii lui, ochii ei mari, „limpezi ca lacurile sacre ale Himalayei”. Însă neînduplecatul Fogg, mai ţeapăn ca niciodată, nu părea câtuşi de puţin omul care să se arunce într-un asemenea lac.

Prima parte a călătoriei se desfăşura în cele mai bune condiţiuni. Vremea era blândă. Întreagă această parte a imensului golf, pe care marinarii îl numesc „Poarta Bengalului”, fu prielnică navigaţiei. *Rangoon* ajunse curând la insula Andamana-Mare, cea mai însemnată insulă din grupul Andamanelor, al cărei pitoresc pisc muntos Saddle-Peak se arată din depărtare navigatorilor.

Trecură foarte aproape de coastă, dar sălbaticii papuaşi nu se arătau de fel. Aceste fiinţe, deşi aflate pe treapta cea mai de jos a civilizaţiei, au fost totuşi pe nedrept socotite antropofage.

Priveliştea insulelor e încântătoare. În primul plan se întind nesfârşite păduri de palmieri, de bambuşi, de nucuşoară, de tek, cu mimoze uriaşe şi cu ferigi arborescente, iar în spatele lor se înalţă siluetele elegante ale munţilor. Pe ţărmuri mişună cu miile acele preţuite rândunele de mare, ale căror cuiburi alcătuiesc un fel de mâncare foarte gustoasă în Imperiul Ceresc. Însă această priveliişte cu aspecte atât de felurite, oferită de grupul Andamanelor, se pierdu repede şi *Rangoon* se îndreptă cu viteză spre strâmtoarea Malacca, de unde urma să pătrundă în mările Chinei.

Dar ce făcea în timpul acesta inspectorul Fix, pe care o întâmplare atât de nenorocită îl silise să pornească în jurul lumii? La plecarea din Calcutta, după ce lăsase instrucţiuni ca mandatul de arestare, dacă sosea în sfârşit, să-i fie trimis la Hong Kong, el izbutise să se îmbarce pe *Rangoon* fără ca Passepartout să-l vadă, şi spera să rămână aşa nevăzut până la sfârşitul călătoriei. Într-adevăr, dacă ar fi dat nas în nas cu tânărul franţuz, iar fi fost greu să-i explice de ce se găsea pe bord, fără să trezească bănuielile acestuia, care îl ştia la Bombay, însă inspectorului îi fu dat să reînnoiască vechea lui cunoştinţă cu flăcăul nostru, prin însăşi logica împrejurărilor. Cum anume, vom vedea.

Toate speranţele, toate dorinţele lui Fix erau legate acum de un singur punct din lume, Hong Kong, căci la Singapore vaporul se oprea prea puţin spre a-i da timp să opereze acolo. Deci la Hong Kong trebuia negreşit să-şi aresteze hoţul, căci de nu, acesta îi scăpa fără speranţa de a-l mai putea prinde vreodată.

Într-adevăr, Hong Kong era ultimul teritoriu englez pe care putea să-l mai întâlnească în drum. De acolo înainte, China, Japonia, America îi ofereau un adăpost aproape sigur individului Fogg. Dacă la Hong Kong găsea în sfârşit mandatul de arestare, care desigur venea pe urma lui, Fix avea să-şi aresteze răufăcătorul şi să-l dea pe mâna poliţiei locale, fără nici o greutate. Însă dincolo de acest oraş, un simplu mandat de arestare nu mai era de ajuns: ar fi trebuit un act de extrădare. De aici întârzieri, încetineli, piedici de toate felurile, de care pungaşul putea să se folosească pentru a scăpa definitiv, în cazul când nu izbutea să facă nimic la Hong Kong, i-ar fi fost foarte greu, dacă nu chiar imposibil, să mai întreprindă ceva cu oarecare şanse de izbândă.

„Deci, îşi spunea Fix în timpul lungilor ore pe care le petrecea în cabina sa, deci, sau găsesc mandatul la Hong Kong şi atunci îl arestez, sau nu-l găsesc şi atunci trebuie să fac totul pentru a întârzia plecarea hoţului! N-am izbutit la Bombay, n-am izbutit la Calcutta. Dacă nu izbutesc nici aici, îmi pierd reputaţia! Prin urmare trebuie să izbutesc cu orice preţ! Dar ce mijloace să folosesc, la nevoie, ca să întârzii plecarea blestematului de Fogg?”

Ca ultimă soluţie, Fix era hotărât să-i împărtăşească totul lui Passepartout, arătându-i în slujba cui era, căci, de bună seamă, tânărul franţuz nu putea fi complicele stăpânului său. Astfel lămurit şi temându-se să nu o păţească şi el, nu mai încape îndoială că Passepartout ar fi trecut de partea lui Fix. Însă aceasta era o cale primejdioasă, care nu trebuia luată decât în clipa când toate celelalte ar fi fost pierdute, căci un singur cuvânt suflat de Passepartout stăpânului ar fi compromis totul, definitiv.

După cum se vede, inspectorul de poliţie se afla în mare încurcătură, când, deodată, prezenţa tinerei Mrs. Auda pe bord, alături pe Phileas Fogg, îi deschise noi perspective.

Cine era această femeie? Ce concurs de împrejurări o adusese în preajma lui Fogg? Era limpede că nu putuse s-o întâlnească decât între Bombay şi Calcutta. Însă în ce loc al peninsulei? Şi o întâlnise numai din întâmplare, sau, dimpotrivă, el întreprinsese călătoria de-a lungul Indiei anume pentru a întâlni această fiinţă încântătoare? Căci era într-adevăr încântătoare! Fix o văzuse, doar, în sala de şedinţe a tribunalului din Calcutta.

E uşor de înţeles cât era de intrigat inspectorul de poliţie. El se întreba dacă nu era vorba cumva de o răpire criminală. Da, asta trebuia să fie! Ideea i se înfipse în creier şi el îşi dădu seama ce foloase putea trage din asemenea împrejurare. Fie că era măritată sau nu, tânăra femeie fusese răpită – şi la Hong Kong faptul acesta putea să-i creeze răpitorului încurcături din care să nu mai iasă cu ajutorul banilor.

Însă nu trebuia să aştepte sosirea lor la Hong Kong. Fogg avea prostul obicei să sară dintr-un vapor în altul, şi, înainte ca lucrurile să fie puse la cale, el ar fi putut să ajungă departe.

Era important deci să vestească autorităţile engleze şi să le semnaleze sosirea, ceea ce se putea face uşor, deoarece *Rangoon* avea oprire la Singapore, iar de aici exista o legătură telegrafică cu coasta chineză.

Totuşi, pentru a putea lucra în mai multă siguranţă, Fix se hotărî să-l iscodească pe Passepartout înainte de a întreprinde ceva. Ştia că pe flăcăul acesta nu era prea greu să-l tragi de limbă, aşa că socoti potrivit să iasă la lumină şi să-i ţină calea. Nu mai avea timp de pierdut; era în 31 octombrie şi a doua zi *Rangoon* urma să sosească la Singapore.

Deci, în ziua aceea, ieşind din cabină, Fix se urcă pe punte, cu gândul să se apropie el cel dintâi de Passepartout, arătând fireşte cea mai mare surpriză. Tânărul franţuz se plimba la prova, când inspectorul se repezi spre el, strigând:

— Dumneata pe *Rangoon?*

— Domnul Fix pe bord! exclamă la rândul său Passepartout, nespus de uimit, recunoscând pe tovarăşul său de călătorie de pe *Mongolia.* Ia te uită! Vă las la Bombay şi vă găsesc în drum spre Hong Kong! Ce, faceţi şi dumneavoastră ocolul Pământului?

— Nu, nu, răspunse Fix. Cred că am să mă opresc la Hong Kong, cel puţin câteva zile.

— Ah!... făcu servitorul lui Phileas Fogg, cuprins de uimire. Dar cum de nu v-am văzut pe bord până acum?

— Mi-a fost rău, pe cinstea mea... Un fel de rău de mare... Am stat întins în cabină. Golful Bengal nu mi-a priit la fel de bine ca Oceanul Indian. Şi stăpânul dumitale, Phileas Fogg, cum se simte?

— Cum nu se poate mai bine şi mereu la fel de punctual cu planul lui de călătorie. Nici o zi întârziere! Ah, domnule Fix, nici nu ştiţi acum avem cu noi o cucoană tânără.

— O cucoană tânără? se miră inspectorul, ca şi când n-ar fi înţeles nimic din ce i se spunea.

Fireşte, Pessepartout nu trebuia zgândărit mai mult ca să-l pună la curent cu toată istoria. El îi povesti întâmplarea de la pagoda din Bombay, cumpărarea elefantului cu două mii de lire, istoria cu sutty, răpirea Audei, condamnarea suferită la tribunalul din Calcutta şi eliberarea pe cauţiune. Fix, care cunoştea partea din urmă a acestor întâmplări, se făcea că nu ştie nimic şi Passepartout se lăsă furat de farmecul povestirii aventurilor sale, de vreme ce se afla în faţa unui ascultător care îi arăta atâta interes.

— Dar, în sfârşit, întrebă detectivul, ce are de gând stăpânul dumitale cu această doamnă? Vrea s-o ducă în Europa?

— Nu, domnule Fix, nu! O vom da pur şi simplu în grija unei rude a sale, negustor bogat din Hong Kong.

„Nimic de făcut!” îşi zise urmăritorul, ascunzându-şi dezamăgirea. Apoi continuă cu glas tare:

— Un pahar de gin, domnule Passepartout?

— Bucuros, domnule Fix. Îmi pare bine că putem ciocni în cinstea întâlnirii noastre pe *Rangoon*.

Capitolul XVII
ÎN CARE E VORBA DE UNELE ŞI DE ALTELE ÎN TIMPUL TRAVERSĂRII DE LA SINGAPORE LA HONG KONG

Din ziua aceea, Passepartout şi Fix se întâlniră foarte des, însă agentul rămânea rezervat, neîncercând câtuşi de puţin să-l tragă de limbă pe celălalt. Pe Mr. Fogg îl zări numai de câteva ori în marele salon al vaporului, unde el venea cu plăcere, fie spre a-i ţine tovărăşie doamnei Auda, fie ca să joace wist după obiceiul său neschimbat.

Cât despre Passepartout, acesta începuse să se gândească în mod foarte serios la ciudata întâmplare care îl scotea încă o dată pe Fix în calea stăpânului său. Într-adevăr, asta ar fi putut cel puţin să te mire. Gentlemanul, foarte binevoitor şi fără îndoială foarte îndatoritor, pe care îl întâlnise prima oară la Suez, care se îmbarcase pe *Mongolia,* care debarcase la Bombay, unde urma să rămână, pe care apoi îl regăsise pe *Rangoon* îndreptându-se spre Hong Kong, într-un cuvânt, urmând pas cu pas drumul lui Phileas Fogg, putea să-ţi dea de gândit. Era o coincidenţă cel puţin ciudată. Ce urmărea acest om? Passepartout ar fi făcut prinsoare pe papucii săi, păstraţi cu mare grijă, că Fix va părăsi Hong Kong-ul odată cu ei, şi probabil cu acelaşi vapor.

Dar flăcăul nostru ar fi putut să-şi bată capul un secol şi tot n-ar fi bănuit ce misiune avea agentul. El nu şi-ar fi închipuit pentru nimic în lume că Phileas Fogg era „filat” în jurul

globului pământesc, ca un hoţ de rând. Dar cum stă în firea omenească să dea o explicaţie la toate, iată în ce fel interpretă Passepartout, iluminat deodată, prezenţa stăruitoare a lui Fix, şi, ce-i drept, interpretarea lui era foarte plauzibilă. După el, Fix nu era şi nu putea fi decât un agent trimis pe urmele lui Phileas Fogg de către colegii săi de la Reform-Club, spre a constata că această călătorie se desfăşura după toate regulile, în jurul lumii, urmând drumul hotărât.

„E limpede, e limpede! îşi zicea într-una cinstitul flăcău, mândru din cale-afară de isteţimea sa. E un spion pe care gentlemenii aceia l-au pus pe urmele noastre! Asta nu e demn! Să urmărească printr-un agent un om aşa de cinstit, aşa de curat ca Mr. Fogg! Ah, domnilor de la Reform-Club, asta o să vă coste scump!”

Deşi încântat de descoperire, Passepartout hotărî totuşi să nu-i spună nimic stăpânului, temându-se ca acesta să nu se simtă jignit de neîncrederea adversarilor săi. Însă el îşi făgădui ca la primul prilej să-şi bată joc de Fix, luându-l pe departe şi, fireşte, fără să se dea de gol.

Miercuri, 30 octombrie, după amiază, *Rangoon* intră în strâmtoarea Malacca, care desparte peninsula cu acelaşi nume de Sumatra. Insuliţe muntoase, cu povârnişuri foarte abrupte, toate foarte pitoreşti, ascundeau călătorilor priveliştea marii insule.

A doua zi, la ora patru dimineaţa, cu un câştig de douăsprezece ore faţă de orarul reglementar, vaporul se oprea la Singapore, spre a-şi împrospăta provizia de cărbuni.

După ce înscrise acest câştig în coloana respectivă din carnetul său, Phileas Fogg coborî de data asta pe uscat, însoţind-o pe Mrs. Auda, care îşi arătase dorinţa de a se plimba câteva ore.

Fix, căruia orice acţiune a lui Fogg i se părea suspectă, îl urmări din umbră. Cât despre Passepartout, care râdea *in petto* văzând manevrele agentului, se duse să facă obişnuitele târguieli.

Insula Singapore nu este nici mare, nici de un aspect impunător. Deşi nu are munţi, adică profil, este totuşi în-cântătoare în micimea ei, căci înfăţişează un adevărat parc întretăiat de frumoase alei. Un echipaj arătos, tras de acei elefanţi-cai aduşi din Noua Olandă, transportă pe Mrs. Auda şi Mr. Fogg în mijlocul desişurilor de palmieri cu frunzele strălucitoare şi de arbori de cuişoare, cuişoarele luând naştere din însuşi mugurul florii. Acolo tufele de piper ţin locul gardurilor de mărăcini spinoşi de pe câmpiile europene; arborii de pâine şi ferigile cu ramurile lor superbe dau un aspect variat acestei regiuni tropicale, iar perii tămâioşi cu frunzişul lucios umplu aerul de miresme pătrunzătoare. În păduri umblau cete de maimuţe vioaie, schimonosindu-se, şi poate că în junglă nu lipseau tigrii. Celor care s-ar mira auzind că aceste teribile carnasiere n-au fost nimicite pe o insulă relativ mică, le vom răspunde că ele vin necontenit din peninsula Malacca, trecând strâmtoarea înot.

După o plimbare de două ore, Mrs. Auda şi însoţitorul ei, care privea puţin, fără să vadă nimic, se întoarseră în oraş, întinsă îngrămădire de case greoaie şi turtite, înconjurate de fermecătoare grădini, unde cresc mangustani, ananaşi şi cele mai minunate fructe din lume.

La ora zece se întoarseră la vapor, fără îndoială urmăriţi tot timpul de inspectorul Fix, care trebuise să ia şi el o trăsură.

Passepartout îi aştepta pe punte. Isteţul flăcău cumpărase câteva duzini de manguste, fruct de mărimea unui măr mijlociu, cu coaja aproape neagră în afară, iar înăuntru de un roşu strălucitor şi al cărui miez alb, topindu-se în gură, dă adevăraţilor cunoscători o plăcere fără margini. Passepartout se simţi fericit să le ofere doamnei Auda, care îi mulţumi cu multă graţie.

La ora unsprezece, *Rangoon,* terminând cu încărcatul cărbunilor, îşi desfăcu legăturile, şi câteva ore mai târziu munţii înalţi ai peninsulei Malacca, ale căror păduri adăpostesc cei mai frumoşi tigri de pe pământ, piereau din ochii călătorilor.

De la Singapore până la insula Hong Kong, mic teritoriu englez în apropierea coastei chineze, sunt aproximativ o mie trei sute de mile. Phileas Fogg avea interesul să le străbată în cel mult şase zile, spre a prinde la Hong Kong vaporul care urma să plece la 6 noiembrie către Yokohama, unul din principalele porturi ale Japoniei.

Rangoon era foarte încărcat. La Singapore se îmbarcase multă lume, hinduşi, ceylonezi,

chinezi, malaiezi, portughezi, dintre care cei mai mulţi călătoreau pe punte.

Timpul, destul de frumos până atunci, se schimbă o dată cu intrarea lunii în ultimul pătrar. Marea era agitată. Vântul sufla uneori foarte puternic, însă din fericire de la sud-est, ceea ce ajuta mersul vaporului. Când era cu putinţă, căpitanul ridica şi pânzele. *Rangoon* cu greementul[13] lui de bric, naviga adesea cu cele două vele mari şi cu trinca, şi, sub dubla acţiune a aburului şi a vântului, viteza lui creştea. În felul acesta trecură de-a lungul coastelor Annamului şi Cochinchinei, pe o mare cu valuri scurte şi adesea foarte obositoare.

Însă vina nu era atât a mării, cât a vaporului, care prilejui călătorilor mari neajunsuri, cei mai mulţi dintre ei chiar îmbolnăvindu-se.

Într-adevăr, vasele Companiei Peninsulare, care deservesc Mările Chinei, au un serios defect de construcţie.

Raportul între pescajul lor maxim, cu încărcătură, şi rezerva de flotabilitate a fost rău calculat, din care pricină ele au o slabă rezistenţă pe mare. Compartimentele etanşe, în care să nu pătrundă apa, sunt de asemenea neîndestulătoare. Ca să întrebuinţăm un cuvânt marinăresc, vasele acestea sunt „înecate” şi, ca urmare, e de ajuns să ajungă pe bord câteva pachete de valuri, ca să-şi modifice întreaga alură. Astfel ele se dovedesc mult mai prejos – dacă nu prin maşini şi prin căldări, cel puţin prin construcţia corpului – decât tipurile de vapoare franceze, ca *Imperatrice* şi *Cambodge.* În timp ce acestea din urmă pot, după calculele inginerilor, să reziste la o încărcătură de apă egală cu propria lor greutate, fără să se scufunde, vasele Companiei Peninsulare, *Golgonda, Coreea* şi, în sfârşit *Rangoon,* s-ar duce la fund dac-ar îmbarca abia a şasea parte din greutatea lor.

Deci, pe timp rău, e necesar să se ia serioase măsuri de prevedere. Uneori trebuie să se ţină prova în vânt, reducând la minimum turaţia maşinilor. Era o pierdere de timp care părea să nu-l supere câtuşi de puţin pe Phileas Fogg, dar care pe Passepartout îl scotea din fire. El învinuia atunci pe căpitan, pe şeful mecanic, Compania – şi îi dădea dracului pe toţi cei ce încurcă treaba cu transporturile de călători. Poate că becul de gaz, care continua să ardă pe socoteala lui în casa din Saville-row, contribuia destul de mult la această nerăbdare.

— Deci eşti foarte grăbit să ajungi la Hong Kong! observă într-o zi detectivul.

— Foarte grăbit! răspunse Passepartout.

— Crezi că Mr. Fogg se grăbeşte să prindă vaporul de Yokohama?

— Grozav se grăbeşte!

— Prin urmare acum crezi în această neobişnuită călătorie în jurul lumii?

— Bineînţeles! Dumneavoastră nu credeţi, domnule Fix?

— Eu? Eu nu cred!

— Glumeţ mai sunteţi! răspunse Passepartout, făcându-i cu ochiul.

Pe agent vorba aceasta îl puse pe gânduri. Se simţea neliniştit fără să-şi dea seama de ce. Oare franţuzul îl mirosise? Nu mai ştia ce să creadă. Însă cum ar fi putut Passepartout să afle calitatea lui de detectiv, care era un secret? Şi totuşi, vorbindu-i aşa, nu mai încăpea îndoială că franţuzul avea un gând ascuns.

Ba în altă zi se întâmplă ca flăcăul nostru să meargă chiar şi mai departe, împotriva voinţei lui; însă acum nu mai putea să-şi ţină gura.

— Şi cum adică, domnule Fix, întrebă el pe un ton plin de şiretenie, odată ajunşi la Hong Kong o să avem nefericirea să ne despărţim?

— Păi de, nu ştiu!... răspunse Fix, foarte încurcat. Poate că...

— Ah, dacă ne-aţi însoţi mai departe, aş fi foarte fericit! Ce naiba! Un agent al Companiei Peninsulare n-o să se oprească în drum! Spuneaţi că mergeţi până la Bombay, şi iacătă-vă ajuns în China! America nu-i departe şi din America în Europa nu mai e decât un pas.

Fix îl privi cu luare-aminte pe tânărul franţuz, care avea chipul cel mai fermecător din lume, şi îşi dădu osteneala să râdă o dată cu el. Însă Passepartout, acum în vervă, continuă întrebându-l dacă „câştiga mult cu meseria asta”.

— Da şi nu, răspunse Fix fără să clipească. Când mai bine, când mai rău. Dar, înţelegeţi că nu călătoresc pe cheltuiala mea!

— A, de asta sunt sigur! strigă Passepartout, râzând din toată inima.

După această conversaţie, Fix se duse în cabina sa şi căzu pe gânduri. Fără îndoială fusese descoperit. Într-un fel sau într-altul, franţuzul aflase că era detectiv. Dar oare îl vestise pe stăpânul său? Ce rol juca el aici? Era complice sau nu? Oare treaba era descoperită, şi deci pierdută?

Agentul petrecu câteva ore grele, aci socotind totul pierdut, aci trăgând nădejdea că Fogg nu bănuia nimic, dar şi într-un caz şi în altul neştiind ce hotărâre să ia.

Totuşi, încetul cu încetul, creierul i se limpezi şi el se hotărî să vorbească pe faţă cu servitorul. Dacă la Hong Kong nu avea condiţiile dorite pentru a-l aresta pe Fogg, iar acesta se pregătea să părăsească, de data asta definitiv, teritoriul englez, Fix avea să-i spună totul lui Passepartout. În caz că servitorul era complicele stăpânului său, Phileas Fogg ştia totul şi deci treaba era pentru totdeauna compromisă; dacă însă servitorul nu avea nici un amestec în furt, atunci interesul lui îi cerea să se lepede de hoţ.

Aceasta era deci situaţia celor doi oameni, deasupra cărora Phileas Fogg plana în maiestuoasa lui nepăsare. El îşi urma după toate regulile astronomice orbita lui în jurul lumii, fără să se sinchisească de asteroizii care gravitau în jur.

Şi totuşi, în vecinătate se afla, după expresia astronomilor, un astru ameţitor, care ar fi putut să producă oarecare tulburări în inima gentlemanului. Însă nu! Farmecul doamnei Auda nu înrâurea cu nimic această inimă, spre marea mirare a lui Passepartout, iar tulburările, dacă ele existau, ar fi fost mai greu de calculat decât cele suferite de Uranus, care au dus la descoperirea lui Neptun.

Da, Passepartout, care citea în ochii tinerei femei atâta recunoştinţă pentru stăpânul său, era stăpânit de o uimire continuă. Hotărât, Phileas Fogg avea o inimă de erou, însă nu de îndrăgostit. Dar nici măcar preocupările pe care ar fi putut să i le dea izbânda călătoriei nu se vedeau, pe câtă vreme bietul Passepartout trăia într-o spaimă continuă. Într-o zi, aplecat peste balustrada camerei maşinilor, el privea dihania de metal care se ambala adesea, atunci când, într-o violentă mişcare de tangaj, elicea ieşea pe valuri. Aburii scăpau prin supape, stârnind mânia cinstitului băiat.

— Supapele astea sunt prea slabe! strigă el. Asta nu-i o treabă! Ah, englezii ăştia! Ei, să fi fost un vapor american! Poate că am fi sărit în aer, dar cu siguranţă n-am fi mers aşa de încet!

Capitolul XVIII
ÎN CARE PHILEAS FOGG, PASSEPARTOUT ŞI FIX ÎŞI VĂD FIECARE DE TREBURILE LOR

În ultimele zile ale călătoriei, timpul fu destul de prost. Vântul crescu până ce ajunse foarte puternic, şi cum bătea de la nord-vest, împiedica simţitor mersul vaporului. *Rangoon*, foarte instabil, se balansa serios, şi călătorii erau îndreptăţiţi să poarte pică lungilor valuri sâcâitoare pe care vântul le ridica din larg.

În timpul zilelor de 3 şi 4 noiembrie, marea a fost furtunoasă; vijelia sufla cu furie. *Rangoon* trebui să ţină la capă o jumătate de zi, menţinându-se cu elicea numai la zece ture şi tăind valurile pieziş. Toate velele fuseseră strânse, dar chiar numai greementul gol şuiera înspăimântător în mijlocul rafalelor.

Fireşte, viteza vaporului scăzu simţitor şi se putu deduce că el va ajunge la Hong Kong cu o întârziere de douăzeci de ore sau chiar mai mult, dacă furtuna nu înceta.

Phileas Fogg asista cu nepăsarea lui obişnuită la spectacolul acestei mări furtunoase care parcă lupta direct contra lui. Cu toate că o întârziere de douăzeci de ore putea să-i compromită călătoria, făcându-l să piardă vaporul de Yokohama, fruntea lui nu se umbri nici o clipă. Acest om fără nervi nu arăta nici nerăbdare, nici plictiseală. Ai fi zis că într-adevăr furtuna intra în programul său, că fusese prevăzută. Mrs. Auda, care vorbea cu el despre vremea neprielnică, îl găsea la fel de calm ca şi mai înainte.

Fix însă nu vedea lucrurile la fel, ba chiar dimpotrivă: această furtună îi convenea. Mulţumirea sa n-ar mai fi cunoscut margini, dacă pe deasupra *Rangoon* ar fi fost nevoit să fugă din faţa vijeliei. Întârzierile îi veneau în ajutor, căci îl obligau pe individul Fogg să rămână câteva zile la Hong Kong. În sfârşit cerul îi venea în ajutor cu vijeliile şi rafalele lui! E drept că agentul era puţin bolnav, dar ce importă! El nu ţinea seama de starea sa proastă, şi când răul de mare îi frângea trupul, spiritul îi era cuprins de-o mulţumire fără margini.

Cât despre Passepartout, e uşor de bănuit că această încercare îl umplea de o mânie pe care şi-o ascundea prea puţin. Până atunci totul mersese aşa de bine! Pământul şi apa păreau să fie devotate stăpânului său. Vapoarele şi trenurile i se supuneau, vântul şi aburii se uneau spre a-i uşura călătoria... Oare venise ora dezamăgirilor? Passepartout era aşa de prăpădit, de parcă ar fi trebuit să dea din buzunarul său cele douăzeci de mii de lire puse rămăşag. Furtuna îl scotea din fire, rafalele îl înfuriau şi în această stare el ar fi biciuit cu dragă inimă marea nesupusă! Bietul băiat!

Fix îi ascundea cu grijă mulţumirea sa personală, şi bine făcea, căci dacă flăcăul înfuriat ar fi bănuit secreta lui satisfacţie, detectivul ar fi petrecut un neplăcut sfert de oră.

Tot timpul cât ţinu vijelia, Passepartout rămase pe punte; fireşte, cum ar fi putut să stea la adăpost? El se căţăra pe catarge cu o îndemânare de maimuţă, umplând echipajul de uimire, şi dădea ajutor la toate manevrele. Interoga de o sută de ori pe căpitan cu privire la schimbarea vremii, îi interoga pe ofiţeri, pe mateloţi, care nu-şi puteau ascunde zâmbetul văzând un om aşa de nestăpânit. Passepartout voia să ştie cu orice preţ câtă vreme avea să ţină furtuna. De fiecare dată îl trimiteau la barometru, care nu voia să urce de loc. Flăcăul nostru scutura instrumentul, însă nici scuturările, nici înjurăturile cu care copleşea nevinovata maşinărie nu ajutau la nimic.

În sfârşit vijelia slăbi. În ziua de 4 noiembrie, starea mării se schimbă, iar vântul se roti două carturi mai la sud, redevenind favorabil.

Passepartout se însenină o dată cu timpul. Velele de jos putură să fie iarăşi întinse şi *Rangoon* îşi reluă drumul cu o frumoasă viteză.

Însă acum nu mai putea să recâştige tot timpul pierdut; lucrurile trebuiau luate aşa cum erau. Pământul nu fu semnalat decât în ziua de 6, la ora cinci dimineaţa. După socotelile lui Phileas Fogg, ar fi trebuit să sosească în ziua de 5. Aveau deci o întârziere de douăzeci şi patru de ore, ceea ce însemna cu siguranţă că pierduseră vaporul de Yokohama.

La ora şase, pilotul veni pe bord şi se urcă pe puntea de comandă, ca să conducă vasul până în portul Hong Kong.

Passepartout era mort să-l întrebe dacă vaporul de Yokohama plecase, însă nu îndrăznea, căci voia să păstreze puţină speranţă până în ultima clipă. El îi mărturisi neliniştea sa lui Fix, care, ca o vulpe şireată, încercă să-l împace, spunându-i că paguba lui Mr. Fogg se reducea la

nimica toată, de vreme ce putea să ia vaporul următor, dar această mângâiere stârni în Passepartout o mânie fără margini.

Dacă servitorul nu-şi lua inima în dinţi să ceară informaţii, în schimb Mr. Fogg, după ce îşi consultă Bradshaw-ul, se apropie de pilot, care coborâse o clipă de pe puntea de comandă şi îl întrebă cu un aer liniştit dacă nu ştia când pleacă un vapor spre Yokohama.

— Mâine dimineaţă la ora fluxului, domnule.

— Ah! făcu Mr. Fogg, fără să arate nici o mirare.

Pentru această veste bună, Passepartout, care era de faţă, l-ar fi cuprins pe pilot în braţe şi l-ar fi sărutat: în schimb Fix ar fi vrut să-l strângă de gât.

— De ce vapor e vorba? continuă Mr. Fogg.

— *Carnatic,* răspunse pilotul.

— Nu trebuia să plece ieri?

— Ba da, domnule. Însă a trebuit să repare una din căldări, de aceea şi-a amânat plecarea pe mâine.

— Mulţumesc! răspunse Mr. Fogg.

Apoi, cu pasul său de automat, coborî înapoi în salon.

Passepartout luă mâna pilotului şi i-o strânse puternic, zicându-i:

— Domnule pilot, eşti un om cumsecade!

Fără îndoială, pilotul n-avea să afle niciodată de ce răspunsurile lui stârniseră această izbucnire prietenoasă. Un sunet de fluier îl chemă înapoi pe puntea de comandă, şi punând mâna pe cârmă, el îndreptă vaporul printre flotile de jonci, tankasuri, vase de pescuit şi nave de toate felurile, îngrămădite la intrarea portului Hong Kong.

La ora unu, *Rangoon* se afla la chei şi călătorii debarcau.

Trebuie să admitem că în această împrejurare norocul îl ajutase pe Phileas Fogg în chip neobişnuit. Dacă n-ar fi avut nevoie de acea reparaţie la căldări, *Carnatic* ar fi ridicat ancora în ajun, şi călătorii pentru Japonia ar fi trebuit să aştepte opt zile până la plecarea vaporului următor. E drept că Mr. Fogg avea o întârziere de douăzeci şi patru de ore, însă această întârziere nu putea să ducă la consecinţe supărătoare pentru restul călătoriei.

Într-adevăr, vaporul care traversa Pacificul de la Yokohama la San Francisco avea legătură cu cel de la Hong Kong şi nu putea să plece înainte de sosirea acestuia. Cât despre întârzierea de douăzeci şi patru de ore cu care pleca la Yokohama, îi era uşor să o câştige în timpul celor douăzeci şi două de zile cât durează traversarea Pacificului. Deci la treizeci şi cinci de zile după plecarea sa din Londra, Phileas Fogg, se găsea, cu o diferenţă de numai douăzeci şi patru de ore, în condiţiunile programului stabilit.

Carnatic urma să plece abia a doua zi la ora cinci dimineaţa. Mr. Fogg avea în faţă şaisprezece ore spre a se ocupa de treburile sale, mai bine zis de cele care o priveau pe Mrs. Auda. Coborând de pe vapor, el oferi braţul tinerei femei şi-o conduse la un palanchin. Întrebându-i pe purtătorii acestui ciudat vehicul despre un hotel, ei îi indicară Hotel-Club. Palanchinul porni, urmat de Passepartout – şi după douăzeci de minute sosi la destinaţie.

Aici fu reţinut un apartament pentru tânăra femeie, căreia Phileas Fogg se îngriji să nu-i lipsească nimic. Pe urmă o vesti că pleacă numaidecât să-l caute pe acel negustor, ruda ei, în grija căruia urma s-o lase la Hong Kong. Totodată îi porunci lui Passepartout să nu părăsească hotelul până la întoarcerea sa, ca Mrs. Auda să nu rămână singură.

Gentlemanul ceru să fie condus la Bursă, unde un personaj ca onorabilul Jejeeh, socotit printre cei mai bogaţi negustori din oraş, nu putea să nu fie cunoscut.

Agentul de schimb, căruia se adresă Mr. Fogg, îl cunoştea într-adevăr pe negustorul pars, însă acesta nu mai locuia în China de doi ani; după ce făcuse avere, se stabilise în Europa – pare-se în Olanda – ca urmare a numeroaselor legături pe care le contractase acolo în timpul când era negustor.

Phileas Fogg se reîntoarse la Hotel-Club. Îndată o rugă pe Mrs. Auda să-l primească, şi, fără altă introducere, o vesti că onorabilul Jejeeh nu se mai afla la Hong Kong, ci că probabil locuia în Olanda.

La început, Mrs. Auda nu răspunse nimic. Îşi duse mâna la frunte, se gândi câteva clipe, apoi întrebă, cu glasul ei blând:

— Acum ce să fac, domnule Fogg?

— Foarte simplu, răspunse gentlemanul. Vino în Europa.

— Însă nu pot să abuzez...

— Nu abuzezi de loc, şi prezenţa dumitale nu-mi stânjeneşte câtuşi de puţin programul... Passepartout!

— Da, domnule.

— Du-te pe *Carnatic* şi opreşte trei cabine!

Încântat să-şi continue călătoria în tovărăşia tinerei femei, care se purta foarte atent cu el, Passepartout părăsi în grabă hotelul.

Capitolul XIX
ÎN CARE PASSEPARTOUT ARATĂ UN PREA VIU INTERES STĂPÂNULUI SĂU, ŞI ÎN CARE SE VEDE CE URMEAZĂ DE AICI

Hong Kong nu este decât o insuliţă, pe care tratatul de la Nanking, după războiul din 1842, a dat-o în stăpânirea Angliei. În câţiva ani, Marea Britanie a fondat aici un oraş important, şi a creat un port, portul Victoria. Această insulă se află la vărsarea fluviului Canton, numai la şaizeci de mile depărtare de oraşul portughez Macao, clădit pe celălalt ţărm. Era de aşteptat ca în lupta comercială Hong Kong să învingă Macao, şi într-adevăr astăzi, cea mai mare parte din tranzitul chinez se efectuează prin oraşul englez. Docuri, pontoane, antrepozite, spitale, o catedrală gotică, o casă a guvernământului, străzile pavate – totul te-ar face să crezi că unul din oraşele comerciale din ţinutul Kent sau Surrey, traversând miezul globului pământesc, a ieşit în acest punct al Chinei, aproape la antipod.

Passepartout, cu mâinile în buzunar, se îndrepta deci spre portul Victoria, căscând gura la palanchine, la cărucioarele cu perdeluţe, încă folosite în Imperiul Ceresc şi la toată această mulţime de chinezi, de japonezi şi europeni care se îmbulzeau pe străzi. Ai fi zis că isteţul flăcău regăsea în drumul său, cu mici deosebiri, oraşele Bombay, Calcutta sau Singapore. Parcă un lanţ de aşezări englezeşti se întindea de jur împrejurul Pământului.

Servitorul lui Phileas Fogg ajunse în portul Victoria. Aici, la vărsarea fluviului Canton, era un furnicar de vase de toate naţionalităţile – englezeşti, franţuzeşti, americane, olandeze, vase de război sau de comerţ, îmbarcaţiuni japoneze sau chineze, jonci, sampasuri, tankasuri şi chiar vase-florării care alcătuiau adevărate grădini plutitoare. Tot plimbându-se, Passepartout văzu mai mulţi indigeni îmbrăcaţi în galben, toţi foarte vârstnici. Întrând la un bărbier chinez ca să se radă *à la chinoise,* bărbierul îl lămuri, într-o englezească destul de

curată, că bătrânii aceştia aveau fiecare cel puţin optzeci de ani, vârstă la care se acorda privilegiul de a se îmbrăca în galben, culoarea imperială. Tânărul franţuz găsi asta foarte caraghios, fără să ştie însă de ce.

Terminând cu bărbieritul, el se îndreptă spre cheiul unde se afla *Carnatic* şi acolo îl zări pe Fix, care se plimba în sus şi-n jos, ceea ce nu-l miră de loc. Însă inspectorul de poliţie avea un aer foarte dezamăgit.

„Bun! îşi zise Passepartout. Gentlemenilor de la Reform-Club nu le merge bine.”

Şi se apropie de Fix cu zâmbetul său vesel, făcându-se că nu vede supărarea celuilalt.

Agentul era foarte îndreptăţit să blesteme nenorocul care îl urmărea – mandatul nu venise! Era sigur că avea să vină, dar pentru asta ar fi trebuit să mai rămână câteva zile în acest oraş. Hong Kong era ultimul teritoriu englez, şi dacă nu izbutea să-l reţină pe Fogg câteva zile aici, însemna să-l scape definitiv.

— Ei, domnule Fix, v-aţi hotărât să mergeţi cu noi până în America? întrebă Passepartout.

— Da, răspunse Fix, cu dinţii strânşi.

— Haida-de! strigă tânărul franţuz, izbucnind în râs. Ştiam eu că n-o să vă lase inima să vă despărţiţi de noi! Haideţi să vă opriţi loc pe vapor, hai!

Intrară amândoi la biroul transporturilor maritime şi reţinură cabine pentru patru persoane. Funcţionarul îi înştiinţă că reparaţiile de pe *Carnatic* fiind terminate vaporul va pleca chiar în seara aceea, la ora opt – şi nu a doua zi dimineaţa, cum se anunţase.

— Foarte bine! răspunse Passepartout. Asta o să-i convină stăpânului meu. Mă duc să-i dau de veste.

În clipa aceea, Fix luă hotărârea cea mare: să-i spună totul însoţitorului său. Poate că era singurul mijloc de a-l mai întârzia pe Phileas Fogg câteva zile în Hong Kong.

Ieşind de la birou, detectivul îl pofti pe tânărul franţuz să se răcorească puţin într-o cârciumă, ceea ce acesta primi, deoarece avea încă timp.

O cârciumă cu înfăţişare îmbietoare se afla chiar pe chei. Intrară amândoi şi se pomeniră într-o încăpere mare, frumos împodobită, în fundul căreia se vedea un pat comun, plin de perne. Câţiva oameni dormeau pe el, unul lângă altul.

Vreo treizeci de consumatori erau aşezaţi la măsuţele făcute din trestie împletită. Unii goleau căni de bere englezească, blondă sau neagră, alţii lichioruri, gin sau brandy. Pe deasupra, cei mai mulţi fumau din pipe lungi de pământ ars, umplute cu cocoloaşe de opiu amestecat cu esenţă de trandafir. Din când în când, câte un fumător moleşit cădea sub masă, şi chelnerii, luându-l de cap şi de picioare, îl duceau în patul comun, lângă confraţii lui. Vreo douăzeci de inşi astfel ameţiţi erau întinşi unul lângă altul, în ultimul hal de îndobitocire.

Fix şi Passepartout îşi dădură seama că nimeriseră într-o fumătorie vizitată de acei nenorociţi aduşi în stare de tâmpenie, de slăbiciune şi de idiotizare, cărora mercantila Engliteră le vindea de două sute şaizeci de milioane de franci pe an funestul drog numit opiu. Triste milioane, câştigate de pe urma unuia din cele mai nefericite vicii ale naturii umane!

Guvernul chinez a încercat să împiedice prin legi aspre abuzul. Însă zadarnic. De la clasele bogate, cărora la început le era rezervat formal acest obicei, el a trecut la clasele de jos şi ravajele lui n-au mai putut fi împiedicate. În Imperiul de Mijloc se fumează opiu necontenit şi pretutindeni. Bărbaţi şi femei se dedau acestei patimi ticăloase, şi când se deprind cu fumatul, nu se mai pot lipsi de el, fără ca stomacul să nu le fie cuprins de spasme groaznice. Un fumător înrăit poate să pufăie până la opt pipe pe zi, dar el moare în cinci ani.

Fix şi însoţitorul său, care nu voiau altceva decât să se răcorească puţin, nimeriseră tocmai într-una din aceste fumătorii de opiu, aflate la tot pasul, chiar şi în Hong Kong. Passepartout nu avea bani, însă primi bucuros „cinstea” celuilalt, cu gândul că i-o va întoarce altă dată.

Cerură două sticle de porto, pe care franţuzul le preţui cum se cuvine, în timp ce Fix, mai reţinut, îl cerceta cu cea mai mare luare-aminte. Vorbiră de una şi de alta, dar mai cu seamă de minunata idee pe care o avusese domnul Fix să se îmbarce pe *Carnatic*. Şi fiindcă venise vorba de vapor, a cărui plecare se apropiase între timp cu câteva ceasuri, Passepartout se ridică spre a se duce să-şi vestească stăpânul, mai ales că sticlele fuseseră golite.

Fix îl opri:

— O clipă, te rog!

— Ce doriţi, domnule Fix?

— Vreau să-ţi vorbesc despre chestiuni foarte serioase.

— Chestiuni serioase! exclamă isteţul flăcău, dând pe gât cele câteva picături de vin rămase pe fundul paharului. O să vorbim mâine; acum nu mai am timp.

— Stai! E vorba de stăpânul dumitale!

La aceste cuvinte, Passepartout se uită cu luare-aminte la interlocutorul său.

Fix avea un aer cu totul neobişnuit.

— Ce aveţi să-mi spuneţi? întrebă franţuzul, aşezându-se la loc.

Agentul îi puse mâna pe braţ şi coborî glasul:

— Cred că ai ghicit ce sunt!

— Ba bine că nu! răspunse Passepartout, zâmbind.

— Atunci am să-ţi mărturisesc totul...

— Aha, cumetre, acum când ştiu totul! Asta nu e greu. În sfârşit... totuşi... dă-i drumul.

Dar mai întâi îngăduie-mi să-ţi spun că gentlemenii aceia cheltuiesc banii de pomană!

— De pomană!? făcu Fix. Ţi-e uşor să vorbeşti: se vede cât de colo că nu ştii de ce sumă importantă e vorba!

— Ba da, ştiu. Douăzeci de mii de lire!

— Cincizeci şi cinci! rectifică detectivul strângându-i braţul.

— Ce? strigă Passepartout. Domnul Fogg a avut atâta curaj?... Cincizeci şi cinci de mii de lire!.., Ei bine, e un motiv în plus ca să nu mai pierd nici o clipă. Şi zicând aceasta, tânărul franţuz se ridică din nou.

— Cincizeci şi cinci de mii de lire! reluă Fix, forţându-l pe Passepartout să se aşeze la loc. Apoi ceru o sticluţă de brandy şi continuă:

— Dacă izbutesc, câştig un premiu de două mii de lire; îţi dau cinci sute din ei (12.500 fr.) ca să mă ajuţi.

— Să te ajut? strigă Passepartout cu ochii căscaţi.

— Da, să mă ajuţi să-l reţin pe individul Fogg câteva zile la Hong Kong.

— Ce face?!... Va să zică aşa, gentlemenii ăştia nu se mulţumesc să-l urmărească pe stăpânul meu, să se îndoiască de cinstea lui, mai vor să-i pună şi piedici! Să le fie ruşine!

— Ei asta-i, ce vrei să spui? întrebă Fix.

— Vreau să spun că asta-i curată măgărie. E ca şi cum l-ai prăda pe Mr. Fogg, ca şi cum i-ai lua banii din buzunar!

— Păi tocmai asta urmărim!

— Dar asta e o cursă! strigă Passepartout, care prindea să se înfierbânte sub înrâurirea coniacului servit de detectiv şi pe care-l bea fără să-şi dea seama. O adevărată cursă! Gentlemeni! Colegi!

Fix începu să nu mai înţeleagă.

— Colegi, membri ai Reform-Club-ului! continuă să strige Passepartout. Află, domnule Fix, că stăpânul meu este un om cinstit şi că atunci când face o prinsoare, înţelege s-o câştige la fel de cinstit!

— Dar ce crezi dumneata că sunt eu? întrebă agentul, aţintindu-şi privirea asupra franţuzului.

— Vezi bine că eşti un agent trimis de membrii Reform-Club-ului să controleze drumul stăpânului, ceea ce este din cale afară de umilitor! Atât de umilitor încât, deşi e destulă vreme de când am ghicit rostul dumitale, m-am ferit să-i spun ceva lui Mr. Fogg.

— El nu ştie nimic? întrebă repede detectivul.

— Nimic! răspunse Passepartout, golind încă o dată paharul.

Fix îşi duse mâna la frunte; şovăi să reînceapă vorba. Ce trebuia să facă? Passepartout părea sincer în confuzia lui, dar asta îngreuia treaba şi mai mult. Era limpede că băiatul se dovedea de bună credinţă, că nu era complicele stăpânului său, aşa cum detectivul ar fi putut crede.

„Ei bine, îşi zise acesta, dacă nu-i este complice, o să mă ajute.”

Luase o nouă hotărâre, de altfel nici nu mai avea timp să aştepte: Fogg trebuia arestat cu orice preţ la Hong Kong.

— Ascultă! reîncepu Fix, scurt. Ascultă-mă bine! Eu nu sunt ceea ce crezi dumneata, adică un agent trimis de membrii Reform-Club-ului.

— Aiurea! făcu Passepartout, privindu-l zeflemitor.

— Sunt inspector de poliţie, însărcinat cu o misiune de către administraţia metropolitană.

— Dumneata... inspector de poliţie?!...

— Da, şi pot să-ţi dovedesc. Iată împuternicirea.

Şi agentul, scoţând o hârtie din portofel, arătă împuternicirea semnată de directorul poliţiei centrale. Passepartout îl privi năucit, fără să scoată un cuvânt.

— Prinsoarea lui Fogg, reluă Fix, nu-i decât un pretext cu care dumneata ai fost păcălit, ca şi colegii lui de la Reform-Club, căci el avea interesul să-şi asigure complicitatea dumitale inconştientă.

— Şi de ce?... strigă franţuzul, din ce în ce mai buimac.

— Ascultă! La 28 septembrie, la Banca Angliei a fost săvârşit un furt de cincizeci şi cinci de mii de lire, de către un individ ale cărui semnalmente sunt cunoscute. Or semnalmentele acestea se potrivesc leit cu ale lui Mr. Fogg.

— Haida-de! izbucni Passepartout, lovind cu pumnul lui vânjos în masă. Stăpânul meu e omul cel mai cinstit din lume!

— Ce ştii dumneata? Nici măcar nu-l cunoşti! Ai intrat în slujba lui în ziua plecării – şi el a

plecat în grabă, sub un pretext nebunesc, fără bagaje, luând o mare sumă de bani în hârtii de bancă. Şi mai îndrăzneşti să spui că e un om cinstit!

— Da! Da! repetă mecanic bietul băiat.

— Prin urmare vrei să fii arestat ca părtaş?

Passepartout îşi luă capul în mâini; sărmanul de el nu mai era de recunoscut. Acum nici nu mai îndrăznea să-l privească pe inspectorul de poliţie. Phileas Fogg hoţ, el, salvatorul Audei, omul inimos şi brav!... Şi totuşi, atâtea bănuieli erau îndreptate împotriva lui! Flăcăul nostru le simţea pătrunzând şi în mintea lui, dar îşi dădea silinţa să le îndepărteze; nu voia să creadă în vinovăţia stăpânului său.

— În sfârşit, ce vreţi de la mine? întrebă, dezmeticindu-se printr-un suprem efort.

— Iată ce, răspunse Fix. L-am urmărit pe Fogg până aici, însă n-am primit încă mandatul de arestare, pe care l-am cerut de la Londra. Trebuie să-mi ajuţi să-l reţin la Hong Kong.

— Eu?! Eu să...

— Şi voi împărţi cu dumneata premiul de două mii de lire făgăduite de Banca Angliei.

— Niciodată! răcni Passepartout, încercând să se ridice.

Dar căzu la loc, părăsit în acelaşi timp şi de puteri, şi de judecată – şi începu să bâiguie:

— Domnule Fix... Chiar dacă tot ce mi-aţi spus ar fi adevărat... chiar dacă stăpânul meu ar fi hoţul pe care îl căutaţi... ceea ce eu neg... nu uitaţi că am fost... că sunt în slujba lui... Am văzut că e un om bun şi generos... Nu pot să-l trădez... Nu... Niciodată!... Pentru tot aurul din lume!... Eu sunt dintr-un sat unde asemenea pâine nu se mănâncă!...

— Refuzi?

— Refuz!

— Atunci să socotim că n-am spus nimic, făcu Fix, şi să bem!

— Să bem!

Passepartout era din ce în ce mai mult cuprins de beţie. Înţelegând că trebuie să-l despartă cu orice preţ de stăpânul său, Fix voia să-l dea gata. Pe masă se aflau câteva pipe umplute cu opiu. Detectivul strecură una în mâinile franţuzului; acesta o luă, o duse la gură, o aprinse, trase câteva fumuri, şi îndată căzu, cu capul îngreuiat de narcotic.

În sfârşit! zise Fix, văzându-l fără simţire. Acum n-o să mai aibă cine-l vesti pe Fogg de plecarea vaporului! Şi chiar dacă ar fi să plece, cel puţin va pleca fără acest franţuz blestemat!

Apoi plăti socoteala şi ieşi pe uşă.

Capitolul XX
ÎN CARE AGENTUL FIX INTRĂ ÎN LEGĂTURĂ DIRECTĂ CU PHILEAS FOGG

În timp ce se petreceau cele descrise mai sus, care poate aveau să compromită aşa de grav viitorul lui Phileas Fogg, acesta, însoţind pe Mrs. Auda, se plimba pe străzile oraşului englez. Din clipa când Mrs. Auda primise ca el s-o conducă până în Europa, Mr. Fogg trebuise să se gândească la toate amănuntele care priveau o călătorie aşa de lungă. Ca un englez de felul lui să facă ocolul Pământului cu un sac de mână, treacă-meargă! O femeie însă nu putea porni la asemenea drum în aceleaşi condiţiuni. De aici nevoia de a cumpăra îmbrăcămintea şi celelalte lucruri trebuitoare în călătorie. Mr. Fogg îşi îndeplini această datorie cu liniştea care îl caracteriza, la toate scuzele sau împotrivirile tinerei femei, jenată de atâta bunăvoinţă, răspunzând invariabil:

— E în interesul călătoriei mele, e înscris în program!

Sfârşind cu târguielile, Mr. Fogg şi Mrs. Auda se întoarseră la hotel, unde li se servi o cină împărătească. Apoi tânăra femeie, fiind puţin obosită, urcă în camera ei după ce strânse *à l'anglaise* mâna imperturbabilului salvator.

Onorabilul gentleman, la rândul lui, fu absorbit toată seara de lectura ziarului *Times* şi a revistei *Illustrated London News.*

Dacă el ar fi fost omul care să se mire de ceva, s-ar fi putut mira acum că servitorul său nu se întorsese până la ora de culcare. Însă, ştiind că vaporul de Yokohama nu urma să plece decât a doua zi dimineaţa, nu-şi bătu capul de loc cu această întârziere. Totuşi Passepartout nu se ivi nici a doua zi, când Mr. Fogg îl sună.

Nimeni n-ar fi putut să spună ce gândi onorabilul gentleman, aflând că servitorul său încă nu se întorsese la hotel. Mr. Fogg se mulţumi să-şi ia sacul de călătorie. O vesti pe Mrs. Auda despre plecare şi trimise să li se aducă un palanchin.

Era ora opt şi fluxul avea să atingă limita de sus, trebuitoare vaporului spre a ieşi din port, la ora nouă şi jumătate.

Mr. Fogg şi Mrs. Auda se urcară în palanchinul încăpător, care între timp sosise în faţa hotelului, iar bagajele fură încărcate într-un cărucior.

O jumătate de oră mai târziu, călătorii coborau pe chei, unde Phileas Fogg află că vasul *Carnatic* plecase din ajun.

Astfel, el care socotea să găsească aici şi vaporul, şi pe servitorul său, se pomeni şi fără unul, şi fără altul, însă pe chipul lui nu se arătă nici un semn de dezamăgire, şi cum Mrs. Auda îl privea neliniştită, se mulţumi să-i spună doar atât:

— E doar un incident, doamnă, nimic mai mult!

În clipa aceea, un personaj care îl cerceta cu luare – aminte se apropie de el; era agentul Fix.

— Domnule, începu acesta după ce salută, nu aţi sosit cumva, ca şi mine, cu *Rangoon*?

— Ba da, domnule, răspunse rece Mr. Fogg. Dar n-am onoarea...

— Iertaţi-mă! Credeam că am să găsesc aici pe servitorul dumneavoastră.

— Ştiţi cumva unde este? întrebă repede tânăra femeie.

— Cum adică? se miră Fix, făcând pe surprinsul. Nu-i cu dumneavoastră?

— Nu, răspunse Mrs. Auda. De ieri nu s-a mai întors. Să se fi îmbarcat fără noi pe *Carnatic*?

— Fără dumneavoastră?... Dar iertaţi-mi întrebarea, doamnă, aveaţi de gând să plecaţi cu vaporul acesta?

— Da, domnule.

— Şi eu la fel, doamnă, de aceea sunt aşa de necăjit. *Carnatic* şi-a terminat reparaţiile şi a plecat cu douăsprezece ore mai devreme, fără să vestească pe nimeni; acum o să trebuiască să aşteptăm opt zile plecarea vaporului următor!

Pronunţând cuvintele „opt zile", Fix îşi simţea inima tresăltând de bucurie. Opt zile! Fogg reţinut opt zile la Hong Kong. Era destul timp să primească mandatul. În sfârşit, norocul trecea de partea reprezentantului legii!

Judecaţi ce lovitură de măciucă primi detectivul când îl auzi pe Phileas Fogg zicând cu glasul lui netulburat:

— Dar mi se pare că mai există şi alte vapoare în port!

Şi oferind braţul însoţitoarei sale, gentlemanul se îndreptă spre docuri, să caute un vapor gata de plecare.

Fix îl urmări buimac; ai fi zis că un fir nevăzut îl lega de acest om.

Totuşi, de data aceasta norocul părea să-l fi părăsit cu adevărat pe cel căruia îi fusese aşa de devotat până acum. Timp de trei ore, Phileas Fogg străbătu portul în lung şi-n lat, hotărât ca la nevoie să închirieze pe seama sa un vas, care să-l ducă la Yokohama; dar nu găsi decât vase în curs de încărcare sau descărcare şi care deci nu puteau să ridice ancora. Lui Fix începea să-i vină inima la loc.

Mr. Fogg însă nu-şi pierdu cumpătul, ci îşi continuă cercetările, cu gândul să ajungă chiar până la Macao, când deodată în portul îmbarcaţiunilor un marinar se apropie de el şi-l întrebă, descoperindu-se:

— Înălţimea voastră caută un vas?

— Ai unul gata să pornească?

— Da, înălţimea voastră, un vas-pilot, nr. 43, cel mai bun din toată flotila.

— Are viteză?

— Între opt şi nouă mile, cu vânt strâns[14]. Vreţi să-l vedeţi?

— Da.

— Înălţimea voastră va fi mulţumită. E vorba de o plimbare pe mare?

— Nu. De o călătorie.

— O călătorie?

— Poţi să mă duci până la Yokohama?

La aceste cuvinte, marinarul rămase cu braţele bălăbănind pe lângă trup, cu ochii zgâiţi.

— Înălţimea voastră vrea să glumească?

— Nu! Am pierdut vaporul *Carnatic* şi cel mai târziu la 14 ale lunii trebuie să fiu la Yokohama, ca să prind vaporul de San Francisco.

— Îmi pare rău, răspunse marinarul, dar mi-e peste putinţă.

— Îţi ofer o sută de lire (2.500 fr.) pe zi şi o primă de două sute de lire, dacă ajungi la timp.

— Vorbiţi serios?

— Foarte serios.

Marinarul se trase câţiva paşi în lături. El privea marea, desigur luptându-se între dorinţa de a câştiga o sumă uriaşă şi teama de a se aventura aşa de departe. Fix se afla într-o stare vecină cu moartea.

În acest timp, Mr. Fogg se întoarse spre Mrs. Auda:

— Îţi este teamă, doamnă? o întrebă el.

— Cu dumneata nu, domnule Fogg, răspunse tânăra femeie.

Marinarul se apropie din nou şi îşi învârti şapca în mâini.

— Ei bine? îl întrebă Mr. Fogg.

— Înălţimea voastră, nu pot să pun în primejdie nici pe oamenii mei nici pe mine, nici pe

dumneavoastră într-o călătorie aşa de lungă, pe un vas care abia are douăzeci de tone, şi încă în acest timp al anului. De altfel nici n-am ajunge la vreme, fiindcă de la Hong Kong până la Yokohama sunt o mie şase sute cincizeci de mile.

— Numai o mie şase sute, îl corectă Mr. Fogg.

— E tot una.

Fix trase adânc aer în piept.

— Dar, adăugă marinarul, poate ar fi un alt mijloc.

Respiraţia lui Fix se opri.

— Cum? întrebă Phileas Fogg.

— Mergând la Nagasaki, în sudul Japoniei, o mie o sută de mile, sau numai până la Şanhai, opt sute de mile. În acest din urmă caz nu ne-am îndepărta de coasta chineză, ceea ce ar fi un mare avantaj, cu atât mai mult cu cât curenţii duc spre nord.

— Eu trebuie să iau vaporul de la Yokohama, nu de la Şanhai sau Nagasaki.

— De ce nu? Vaporul de San Francisco nu pleacă de la Yokohama. El face acolo escală, ca şi la Nagasaki, însă portul de plecare e Şanhai.

— Eşti sigur?

— Absolut sigur.

— Şi când pleacă din Şanhai?

— În ziua de 11, la ora şapte seara. Asta înseamnă că avem înainte patru zile, adică nouăzeci şi şase de ore, şi cu o medie de opt mile pe oră, dacă totul merge bine, dacă vântul se menţine de la sud-est, dacă marea rămâne liniştită, putem străbate cele opt sute de mile până la Şanhai.

— Când poţi porni?...

— Peste o oră. Timpul ca să cumpăr provizii şi să fac pregătirile de plecare.

— Ne-am înţeles... Eşti căpitanul vasului?

— Da, John Bunsby, căpitan pe *Tankadere.*

— Vrei arvună?

— Dacă asta nu-i vine greu înălţimii voastre...

— Iată două sute de lire! Apoi Phileas Fogg se întoarse spre Fix: Domnule, dacă vrei să te foloseşti de prilejul...

— Ah, domnule, răspunse repede detectivul, tocmai voiam să vă cer această favoare.

— Bine. Într-o jumătate de oră vom fi pe bord.

— Şi bietul Passepartout? zise Mrs. Auda, pe care dispariţia inimosului servitor o preocupa foarte mult.

— Voi face pentru el tot ce-mi va sta în putinţă, răspunse Phileas Fogg.

Şi în timp ce Fix, nervos, înfierbântat, cuprins de furie, se îndrepta spre pilotină, Mr. Fogg şi Mrs. Auda se duseră la birourile poliţiei din Hong Kong. Acolo gentlemanul dădu semnalmentele lui Passepartout şi lăsă o sumă îndestulătoare pentru repatrierea lui. Aceeaşi formalitate fu îndeplinită şi la consulatul francez, apoi palanchinul îi duse pe cei doi călători în portul îmbarcaţiunilor.

Se făcuse ora trei. Pilotina nr. 43, cu tot echipajul la bord, cu proviziile îmbarcate, era gata să ridice ancora.

Tankadere se înfăţişa ca o mică goeletă încântătoare, de 20 de tone, cu prova ascuţită, cu forme degajate, dar cu linia de plutire foarte alungită, să zici că e un iaht de cursă. Alămurile strălucitoare, piesele de fier zincuit, puntea albă ca fildeşul dovedeau că John Bunsby, căpitanul, înţelegea să-i poarte în mod serios de grijă. Cele două catarge erau uşor înclinate înapoi. Ele purtau o velă mare, o velă mică, o trincă, foc şi săgeată; pentru vânt din pupa se putea ridica o velă pătrată. Pesemne că *Tankadere* mergea minunat, deci nu era de mirare că până acum luase mai multe premii la regatele de pilotine.

În afară de căpitan, vasul avea un echipaj de patru oameni. Erau din acei marinari îndrăzneţi care se avântă pe orice vreme în căutarea vapoarelor primejduite şi care cunoşteau cu desăvârşire mările din jur. Cât despre John Bunsby, un om de vreo patruzeci şi cinci de ani, vânjos, ars de soare, cu ochii vii, cu faţa energică, sigur pe el, sigur pe meseria lui, ar fi inspirat încredere şi celor mai temători.

Phileas Fogg şi Mrs. Auda păşiră pe bord. Fix sosise înaintea lor. Prin tambuchiul de la pupa goeletei se cobora într-o cabină pătrată, cu pereţii din tăblii de lemn; de jur împrejur se întindea o canapea circulară, iar în mijloc era o masă luminată de o lampă de ruliu[15]. Cabina era mică, dar curată.

— Îmi pare rău că nu vă pot oferi ceva mai confortabil, i se adresă Mr. Fogg detectivului.

Acesta se înclină, fără să răspundă nimic. Simţea un fel de umilinţă să se folosească de bunăvoinţa individului pe care îl urmărea.

„E fără îndoială un pungaş foarte politicos, dar tot pungaş rămâne!” se gândi el.

La ora trei şi zece minute se ridicară pânzele. Pavilionul Angliei flutura la picul goeletei. Călătorii se aflau pe punte. Mr. Fogg şi Mrs. Auda aruncară o ultimă privire pe chei, să vadă dacă nu cumva apare Passepartout.

Fix nu era tocmai în apele sale, căci întâmplarea ar mai fi putut încă să-l aducă încoace pe nenorocitul de băiat cu care el se purtase aşa de nedemn – şi atunci ar fi trebuit să aibă Ioc o explicaţie din care detectivul n-ar fi ieşit cu faţa tocmai curată. Dar franţuzul nu se ivi, desigur fiind încă sub stăpânirea abrutizantului narcotic.

În sfârşit, *Tankadere* ieşi în larg şi, luând vântul în pânze, se avântă săltând peste valuri.

Capitolul XXI
ÎN CARE CĂPITANUL GOELETEI TANKADERE E ÎN MARE PRIMEJDIE DE A PIERDE O PRIMĂ DE DOUĂ SUTE DE LIRE

Această navigaţie de opt sute de mile, pe un vas de douăzeci de tone şi mai ales în acest timp al anului, însemna o expediţie aventuroasă. Mările Chinei sunt îndeobşte primejdioase, expuse la furtuni îngrozitoare, îndeosebi în timpul echinoxurilor, cum era cazul acuma, căci abia trecuseră primele zile ale lui noiembrie.

De bună seamă ar fi fost în folosul căpitanului să-şi ducă muşterii până la Yokohama, deoarece era plătit cu ziua. Dar să încerce o astfel de traversare în asemenea condiţii, ar fi însemnat din partea lui o mare nechibzuinţă; chiar şi drumul până la Şanhai era un act de mare îndrăzneală, dacă nu chiar mai mult decât atâta! Însă John Bunsby avea încredere în *Tankadere*, care se ridica pe valuri ca un fulg, şi poate că încrederea lui era îndreptăţită.

În timpul ultimelor ore ale zilei, goeleta naviga în strâmtorile capricioase ale Hong Kong-ului, comportându-se minunat atât cu vântul strâns, cât şi cu el din pupa.

— Căpitane, zise Phileas Fogg în clipa când vasul ieşea în plină mare, cred că nu mai e nevoie să-ţi spun să faci tot ce e cu putinţă ca să ajungem mai repede.

— Aveţi încredere în mine, înălţimea voastră! răspunse John Bunsby. În privinţa pânzelor, am ridicat tot ce poate ţine vântul. Săgeţile[16] n-ar ajuta la nimic, n-ar face decât să zăpăcească vasul şi să-i stânjenească mersul.

— Asta nu-i meseria mea, ci a dumitale, căpitane, şi mă încred în dumneata!

Phileas Fogg, cu corpul drept, cu picioarele îndepărtate, cu siguranţa unui marinar, privea fără să clipească marea frământată. Tânăra femeie, aşezată la pupa, se simţea tulburată privind imensitatea oceanului umbrit de amurg, pe care îl înfrunta pe un vas aşa de firav. Deasupra capului ei fluturau pânzele albe care o purtau în spaţiu ca nişte mari aripi. Goeleta, ridicată de vânt, părea că zboară prin văzduh.

Curând se lăsă noaptea. Luna, în primul pătrar, răspândea asupra apei o lumină slabă, care avea să se stingă curând în negurile de la orizont. De la răsărit veneau nori care acoperiseră de pe acum o parte din cer.

Căpitanul pusese felinarele pe poziţie[17] – prevedere de luat totdeauna în aceste mări foarte umblate şi mai ales în apropierea ţărmurilor. Aici puteau întâlni multe vase, şi, cu viteza ei, goeleta s-ar fi făcut fărâme la cea mai mică lovitură.

Fix îşi rumega gândurile la prova. El se ţinea deoparte, deoarece îl ştia pe Fogg puţin vorbăreţ din fire. De altfel îi era şi silă să stea de vorbă cu acest om, de a cărui bunăvoinţă era nevoit să se folosească. Acum se gândea la cele ce urmau să se întâmple mai departe. Era neîndoios că omul său n-avea să se oprească la Yokohama, ci avea să ia imediat vaporul de San Francisco spre a ajunge în America a cărei întindere nemăsurată să-l pună la adăpost de pedeapsă. Planul lui Phileas Fogg i se părea cum nu se poate mai simplu.

În loc să se îmbarce în Anglia cu destinaţia Statele Unite, ca un răufăcător de rând, individul luase drumul cel mai lung şi ocolise trei sferturi din globul pământesc, ca să ajungă mai sigur pe continentul american, unde să-şi mănânce liniştit milionul de la Bancă, după ce a

derutat poliţia. Dar el, Fix, ce va face, odată ajuns pe pământul Statelor Unite? Îl va lăsa pe acest om în plata domnului? Nu, de o sută de ori nu, şi până ce nu va obţine un act de extrădare, nu se va îndepărta de el un pas. Era datoria lui şi avea s-o ducă până la capăt. În orice caz e sigur că un fapt fericit se petrecuse: Passepartout nu se mai afla în preajma stăpânului său – şi mai ales acum, după ce Fix îi făcuse atâtea mărturisiri, era foarte important ca stăpânul şi servitorul să nu se mai vadă niciodată.

Phileas Fogg nu înceta să se gândească la servitorul său dispărut în chip aşa de ciudat. După ce făcuse toate presupunerile, nu i se părea imposibil ca, în urma unei neînţelegeri, bietul băiat să se fi îmbarcat pe *Carnatic*, în ultimul moment. Era şi părerea doamnei Auda, care regreta adânc pe acest servitor cinstit, căruia ea îi datora atât. S-ar fi putut deci să-l regăsească la Yokohama, şi nu era greu de aflat dacă el călătorise într-adevăr pe *Carnatic*.

Către ora zece, vântul se întări. Poate ar fi fost prudent să se ia o terţarolă[18], însă căpitanul, după ce cercetă cu grijă cerul, lăsă velatura neschimbată. De altfel, *Tankadere*, având un pescaj mare, suporta foarte bine pânzele şi în afară de asta totul era pregătit ca ele să fie coborâte la iuţeală, în cazul unei izbucniri de vânt.

La miezul nopţii, Phileas Fogg şi Mrs. Auda coborâră în cabină. Fix coborâse înaintea lor şi se întinsese pe un pat pliant. Cât despre căpitan şi marinari, aceştia rămaseră toată noaptea pe punte.

A doua zi, 8 noiembrie, la răsăritul soarelui, goeleta făcuse mai bine de o sută de mile. Lochul, aruncat adesea, arăta că viteza mijlocie era între opt şi nouă mile. *Tankadere* avea vânt larg, care lucra asupra întregii velaturi şi sub acest unghi obţinea maximum de viteză. Dacă vântul rămânea neschimbat, toate şansele erau de partea călătorilor.

În tot timpul acestei zile, goeleta nu se îndepărtă prea mult de coastă, ai cărei curenţi îi erau prielnici. Ţărmul se afla la cel mult cinci mile în babord şi putea fi văzut adesea, profilându-se neregulat prin spărturile norilor. Cum vântul bătea de la uscat, marea nu era prea agitată, împrejurare prielnică pentru *Tankadere*, căci mai ales vasele de mic tonaj suferă de pe urma hulei care le micşorează viteza, „le omoară” cum spun marinarii.

Către prânz, vântul se înmuie puţin şi se roti la sud-est. Căpitanul ridică săgeţile, dar după două ore trebui să le coboare, căci vântul se întărea din nou.

Mr. Fogg şi tânăra femeie, din fericire nepăsători în faţa răului de mare, mâncară cu poftă conservele şi pesmeţii aflaţi la bord. Fix fu poftit şi el la masă şi nu-i rămăsese decât să primească, ştiind prea bine că stomacurile trebuiesc şi ele lestate ca şi corăbiile, însă asta îl jignea. Găsea ceva cam neloial să călătorească pe cheltuiala acestui om şi să mănânce din proviziile lui. Mâncă totuşi, cam cu noduri ce-i drept, dar în sfârşit mâncă.

După masă se socoti dator să-l ia pe individul Fogg deoparte şi să-i vorbească:

— Domnule...

Acest „domnule” îi stâlcea limba, şi trebui să se înfrâneze din răsputeri, ca să nu-l ia de guler pe „domnul” căruia i se adresă astfel:

— Domnule, aţi fost foarte binevoitor primindu-mă pe bord. Însă, cu toate că posibilităţile mele nu-mi îngăduie să fiu la fel de larg ca dumneavoastră, vreau să plătesc partea mea...

— Să nu vorbim de asta, domnule, răspunse Mr. Fogg.

— Ba da, vreau...

— Nu, domnule! repetă Mr. Fogg, pe un ton care nu mai îngăduia nici o revenire. Asta intră în cheltuielile generale.

Fix se înclină, abia mai putând să răsufle, apoi se duse la prova şi toată ziua nu mai scoase un cuvânt.

În acest timp, goeleta înainta repede. John Bunsby era foarte mulţumit; el îi spuse de mai multe ori domnului Fogg că vor ajunge la Şanhai în timpul dorit, la care gentlemanul răspunse că nici nu se aştepta la altceva. De altfel, întreg echipajul vasului îşi punea tot zelul pentru atingerea acestui scop; răsplata făgăduită îi momea pe toţi. Astfel, nu puteai să vezi o scotă[19] neîntinsă ca lumea, o pânză ridicată alene. Peste putinţă să pui în seama cârmaciului o singură manevră greşită! Nici chiar la o regată a Royal-Yacht-Club-ului nu s-ar fi navigat cu mai multă grijă.

Seara, pe baza măsurătorilor cu lochul, căpitanul constată că făcuseră două sute douăzeci de mile de la Hong Kong, ceea ce îl îndreptăţea pe Phileas Fogg să spere că vor ajunge la Yokohama fără nici o întârziere faţă de programul său. Aşadar, prima piedică serioasă pe care o întâlnea de la începutul călătoriei părea că va fi învinsă fără nici o pierdere.

Noaptea, către primele ore ale dimineţii, *Tankadere* intră neşovăitor în strâmtoarea Fo-Kien, care desparte marea insulă Formosa de coasta chineză, şi trecu Tropicul Racului. În

strâmtoare, marea era foarte aspră, plină de vârtejurile stârnite de contra-curenţi. Goeleta se lupta din greu cu valurile scurte, care îi frânau mersul. În clipele acestea numai cu mare greutate te mai puteai ţine în picioare pe punte.

O dată cu venirea dimineţii, vântul se întări şi mai mult. Cerul părea să vestească furtună. De altfel chiar şi barometrul arăta că vremea se va schimba; oscilaţiile mercurului erau neregulate şi capricioase. De asemenea, pe mare, spre sud-est se vedeau ridicându-se valuri lungi care „miroseau a furtună”. Seara, în ajun, soarele apusese într-o pâclă roşie, în mijlocul scânteierilor fosforescente ale oceanului.

Căpitanul cercetă îndelung înfăţişarea rău prevestitoare a cerului, mormăind ceva greu de înţeles, apoi se apropie de călătorul său şi-l întrebă cu glasul scăzut:

— Pot să spun totul înălţimii voastre?

— Totul! răspunse Phileas Fogg.

— Ei bine, o să avem furtună!

— De la nord, sau de la sud? întrebă simplu Mr. Fogg.

— De la sud. Asta e! Ne aşteaptă un taifun.

— Bravo! Taifunul de la sud o să ne împingă pe drumul nostru!

— Dacă socotiţi aşa, nu mai am nimic de spus, încheie căpitanul vasului.

Presimţirile lui John Bunsby nu erau înşelătoare. La o epocă mai puţin înaintată a anului, taifunul, după expresia unui vestit meteorolog, s-ar fi împrăştiat şi ar fi pierit ca o cascadă luminoasă de flăcări electrice, dar acum, după echinoxul de toamnă, te puteai teme că se va dezlănţui cu toată furia.

Căpitanul luă din vreme toate măsurile ca să-l întâmpine. Pânzele fură coborâte, catargele săgeţilor fură scoase, de asemenea se scoaseră tangoanele[20], iar tambuchiurile se închiseră cu grijă. De acum înainte nici o picătură de apă nu mai putea pătrunde sub punte. Rămase o singură velă de furtună, triunghiulară, făcută din pânză foarte groasă, care fu ridicată în locul trincăi, astfel ca goeleta să poată ţine drumul cu vântul din pupa. Acum nu mai aveau altceva de făcut decât să aştepte.

John Bunsby îşi sfătuise oaspeţii să coboare în cabină, însă acest spaţiu îngust, aproape fără aer, se înfăţişa ca o închisoare foarte neplăcută, dacă mai ţineai seama şi de zgâlţâielile hulei. Nici Mr. Fogg, nici Mrs. Auda şi nici Fix nu se învoiră să coboare sub punte.

Către ora opt, vijelia, însoţită de ploaie şi de răbufniri neregulate, se năpusti asupra vasului. Cu unica lui pânză, *Tankadere* fu luat pe sus de acest vânt furtunos, a cărui dezlănţuire e greu de închipuit. Comparaţi-i viteza cu de patru ori viteza maximă a unei locomotive, şi încă nu va fi de ajuns!

Goeleta goni astfel toată ziua către nord, dusă de valurile monstruoase şi izbutind din fericire să atingă aceeaşi viteză ca şi ele. De douăzeci de ori fu în primejdie ca unul din aceşti munţi de apă care veneau din urmă s-o acopere, însă cu o dibace mişcare de cârmă căpitanul înlătură nenorocirea. Călătorii erau uneori acoperiţi de sus până jos de apa spulberată – baie pe care ei o primeau cu resemnare filozofică. Bineînţeles, Fix înjura printre dinţi, însă curajoasa doamna Auda, cu ochii aţintiţi asupra tovarăşului ei de drum, al cărui sânge rece nu putea decât să i-l admire, se vădea demnă de el şi înfrunta uneori furtuna după exemplul lui. Cât despre Phileas Fogg, ai fi spus că taifunul făcea parte din programul său.

Până acum *Tankadere* înaintase necontenit spre nord; înspre seară, vântul se roti trei carturi[21] şi începu să sufle de la nord-vest, aşa cum era de aşteptat. Primind valurile dintr-un bord, goeleta începu să se balanseze îngrozitor. Loviturile mării ar fi putut să înspăimânte pe oricine n-ar fi ştiut cât de zdravăn sunt legate între ele toate părţile unei nave.

O dată cu căderea nopţii, furtuna crescu încă mai mult. Văzând că se face întuneric şi că o dată cu întunericul vântul se întăreşte, John Bunsby fu cuprins de o adâncă îngrijorare. El se întrebă dacă nu era timpul s-o lase mai domol, şi se sfătui în această privinţă cu oamenii din echipaj.

După ce află părerea acestora, căpitanul se apropie de Mr. Fogg.

— Înălţimea voastră, cred că ar fi mai bine să intrăm în vreun port.

— Sunt de aceeaşi părere! răspunse călătorul.

— Ah! făcu căpitanul. Dar ce port?

Phileas Fogg răspunse liniştit:

— Nu cunosc decât unul.

— Care?

— Şanhai!

Câteva clipe, căpitanul nu înţelese ce însemna acest răspuns, câtă încăpăţânare şi tărie cuprindea în el. Pe urmă strigă:

— Aşa e! Înălţimea voastră are dreptate! Să mergem la Şanhai!

Şi *Tankadere* îşi urmă drumul spre nord.

Înspăimântătoare noapte! Numai printr-o minune goeleta nu se răsturnă. De două ori fu aplecată peste valuri, gata să fie dată peste cap, şi totul ar fi fost smuls de pe punte, dacă n-ar fi fost amarat[22] cu grijă. Mrs. Auda era zdrobită, dar nu se plânse nici măcar o singură dată. Mr. Fogg trebui în repetate rânduri să se repeadă spre ea, ca s-o apere de violenţa valurilor.

O nouă zi veni. Furtuna bătea încă, dezlănţuindu-şi toată furia. Totuşi vântul se roti din nou spre sud-est. Era o schimbare prielnică şi *Tankadere* se aşternu iarăşi la drum, pe o mare răscolită, ale cărei valuri se izbeau în cele ce luau naştere acum, din altă direcţie, sub acţiunea vântului nou. Această contrahulă desigur că ar fi zdrobit un vas construit cu mai puţină grijă.

Din când în când, prin ceţurile destrămate se zărea coasta, în schimb nu se vedea nicăieri nici un vas; numai *Tankadere* înfrunta marea în aceste clipe.

La prânz se arătară oarecare semne de liniştire, care, o dată cu apropierea serii, deveniră vădite.

Într-adevăr, furtuna fusese atât de violentă, încât nu putea ţine prea mult timp. Călătorii, zdrobiţi cu desăvârşire, putură în sfârşit să îmbuce câte ceva şi să se odihnească puţin.

Noaptea fu relativ liniştită. Căpitanul porunci să se ridice pânzele, dar reduse până la ultima terţarolă. Viteza vasului crescu simţitor. A doua zi, în 11 ale lunii, la răsăritul soarelui, după ce observă coasta, John Bunsby îşi vesti călătorii că se aflau la numai o sută de mile de Şanhai.

O sută de mile! Şi nu mai aveau decât ziua care începea, pentru a le străbate! Dacă Mr. Fogg voia să nu piardă vaporul de Yokohama, trebuia să sosească la Şanhai până seara. Să nu fi fost furtuna, din pricina căreia pierduse destule ore, acum s-ar fi aflat numai la treizeci de mile de portul dorit.

Vântul scădea simţitor, dar, din fericire, totdeodată se linişteau şi valurile. Fură ridicate toate pânzele, săgeţi, velastraiuri, zburător – toate primind vântul în plin – şi sub etrava goeletei începură să se ridice volburi înspumate.

La prânz, *Tankadere* nu mai avea de făcut până la Şanhai decât patruzeci şi cinci de mile. Îi mai rămâneau şase ore ca să ajungă în port înainte de plecarea vaporului de Yokohama.

La bord era mare nelinişte: trebuiau să ajungă cu orice preţ! Toţi, bineînţeles afară de Phileas Fogg, îşi simţeau inima bătând cu nerăbdare. Trebuia ca goeleta să păstreze o viteză medie de nouă mile pe oră – şi vântul slăbea din ce în ce mai mult! Era o briză neregulată, cu răbufniri capricioase venind dinspre coastă, îndată după trecerea lor, marea amorţea iarăşi.

Totuşi vasul era aşa de uşor, velele de sus, dintr-o ţesătură foarte fină, prindeau aşa de bine capricioasele adieri ale vântului, încât, la toate acestea adăugându-se şi curentul prielnic, pe la ora şase seara John Bunsby stabili că nu mai aveau decât cel mult zece mile până la gura fluviului Şanhai, căci oraşul se află la cel puţin douăsprezece mile mai sus de vărsare.

La ora şapte mai rămăseseră încă trei mile până la Şanhai. Căpitanul scoase o înjurătură groaznică... Era limpede că n-avea să mai pună mâna pe prima de două sute de lire. Se uită la călătorul său; pe chipul acestuia nu se vedea nici o tulburare. Şi totuşi, în clipa aceea, întreaga lui avere era în joc...

Deodată în faţă se ivi o formă neagră, alungită ca un fus, deasupra căreia plutea o coamă de fum: era vaporul american, care pleca la ora prevăzută.

— Blestem! strigă John Bunsby, lăsând cârma cu un gest de disperare.

Glasul lui Phileas Fogg se auzi netulburat:

— Daţi semnale!

La prova goeletei se afla un mic tun de bronz, care folosea la dat semnale pe timp de ceaţă.

Ţeava tunului fu încărcată până la gură, însă în clipa când căpitanul se pregătea să pună un tăciune roşu în fereastra de aprindere, Mr. Fogg porunci:

— Pavilionul în bernă!

Pavilionul fu coborât la jumătatea catargului. Acesta era semnal de primejdie – şi astfel puteau nădăjdui că vaporul american, văzându-l, îşi va schimba pentru câteva clipe drumul, ca să le vină în ajutor.

— Foc! porunci Phileas Fogg.

Şi bubuitul micului tun de bronz se răspândi în aer.

Capitolul XXII
ÎN CARE PASSEPARTOUT CONSTATĂ CĂ E BINE SĂ AI TOTDEAUNA CEVA BANI ÎN BUZUNAR, CHIAR ŞI LA CAPĂTUL CELĂLALT AL PĂMÂNTULUI

Carnatic, care plecase din Hong Kong la 7 noiembrie, la ora şase şi jumătate seara, se îndrepta acum cu toată viteza spre coastele Japoniei, complet încărcat şi ducând numărul maxim de călători. Numai două cabine, la pupa, rămaseră neocupate – cele reţinute pentru Mr. Fogg.

A doua zi dimineaţa, oamenii de la prova văzură, nu fără oarecare surpriză, un călător, cu ochii pe jumătate rătăciţi, cu mersul clătinat, cu părul răvăşit, ieşind pe tambuchiul de la cabinele de clasa a doua şi aşezându-se şovăitor pe un butuc.

Acest călător nu era altul decât Passepartout în persoană, căruia iată ce i se întâmplase:

Câteva clipe după ce Fix ieşise din fumătoria de opiu, doi chelneri se apropiară de tânărul franţuz, căzut într-un somn adânc, îl ridicară şi-l întinseră pe patul rezervat fumătorilor. Însă după vreo trei ore, Passepartout, care până şi în coşmarurile sale era urmărit de o idee fixă, începu să se trezească, luptându-se cu acţiunea stupefiantă a narcoticului. Gândul datoriei neîmplinite îl scoase din toropeală. El se ridică de pe patul beţivilor şi, bâjbâind, sprijinindu-se de ziduri, căzând şi ridicându-se, dar împins necontenit şi stăruitor de un fel de instinct, ieşi din blestemata casă, strigând ca prin vis:

— *Carnatic! Carnatic!*

Vaporul se afla pe chei, scoţând fum pe coş, gata de plecare. Passepartout nu avea de făcut decât câţiva paşi până acolo. El se avântă pe schelă, ajunse pe punte şi se prăbuşi fără simţire undeva la prova, exact în clipa când se desfăceau legăturile vaporului.

Câţiva marinari, ca oameni deprinşi cu asemenea întâmplări, îl luară pe bietul nostru flăcău şi-l duseră jos, într-o cabină de clasa a doua. Passepartout nu se trezi decât a doua zi dimineaţa, la o sută cincizeci de mile depărtare de coastele Chinei.

Iată de ce, în dimineaţa aceea, el se afla pe puntea pachebotului *Carnatic*, trăgând cu nesaţ în piept aerul proaspăt al mării. Acest aer curat îi alungă ultimele urme ale beţiei. El începu să-şi limpezească gândurile, ceea ce nu era lucru uşor. Dar, în sfârşit, izbuti să-şi reamintească întâmplările din ajun, mărturisirile lui Fix, fumătoria de opium şi celelalte.

„E limpede că am fost grozav de beat!” se gândi ei. „Ce-o să spună acum Mr. Fogg?... În orice caz, principalul e că nu am scăpat vaporul!”

Pe urmă amintindu-şi de Fix, se gândi:

„Nădăjduiesc că de data asta am scăpat de el! Doar n-o avea atâta îndrăzneală, ca după toate câte mi-a spus, să vină după noi, pe *Carnatic!* Un inspector de poliţie, un detectiv pe urmele stăpânului meu, învinuit că ar fi prădat Banca Angliei! Pe naiba! Mr. Fogg e hoţ tot atât cât sunt eu ucigaş!”

Dar oare trebuia să-i istorisească toate acestea stăpânului său? Era potrivit să-i spună ce rol juca Fix în preajma lor? N-ar fi fost mai bine să aştepte întoarcerea la Londra, ca acolo să-i povestească cum un agent al poliţiei metropolitane îl urmărise în jurul Pământului – şi să râdă împreună de această năzdrăvănie? Da, fără îndoială, aşa ar fi fost mai bine. În orice caz, în privinţa asta mai avea timp de gândit. Mai grabnic era să-l caute pe Mr. Fogg şi să-i ceară iertare pentru incalificabila lui purtare.

Deci Passepartout se ridică. Marea era răscolită şi vaporul se balansa tare. Bravul flăcău, cu picioarele încă moi, ajunse de bine, de rău la pupă.

Pe punte nu văzu pe nimeni care să semene, nici cu stăpânul său, nici cu Mrs. Auda. „Aha, îşi zise el. La ora asta Mrs. Auda încă doarme, iar Mr. Fogg şi-a găsit desigur vreun jucător de wist şi, după obiceiul lui...”

Cu acest gând, Passepartout coborî în salon. Mr. Fogg nu era acolo. Flăcăului nostru nu-i mai rămânea de făcut altceva decât să întrebe pe comisarul de bord care era cabina domnului Fogg. Dar comisarul de bord îi răspunse că nu cunoştea nici un călător cu acest nume.

— Ba să am iertare! stărui Passepartout. E un gentleman înalt, rece, destul de retras, însoţit de o doamnă tânără...

— Nu avem nici o doamnă tânără pe bord, răspunse comisarul. De altfel, iată lista călătorilor. Nu ai decât să te uiţi în ea.

Servitorul cercetă lista: într-adevăr numele stăpânului său nu era trecut în ea. Câteva clipe rămase năuc, cu capul gol de orice gând.

— Ei asta-i! strigă el apoi. Nu mă aflu pe *Carnatic?*

— Ba da!
— În drum spre Yokohama?
— Exact!

O clipă, Passepartout se temuse că nimerise pe alt vapor. Dar dacă acum era sigur că se află pe *Carnatic*, tot aşa de sigur era că stăpânul său nu se afla aici.

Asta venea ca o lovitură de trăsnet... şi bietul băiat se prăbuşi într-un fotoliu. Deodată simţi că i se face lumină în cap. Îşi aminti că vaporul plecase mai devreme, că el trebuia să-şi vestească stăpânul despre aceasta, ceea ce nu făcuse! Deci Mr. Fogg şi Mrs. Auda rămăseseră la Hong Kong din vina sa!

Vina sa, da, dar mai cu seamă a acelui trădător care, spre a-l despărţi de stăpânul său, pentru a-l face pe acesta să piardă vaporul, îl îmbătase! Căci, în sfârşit, acum înţelegea lucrătura inspectorului de poliţie. Iar în clipa aceasta, Mr. Fogg, ruinat la sigur, cu rămăşagul pierdut, era arestat, poate chiar băgat la închisoare!... La acest gând, Passepartout începu să-şi smulgă părul din cap. Ah, n-avea să-i cadă o dată în mâini ticălosul de Fix, să vadă el atunci răfuială!

În sfârşit, după primele clipe de descurajare, Passepartout îşi recăpătă sângele rece şi începu să mediteze asupra sorţii sale. Se afla într-o situaţie, pe care n-ar fi invidiat-o nimeni. Iată-l în drum spre Japonia... Că avea să ajungă acolo era sigur, dar cum să se întoarcă, fără nici un ban în buzunar? Nici un şiling, nici măcar un peni! Noroc că preţul călătoriei şi al meselor fusese plătit dinainte! Avea deci un răgaz de cinci sau şase zile ca să ia o hotărâre.

Ar fi greu de descris cât mâncă şi cât bău Passepartout în timpul acestei călătorii. Mâncă şi bău atât partea lui, cât şi pe a lui Mr. Fogg şi pe a doamnei Auda. Mâncă de parcă Japonia, unde trebuia să coboare, ar fi fost o ţară pustie, lipsită cu desăvârşire de ale gurii.

În ziua de 13, o dată cu fluxul de dimineaţă, *Carnatic* intră în portul Yokohama. Aceasta este o escală foarte importantă a Pacificului, unde se opresc toate vapoarele poştale şi de călători care leagă America de Nord cu China, cu Japonia şi cu insulele Malaeze.

Yokohama se află în golful din faţa oraşului Yedo[23] de altfel foarte aproape de această mare aşezare omenească, a doua capitală a imperiului japonez, odinioară reşedinţa taikunului (pe vremea când exista încă acest împărat civil) şi rivală a marelui oraş Meako, unde locuieşte mikadoul, împăratul divin, descendentul zeilor.

Carnatic trase la unul din cheiurile Yokohamei, în apropierea digurilor de la intrarea portului şi lângă magaziile vămii, în mijlocul unei puzderii de vase aparţinând tuturor naţiunilor.

Passepartout păşi fără nici un fel de tragere de inimă pe acest pământ plin de mistere al Fiilor Soarelui. Nu avea nimic mai bun de făcut decât să se lase la voia întâmplării, pornind pe străzile Yokohamei.

La început văzu în faţa sa un oraş cu totul european. Casele cu faţade scunde erau împodobite de verande susţinute de coloane elegante. Cu străzile lui, cu pieţele, cu docurile, cu antrepozitele, oraşul acoperea tot spaţiul cuprins între ţărm şi Promontoriul Tratatului. Aici, ca şi la Hong Kong, ca şi la Calcutta, mişuna un amestec omenesc de toate rasele: americani, englezi, chinezi, olandezi, negustori gata să vândă şi să cumpere orice, în mijlocul cărora franţuzul nostru se simţea tot aşa de străin ca şi când ar fi nimerit în ţara hotentoţilor.

Passepartout avea o cale sigură să iasă din încurcătură, aceea de a se înfăţişa agentului consular francez sau englez de la Yokohama; însă nu-i venea la îndemână să le povestească acestora păţania sa, atât de strâns legată de aceea a stăpânului său. Deci, înainte de a recurge la ajutorul lor, voia să încerce alt mijloc de scăpare.

După ce străbătu partea europeană a oraşului, fără ca norocul să-i scoată ceva în cale, Passepartout pătrunse în cartierele japoneze, hotărât să ajungă, dacă ar fi fost nevoie, până la Yedo.

Partea indigenă a Yokohamei se numeşte Benten, după numele unei zeiţe a mării adorată de locuitorii insulelor din vecinătate. Aici se pot vedea minunate alei de brazi şi cedri, porţi sacre cu o arhitectură ciudată, podeţe pierdute printre bambuşi şi trestie, temple adăpostite sub acoperişul uriaş şi melancolic al cedrilor seculari, mănăstiri în fundul cărora lâncezesc preoţi budişti şi credincioşi ai religiei lui Confucius, străzi nesfârşite de pe care ai putea strânge o recoltă întreagă de copii cu obrazul trandafiriu şi cu pomeţii roşii, pui de om desprinşi parcă de pe un paravan indigen, jucându-se printre câini cu picioare scurte şi pisici cu blana gălbuie, foarte leneşe şi foarte blânde.

Străzile sunt un furnicar neastâmpărat de oameni: bonzi, budişti păşind în procesiuni, bătând monoton în tamburine, yakunini, ofiţeri de vamă sau de poliţie, cu chipie ascuţite la

vârf şi cu încrustaţii de lac, cu câte două săbii la centiron, soldaţi îmbrăcaţi în uniforme de pânză albastră cu dungi albe şi înarmaţi cu puşti, ostaşi de-ai mikadoului, strânşi ca într-un sac în tunicile lor de mătase peste care poartă platoşă şi cămaşă de zale – apoi nenumăraţi militari de toate felurile, căci în Japonia meseria de soldat este tot atât de stimată pe cât este de dispreţuită în China. Se văd de asemenea, strângători de oboluri, pelerini în veşminte lungi şi simpli civili, cu părul lins, negru ca abanosul, cu capul mare, cu torsul lung, cu picioarele pipernicite, toţi scunzi, cu pielea colorată în toate nuanţele, de la aceea închisă a aramei, până la albul mat, dar nicidecum galbenă ca a chinezilor, caracteristică prin care japonezii se deosebesc fundamental de aceştia. În sfârşit, printre trăsuri, cai, purtători de palanchine, printre cărucioare cu perdeluţe, printre „norimes” cu pereţii de lac şi „cangos”-uri cu perne moi, adevărate litiere de bambus, trec ici, colo, păşind mărunt cu picioarele lor micuţe în papuci de pânză, în sandale de pai împletit sau în saboţi de lemn cioplit, femei, nu prea frumoase, cu ochii traşi spre tâmple, cu sânii căzuţi, cu dinţii înnegriţi după cerinţa modei, purtând însă cu eleganţă veşmântul naţional, „kimonou”, un fel de capot încins cu o eşarfă de mătase, care se termină la spate printr-un nod năstruşnic – veşmânt cunoscut şi la Paris şi pe care pariziencele din zilele noastre pare-se că l-au împrumutat din Japonia.

Passepartout se plimbă preţ de câteva ore prin această mulţime pestriţă, privind totodată şi la ciudatele prăvălii îmbelşugat asortate, la bazarele pline de înzorzonata argintărie japoneză, la birturile împodobite cu banderole şi cu steguleţe, dar unde el nu avea voie să intre, la ceainăriile unde se bea cu ceaşca plină apă caldă parfumată cu „saké”, lichior scos din orez fermentat, la îmbietoarele fumătorii unde se fumează un tutun foarte fin, dar nicidecum opiu, aproape de loc cunoscut în Japonia.

Tot mergând aşa, Passepartout se pomeni la marginea oraşului, în plin câmp, în mijlocul orezăriilor. Aici înfloreau, risipindu-şi ultimele culori şi ultimele miresme, camelii strălucitoare, dezvoltate ca nişte adevăraţi copaci; iar în grădini împrejmuite cu garduri vii de bambus creşteau cireşi, pruni, meri, pe care băştinaşii îi cultivă mai mult pentru florile lor decât pentru fructe, şi pe care sperietori schimonosite, morişti gălăgioase îi apărau contra vrăbiilor, porumbeilor, ciorilor şi altor zburătoare nesăţioase. Nu era cedru care să nu adăpostească un vultur sub ramurile sale majestoase; nu era salcie plângătoare să nu ascundă în frunzişul său un bâtlan, stând trist într-un picior; în sfârşit pretutindeni mişunau stăncuţe, raţe, ulii, gâşte sălbatice şi puzderie de cocori, pe care japonezii îi ţin în mare cinste, fiind la ei simbol de viaţă lungă şi fericire.

Tot rătăcind aşa, Passepartout zări prin iarbă câteva micşunele.

„Bun! îşi zise el. Iată cina mea de astă seară!”

Însă mirosindu-le, văzu că nu aveau nici un parfum.

„Ce nenoroc!” gândi bietul băiat.

E drept că înainte de a coborî de pe *Carnatic* mâncase cât îl ţinuse pântecele, ca şi cum ar fi avut o presimţire; însă acum, după o zi întreagă de hoinăreală, îşi simţea stomacul foarte gol. Băgase de seamă că la măcelăriile din partea locului oile, caprele şi porcii lipseau cu desăvârşire şi cum, pe de altă parte, ştia că e o nelegiuire să tai boii, singura rezervă pentru nevoile agriculturii, ajunsese la concluzia că în Japonia carnea eră foarte rară. Într-adevăr, nu se înşela; însă în lipsa cărnii de vită stomacul său s-ar fi mulţumit chiar şi cu o halcă de mistreţ sau de cerb, sau cu vreo potârniche, sau cu vreo prepeliţă, în sfârşit cu orice carne de pasăre, sau cu peşte – alimente care împreună cu produsele orezăriilor alcătuiesc la japonezi hrana aproape exclusivă, însă trebuia să se supună sorţii şi să lase pe a doua zi grija mâncării.

Între timp se făcuse noapte. Passepartout se întoarse în oraşul japonez şi porni la întâmplare pe străzile luminate de felinare multicolore, privind grupurile de saltimbanci care îşi făceau exerciţiile uimitoare, căscând gura la astrologii ambulanţi, cu lunetele lor în jurul cărora se îmbulzea mulţimea. Pe urmă se duse în radă, unde ţărmul scânteia de torţe făcute din ramuri răşinoase, la lumina cărora pescarii momeau peştii.

În sfârşit străzile începură să se golească. După ce mulţimea dispăru, îşi făcură apariţia patrule de yakunini. Aceşti ofiţeri, în uniformele lor măreţe şi cu marea lor suită, păreau nişte ambasadori, ceea ce pe Passepartout îl făcea să spună aceeaşi glumă, ori de câte ori apărea o asemenea strălucitoare patrulă:

— Ia te uită! Încă o ambasadă japoneză pleacă în Europa.

Capitolul XXIII
ÎN CARE NASUL LUI PASSEPARTOUT SE LUNGEŞTE PESTE MĂSURĂ

A doua zi, Passepartout, înfometat şi zdrobit de oboseală, îşi spuse că trebuie să mănânce cu orice preţ, şi cu cât mai repede, cu atât mai bine. E drept că pentru asta ar fi putut să-şi vândă ceasul, dar mai bine ar fi murit de foame, decât să se despartă de el. Acum ori niciodată bravul nostru flăcău trebuia să se folosească de glasul cu care îl înzestrase natura, glas destul de puternic, dacă nu şi melodios.

Passepartout ştia câteva cântece franţuzeşti şi englezeşti şi se hotărî să-şi încerce norocul cu ele. Cu siguranţă că japonezii erau iubitori de muzică, pentru că la ei totul se făcea în sunetele ţambalelor, tam-tam-urilor şi tamburinelor şi ca urmare ar fi fost peste putinţă să nu preţuiască talentele unui virtuos european.

Poate însă că ora era prea timpurie pentru asemenea concert şi ascultătorii, treziţi pe neaşteptate, nu l-ar fi răsplătit pe cântăreţ aruncându-i monede cu chipul mikadoului.

Tânărul franţuz se hotărî să mai aştepte câteva ore; însă tot hoinărind se gândi că va părea prea bine îmbrăcat pentru un artist ambulant şi atunci luă hotărârea să-şi schimbe hainele cu nişte vechituri mai potrivite cu situaţia sa. Unde mai pui că de pe urma acestui schimb putea să-i rămână şi un rest cu care şi-ar fi potolit foamea numaidecât.

Hotărârea odată luată, mai rămânea doar să fie pusă în aplicare. Însă bietul Passepartout trebui să umble mult până să găsească un negustor de haine vechi, căruia să-şi spună păsul. Negustorului îi plăcură hainele europene, astfel că puţin mai târziu, Passepartout ieşi de la el caraghios înveşmântat într-un vechi chimono japonez şi având în cap un fel de turban strâmb, decolorat de timp. În schimb, în buzunarul său sunau câteva monede de argint.

„Bun, se gândi el, să-mi închipui că suntem în carnaval!”

Prima grijă a lui Passepartout, astfel „japonizat”, fu să intre într-o ceainărie cu înfăţişare modestă, unde se ospătă cu ceva resturi de carne de pasăre şi cu câţiva pumni de orez, ca omul pentru care masa de prânz rămăsese încă o problemă de rezolvat.

„Acum chestia este să nu-mi pierd capul, îşi zise el, după ce se văzu bine aranjat din partea pântecului. Nu pot să-mi închipui că aş avea cum să schimb zdrenţele astea pe altele şi mai japoneze. Trebuie deci să găsesc un mijloc de a părăsi cât mai repede cu putinţă această Ţară a Soarelui, despre care voi păstra numai amintiri amarnice!”

Passepartout se gândi atunci să cerceteze vapoarele care plecau spre America. Socotea că ar putea să-şi ofere serviciile ca bucătar sau servitor, necerând drept plată decât călătoria şi hrana. Odată ajuns la San Francisco ar fi văzut el cum putea să iasă din încurcătură. Important era să traverseze cele patru mii şapte sute de mile ale Pacificului, care se întindeau între Japonia şi Lumea Nouă.

Bravul nostru flăcău nu era câtuşi de puţin omul care să lase să lâncezească o idee. Astfel încât se îndreptă fără pierdere de vreme spre portul Yokohama. Însă pe măsură ce se apropia de docuri, planul său, care i se păruse aşa de simplu în clipa când îi venise în minte, i se părea din ce în ce mai irealizabil. De ce ar fi fost nevoie de un bucătar sau de un servitor pe un vapor american, şi ce încredere putea să inspire el, aşa caraghios cum era îmbrăcat? Ce recomandaţii să prezinte? Ce referinţe să indice?

Tocmai cum stătea aşa pe gânduri, privirile îi căzură asupra unui afiş uriaş, pe care un fel

de clovn îl purta pe străzile Yokohamei. Pe afiş scria cele de mai jos, în englezeşte:

TRUPA JAPONEZĂ DE ACROBAŢI
A
ONORABILULUI WILLIAM BATULCAR

ULTIMELE REPREZENTAŢII
Înainte de plecarea lor în Statele Unite ale Americii
NASURI LUNGI – NASURI LUNGI
SUB PROTECŢIA DIRECTĂ A ZEULUI TINGU
MARE ATRACŢIUNE MARE

— Statele Unite ale Americii! strigă Passepartout. Tocmai ce-mi trebuie mie!...

El se luă după omul-afiş, şi urmărindu-l ajunse curând înapoi în oraşul japonez. După un sfert de oră se oprea în faţa unei mari barăci împodobite cu numeroase steguleţe; pe pereţii ei exteriori se vedea pictată, fără nici o perspectivă, însă în culori ţipătoare, o trupă întreagă de jongleri.

Aici era circul onorabilului Batulcar, un fel de Barnum american, directorul unei trupe de saltimbanci, jongleri, clovni, acrobaţi, echilibrişti, gimnaşti, care după cum spunea afişul dădea ultimele sale reprezentaţii înainte de a părăsi Imperiul Soarelui, pentru a se întoarce în Statele Unite.

Passepartout intră sub un fel de şopron aflat în faţa barăcii, şi întrebă de Mr. Batulcar. Acesta apăru în persoană.

— Ce doreşti? îl întrebă pe noul venit, luându-l în prima clipă drept un băştinaş.

— N-aveţi cumva nevoie de vreun servitor?

— Un servitor, strigă directorul circului, mângâindu-şi bărbuţa deasă şi cenuşie, care îi năpădea pielea de sub bărbie. Un servitor! Am doi, ascultători, credincioşi, care nu m-au părăsit niciodată şi care fac treabă pe degeaba, numai să le dau de mâncare... Iată-i!

Zicând acestea, Mr. Batulcar îşi arătă amândouă braţele vânjoase, brăzdate de vine groase ca nişte coarde de contrabas.

— Care va să zică, n-aveţi nevoie de mine!

— De loc.

— Drace! Mi-ar fi priit grozav să plec cu dumneavoastră.

— Ia te uită, zise onorabilul Batulcar, dumneata eşti japonez cum sunt eu maimuţă! De ce te-ai îmbrăcat aşa?

— Se îmbracă omul cum poate!

— Asta-i adevărat. Eşti francez?

— Da, parizian, de la Paris.

— Atunci cu siguranţă că trebuie să ştii să faci strâmbături!

— Pe legea mea, răspunse Passepartout, jignit, văzând că naţionalitatea lui provoacă o astfel de întrebare, noi francezii ştim să facem strâmbături, e drept, dar tot aşa de bine ştiu să le facă şi americanii!

— Adevărat. Ei bine, dacă nu te iau ca servitor, pot să te angajez drept clovn. Înţelegi, dragul meu: în Franţa se aduc comedianţi străini, iar în străinătate comedianţi francezi.

— Ah!

— Eşti destul de voinic?

— Mai ales când mă scol de la masă!

— Şi ştii să cânţi?

— Da, răspunse Passepartout, care odinioară luase parte la câteva concerte de stradă.

— Dar ştii să cânţi cu capul în jos, cu un titirez care se învârteşte pe talpa piciorului stâng şi cu o sabie în echilibru pe talpa piciorului drept?

— Vezi bine! se repezi viitorul saltimbanc, amintindu-şi de cele dintâi exerciţii din copilărie.

— Apoi atunci să ştii că asta-i principalul! încheie onorabilul Batulcar.

Angajamentul fu semnat *hic et nunc*[24].

În sfârşit, Passepartout îşi găsise o situaţie. Era angajat „la toate” în celebra trupă japoneză, lucru nu prea măgulitor, însă peste opt zile avea să fie în drum spre San Francisco.

Reprezentaţia, anunţată cu mare tămbălău de onorabilul Batulcar, trebuia să înceapă la ora trei şi deodată formidabilele instrumente ale unei orchestre japoneze, tambururi şi tam-tam-uri, începură să bubuie la intrare. Se înţelege că Passepartout nu putuse studia vreun rol oarecare, dar avea să sprijine, pe umerii săi puternici marele exerciţiu numit „strugurele omenesc”, executat de Nasuri Lungi ale zeului Tingu. Acest „great attraction”[25] al reprezentaţiei trebuia să încheie seria exerciţiilor.

Încă înainte de, ora trei spectatorii năvăliseră în baracă. Europeni şi indigeni, chinezi şi japonezi, bărbaţi, femei şi copii se îngrămădeau pe banchetele înguste şi în lojele din faţa scenei. Muzicanţii intraseră în sală şi orchestra întreagă – gonguri, tam-tam-uri, flaute, tamburine şi tobe mari – îşi făcea treaba cu furie.

Această reprezentaţie se asemăna cu toate exhibiţiile de acrobaţi. Dar trebuie să mărturisim că japonezii sunt cei dintâi echilibrişti din lume. Unul, purtând un evantai şi mici bucăţi de hârtie, executa exerciţiul aşa de graţios al fluturilor şi al florilor. Altul scria repede în aer, cu fumul parfumat al pipei sale, o serie de cuvinte albăstrui, care formau un compliment la adresa spectatorilor. Unul jongla cu nişte lumânări aprinse, pe care le stingea pe rând când îi treceau prin faţa gurii şi le aprindea din nou, una câte una, fără să întrerupă o singură clipă uimitoarea sa scamatorie. Altul prezenta cele mai neverosimile combinaţii cu nişte sfârleze care se învârteau; în mâna lui, aceste maşini zbârnâitoare păreau animate de o viaţă proprie în învârtirea lor nesfârşită; ele alergau pe ţevi de pipă, pe tăişuri de sabie, pe fire de sârmă – adevărate fire de păr întinse de la un capăt la altul al scenei – înconjurau vase mari de cristal, se urcau pe scări de bambus, se împrăştiau în toate colţurile, producând ciudate şi armonioase efecte, prin combinarea diferitelor lor tonalităţi. Scamatorii jonglau cu ele şi sfârlezele se învârteau în aer; le aruncau ca pe nişte rachete şi ele se învârteau într-una; le vârau în buzunare şi când le scoteau, tot se mai învârteau, până în clipa când un resort destins le făcea să se deschidă ca nişte jerbe de artificii!

De prisos să descriem aici minunatele exerciţii ale acrobaţilor şi gimnaştilor trupei. Numerele cu scara, cu prăjina, cu ghiuleaua, cu butoaiele, şi altele fură executate cu o precizie remarcabilă. Dar cea mai de seamă atracţie a reprezentaţiei era jocul acestor „Nasuri Lungi”, uimitori echilibrişti, pe care Europa nu-i cunoaşte încă.

Nasuri Lungi formează o corporaţie cu totul neobişnuită, aflată sub invocaţia directă a zeului Tingu. Îmbrăcaţi ca nişte eroi din Evul Mediu, ei poartă o splendidă pereche de aripi pe umeri. Dar ceea ce-i caracterizează îndeosebi e un nas lung cu care îşi împodobesc chipul – şi mai ales întrebuinţarea ce i-o dau. Aceste nasuri nu sunt altceva decât nişte beţe de bambus, lungi de cinci, de şase, sau chiar de zece picioare, unele drepte, altele curbe, unele netede, altele noduroase. Şi tocmai pe aceste apendice, fixate foarte solid, îşi desfăşoară ei exerciţiile de echilibru.

O duzină din aceşti sectanţi ai zeului Tingu se culcară pe spate, iar ceilalţi se apucară să joace pe nasurile lor, ridicate ca nişte paratrăsnete, sărind, zburând de la unul la altul, executând mişcările cele mai neverosimile.

Pentru sfârşit se anunţase publicului în mod special piramida umană, în care vreo cincizeci de Nasuri Lungi urmau să figureze „Carul lui Jaggernaut”. Dar în loc să se sprijine unii pe umerii celorlalţi, artiştii onorabilului Batulcar trebuiau să se ajute numai cu nasul. Ori, unul din cei care formau baza carului părăsise trupa, şi cum era destul să fii voinic şi îndemânatic, Passepartout fusese ales să-l înlocuiască.

Desigur că cinstitul flăcău se simţi vrednic de milă când – tristă amintire a tinereţii sale – îşi puse costumul din Evul Mediu, împodobit cu aripi multicolore, şi i se aplică pe faţă un nas de şase picioare! Dar, în sfârşit, acest nas era mijlocul lui de trai, aşa că se hotărî să meargă înainte.

Passepartout intră în scenă şi se aşeză lângă tovarăşii săi, care trebuiau să alcătuiască baza „Carului lui Jaggernaut”. Toţi se întinseră jos, cu nasul în tavan. A doua serie de echilibrişti se aşezară pe aceste lungi apendice, o a treia se căţără deasupra, apoi o a patra – şi pe aceste nasuri, care nu erau atinse decât în vârf se ridică îndată un monument omenesc până la frizele teatrului.

Aplauzele începură să răsune şi instrumentele orchestrei izbucniră ca nişte tunete, când deodată piramida se clătină, echilibrul se rupse, unul din nasurile de la bază dispăru şi monumentul-se prăbuşi ca un castel alcătuit din cărţi de joc...

Era vina lui Passepartout care îşi părăsise postul, sărise peste rampă fără ajutorul aripilor sale şi, agăţându-se de galeria lojilor din dreapta, căzuse la picioarele unui spectator, strigând:

— Ah, stăpânul meu! Stăpânul meu!

— Dumneata?

— Eu!

— Ei, atunci, repede la vapor, băiete!

Mr. Fogg, Mrs. Auda, care-l întovărăşise, şi Passepartout străbătură în goană coridoarele şi se repeziră afară din baracă. Dar la ieşire dădură de onorabilul Batulcar, furios, care reclama daune pentru „stricăciuni”. Phileas Fogg îi potoli furia aruncându-i o mână de bancnote. Şi, la ora şase şi jumătate, în clipa când vaporul american se pregătea să plece, Mr. Fogg şi Mrs. Auda puneau piciorul pe punte urmaţi de Passepartout, cu aripile în spinare şi pe chip cu nasul de şase picioare, pe care încă nu apucase să şi-l smulgă!

Capitolul XXIV
ÎN CURSUL CĂRUIA SE TRAVERSEAZĂ OCEANUL PACIFIC

Se înţelege de la sine ce se întâmplase în faţa Şanhaiului. Semnalele făcute de *Tankadere* fuseseră zărite de pe vaporul de Yokohama. Căpitanul, văzând pavilionul în bernă, îşi îndreptase vasul spre mica goletă. Câteva clipe după aceea, Phileas Fogg, plătindu-şi călătoria cu preţul convenit, punea în mâna căpitanului John Bunsby cinci sute cincizeci de livre (14.750 fr.). Apoi, onorabilul gentleman, Mrs. Auda şi Fix se urcaseră pe bordul steamerului, care îndată porni spre Nagasaki şi Yokohama.

Sosit la Yokohama dimineaţa, 14 noiembrie, la ora reglementară, Phileas Fogg îl lăsase pe Fix să-şi vadă de treburile sale şi se urcase pe bordul vasului *Carnatic*. Aici află spre marea bucurie a doamnei Auda – şi poate şi a sa, deşi nu lăsa să se observe prin nimic – că francezul Passepartout sosise în adevăr în ajun la Yokohama.

Phileas Fogg, care trebuia să se îmbarce chiar în aceeaşi seară pentru San Francisco, porni numaidecât în căutarea servitorului său. El se adresă, dar zadarnic, agenţilor consulari francez şi englez; apoi, după ce străbătuse fără nici un rezultat străzile Yokohamei şi îşi pierduse nădejdea de a-l mai găsi pe Passepartout, întâmplarea, sau poate un fel de presimţire îl făcu să intre în baraca onorabilului Batulcar. Desigur că Mr. Fogg nu şi-ar fi recunoscut servitorul sub caraghioasa lui îmbrăcăminte de clovn, dar acesta, cum stătea cu faţa-n sus, îşi zări stăpânul într-o lojă. El nu putu să-şi stăpânească o mişcare a nasului. De aici stricarea echilibrului şi tot ceea ce urmase.

Iată ce află Passepartout chiar din gura doamnei Auda, care îi povesti cum călătorise pe goeleta *Tankadere* de la Hong Kong la Yokohama, în tovărăşia unui oarecare Fix.

Auzind numele lui Fix, Passepartout nici măcar nu clipi. Se gândea că nu venise momentul să-i spună stăpânului său ceea ce se întâmplase între el şi inspectorul de poliţie. Aşa încât, povestindu-şi la rândul său păţania, tânărul franţuz se învinui şi îşi ceru iertare numai pentru că se îmbătase cu opiu într-o fumătorie din Hong Kong.

Mr. Fogg ascultă cu răceală această povestire şi nu răspunse nimic, apoi deschise servitorului său un credit îndestulător ca el să-şi procure pe bord nişte haine mai potrivite. Şi, în adevăr, nu trecuse nici o oră, şi cinstitul nostru flăcău, care-şi tăiase nasul şi aruncase aripile, nu mai avea nimic pe el care să amintească de sectantul zeului Tingu.

Vaporul care mergea de la Yokohama la San Francisco aparţinea Companiei „Pacific Mail Steam” şi se numea *General Grant*. Era un vapor mare, cu zbaturi, de două mii cinci sute de tone, bine amenajat şi putând atinge o mare viteză. O cumpănă uriaşă montată pe punte se balansa necontenit; la unul din capetele ei era articulat pistonul maşinii, la celălalt o bielă care transforma mişcarea lineară în mişcare circulară şi acţiona direct asupra axului zbaturilor. *General Grant* avea greementul unei goelete cu trei catarge, cu o mare suprafaţă de velatură, care îi sporea în chip simţitor viteza. Mergând cu douăsprezece mile pe oră, nu-i trebuiau mai mult de douăzeci şi una de zile spre a traversa Pacificul. Phileas Fogg era deci îndreptăţit să creadă că ajuns în ziua de 2 decembrie la San Francisco, la 11 ar fi putut fi la New York, iar la 20 la Londra, cu câteva ore mai devreme decât acea dată fatală de 21 decembrie.

Pe bordul vasului erau numeroşi călători, englezi, mulţi americani, apoi o adevărată emigrare de colonişti spre America şi un oarecare număr de ofiţeri din armata Indiilor, care-şi foloseau concediul făcând înconjurul lumii.

În timpul acestei traversări nu se produse nici un accident nautic. Vaporul, susţinut de zbaturile lui mari, echilibrat de velatură, se balansa puţin. Oceanul Pacific îşi îndreptăţea destul de bine numele. Mr. Fogg era tot aşa de calm, tot aşa de puţin comunicativ ca de obicei. Tânăra sa tovarăşă se simţea din ce în ce mai legată de acest om, dar prin altfel de legături decât acele ale recunoştinţei. Această natură liniştită, în fond aşa de generoasă, o impresiona mai mult decât ar fi crezut, şi aproape fără voie se lăsa dusă de sentimente, care parcă nu aveau nici o înrâurire asupra enigmaticului Fogg.

De altfel, Mrs. Auda se interesa foarte mult de planurile gentlemanului, arătându-se îngrijorată de piedicile care ar fi putut zădărnici reuşita călătoriei. Tânăra femeie discuta adeseori cu Passepartout, care citea printre cuvinte în inima ei. Acest flăcău cinstit avea acum o încredere oarbă în stăpânul său; el nu mai contenea cu laudele în ceea ce privea cinstea, generozitatea, devotamentul lui Phileas Fogg; apoi o asigură pe Mrs. Auda de sfârşitul fericit al călătoriei, repetând că partea cea mai grea se terminase, că ieşiseră din ţinuturile fantastice

ale Chinei şi Japoniei, că se reîntorceau în regiuni civilizate şi că, în sfârşit, un tren de la San Francisco la New York, iar de la New York la Londra un transatlantic ar fi, fără îndoială, de ajuns spre a termina acest imposibil ocol al Pământului în termenul prevăzut.

După nouă zile de la părăsirea Yokohamei, Phileas Fogg străbătuse exact jumătatea globului pământesc.

În adevăr, la 23 noiembrie, *General Grant* trecea meridianul o sută optzeci, acela pe care se află, în emisfera australă, antipodul Londrei. E drept că din cele optzeci de zile avute la dispoziţie, Phileas Fogg întrebuinţase cincizeci şi două şi de aici înainte nu-i mai rămâneau decât douăzeci şi opt. Dar trebuie spus că dacă gentlemanul nostru se afla la jumătatea drumului „numai prin diferenţa meridianelor", în realitate el străbătuse mai mult de două treimi din drum. În adevăr, ce ocoluri forţate, de la Londra la Aden, de la Aden la Bombay, de la Calcutta la Singapore, de la Singapore la Yokohama!

Dacă ar fi mers circular pe paralela a cincizecea, pe care se află Londra, distanţa n-ar fi fost decât de aproape douăsprezece mii de mile, în vreme ce, din cauza mijloacelor de locomoţie, Phileas Fogg era silit să parcurgă douăzeci şi şase de mii, din care până la data de 23 noiembrie făcuse aproape şaptesprezece mii cinci sute. Dar acum drumul era drept, şi Fix nu se mai ţinea după ei ca să le tot pună beţe-n roate!

În această zi de 23 noiembrie, lui Passepartout îi fu dat să încerce o mare bucurie. Ne amintim că încăpăţânatul nostru flăcău îşi ţinea faimosul său ceas de familie neschimbat după ora Londrei, socotind ca greşite toate orele ţărilor pe care le străbătuse. Ori, în acea zi, cu toate că nu-l dăduse nici înainte, nici înapoi, ceasul său arăta la fel cu cronometrul de pe bord.

Se înţelege de la sine că Passepartout triumfa. Tare ar fi vrut să ştie ce ar mai fi putut spune acuma Fix, dacă s-ar fi aflat acolo!

Al naibii ticălos, ce de poveşti îmi spunea despre meridiane, despre soare, despre lună! repeta în sinea sa Passepartout. Hm! Ce soi de oameni! Dacă te-ai lua după ei, s-ar duce dracului ceasornicele! Eram sigur că, mai curând sau mai târziu, soarele se va hotărî s-o ia după ceasul meu!..."

Dar el nu ştia un lucru: că dacă cadranul ceasornicului său ar fi fost divizat în douăzeci şi patru de ore, cum sunt ceasornicele italiene, n-ar fi avut nici un motiv să se laude, căci la nouă dimineaţa, după ora bordului, arătătoarele instrumentului său ar fi arătat nouă seara, adică douăzeci şi una de ore după miezul nopţii – exact diferenţa care există între Londra şi al osutăoptzeci-lea meridian.

Dar dacă Fix ar fi fost în stare să-i explice acest rezultat pur fizic, Passepartout, chiar dacă l-ar fi înţeles, ar fi fost cu siguranţă incapabil să-l admită. Şi, în orice caz, dacă, prin absurd, inspectorul de poliţie s-ar fi arătat pe neaşteptate în faţa lui, este probabil că Passepartout, care avea de ce să-i poarte pică, ar fi discutat cu el cu totul alt subiect şi cu totul în alte condiţiuni.

Dar unde se afla Fix în acel moment?...

Fix era chiar pe bordul vaporului *General Grant*.

În adevăr, sosind la Yokohama, agentul îl părăsise pe Mr. Fogg, pe care spera să-l întâlnească din nou în timpul zilei, şi se dusese numaidecât la consulatul englez.

Acolo, găsise în sfârşit mandatul, care, venind pe urma lui de la Bombay, avea patruzeci de zile de când era emis – şi venise de la Hong Kong cu acelaşi *Carnatic*, pe bordul căruia credeau că se află detectivul. Închipuiţi-vă decepţia lui Fix! Mandatul nu mai folosea la nimic, căci Mr. Fogg părăsise posesiunile engleze! Spre a-l putea aresta acum era nevoie de un act de extrădare!

„Fie! îşi zise detectivul, după primul moment de mânie. Mandatul meu nu mai este bun aici, dar va fi în Anglia. Ticălosul acesta face impresia că vrea să se întoarcă în patrie, crezând că poliţia i-a pierdut urma. Bine! Îl voi urma până acolo. Cât despre bani, să dea Dumnezeu să mai rămână ceva din ei! Dar cu călătoria asta, cu bacşişurile, cu procesul, cu amenzile, cu elefanţii, cu tot felul de cheltuieli, omul meu a şi lăsat mai mult de cinci mii de lire în drumul lui. Eh, la urma urmelor, Banca e bogată!"

Luând deci hotărârea să-l urmărească mai departe pe răufăcător, el se îmbarcă pe *General Grant*. Era pe bord, când sosiră Mr. Fogg şi Mrs. Auda. Spre marea lui surprindere, îl recunoscu şi pe Passepartout, sub costumul său de clovn, de aceea se ascunse repede în cabina sa, spre a evita o explicaţie care putea compromite totul. Mulţumită numărului mare de călători, socotea să nu fie zărit de duşmanul său, când, chiar în aceeaşi zi, se găsi faţă-n faţă cu el pe puntea de la prova.

Passepartout sări asupra lui, fără altă explicaţie, şi, spre marea plăcere a unor americani care pariară imediat pentru el, administră nenorocitului inspector o bătaie zdravănă, care demonstra marea superioritate a boxului francez asupra boxului englez.

După ce isprăvi, franţuzul se simţi mai liniştit şi mai uşurat. Fix se ridică, într-o stare destul de proastă şi, privindu-şi adversarul, îl întrebă cu răceală:

— Ai terminat?

— Da, pentru moment.

— Atunci, vino să stăm de vorbă.

— Să...

— În interesul stăpânului dumitale!

Impresionat de acest sânge rece, Passepartout îl urmă pe inspectorul de poliţie şi se aşezară amândoi într-un ungher, la prova.

— M-ai burduşit! începu Fix. Bine. Acum, ascultă-mă. Până azi am fost adversarul domnului Fogg, dar acum sunt de partea lui.

— În sfârşit! strigă Passepartout. Te-ai convins că e un om cinstit?

— Nu! răspunse rece Fix. Îl cred un ticălos... Sst! Stai liniştit şi lasă-mă să vorbesc. Atâta vreme cât domnul Fogg se afla în posesiunile engleze, am avut interesul să-l întârzii, fiindcă aşteptam un mandat de arestare. Am făcut totul pentru asta: am ridicat împotriva lui pe preoţii din Bombay, te-am îmbătat la Hong Kong, te-am despărţit de stăpânul dumitale, l-am făcut să piardă vaporul de Yokohama...

Passepartout asculta, cu pumnii strânşi.

— Acum, reluă detectivul, s-ar părea că domnul Fogg se întoarce în Anglia. Fie, îl voi urma! Dar de azi înainte voi pune tot atâta grijă şi zel să înlătur piedicile din drumul lui, cât am pus mai înainte ca să le ridic. Vezi, prin urmare, că jocul meu s-a schimbat – şi s-a schimbat pentru că acesta este interesul meu. Adaug că interesul dumitale este acelaşi cu al meu, căci numai în Anglia vei şti dacă ai fost în serviciul unui tâlhar sau al unui om de treabă!

Passepartout asculta foarte atent, şi la urmă ajunse la convingerea că Fix vorbea cu bună credinţă.

— Suntem prieteni? întrebă detectivul.

— Prieteni? Nu! Aliaţi, da, până la dovada contrarie, căci la cel mai mic semn de trădare îţi sucesc gâtul.

— De acord! încheie liniştit inspectorul de poliţie.

Unsprezece zile după aceea, la 3 decembrie, *General Grant* intra în golful Porţii de Aur şi sosea la San Francisco.

Mr. Fogg nu era nici în pierdere, nici în câştig cu vreo zi.

Capitolul XXV
ÎN CARE SE FACE O SCURTĂ DESCRIERE A ORAŞULUI SAN FRANCISCO ÎNTR-O ZI DE MITING

Era ora şapte dimineaţa, când Phileas Fogg, Mrs. Auda şi Passepartout puseră piciorul pe continentul american – dacă se poate da acest nume cheiului plutitor pe care debarcaseră. Aceste cheiuri, urcând şi coborând o dată cu mareele, uşurează încărcatul şi descărcatul vapoarelor. În lungul lor se îngrămădesc clipere de toate mărimile, vapoare de toate naţionalităţile şi acele vase numite steam-boats, cu mai multe punţi, etajate, care fac curse pe Sacramento şi pe afluenţii săi. Se îngrămădesc de asemenea pe aceste cheiuri produsele unui comerţ care se întinde până în Mexic, în Peru, în Chile, în Brazilia, în Europa, în Asia, în toate insulele Oceanului Pacific.

În bucuria lui de a pune în sfârşit piciorul pe pământ american, Passepartout crezu de cuviinţă să debarce, executând cu măiestrie un salt periculos. Dar aterizând pe chei, ale cărui scânduri erau putrede, fu cât pe ce să treacă prin ele. Foarte zăpăcit de felul cum „pusese piciorul” pe noul continent, flăcăul nostru scoase un strigăt din adâncul rărunchilor, care făcu să-şi ia zborul un cârd de cormorani şi pelicani, oaspeţi obişnuiţi ai acestor cheiuri plutitoare.

Îndată ce debarcă, Mr. Fogg se interesă când pleca primul tren spre New York, şi află că la ora şase seara; avea deci o zi întreagă de petrecut în San Francisco. Gentlemanul chemă o

trăsură, în care se urcă împreună cu Mrs. Auda, şi Passepartout se căţără pe capră; vehiculul, care se plătea trei dolari cursa, se îndreptă spre International-Hotel.

Din locul înalt unde se afla, Passepartout cerceta cu viu interes marele oraş american; străzi largi, case joase bine aliniate, biserici şi temple în stil gotic anglo-saxon, docuri imense, antrepozite ca nişte palate, unele de lemn, altele de cărămidă; pe străzi, trăsuri numeroase, omnibuze, tramvaie, iar pe trotuare, puzderie de oameni, nu numai americani şi europeni, ci şi chinezi şi indieni, care puteau să însemne o populaţie de peste două sute de mii de suflete.

Passepartout fu destul de surprins de ceea ce vedea în faţa ochilor. El crezuse că debarcă tot în aşezarea legendară de la 1849, în oraşul bandiţilor, incendiatorilor şi asasinilor veniţi aici în grabă în căutarea pepitelor de aur – imens balamuc al tuturor declasaţilor, unde oamenii jucau la noroc pulberea de aur, cu revolverul într-o mână şi cu cuţitul în alta. Dar aceste „frumoase timpuri” trecuseră. San Francisco se înfăţişa acum ca un mare oraş comercial. Turnul înalt al primăriei, unde vegheau paznicii, domina toată această îngemănare de străzi şi de bulevarde, care se întretăiau în unghiuri drepte, şi între care se întindeau mici grădini verzi, apoi cartierul chinez, care părea a fi importat din Imperiul Ceresc într-o cutie cu jucării. Nu se mai vedeau vestitele sombreros, nici cămăşile roşii după moda căutătorilor de aur, nici indienii cu capul împodobit cu pene, ci pălării de mătase şi haine negre, pe care le purtau un mare număr de gentlemeni dedaţi unei activităţi febrile. Unele străzi, între altele Montgommery-street amintind Regent-street de la Londra, sau Bulevardul Italienilor de la Paris, ca şi Broadway-ul New Yorkez – erau mărginite de magazine strălucitoare, care expuneau în vitrinele lor produsele lumii întregi.

Când Passepartout sosi la International-Hotel, avea impresia că se află încă în Anglia.

Parterul hotelului era ocupat de un imens „bar”, un fel de bufet, unde oricine putea să mănânce pe gratis. Se servea carne rece, supă de stridii, biscuiţi şi cester, fără ca muşteriul să-şi deschidă punga. El nu plătea decât băutura, bere blondă, porto sau Xeres, dacă voia să se răcorească. Lui Passepartout asta i se păru „foarte american”.

Restaurantul hotelului era confortabil. Mr. Fogg şi Mrs. Auda se instalară la o masă, unde fură serviţi din belşug în farfurii foarte mici, de către nişte chelneri negri, având cea mai neagră culoare cu putinţă.

După masă, gentlemanul nostru, împreună cu tovarăşa sa, părăsi hotelul, spre a se duce la birourile consulului englez, ca să-şi vizeze paşaportul. Pe trotuar îşi găsi servitorul, care-l întrebă dacă, înainte de a lua trenul Pacificului, n-ar fi cuminte să cumpere câteva duzini de carabine Enfield şi de revolvere Colt. Passepartout auzise vorbindu-se despre sioux şi pawnee care opresc trenurile întocmai ca nişte tâlhari spanioli. Mr. Fogg răspunse că ar fi o precauţie inutilă, dar îi dădu mână liberă să facă după cum voia. Apoi se îndreptă spre birourile agentului consular.

Nu făcuse nici două sute de paşi, când „printr-o nemaipomenită întâmplare” dădu nas în nas cu Fix. Inspectorul se arătă foarte surprins. Cum? Traversaseră Pacificul împreună fără să se întâlnească pe bord?... În orice caz, Fix nu putea fi decât onorat de a revedea pe gentlemanul căruia îi datora atâta, şi, interesele sale chemându-l în Europa, va fi încântat să-şi continue călătoria într-o tovărăşie atât de plăcută.

Mr. Fogg răspunse că dânsul va fi cel onorat şi Fix – care ţinea să nu-l piardă de loc din vedere – îi ceru voie să viziteze împreună acest ciudat oraş San Francisco. Gentlemanul încuviinţă.

Iată-i deci pe Mrs. Auda, Phileas Fogg şi Fix hoinărind pe străzi. Ei se pomeniră îndată în Montgommery-street, unde mulţimea nu mai avea număr. Oamenii se îmbulzeau pe trotuare, în mijlocul drumului, pe liniile de tramvaie, cu toată trecerea necontenită a vehiculelor, în pragul prăvăliilor, la ferestrele tuturor caselor şi chiar pe acoperişuri... Prin mijlocul mulţimii se strecurau oameni-afişe, steaguri şi banderole fluturau în vânt, de pretutindeni izbucneau strigăte:

— Ura pentru Kamerfield!

— Ura pentru Mandiboy!

Era un miting. Cel puţin aşa gândea Fix şi el împărtăşi părerea sa domnului Fogg, adăugând:

— Poate am face bine să nu ne amestecăm în gloata asta: să nu ne pomenim cu vreun pumn.

— În adevăr! răspunse Phileas Fogg. Şi pumnii, oricât ar fi ei de politici, tot pumni rămân!

Auzind această observaţie, Fix se socoti dator să zâmbească. Apoi, spre a nu fi prinşi în învălmăşeală, se urcară câteşitrei pe platforma unei scări care ducea pe o terasă, aflată

deasupra străzii Montgommery. În faţa lor, de partea cealaltă a străzii, între taraba unui negustor de cărbuni şi magazinul unui vânzător de petrol, era organizat un birou în aer liber, către care păreau că se îndreaptă diferitele curente ale mulţimii.

Şi acum, ce era cu acest miting? Ce anume îl prilejuise? Phileas Fogg habar n-avea. Era vorba de numirea unui înalt funcţionar militar sau civil, a unui guvernator de stat, sau a unui membru al Congresului? Aşa s-ar fi putut crede, având în vedere nemaipomenita animaţie care stăpânea oraşul.

În clipa aceea în mulţime se stârni o mişcare largă. Toate braţele erau în sus. Unele, cu pumnii strânşi, parcă se agitau ridicându-se şi lăsându-se repede în jos, în mijlocul strigătelor – fără îndoială un mod energic de a formula iun vot. Masa de oameni, împinsă înapoi, se frământa, străbătută de vârtejuri. Steagurile se clătinau, dispăreau o clipă şi reapăreau în zdrenţe. Mişcarea mulţimii se propaga până la scară, în timp ce capetele se mişcau la suprafaţă, ca o mare răscolită brusc de vijelie. Numărul pălăriilor negre se micşora văzând cu ochii, şi cea mai mare parte dintre ele părea că şi-au pierdut din înălţimea lor normală.

— Evident, e un miting, observă Fix, şi cauza care l-a provocat trebuie să fie pasionantă. Nu m-aş mira de loc să fie iarăşi vorba de chestiunea „Alabama”, deşi aceasta a fost rezolvată.

— Poate, răspunse simplu Mr. Fogg.

— În orice caz, doi campioni sunt faţă-n faţă, onorabilul Kamerfield şi onorabilul Mandiboy.

Mrs. Auda, la braţul lui Phileas Fogg, privea surprinsă această scenă furtunoasă, iar Fix se pregătea să întrebe pe unul din vecini din ce pricină se frământă astfel poporul, când deodată se stârni o mişcare şi mai puternică. Uralele, însoţite de injurii, se dublară. Nu se mai vedea nici o mână, ci numai pumni, pretutindeni. Cei din trăsurile oprite, din omnibuzele care nu mai puteau înainta schimbau cu ceilalţi ghionturi îndesate. Toate obiectele serveau drept proiectile. Cizme şi pantofi descriau în aer traiectorii lungi şi în vociferările mulţimii părea chiar că se amestecă detunăturile naţionale ale unor revolvere.

Gloata ajunse la scară şi se îmbulzi pe primele trepte. Unul din partide era desigur respins, fără ca spectatorii neinformaţi să-şi poată da seama dacă victoria era de partea onorabilului Mandiboy sau a lui Kamerfield.

— Cred că e mai bine să ne retragem, zise Fix, care nu ţinea ca „omul său” să primească vreo lovitură sau să i se întâmple cine ştie ce. Dacă aici e cumva vorba de Anglia şi dacă îşi dau seama că suntem englezi, putem să ieşim prost de tot în învălmăşeala asta!

— Un cetăţean englez... dădu să răspundă Phileas Fogg.

Dar gentlemanul nu-şi putu sfârşi fraza. În spatele lui, de pe terasa din partea de sus a scării, porniră urlete înspăimântătoare. Lumea striga:

— Ura!... Hip-hip ura pentru Mandiboy!

Era un grup de alegători care soseau în ajutor, luând prin flanc pe partizanii lui Kamerfield.

Mr. Fogg, Mrs. Auda şi Fix se găsiră între două focuri. Era prea târziu ca să mai fugă – şi era peste putinţă să ţină piept acestui torent de oameni înarmaţi cu bastoane plumbuite şi cu măciuci. Cei doi bărbaţi, care se străduiau s-o apere pe tânăra femeie, se pomeniră îmbrânciţi cu brutalitate. Flegmatic ca de obicei, Mr. Fogg încercă să se apere cu pumnii, aceste arme naturale pe care natura le-a dăruit oricărui englez, dar zadarnic. Un vlăjgan cât toate zilele, cu un barbişon roşu, cu faţa sângerie, cu umerii largi, care părea a fi şeful bandei, ridică un pumn uriaş asupra lui – şi desigur că l-ar fi strivit cu sete, dacă Fix, din devotament, nu l-ar fi împins în lături pe gentleman, primind lovitura în locul său. Sub pălăria de mătase a detectivului, transformată în simplă tocă, crescu pe loc un enorm cucui.

— Yancheule! exclamă Mr. Fogg, aruncând adversarului său o privire de profund dispreţ.

— Englezule! răspunse celălalt.

— Ne vom mai întâlni!

— Când ţi-o plăcea! Numele dumitale?

— Phileas Fogg. Al dumitale?

— Colonel Stamp W. Proctor.

Cu aceste cuvinte vijelia trecu. Fix, care fusese trântit pe jos, se ridică anevoie, cu îmbrăcămintea ferfeniţă, dar fără răni serioase. Haina sa de călătorie se sfâşiase în două părţi inegale, iar pantalonii semănau cu acei chiloţi pe care unii indieni – chestie de modă – nu-i pun decât după ce mai întâi i-au tăiat în fund. Dar, într-un cuvânt, Mrs. Auda fusese cruţată, şi numai detectivul se alesese cu o lovitură de pumn.

— Mulţumesc! i se adresă Mr. Fogg acestuia, îndată ce ieşiră din mulţime.

— N-aveţi pentru ce! răspunse Fix. Dar acum haideţi repede.

— Unde?

— La un negustor de confecţii.

În adevăr această vizită era necesară. Hainele lui Phileas Fogg şi ale lui Fix atârnau în zdrenţe, ca şi cum cei doi gentlemeni s-ar fi bătut în numele onorabililor Kamerfield şi Mandiboy.

O oră mai târziu, îmbrăcaţi şi pieptănaţi cuviincios, se întoarseră la International-Hotel.

Aici Passepartout îşi aştepta stăpânul, înarmat cu o jumătate de duzină de revolvere-pumnal, cu şase focuri şi cu aprindere centrală. Văzându-l pe Fix în tovărăşia domnului Fogg,

fruntea lui Passepartout se încreţi, dar după ce Mrs. Auda îi povesti în câteva cuvinte cele întâmplate, flăcăul se însenină. Era limpede, Fix nu se mai purta ca un duşman ci ca un aliat – deci îşi ţinea cu vântul.

După ce prânziră, fu adus un coach, cu care călătorii să se ducă la gară, împreună cu bagajele lor. Când să se urce în trăsură, Mr. Fogg întrebă pe Fix:

— L-aţi mai văzut pe acel colonel Proctor?

— Nu, răspunse detectivul.

— Mă voi întoarce în America pentru a-l găsi, continuă Phileas Fogg cu răceală. Nu se poate ca un cetăţean englez să se lase tratat în felul acesta.

Inspectorul zâmbi fără să răspundă. Dar, după cum se vede, Mr. Fogg făcea parte din acea rasă de englezi care, dacă nu admit duelurile în ţara lor, se bat în străinătate, când e vorba să-şi apere onoarea.

La ora şase fără un sfert, călătorii ajunseră la gară, unde găsiră trenul gata de plecare.

În clipa când Mr. Fogg voia să se urce în vagon, văzu un funcţionar, de care se apropie şi-l întrebă:

— Dragul meu, n-au fost astăzi ceva tulburări în San Francisco?

— A fost un miting, domnule, răspunse funcţionarul.

— Totuşi, am observat oarecare mişcare pe străzi.

— A fost vorba numai de un miting organizat pentru o alegere.

— Alegerea unui general comandant, desigur! continuă Mr. Fogg.

— Nu, domnule, a unui judecător.

Auzind acest răspuns, gentlemanul nostru se urcă în vagon şi trenul porni cu toată viteza.

Capitolul XXVI
ÎN CARE SE CĂLĂTOREŞTE CU TRENUL EXPRES PE CALEA FERATĂ A PACIFICULUI

„Ocean to Ocean” – astfel zic americanii şi aceste trei cuvinte ar trebui să fie numele generic al acelui „grand trunk” care traversează Statele Unite ale Americii în partea lor cea mai largă. Dar, în realitate, „Pacific rail-road” e alcătuit din două părţi distincte: „Central Pacific”, între San Francisco şi Ogden şi „Union Pacific” între Ogden şi Omaha. Aici se întâlnesc cinci linii, care asigură oraşului Omaha legături foarte dese cu New York-ul.

New York şi San Francisco sunt deci unite acum printr-o panglică de metal neîntreruptă, care nu măsoară mai puţin de trei mii şapte sute optzeci şi şase de mile. Între Omaha şi Pacific drumul de fier străbate o regiune încă plină de indieni şi de fiare sălbatice – ţinut întins pe care mormonii au început să-l colonizeze către 1845, după ce fuseseră alungaţi din Illinois.

Odinioară, chiar în împrejurările cele mai prielnice, trebuiau şase luni spre a merge de la New York la San Francisco. Acum sunt de ajuns şapte zile.

În 1862, cu toată opoziţia deputaţilor din sud, care voiau o cale ferată mai apropiată de ţinuturile lor, traseul rail-road-ului fu stabilit între paralelele a patruzeci şi una şi a patruzeci şi doua. Mult regretatul preşedinte Lincoln hotărî el însuşi ca noua linie să pornească din oraşul Omaha, statul Nebraska. Lucrările fură începute îndată şi conduse în acel stil american, care nu se încurcă în hârţoage şi birocraţie. Rapiditatea lucrului nu trebuia să păgubească cu nimic buna lui execuţie. În prerie se înainta cu o milă şi jumătate pe zi. O locomotivă, mergând pe şinele aşezate în ajun, aducea şinele pentru a doua zi şi îşi continua drumul pe măsură ce ele erau fixate.

Pe parcursul său „Pacific Railroad” are mai multe ramificaţii, în statele Iowa, Kansas, Colorado şi Oregon. Pornind de la Omaha, el urmează Platte-river de-a lungul malului stâng, până la vărsarea braţului de nord, îşi continuă drumul de-a lungul braţului de sud, traversează terenurile Laramiei şi Munţii Wahsatch, înconjoară Lacul Sărat, ajunge la Lake-Salt-City, capitala mormonilor, se înfundă în valea Tuillei, străbate pustiul american, Munţii Cedar şi Humboldt, Humboldt-river, Sierra Nevada şi coboară pe lângă Sacramento până în Pacific, fără ca pe tot acest traseu să întâlnească o pantă care să urce mai mult de o sută douăzeci de picioare la milă, chiar în traversarea Munţilor Stâncoşi.

Astfel se prezenta această lungă arteră pe care trenurile o străbăteau în şapte zile, şi care avea să permită onorabilului Phileas Fogg – cel puţin după cum spera el – ca la 11 ale lunii să ajungă la New York, de unde să ia vaporul de Liverpool.

Vagonul în care se urcase gentlemanul nostru era un fel de omnibus lung, pus pe două boghiuri cu câte patru roate fiecare, putând astfel să circule chiar şi în curbele cu raza mică. În interior nu se aflau compartimente, ci două rânduri de canapele, puse de o parte şi de alta, în lung, lăsând la mijloc un loc de trecere spre cabinetele de toaletă, cu care era prevăzut fiecare vagon. Vagoanele la rândul lor comunicau între ele prin pasarele şi călătorii puteau să circule de la un capăt la altul al trenului. Ei aveau astfel la dispoziţie vagoane-salon, vagoane-terasă, vagoane restaurant şi vagoane-cafenea. Nu lipseau decât vagoanele-teatru, dar aveau să fie şi acelea într-o zi.

Între vagoane se vânturau neîncetat strigându-şi marfa vânzători de cărţi şi de jurnale, de lichioruri, de comestibile şi de ţigări, cărora nu le lipseau de loc muşteriii.

Plecaseră din Oakland la ora şase seara. Se lăsase noaptea – o noapte rece, întunecoasă, cu cerul acoperit de nori care ameninţau a ninsoare. Trenul nu mergea prea repede; ţinând seama de opriri, nu făcea mai mult de douăzeci de mile pe oră, viteză care îi îngăduia totuşi să străbată Statele Unite în timpul prevăzut.

Călătorii vorbeau puţin, de altfel somnul avea să-i cuprindă îndată pe toţi. Passepartout şedea lângă inspectorul de poliţie, dar nu schimba un cuvânt cu el. De la ultimele întâmplări, relaţiile lor se răciseră foarte mult. Nici simpatie, nici intimitate. Fix nu se schimbase de loc în felul său de a fi, în schimb Passepartout păstra cea mai mare rezervă faţă de vechiul său prieten, gata la prima bănuială să-l strângă de gât.

O oră după plecarea trenului începu să ningă, ninsoare uşoară, care, din fericire, nu putea să întârzie mersul trenului. Pe ferestre nu se mai zărea decât o uriaşă pânză albă, pe fondul căreia, desfăşurându-se în rotocoale, fumul locomotivei părea cenuşiu.

La ora opt, un steward intră în vagon şi anunţă călătorii că se făcuse ora de culcare. Acest vagon era un „sleeping-car”, care în câteva minute fu transformat în dormitor. Spătarele canapelelor se lăsară pe spate, cuşete pliate cu grijă se desfăcură printr-un sistem ingenios, în câteva clipe fură improvizate cabine şi fiecare călător avu îndată la dispoziţia sa un pat confortabil, pe care perdele groase îl apărau de orice privire curioasă. Cearşafurile erau albe, pernele moi – n-aveai decât să te culci şi să dormi, ceea ce făcu fiecare, ca şi cum s-ar fi aflat în cabina confortabilă a unui vapor, în vreme ce trenul gonea cu toată viteza prin statul California.

În ţinutul care se întinde între San Francisco şi Sacra-mento, pământul este puţin frământat. Drumul de fier care îl străbate, sub numele de „Central Pacific-road” pleacă de la Sacramento şi înaintează spre est, ca să întâlnească pe cel care vine de la Omaha. De la San Francisco până la Sacramento, linia merge direct spre nord-est, de-a lungul lui American-river, care se varsă în golful San Pablo.

Cele o sută douăzeci de mile cuprinse între aceste două oraşe însemnate fură străbătute în şase ore, şi către miezul nopţii, pe când dormeau primul lor somn, călătorii trecură prin Sacramento. Deci ei nu văzură nimic din acest oraş demn de luat în seamă, capitala Californiei, nici frumoasele sale cheiuri, nici străzile largi, nici hotelurile splendide, nici scuarurile, nici templele sale.

Ieşind din oraş, trenul lăsă în urmă gările Junction, Roclin, Auburn şi Colfax, şi intră în masivul Sierra Nevada. La ora şapte dimineaţa trecu şi prin gara Cisco. După o oră,

dormitorul devenise iar un vagon obişnuit, şi călătorii puteau să vadă prin ferestre priveliştile pitoreşti ale acestei ţări muntoase.

Traseul căii ferate trebuia să ţină seama de capriciile Sierrei, ici agăţându-se de povârnişurile muntelui, colo trecând pe deasupra prăpăstiilor, ocolind colţurile de stâncă prin curbe îndrăzneţe, avântându-se prin strâmtori înguste, pe care le-ai fi crezut fără ieşire. Locomotiva, sclipitoare ca o raclă aurită, cu felinarul ei mare care arunca lumini roşcate, cu clopotul său argintat, cu grătarul de protecţie care se întindea în faţă ca un pinten, îşi amesteca şuierăturile şi mugetele cu acelea ale torenţilor şi ale cascadelor şi îşi împletea fumul printre ramurile negre ale brazilor.

Pe acest parcurs erau prea puţine tuneluri şi poduri. Rail-road-ul încingea povârnişurile munţilor, necăutând o linie dreaptă – drumul cel mai scurt de la un punct la altul – şi neluptându-se cu natura.

Către ora nouă, trenul trecu în statul Nevada, prin valea Carson, urmând mereu direcţia nord-est. La prânz plecă din Reno, unde se oprise douăzeci de minute, pentru prânzul călătorilor.

De aici înainte, calea ferată merge câteva mile spre nord, urmând cursul râului Humboldt, apoi coteşte spre est, o dată cu această apă pe care nu o mai părăseşte până la izvoarele ei, aproape de hotarul oriental al statului Nevada.

După ce prânziră, Mr. Fogg, Mrs. Auda şi tovarăşii lor îşi reluară locurile în vagon. Aşezaţi confortabil, ei urmăreau priveliştea variată care trecea pe sub ochii lor – prerii întinse, munţi profilându-se la orizont, „creek”-uri rostogolindu-şi apele înspumate. Uneori, o turmă mare de bizoni, îngrămădită departe în zare, părea un dig mişcător. Aceste cirezi fără număr de rumegătoare devin adeseori obstacole de neînvins în calea trenului. S-au văzut mii de asemenea animale defilând timp de mai multe ore, în rânduri strânse, peste rail-road. Locomotiva este atunci silită să se oprească şi să aştepte trecerea lor.

Aşa se întâmplă şi de data aceasta. Pe la ora trei după amiază o turmă de bizoni, numărând zece-douăsprezece mii de capete, bară drumul de fier. Locomotiva îşi încetini viteza şi încercă să-şi înfigă pintenul în flancul imensei coloane, dar trebui să se oprească în faţa masei de nestrăbătut.

Aceste rumegătoare – buffalo, cum le numesc greşit americanii – puteau fi văzute cum mergeau cu pasul lor liniştit, scoţând câteodată mugete înspăimântătoare. Erau mai mari decât taurii din Europa, aveau picioarele şi coada scurtă, greabănul ieşit în afară, formând o cocoaşă musculoasă, coarnele depărtate la bază, capul, grumazul şi ceafa acoperite de o coamă lungă. Nu se putea gândi nimeni să oprească această migraţie. Când bizonii au ales o direcţie, nimic nu va putea împiedica sau modifica mersul lor. E un torent de carne vie, pe care nici o piedică n-ar putea să-l oprească.

Călătorii, înghesuiţi pe platformele vagoanelor, priveau curioşi ciudatul spectacol. Dar cel care s-ar fi cuvenit să pară mai grăbit decât toţi, Phileas Fogg, rămăsese la locul său şi aştepta filozofic ca bivolii să binevoiască să elibereze trecerea. Passepartout era furios de întârzierea pe care o pricinuia această îmbulzeală de animale, asupra cărora ar fi vrut să descarce întreg arsenalul său de revolvere.

— Ce ţară! strigă el. Nişte boi opresc trenurile şi merg ca la procesiune, fără să se grăbească, de parcă n-ar împiedica circulaţia! Pe dumnezeul meu, aş vrea să ştiu dacă Mr. Fogg a prevăzut această întâmplare în program! Şi mecanicul, uite la el, nu îndrăzneşte să dea drumul maşinii peste vitele astea ticăloase!

Mecanicul nu încercase câtuşi de puţin să treacă peste obstacol şi bine făcuse. Fără îndoială că ar fi strivit primii bivoli cu grătarul locomotivei; dar, oricât ar fi fost ea de puternică, locomotiva s-ar fi oprit curând, scoasă de pe şine şi astfel trenul ar fi fost în primejdie.

Deci, cel mai bun lucru era să aştepte cu răbdare şi apoi să câştige timpul pierdut mărind viteza trenului.

Defilarea bizonilor dură trei ore lungi – şi drumul nu fu liber decât la căderea nopţii. În clipa când ultimele rânduri ale turmei traversau linia, primele se pierdeau departe, sub linia orizontului către sud.

La ora opt, trenul străbătea cheile râului Humboldt, iar la ora nouă şi jumătate trecea pe teritoriul Utahului, regiunea marelui Lac Sărat, ciudata ţară a mormonilor.

Capitolul XXVII
ÎN CARE PASSEPARTOUT ASCULTĂ CU O VITEZĂ DE DOUĂZECI DE MILE PE ORĂ UN CURS DE ISTORIE MORMONĂ

În timpul nopţii de 5 spre 6 decembrie, trenul goni spre sud-est, străbătând un spaţiu de aproape cincizeci de mile, apoi merse tot atâtea mile spre nord-est, apropiindu-se de marele Lac Sărat.

Către ora nouă dimineaţa, Passepartout ieşi la aer, pe platforma vagonului. Vremea era rece, cerul cenuşiu, dar ninsoarea contenise. Talgerul soarelui, mărit de ceaţă, părea o uriaşă monedă de aur, şi flăcăul nostru îşi trecea timpul calculându-i valoarea în lire sterline, când apariţia unui personaj destul de ciudat îl întrerupse din această ocupaţie utilă.

Personajul cu pricina, care luase trenul din gara Elko, era un om înalt, foarte negricios, cu mustăţi negre, ciorapi negri, pălărie de mătase neagră, vestă neagră, pantaloni negri – numai cu cravată albă; în plus, mai avea mănuşi din piele de câine. Ai fi zis că e o faţă bisericească. El mergea de la un capăt la celălalt al trenului şi pe uşa fiecărui vagon lipea cu ceară de pecetluit o notiţă scrisă cu mâna.

Passepartout se apropie, şi pe una din aceste notiţe citi că onorabilul „elder” William Hitsch, misionar mormon, profitând de prezenţa sa în trenul nr. 48, va ţine de la ora 11 la miezul nopţii, în vagonul nr. 117, o conferinţă despre mormonism, invitând să fie ascultat de către toţi gentlemenii care ţin să se instruiască asupra misterelor religiei „Sfinţilor din Ultimele Zile”.

„Fără îndoială, o să mă duc”, îşi zise Passepartout, care nu ştia despre mormonism decât ceva în legătură cu obiceiurile sale poligame, baza societăţii mormone.

Vestea se răspândi repede printre cei vreo sută de călători aflaţi în tren. Dintre aceştia, un număr de cel mult treizeci de inşi, atraşi de farmecul conferinţei, ocupau la ora 11 canapelele din vagonul indicat. Passepartout se afla în primul rând al credincioşilor. În schimb, nici stăpânul său, nici Fix nu crezuseră că merită să se ostenească pentru asemenea lucru.

La ora anunţată, elderul William Hitsch se ridică, şi cu o voce mâniată, ca şi cum ar fi fost contrazis dinainte, începu să răcnească:

— Vă spun eu că Joe Smith e un martir, că fratele său Hyram e un martir, şi că persecuţiile guvernului împotriva profeţilor vor face un martir şi din Brigham Young! Cine îndrăzneşte să susţină contrariul?

Nimeni nu încercă să contrazică pe misionar, a cărui exaltare contrasta cu fizionomia sa altminteri calmă. Dar fără îndoială că mânia sa se explica prin aceea că mormonismul era în prezent supus la grele încercări. În adevăr, guvernul Statelor Unite înfrânsese, nu fără greutate, pe aceşti fanatici independenţi. Înfrânsese Utahul şi îl supusese legilor Uniunii, după ce arestase pe Brigham Young acuzat de rebeliune şi de poligamie. De atunci, discipolii profetului îşi dublaseră sforţările şi, aşteptând să treacă la fapte, rezistau cu vorba pretenţiunilor Congresului.

După cum se vede, elderul William Hitsch îşi căuta adepţii până şi pe drumul de fier.

Făcându-şi expunerea pasionantă prin izbucnirile glasului şi prin violenţa gesturilor, el începu să povestească istoria mormonismului, din timpurile biblice: Cum, în Israel, un profet mormon din tribul lui Iosef publică analele religiei noi şi le lasă moştenire fiului său, Mormon; cum multe secole mai târziu, această preţioasă carte, scrisă cu caractere egiptene, fu tălmăcită de Joseph Smith junior, fermier din statul Vermont, care se relevă ca profet mistic în 1825; cum, în sfârşit, un trimis ceresc apăru într-o pădure luminoasă şi îi dădu analele domnului.

La acest punct, câţiva auditori, prea puţin interesaţi de expunerea retrospectivă a misionarului, părăsiră vagonul; dar William Hitsch îşi continuă povestirea arătând cum Smith junior, adunând pe tatăl său, pe fraţii săi şi câţiva discipoli, fondă religia „Sfinţilor din Ultimele Zile” – religie care, adoptată nu numai în America, dar şi în Anglia, Scandinavia, Germania, are printre credincioşii ei numeroşi meseriaşi şi oameni cu profesiuni libere; cum a fost fondată o colonie în Ohio; cum a fost ridicat un templu cu preţul de două sute de mii de dolari şi cum a fost zidit un oraş la Kirkland; cum Smith a ajuns un bancher îndrăzneţ şi a primit de la un simplu păzitor de mumii un papirus cuprinzând o povestire scrisă de mâna lui Abraham şi a altor egipteni vestiţi.

Această povestire arătându-se a fi cam prea lungă, rândurile auditorilor se răriră şi mai mult; acum nu mai rămăseseră de faţă decât vreo douăzeci de inşi.

Dar elderul, fără să-i pese de această dezertare, îşi continuă povestirea, arătând cu amănunte cum Joe Smith dădu, faliment în 1837; cum acţionarii săi ruinaţi îl unseră cu păcură şi-l tăvăliră prin fulgi; cum câţiva ani mai târziu fu regăsit, mai onorabil şi mai onorat ca oricând la Independenţa în Missouri, acolo fiind el şef al unei comunităţi înfloritoare, care nu număra mai puţin de trei mii de discipoli, şi că atunci, urmărit de ura păgânilor, trebui să fugă în Far-West-ul american.

În vagon mai rămăseseră zece auditori şi printre ei onestul Passepartout, care asculta cu urechile ciulite. Astfel află el cum, după lungi persecuţii, Smith apăru din nou în Illinois şi în 1839 întemeie pe malurile Mississippi-ului oraşul Nauvoo-la-Belle, a cărui populaţie ajunse la douăzeci şi cinci de mii de suflete; cum Smith deveni primarul, judecătorul suprem şi generalul comandant; cum în 1843 îşi puse candidatura la prezidenţia Statelor Unite, şi cum, în sfârşit, atras într-o cursă, la Cartagina, fu aruncat în închisoare şi asasinat de o bandă de oameni mascaţi.

La acest punct al expunerii, Passepartout rămăsese cu desăvârşire singur în vagon, şi elderul, privindu-l în faţă, fascinându-l cu vorbele sale, îi arătă că doi ani după asasinarea lui Smith, succesorul său, profetul inspirat Brigham Young, părăsind Nauvoo, se statornici pe malurile Lacului Sărat, şi acolo, în acel ţinut minunat, în mijlocul acelei regiuni fertile, pe drumul emigranţilor care traversau Utah spre a se duce în California, noua colonie, mulţumită principiilor poligame ale mormonismului, ajunse la o dezvoltare nemaipomenită.

— Şi, iată, adăugă William Hitsch, iată de ce gelozia Congresului s-a ridicat împotriva noastră! Iată de ce soldaţii Uniunii au călcat în picioare pământul Utahului! Iată de ce şeful nostru, profetul Brigham Young, a fost închis împotriva oricărei legi! Dar oare vom ceda noi în faţa forţei? Niciodată! Alungaţi din Vermont, alungaţi din Illinois, din Ohio, din Missouri, din Utah, o să mai găsim totuşi un ţinut liber unde să ne punem cortul...

Şi elderul, fixând asupra unicului său ascultător privirile-i mânioase, îl întrebă:

— Fiul meu, vei pune şi dumneata cortul dumitale la umbra steagului nostru?

— Nu! răspunse curajos Passepartout, luând-o şi el la fugă şi lăsându-l pe energumen să predice în pustiu.

Dar în timpul acestei conferinţe trenul mersese repede, aşa că spre ora douăsprezece şi jumătate ajungea pe ţărmul de nord-vest al Marelui Lac Sărat. De acolo se putea cuprinde larg cu privirea aspectul acestei mări interioare, care mai poartă şi numele de Marea Moartă şi în care se varsă chiar şi un Iordan american. Lacul acesta minunat, înconjurat de pitoreşti stânci sălbatice, de lespezi albite de sare, e o superbă pânză de apă care acoperea odinioară un spaţiu mult mai întins; dar cu timpul, ţărmurile sale, ridicându-se puţin câte puţin, i-au redus suprafaţa, mărindu-i adâncimea.

Lacul Sărat, lung de aproape şaptezeci de mile, larg de treizeci şi cinci, se află la trei mii opt sute de picioare deasupra nivelului mării. Cu totul deosebit de lacul Asfaltit, a cărui depresiune măsoară o mie două sute picioare sub nivelul mării, salinitatea lui este foarte mare, apa păstrând în disoluţie materii solide care ating un sfert din greutatea ei. Greutatea ei specifică este de 1.170 faţă de 1.000 a apei distilate. Astfel, peştii nu pot să trăiască aici. Cei pe care îi aduc Iordanul, Weberul şi alte creek-uri pier imediat. Totuşi nu e adevărat că densitatea apei este aşa de mare, încât un om să nu se poată scufunda în ea.

Împrejurul lacului, pământul este admirabil cultivat, căci mormonii se pricep la muncile câmpului. Pretutindeni sunt risipite ferme, acele vestite „ranch”-uri unde se cresc animale domestice, apoi se văd ogoare de grâu şi de porumb, mei, fâneţe luxuriante, şi peste tot se întind garduri de trandafiri sălbatici, boschete de salcâmi şi de euphorbi... Acesta ar fi fost aspectul regiunii şase luni mai târziu; acum însă pământul era ascuns sub un strat subţire de zăpadă, ca o pudră fină.

La ora două, călătorii coborau în gara Ogden. Trenul plecând mai departe abia la ora şase, Mr. Fogg, Mrs. Auda şi tovarăşii lor aveau timp să se ducă în Cetatea Sfinţilor, aflată pe o cale ferată secundară, care porneşte din gara Ogden. Două ore era de ajuns spre a vizita acest oraş cu totul şi cu totul american, zidit după tiparul tuturor oraşelor din Statele Unite, vastă tablă de şah, cu linii lungi şi reci, cu „tristeţea lugubră a unghiurilor drepte”, după cum spunea Victor Hugo. Fondatorul Cetăţii Sfinţilor nu putea scăpa de nevoia de simetrie care îi

caracterizează pe anglo-saxoni. În această ţară ciudată, unde oamenii nu sunt, cu siguranţă, la înălţimea instituţiilor, totul se face „pătrat”, oraşele, casele şi prostiile.

La ora trei, călătorii se plimbau deci pe străzile cetăţii, zidită între malul Iordanului şi poalele Munţilor Wahsatch. Ei văzură foarte puţine biserici, iar ca monumente casa profetului, Court-house şi arsenalul; apoi case de cărămidă albăstrie, cu verande şi galerii înconjurate de grădini, mărginite de salcâmi, de palmieri şi de roşcovi. Oraşul era înconjurat de un zid de pământ şi de piatră, construit în 1853. Pe strada principală, unde se ţinea târgul, se ridicau câteva hoteluri împodobite cu pavilioane, şi între altele Lake-Salt-House.

Călătorii noştri nu găsiră oraşul prea populat. Străzile erau aproape goale, în afară de cele aflate în preajma templului, unde ajunseră după ce traversară mai multe cartiere înconjurate cu garduri. Femeile puteau fi socotite destul de numeroase, ceea ce se explica prin alcătuirea ciudată a căsniciilor mormone. Nu trebuie totuşi să se creadă că toţi mormonii sunt poligami. Fiecare este liber să-şi ia câte neveste vrea, totuşi e bine să se ştie că nu atât cetăţenii, cât cetăţenele din Utah ţin să se căsătorească, deoarece, după cum prevede religia ţării, cerul mormon nu-şi revarsă fericirea asupra celibatarelor.

Aceste sărmane creaturi nu păreau nici înstărite, nici fericite cu viaţa lor. Unele, desigur cele mai bogate, purtau o jachetă de mătase neagră, deschisă în talie, iar pe deasupra o pelerină sau un şal foarte modest. Celelalte erau îmbrăcate la fel ca indienele.

Passepartout, în calitatea lui de flăcău convins, nu se uita fără oarecare spaimă la aceste mormone destinate să facă în grup fericirea unui singur mormon. Cu bunul lui simţ, el îl căina mai ales pe bărbat. I se părea îngrozitor să ai de îndrumat atâtea femei prin greutăţile vieţii, să le conduci astfel, în grup, până în paradisul mormon, cu perspectiva să le regăseşti acolo pentru vecie în tovărăşia gloriosului Smith, care desigur că era podoaba acelui loc încântător. Hotărât, nu simţea nici o vocaţie pentru asemenea viaţă şi i se părea – fiind poate prea încrezut – că cetăţencele din Great-Lake-City îi aruncau priviri cam îngrijorătoare.

Din fericire, şederea sa în Cetatea Sfinţilor nu trebuia să se prelungească. La ora patru fără câteva minute, călătorii se aflau în gară şi-şi reluau locurile în vagoane.

Locomotiva fluieră, vestind plecarea; dar în momentul când roţile ei, patinând pe linii, urneau trenul din loc, izbucni un strigăt:

— Opreşte! Opreşte!

Un tren odată pornit nu se mai opreşte. Gentlemanul care scotea aceste strigăte era desigur un mormon întârziat. El alerga cu sufletul la gură. Din fericire pentru el, gara n-avea nici uşi, nici bariere. Întârziatul se repezi deci pe peron, sări pe scara ultimului vagon şi ajungând înăuntru se prăbuşi gâfâind pe o canapea.

Passepartout, care urmărise cu emoţie toate fazele acestei gimnastici, se apropie să-l vadă pe cel întârziat. Aflând că bietul cetăţean din Utah o luase la fugă în urma unei scene casnice, simţi pentru el un viu interes.

După ce mormonul răsuflă, îndrăzni să-l întrebe politicos câte neveste avea, căci, după felul cum o ştersese, presupunea să aibă cel puţin vreo douăzeci.

— Una, domnule! răspunse fugarul, ridicând braţele spre cer. Una şi mi-a fost de ajuns!

Capitolul XXVIII
ÎN CARE PASSEPARTOUT NU IZBUTEŞTE SĂ FACĂ ÎNŢELES LIMBAJUL RAŢIUNII

Părăsind Great-Salt-Lake şi gara Ogden, trenul merse timp de o oră spre nord, până la Veber-river; până aici străbătuse cam nouă sute de mile de la San Francisco. După aceea se îndreptă din nou spre est, prin masivul frământat al Munţilor Wahsatch. În ţinutul acesta, cuprins între Munţii Wahstach şi Munţii Stâncoşi propriu-zişi, inginerii americani întâmpinaseră cele mai serioase greutăţi în construirea căii ferate. Astfel, pe acest parcurs, subvenţia guvernului Uniunii Statelor Americane se ridicase la patruzeci şi opt de mii de dolari de milă, pe câtă vreme în câmpie nu fusese decât şaisprezece mii; dar inginerii, după cum s-a mai spus, nu căutaseră să înfrângă natura, ci recurseseră la un şiretlic, ocolind piedicile; aşa, pe toată lungimea rail-road-ului nu se săpase decât un singur tunel, lung de paisprezece mii de picioare.

Până acum traseul atinsese cea mai mare înălţime la Lacul Sărat. De aici înainte, el cobora într-o pantă foarte lină până în valea Bitter-creek-ului, de unde începea iar să urce, ca să ajungă la cumpăna apelor între Atlantic şi Pacific. În această regiune muntoasă erau torenţi numeroşi, ca Muddy, Green şi alţii, care fură trecuţi pe podeţe.

Pe măsură ce se apropia de capătul drumului, Passepartout devenea mai nervos. Fix, la rândul său, ar fi vrut să scape cât mai repede de această regiune plină de primejdii; el se temea de întârzieri, de accidente şi era mai grăbit chiar decât Phileas Fogg să pună piciorul pe pământul englez.

La ora zece seara, trenul se opri în gara Fort-Bridger, de unde porni numaidecât mai departe. După douăzeci de mile intra în statul Wyoming – vechea Dakota – urmând întreaga vale a Bitter-creek-ului, unde se adună o parte din apele care formează sistemul hidrografic al Colorado-ului.

A doua zi, 7 decembrie, se opri un sfert de oră în gara Green-river. Peste noapte zăpada căzuse destul de abundentă, dar, înmuiată de ploaie, nu putea să stânjenească mersul trenului. Totuşi vremea rea îl îngrijora pe Passepartout, căci o înzăpezire ar fi compromis desigur călătoria.

„Ce idee a mai avut şi stăpânul meu să călătorească în timpul iernii”, îşi zicea el. Nu putea să aştepte anotimpul frumos, ca să aibă mai mulţi sorţi de izbândă?”

Dar, în timp ce flăcăul nostru nu se gândea decât la starea cerului şi la scăderea temperaturii, Mrs. Auda încerca temeri mai mari, pornite din cu totul altă pricină.

Într-adevăr, câţiva călători coborâseră din vagoane şi se plimbau pe peronul gării Green-river, aşteptând plecarea trenului. Uitându-se pe geam, tânăra femeie recunoscu printre ei pe colonelul Stamp W. Proctor americanul acela care se purtase aşa de grosolan cu Phileas Fogg în timpul mitingului de la San Francisco. Temându-se să nu fie văzută, Mrs. Auda se retrase de la geam – dar întâmplarea o tulbura foarte mult. Ea se ataşase de salvatorul ei, care, oricât ar fi fost de nepăsător, îi dădea în fiecare zi dovezile celui mai deplin devotament. Fără îndoială, nu înţelegea încă toată adâncimea simţămintelor pe care i le inspira el şi acestor simţăminte nu le dădea decât numele de recunoştinţă, dar, fără voia ei, era mai mult decât atât. Astfel, inima i se strânse, când recunoscu pe grosolanul personaj, căruia, mai curând sau mai târziu, Mr. Fogg voia să-i ceară socoteală de purtarea lui. Desigur, numai întâmplarea îl adusese în acest tren pe colonelul Proctor, dar, oricum, el se afla aici şi ea trebuia să facă totul ca Phileas Fogg să nu-l zărească.

Îndată ce trenul porni, Mrs. Auda se folosi de o clipă când Mr. Fogg aţipise, pentru a pune pe Fix şi pe Passepartout la curent cu situaţia.

— Cum, acel Proctor este în tren? strigă Fix. Ei bine, liniştiţi-vă, doamnă; înainte de a avea de-a face cu seniorul... cu Mr. Fogg, va avea de-a face cu mine! Mi se pare că în întâmplarea aceea eu am primit cele mai grave insulte!

— Ba să-l lăsaţi pe seama mea! interveni Passepartout. O să am eu grijă de el, cât o fi el de colonel!

— Domnule Fix, reluă Mrs. Auda, Mr. Fogg nu va lăsa nimănui grija de a-l răzbuna. El este omul, după cum a şi spus, gata să se întoarcă în America numai ca să-l caute pe cel ce l-a insultat. Deci, dacă îl zăreşte pe colonelul Proctor, nu vom putea împiedica un duel care poate avea rezultate nenorocite. Trebuie, deci, să nu-l vadă.

— Aveţi dreptate, doamnă, răspunse Fix. Un duel ar putea compromite totul. Învingător

sau învins, Mr. Fogg ar întârzia şi...

— Şi, adăugă Passepartout, asta ar fi pe placul gentlemenilor de la Reform-Club!... Ascultaţi-mă: în patru zile vom fi la New York! Ei bine, dacă timp de patru zile stăpânul meu nu părăseşte vagonul, putem spera ca întâmplarea să nu-l pună faţă în faţă cu acest blestemat de american, bată-l Dumnezeu! Or, o să ştim noi cum să-l împiedicăm...

Conversaţia se opri aici, căci Mr. Fogg se trezise şi privea peisajul prin geamul pătat de zăpadă. Dar, mai târziu, Passepartout îl întrebă pe inspectorul de poliţie, fără să fie auzit de stăpânul său şi nici de Mrs. Auda:

— Ia spune, te-ai bate în adevăr pentru el?

— Voi face totul ca să-l aduc viu în Europa! răspunse Fix, cu un ton care arăta o voinţă de nezdruncinat.

Passepartout simţi un fior alergându-i prin corp, dar convingerile lui în privinţa stăpânului nu slăbiră.

Şi acum, exista oare vreun mijloc de a-l reţine pe Mr. Fogg în compartiment pentru a înlătura orice întâlnire între el şi colonel? Lucrul nu era greu, gentlemanul fiind de felul său puţin plimbăreţ şi puţin curios. În orice caz, inspectorul de poliţie socoti că găsise un mijloc sigur, căci puţin mai târziu i se adresă lui Phileas Fogg:

— Ce lungi şi apăsătoare sunt orele petrecute în tren, domnule!

— Într-adevăr, dar trec, răspunse gentlemanul.

— Pe bordul vapoarelor, continuă inspectorul, aveaţi obiceiul să jucaţi wist.

— Da, însă aici ar fi greu. N-am nici cărţi, nici parteneri.

— Oh, cât despre cărţi, putem să le cumpărăm; în trenurile americane se vinde tot ce vrei. Iar parteneri, dacă din întâmplare doamna...

— Sigur, domnule, răspunse cu vioiciune tânăra femeie. Cunosc wistul; face parte din educaţia engleză.

— Iar eu, adăugă Fix, am pretenţia că-l joc destul de bine. Deci vom fi trei şi un „mort”.

— Cum vreţi, domnule! răspunse Phileas Fogg, încântat să reia chiar şi în tren jocul său preferat.

Servitorul se duse să-l caute pe stewart, şi în curând se întoarse cu două jocuri complete, cu fişe, jetoane şi o planşetă acoperită cu pânză. Nimic nu mai lipsea ca jocul să înceapă. Mrs. Auda ştia destul de bine wistul, astfel că de câteva ori severul Phileas Fogg îi arătă chiar admiraţia sa. Cât despre inspector, acesta era un jucător de prima forţă demn să ţină tovărăşie gentlemanului.

„Acum e în mâna noastră! îşi zise Passepartout. N-o să se mai mişte de aici!”

La ora unsprezece dimineaţa, trenul atinsese cumpăna apelor între cele două oceane. Erau la Passe-Bridger, la o altitudine de 7524 picioare engleze deasupra nivelului mării, una din înălţimile cele mai mari peste care trecea drumul de fier străbătând Munţii Stâncoşi. După vreo două sute de mile, călătorii urmau să ajungă în sfârşit în acele lungi câmpii care se întind până la Atlantic şi pe care natura le-a făcut aşa de potrivite pentru aşezarea unei căi ferate.

Pe povârnişul dinspre Atlantic se şi iviseră primele râuri, afluenţi sau subafluenţi ai lui North-Platte-river. Tot orizontul spre nord şi spre est era acoperit de acea imensă cortină semi-circulară, care formează porţiunea septentrională a munţilor Stâncoşi, dominată de piscul Laramie. Între aceste înălţimi şi calea ferată se întindeau câmpii nemărginite, bogate în ape. În dreapta rail-roadului se etajau primele povârnişuri ale masivului muntos care se rotunjeşte spre sud până la izvoarele râului Arkansas, unul din marii afluenţi ai lui Missouri.

La douăsprezece şi jumătate, călătorii zăriră o clipă fortul Halleck, care domină regiunea. Mai rămâneau numai câteva ore ca traversarea Munţilor Stâncoşi să se termine. Puteau deci spera că nici un accident nu va împiedica trecerea trenului prin această regiune greu de străbătut. Ninsoarea încetase şi se lăsase ger. Păsări mari, speriate de locomotivă, îşi luau zborul şi fugeau departe. Pe câmpie nu se arăta nici un animal sălbatic, nici un urs sau lup: jur împrejur pustiul, în imensa lui goliciune.

După un prânz destul de îmbelşugat, servit chiar în vagon, Mr. Fogg şi partenerii săi îşi reluară nesfârşitul lor wist, când deodată se auziră fluierături repezi şi trenul se opri.

Passepartout îşi scoase capul pe uşă, dar nu descoperi nimic care ar fi putut motiva această oprire; nu se vedea nici o gară. Mrs. Auda şi Fix se temură o clipă că domnului Fogg i-ar putea da prin gând să coboare. Dar gentlemanul se mulţumi să spună servitorului său:

— Vezi ce s-a întâmplat!

Isteţul flăcău se repezi afară din vagon. Vreo patruzeci de călători, printre care şi colonelul Stamp W. Proctor, coborâseră pe linie.

Locomotiva se oprise în faţa unui semnal roşu care închidea calea. Mecanicul şi conductorul discutau aprins cu un cantonier, pe care şeful gării următoare – Medicine-Bow – îl trimisese înaintea trenului. Unii călători se apropiaseră şi luau parte la discuţie, între ei şi susnumitul colonel Proctor, cu vorba lui ascuţită şi gesturile imperioase.

Apropiindu-se de grupul lor, Passepartout îl auzi pe cantonier spunând:

— Nu! Nu se poate trece! Podul de la Medicine Bow se clatină şi n-ar suporta greutatea trenului.

Era vorba de un pod suspendat peste un torent, la o milă de locul unde se oprise trenul. După spusele cantonierului, podul era ameninţat să se prăbuşească; avea mai multe grinzi rupte, ceea ce făcea trecerea imposibilă. Omul nu exagera deci în nici un fel, afirmând că nu se putea merge mai departe. De altfel, având în vedere nepăsarea cunoscută a americanilor, se poate spune că atunci când ei socotesc în sfârşit că trebuie să fie prudenţi, ar fi o nebunie să nu fie.

Neîndrăznind să-i ducă stăpânului său această veste, Passepartout asculta cu dinţii strânşi, nemişcat ca o statuie.

— Pe naiba! strigă colonelul Proctor. Îmi închipui că n-o să stăm aici până om prinde rădăcini în zăpadă!

— Domnule colonel, interveni conductorul, s-a telegrafiat la Omaha să vină un tren, dar nu este probabil să sosească la Medicine-Bow înainte de ora şase.

— Ora şase! exclamă servitorul lui Phileas Fogg.

— Fără îndoială, răspunse conductorul. De altfel, mergând pe jos, nici n-am ajunge mai devreme în gară.

— Pe jos? strigară călătorii într-un glas.

— Dar la ce distanţă este această gară? întrebă unul din ei pe conductor.

— Douăsprezece mile, de pe malul celălalt al râului.

— Douăsprezece mile prin zăpadă! exclamă Stamp W. Proctor.

Şi colonelul trase o serie de înjurături la adresa Companiei şi a conductorului. În furia lui, Passepartout nu era departe de a-i ţine isonul. De data asta se ivise o piedică materială, pe care stăpânul său nu o mai putea învinge cu toate bancnotele lui.

Dezamăgirea cuprinsese pe toţi călătorii, care, fără să mai socotim întârzierea, se vedeau siliţi să facă vreo cincisprezece mile prin câmpia acoperită de zăpadă. Întâmplarea stârni învălmăşeală, exclamaţii, vociferări, şi acestea desigur că ar fi atras atenţia lui Phileas Fogg, dacă gentlemanul n-ar fi fost absorbit de jocul său.

Passepartout se vedea nevoit să-l înştiinţeze, şi tocmai se îndrepta spre vagon cu capul în pământ, când mecanicul trenului – un adevărat yankeu, pe nume Forster, zise cu o voce sigură:

— Domnilor, poate că ar fi un mijloc să trecem.

— Pe pod? întrebă un călător.

— Pe pod!

— Cu trenul nostru? adăugă colonelul.

— Cu trenul nostru!

Servitorul lui Phileas Fogg se oprise şi asculta cu sufletul la gură vorbele mecanicului.

— Dar podul ameninţă să se prăbuşească! observă conductorul.

— N-are importanţă! răspunse Forster. Cred că, dând trenului maximum de viteză, ar fi unele şanse să trecem.

— Drace! făcu Passepartout.

Dar o parte din călători fuseseră numaidecât atraşi de propunere, care era mai ales pe placul colonelului Proctor. Acest zănatic socotea că lucrul e foarte realizabil. El aminti celor de faţă că unii ingineri chiar avuseseră ideea să se treacă peste râuri „fără pod”, cu trenuri rigide, lansate cu toată viteza... Până la urmă, toţi cei interesaţi în această pricină se alăturară părerii mecanicului.

— Avem cincizeci la sută şanse să trecem! spunea unul.

— Şaizeci! susţinea altul.

— Optzeci... nouăzeci la sută!

Passepartout îi asculta buimac. Cu toate că ar fi fost gata să facă orice pentru a trece peste Medicine-creek, încercarea i se părea cam prea „americană”.

„Şi totuşi, îşi zise el, există ceva mult mai simplu de făcut, la care oamenii aceştia nici nu se gândesc!...”

Apoi se adresă unuia din călători:

— Domnule, mijlocul propus de mecanic mi se pare puţin cam riscant, dar...

— Optzeci la sută şanse! răspunse călătorul, întorcându-i spatele.

Flăcăul se apropie de alt gentleman:

— Ştiu prea bine... dar... aş avea de făcut numai o propunere, domnule...

— Nici o propunere, e inutil, de vreme ce mecanicul ne asigură că vom trece! răspunse americanul ridicând din umeri.

— Fără îndoială, vom trece, adăugă Passepartout, dar poate ar fi mai prudent...

— Cum? Prudent? strigă colonelul Proctor, pe care acest cuvânt, auzit din întâmplare, îl făcu să sară în sus. Cu mare viteză, îţi spun! Înţelegi? Cu mare viteză!

— Ştiu... Înţeleg... repeta Passepartout pe care nimeni nu-l lăsa să-şi termine fraza. Dar ar fi, dacă nu mai prudent, deoarece cuvântul vă supără, cel puţin mai natural...

— Ce-i aia? Cum? Ce l-a apucat pe ăsta cu naturalul lui? începură să strige cu toţii.

Bietul băiat nu mai ştia de cine să se facă auzit.

— Ţi-e frică? îl întrebă colonelul Proctor.

— Mie, frică?!... strigă Passepartout.

Şi fiindcă era inutil să mai vorbească, îşi zise:

„Ei bine, fie! Am să le arăt oamenilor ăstora că un francez poate fi tot aşa de «american» ca şi ei!”

— Poftiţi în vagoane! Poftiţi în vagoane! striga conductorul.

„Da! în vagoane! în vagoane – şi numaidecât! repeta Passepartout, dar nimeni nu mă va putea împiedica să gândesc că era mai natural să trecem întâi noi, călătorii, şi după aceea să treacă trenul!...”

Numai că nimeni nu auzi această reflecţie înţeleaptă şi chiar dacă ar fi auzit-o, nimeni n-ar fi vrut să recunoască justeţea ei.

Călătorii se urcaseră în vagoane. Passepartout se aşeză la locul lui fără să spună nimic din ce se întâmplase. Jucătorii erau absorbiţi cu totul de wistul lor.

Locomotiva fluieră prelung. Mecanicul duse trenul înapoi, aproape o milă, ca un săritor care se retrage să-şi ia a vânt.

Apoi, după un alt fluier, porni înainte, la început încet, pe urmă mai repede, din ce în ce mai repede, până ce viteza ajunse înspăimântătoare; nu se mai auzea decât urletul locomotivei ca un nechezat metalic; pistoanele făceau douăzeci de curse pe secundă, osiile roţilor fumegau în lagăre. Se simţea, pentru a spune astfel, că trenul întreg, mergând cu o sută de mile pe oră, nu mai apăsa pe şine; viteza făcea să-şi piardă greutatea.

Şi trecură! Trecură cu iuţeala unui fulger, fără să se vadă nimic din pod. Sau mai degrabă se poate spune că trenul sărise de pe un mal pe altul... Viteza era aşa de mare, încât mecanicul nu izbuti să oprească locomotiva decât la cinci mile dincolo de gară.

Dar abia trecuse trenul peste râu, că podul, cu ultimele legături slăbite de zdruncinătură, se prăbuşi huruind în torentul Medicine-Bow.

Capitolul XXIX
ÎN CARE SE VOR POVESTI ÎNTÂMPLĂRI DIVERSE, POSIBILE NUMAI PE RAIL-ROAD-URILE AMERICANE

În aceeaşi seară, trenul îşi urma drumul fără piedici, trecea de fortul Sauders, străbătea trecătoarea Sheyene şi ajungea la trecătoarea Evans. În acest loc, rail-road-ul atingea punctul cel mai înalt de pe parcurs, adică 8091 picioare deasupra nivelului mării. Călătorii nu mai aveau decât să coboare până la Atlantic pe câmpiile fără margini, nivelate de natură.

De aici pornea, desprinzându-se din marele „trunk”, ramificaţia spre Denver-City, oraşul cel mai important din Colorado. Acest ţinut este bogat în mine de aur şi de argint, ceea ce a făcut să aibă de pe acum cincizeci de mii de locuitori.

Până acum călătorii noştri străbătuseră, de la San Francisco, o mie trei sute opt zeci şi două de mile, în trei zile şi trei nopţi. După orice socoteală, spre a ajunge la New York, erau de ajuns patru zile şi patru nopţi. Phileas Fogg se menţinea deci în termenele dinainte hotărâte.

În timpul nopţii lăsară în stânga câmpul Walbah. Lodgepole-creek curgea paralel cu calea ferată, urmând frontiera dreaptă ca trasă cu sfoara dintre statele Wyoming şi Colorado. La ora unsprezece intrau în Nebraska, apoi, trecând prin apropiere de Sedgwick, ajungeau la

Julesburgh, oraş aşezat pe braţul de sud al lui Platteriver.

Aici, la 23 octombrie 1867, se făcuse inaugurarea căii ferate „Union Pacific Road”, al cărei inginer şef fusese generalul J. M. Dodge. Aici se opriseră locomotivele puternice, ducând cele nouă vagoane cu invitaţi, printre care se afla vicepreşedintele Mr. Thomas C. Durand; aici răsunaseră aclamaţiile mulţimii, iar sioux-ii şi pawnes-ii oferiseră spectacolul unui mic război indian, urmat de festivele focuri de artificii. În sfârşit, aici se publicase, cu ajutorul unei imprimerii portative, primul număr din jurnalul Railway-Pioneer. Aşa fusese sărbătorită inaugurarea acestui mare drum de fier, instrument de progres şi de civilizaţie, construit de-a lungul pustiului şi destinat să lege între ele oraşele şi cetăţile încă inexistente în acel timp. Dar fluierul locomotivei, mai puternic decât lira lui Amphion, avea să le facă să răsară în curând din pământul american.

La ora opt dimineaţa, fortul Mac-Pherson rămase în urmă. De aici până la Omaha erau trei sute cincizeci şi şapte mile. Linia ferată urma, pe malul stâng, sinuozităţile capricioase ale braţului sudic al lui Platte-river.

La ora nouă, călătorii soseau în importantul oraş North-Platte, zidit între cele două braţe ale marelui curs de apă; acestea, după ce înconjoară oraşul, se unesc ca să formeze o singură arteră – afluent însemnat al lui Missouri, în care se varsă ceva mai sus de Omaha.

Meridianul o sută unu era depăşit.

Mr. Fogg şi partenerii săi îşi reluaseră jocul. Nici unul din ei nu se plângea de lungimea drumului, nici chiar „mortul”. Fix începuse prin a câştiga câteva guinee, pe care acum era gata să le piardă, dar nu se arăta mai puţin pasionat de joc decât Mr. Fogg. În acea dimineaţă, norocul îi surâsese în chip deosebit acestui gentleman; atu-urile plouau în mâinile sale. La un moment dat, după ce combinase o lovitură îndrăzneaţă, se pregătea să joace pica, netulburat ca de obicei, când deodată, în spatele său se auzi un glas, zicând:

— Eu aş juca mai bine caro!...

Mr. Fogg, Mrs. Auda şi Fix ridicară capul. Colonelul Proctor era lângă ei. Cei doi vechi adversari se recunoscură imediat.

— Ah! dumneata eşti, domnule englez! exclamă colonelul. Dumneata vrei să joci pică!

— Ba chiar joc! răspunse rece Phileas Fogg, dând jos un zece de pică.

— Ei bine, eu vreau caro! continuă colonelul cu vocea mâniată. Şi dădu să apuce cartea jucată, adăugând: Nu te pricepi de loc la acest joc!

Phileas Fogg se ridică, netulburat.

— Poate voi fi mai îndemânatic cu altul!

— N-ai decât să încerci, fiu al lui John Bull! răspunse grosolanul personaj.

Mrs. Auda pălise; tot sângele i se strânsese la inimă.

Ea apucă braţul lui Phileas Fogg, dar acesta o dădu uşor la o parte. Passepartout era gata să se arunce asupra americanului, care îşi privea adversarul cu un aer insultător, când Fix se ridică, şi, apropiindu-se de colonelul Proctor, îi strigă în obraz:

— Uiţi că ai de-a face cu mine, domnule, cu mine, pe care nu numai că m-ai insultat, dar m-ai şi lovit!

— Domnule Fix, interveni calm Mr. Fogg, vă cer iertare, dar aceasta mă priveşte numai pe mine. Pretinzând că, jucând pică, nu am jucat bine, colonelul m-a insultat din nou – şi o să-mi dea socoteală.

— Când vrei, unde vrei şi cu arma care-ţi place! răspunse americanul.

Mrs. Auda încercă în zadar să-l oprească pe Mr. Fogg. Inspectorul încercă şi el, tot degeaba, să reia cearta pe socoteala sa. Passepartout era gata să se repeadă asupra colonelului şi să-l arunce pe fereastră, dar un semn al stăpânului său îl opri. Gentlemanul nostru ieşi din vagon, iar americanul îl urmă pe platformă.

— Domnule, se adresă Mr. Fogg adversarului său, sunt foarte grăbit să mă întorc în Europa şi orice întârziere ar prejudicia grav interesele mele.

— Ei, şi? Ce mă interesează asta pe mine? răspunse colonelul Proctor.

— Domnule, reluă foarte politicos Mr. Fogg, după întâlnirea noastră de la San Francisco mă hotărâsem să revin în America spre a vă regăsi, îndată ce mi-aş fi terminat treburile care mă cheamă pe vechiul continent.

— Serios?!

— Vreţi să-mi daţi întâlnire peste şase luni?

— De ce nu peste şase ani?

— Spun şase luni, stărui Mr. Fogg, şi voi fi exact la întâlnire.

— Pretexte! strigă Stamp W. Proctor. Acum sau niciodată!

— Fie! încuviinţă Mr. Fogg. Mergeţi la New York?

— Nu.

— La Chicago?

— Nu.

— La Omaha?

— Nu te interesează! Cunoşti Plum-creek?

— Nu.

— Este prima gară; vom fi acolo peste o oră. Trenul are zece minute oprire. În zece minute se pot schimba câteva focuri de revolver.

— Fie! se hotărî Mr. Fogg. Voi coborî la Plum-creek.

— Şi cred chiar că vei rămâne acolo! adăugă americanul cu o obrăznicie fără pereche.

— Cine ştie, domnule? răspunse gentlemanul nostru.

Şi după aceste cuvinte se întoarse în vagon tot aşa de nepăsător ca întotdeauna.

Acolo, mai întâi o linişti pe Mrs. Auda, spunându-i că fanfaronii nu sunt niciodată de temut. Apoi îl rugă pe Fix să-i servească de martor la duelul care urma să aibă loc, ceea ce detectivul nu putea să refuze. În sfârşit, Phileas Fogg îşi reluă liniştit wistul, jucând pică, sub stăpânirea calmului celui mai deplin.

La ora unsprezece, fluieratul locomotivei anunţa apropierea gării Plum-creek. Gentlemanul se ridică şi, urmat de Fix, ieşi pe platformă. Passepartout îi întovărăşea, ducând o pereche de revolvere. Mrs. Auda rămase în vagon, palidă ca o moartă.

Îndată uşa vagonului se deschise şi colonelul Proctor apăru pe platformă urmat de martorul său, un yankeu de aceeaşi teapă cu el. Trenul se opri, dar în clipa când amândoi adversarii voiau să pună piciorul pe peron, conductorul alergă la ei şi îi opri:

— Nu coboară nimeni, domnilor!

— Şi de ce? întrebă colonelul.

— Avem douăzeci de minute întârziere şi trenul pleacă numaidecât.

— Dar trebuie să mă bat cu domnul.

— Regret, răspunse conductorul, dar plecăm imediat. Iată că sună clopotul!

Clopotul sună, într-adevăr, şi trenul se puse în mişcare.

— Sunt sincer mâhnit, domnilor! reluă slujbaşul căilor ferate. În orice altă împrejurare aş fi putut să vă fiu de folos. Dar, la urma urmei, dacă n-aţi avut timp să vă bateţi în gară, cine vă împiedică să vă bateţi pe drum?

— Asta poate nu i-ar conveni domnului! zise colonelul Proctor, cu un aer zeflemitor.

— Îmi convine pe deplin! răspunse Phileas Fogg.

„Hotărât, suntem în America! gândi Passepartout. Şi conductorul trenului este un gentleman din lumea cea mai bună!”

Apoi îl urmă pe stăpânul său.

Cei doi adversari, împreună cu martorii, precedaţi de conductor, se îndreptară, trecând dintr-un vagon în altul, spre coada trenului. În ultimul vagon nu erau decât vreo zece călători. Conductorul îi întrebă dacă binevoiau să lase câteva clipe locul liber celor doi gentlemeni, care aveau de lichidat o afacere de onoare.

Cum de nu? Dar călătorii erau prea fericiţi să poată fi de folos celor doi gentlemeni – deci ieşiră pe platforme.

Vagonul, lung de vreo cincizeci de picioare, era foarte potrivit pentru cele puse la cale. Adversarii puteau să se repeadă unul la altul printre bănci şi să se împuşte în voie.

Niciodată nu fusese mai uşor de stabilit regulile unui duel. Mr. Fogg şi colonelul Proctor, înarmaţi fiecare cu câte două revolvere cu şase focuri, intrară în vagon. Cei rămaşi afară închiseră uşa după ei. La primul şuierat al locomotivei, combatanţii trebuiau să înceapă focul. ...Apoi, după un răgaz de două minute, martorii aveau să scoată din vagon ceea ce ar mai fi rămas din cei doi gentlemeni.

Nimic mai simplu, într-adevăr! Era chiar aşa de simplu, încât Passepartout şi Fix îşi

simţeau inimile bătând să se spargă.

Aşteptau deci cu toţii fluieratul, aşa cum fusese înţelegerea, când deodată izbucniră strigăte sălbatice, însoţite de împuşcături. Dar detunăturile nu veneau din vagonul rezervat duelişti lor; ele se auzeau de pretutindeni, pe toată lungimea trenului. Din vagoane se ridicară strigăte de groază.

Colonelul Proctor şi Mr. Fogg ieşiră repede, cu revolverele în mâini, şi se năpustiră înainte, unde detunăturile şi strigătele se înteţiseră. Îşi dăduseră seama amândoi, în aceeaşi clipă, că trenul era atacat de o bandă de indieni, probabil sioux.

Aceşti indieni îndrăzneţi nu erau la prima lor lovitură, căci multe trenuri fuseseră atacate de ei. De data asta o bandă de vreo sută de inşi se aruncaseră pe scări, din mers, după obiceiul lor, şi săriseră în vagoane, ca nişte cowboy care se agaţă de spinarea cailor în galop.

Fiecare din ei avea o puşcă – şi nu zăboviră să deschidă focul, la care călătorii, aproape toţi înarmaţi, răspundeau cu focuri de revolver. Mai întâi indienii se repeziră la locomotivă; mecanicul şi fochistul fură pe jumătate omorâţi cu lovituri de măciucă. Un şef sioux vru să oprească trenul, dar neştiind să manevreze pârghia regulatorului, o deschise mai mult în loc s-o închidă, şi locomotiva, luându-şi vânt, gonea acum cu o viteză înspăimântătoare.

În acelaşi timp, sioux-ii năvăliseră în vagoane, alergau ca nişte maimuţe înfuriate pe platforme, spărgeau uşile şi se luptau corp la corp cu călătorii. Din vagonul de bagaje, spart şi jefuit, geamantanele erau aruncate jos, în timp ce strigătele şi focurile de revolver nu mai conteneau.

Dar călătorii se apărau cu vitejie. Unele vagoane, baricadate, susţineau adevărate asedii, ca nişte forturi ambulante gonind cu o viteză de o sută de mile pe oră.

Mrs. Auda se purtase foarte curajos de la începutul atacului. Se apăra eroic, cu revolverul în mână, trăgând pe ferestrele sparte în sălbaticii care voiau să se apropie de ea. Vreo douăzeci de sioux, loviţi de moarte, căzuseră pe terasament; alţii, alunecând de pe platforme, nimereau pe linii şi roţile vagoanelor îi striveau ca pe nişte viermi.

Mai mulţi călători, grav atinşi de gloanţe sau doborâţi sub loviturile de măciucă, zăceau pe bănci.

Totuşi, încăierarea trebuia să aibă un sfârşit; ea dura de peste zece minute, şi dacă trenul nu se oprea, nu putea să se termine decât în favoarea sioux-ilor. În adevăr, gara şi Fortul Kearney se aflau la două mile distanţă. Acolo se găsea un post american, dar dacă trenul nu se oprea la timp, între Kearney şi gara următoare, sioux-ii ar fi fost învingători.

Conductorul se bătea alături de Mr. Fogg, când un glonte îl doborî. Căzând, bietul om mai apucă să strige:

— Dacă trenul nu se opreşte în cinci minute, suntem pierduţi!

— Se va opri! răspunse Phileas Fogg.

Şi dădu să se repeadă pe uşa vagonului.

— Rămâneţi aici, domnule! îi strigă Passepartout. Asta mă priveşte pe mine!

Gentlemanul n-avu timp să-l oprească; viteazul flăcău deschise o uşă, fără să fie zărit de indieni, ieşi pe platformă, se agăţă de tampoane şi izbuti să se strecoare sub vagon. Şi astfel, în timp ce lupta continua, în timp ce gloanţele se încrucişau pe deasupra capului său, Passepartout, regăsindu-şi îndemânarea şi sprinteneala lui de fost clovn, strecurându-se pe sub tren, ţinându-se de lanţuri, ajutându-se de pârghiile frânelor, de grinzi şi de lonjeroane, sărind de la un vagon la altul cu nemaipomenită dibăcie, ajunse la locomotivă. Nimeni nu-l văzuse şi nici n-ar fi putut să-l vadă.

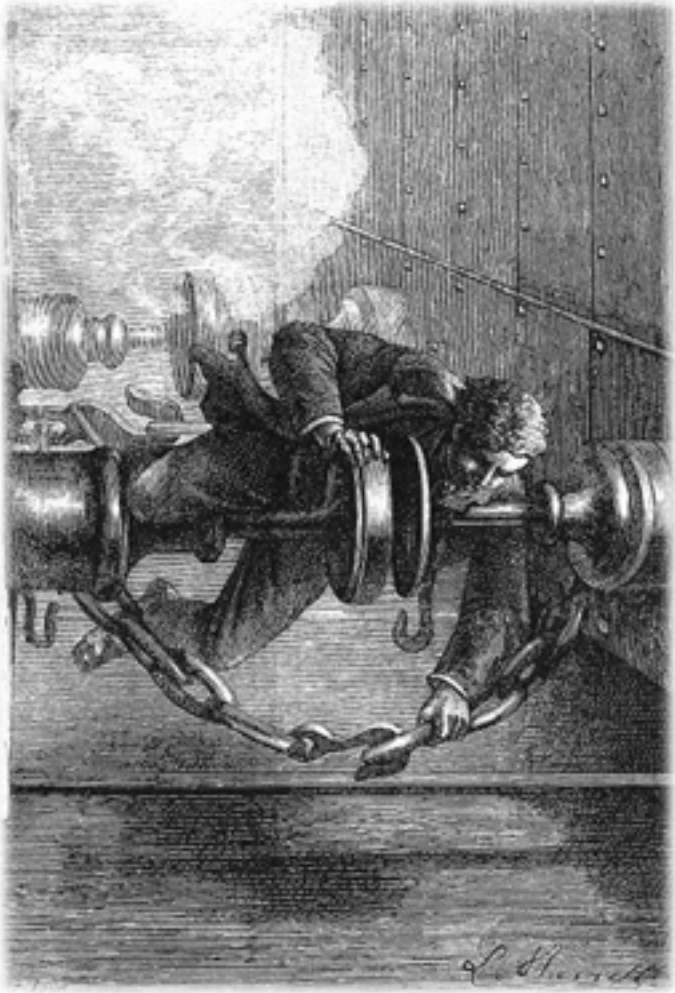

Acolo, agăţat cu o mână de tampon, între vagonul de bagaje şi tenderul locomotivei, desfăcu cu cealaltă mână lanţul de siguranţă; dar n-ar fi izbutit niciodată să desfacă şi lanţul de tracţiune, întins prin toată greutatea trenului, dacă o smucitură a tenderului nu l-ar fi făcut să sară singur din cârlig... Şi astfel, trenul, decuplat, îşi micşoră viteza, rămânând puţin câte puţin în urmă, în vreme ce locomotiva, uşurată, îşi mărea şi mai mult viteza-i înspăimântătoare.

Trenul mai merse câteva minute datorită inerţiei, dar frânele fură manevrate din interiorul vagoanelor şi convoiul de vagoane se opri, în sfârşit, la mai puţin de o sută de paşi de gara Kearney.

Atraşi de împuşcături, soldaţii din fort alergară în ajutor. Siouxii nu-i aşteptaseră; încă înainte de oprirea trenului, întreaga lor bandă o ştersese.

Dar când călătorii se numărară pe peronul gării, văzură că mai mulţi dintre ei lipseau la apel, şi printre aceştia curajosul francez, al cărui devotament îi scăpase de la pieire.

Capitolul XXX
ÎN CARE PHILEAS FOGG NU-ŞI FACE DECÂT DATORIA

Trei călători, printre care şi Passepartout, dispăruseră. Fuseseră omorâţi în luptă? Erau luaţi prizonieri de siouxi? Nu se putea şti încă.

Răniţii erau destul de numeroşi, dar nici unul nu fusese atins mortal. Unul din cei mai grav loviţi era colonelul Proctor, care se bătuse vitejeşte, şi pe care un glonţ în pântece îl doborâse. El fu transportat în gară, împreună cu alţi răniţi, a căror stare cerea îngrijiri imediate.

Mrs. Auda era nevătămată. Phileas Fogg n-avea o zgârietură, deşi nu se cruţase. Fix era rănit uşor la braţ. Dar Passepartout lipsea, şi lipsa lui făcea să curgă lacrimi din ochii tinerei femei.

Între timp, toţi călătorii coborâseră din tren. Roţile vagoanelor erau pătate de sânge, iar între spiţe atârnau fâşii de carne omenească. Atât cât vedeai cu ochii, pe câmpia albă se zăreau lungi dâre roşii. Ultimii indieni se pierdeau în sud înspre Republican-river.

Mr. Fogg stătea nemişcat, cu braţele încrucişate. Avea de luat o mare hotărâre. Mrs. Auda, lângă el, îl privea fără să scoată un cuvânt... Şi gentlemanul îi înţelese privirea. Dacă servitorul său era prizonier, nu trebuia el să rişte orice pentru a-l smulge din mâna indienilor?...

— O să-l găsesc, mort sau viu! spuse simplu Phileas Fogg.

— Ah! domnule... Domnule Fogg! strigă tânăra femeie, apucându-i mâinile şi udându-i le cu lacrimi.

— Viu, dacă nu pierdem nici un minut, adăugă el.

Prin această hotărâre, Phileas Fogg se sacrifica în întregime. Îşi pronunţase ruina. O singură zi de întârziere îl făcea să scape vaporul la New York. Rămăşagul lui era pierdut definitiv. Dar în faţa gândului: „asta-i datoria mea!” nu şovăise.

Căpitanul comandant al Fortului Kearney se afla acolo. Soldaţii săi – aproape vreo sută de oameni – se pregătiseră de apărare în cazul când siouxii ar fi pornit un atac direct asupra gării.

— Domnule, se adresă Mr. Fogg căpitanului, trei călători au dispărut.

— Morţi?

— Morţi sau prizonieri; trebuie să verificăm. Aveţi de gând să-i urmăriţi pe siouxi?

— Ar fi greu, domnule. Aceşti indieni pot fugi până dincolo de Arkansas, iar mie nu-mi e îngăduit să părăsesc fortul care-mi este încredinţat.

— Domnule, reluă Phileas Fogg, este vorba de viaţa a trei oameni.

— Fără îndoială... Pot eu însă pune în joc viaţa a cincizeci, pentru a salva trei?

— Nu ştiu dacă puteţi, dar trebuie!

— Domnule, răspunse căpitanul, nimeni n-are să mă înveţe care-mi este datoria.

— Fie! încheie rece Phileas Fogg. Mă voi duce singur!

— Dumneavoastră?! strigă Fix, care se apropiase de ei. Să vă duceţi singur în urmărirea indienilor?

— Vreţi oare să las pieirii pe acest nefericit, căruia toţi cei vii de aici îi datorează viaţa? Mă voi duce!

— Ei bine, nu! Nu vă veţi duce singur! strigă căpitanul, mişcat fără voia lui. Nu! Sunteţi o inimă vitează!... Apoi se întoarse spre soldaţii săi: Treizeci de voluntari!

Toată compania făcu un pas înainte. Căpitanul nu avu decât să aleagă treizeci dintre aceşti viteji, pe care îi puse sub comanda unui bătrân sergent.

— Mulţumesc, domnule căpitan! zise Mr. Fogg.

— Îmi daţi voie să vă întovărăşesc? întrebă Fix, adresându-se gentlemanului.

— Cum doriţi, domnule, îi răspunse Phileas Fogg. Dar dacă vreţi să-mi faceţi un serviciu, vă rog rămâneţi lângă Mrs. Auda. În cazul când mi s-ar întâmpla vreo nenorocire...

Inspectorul de poliţie păli brusc. Să se despartă de omul pe care-l urmărise pas cu pas şi cu atâta stăruinţă! Să-l lase să se aventureze în acest deşert!... Fix se uită atent în ochii gentlemanului şi, în ciuda bănuielilor lui, în ciuda luptei ce se da în el, îşi lăsă capul în jos înaintea privirii liniştite şi sincere pe care o întâlni.

— Voi rămâne! zise hotărât.

Câteva clipe după aceea, Mr. Fogg strângea mâna doamnei Auda... Apoi, după ce îi încredinţă preţiosul său geamantan, porni la drum, cu sergentul şi cu cei treizeci de soldaţi, cărora, înainte de plecare le făgăduise, generos:

— Prieteni, dacă îl salvăm pe prizonier, aveţi o mie de lire!

Era ora douăsprezece şi câteva minute.

Mrs. Auda se retrase într-o încăpere din gară şi acolo, singură, începu să aştepte, gândindu-se la Phileas Fogg, la generozitatea lui simplă şi mare, la curajul lui netulburat. Mr. Fogg îşi sacrificase averea şi acum îşi punea în joc viaţa, toate acestea fără să şovăie, fără cuvinte mari, socotind că nu-şi face decât datoria. În ochii ei, Phileas Fogg era un erou.

Inspectorul Fix însă nu gândea la fel şi nu putea să-şi potolească neliniştea şi nerăbdarea, de aceea se plimba înfrigurat pe peronul gării. Un moment subjugat, acum îşi venea în fire. După plecarea lui Fogg îşi dăduse seama ce prostie făcuse lăsându-l să se ducă singur. Cum asta!? Consimţise să se despartă de acest om, pe care-l urmărise în jurul lumii? Natura sa biruia din nou şi el se învinovăţea, se batjocorea, ca şi când ar fi fost directorul poliţiei metropolitane cerând pe un agent prins în flagrant delict de naivitate.

„Am fost neghiob! se gândea. Desigur că franţuzul i-a spus cine sunt! A plecat – şi nu se va mai întoarce! De unde să-l iau acum? Dar cum de m-am putut lăsa fermecat astfel eu, Fix, eu care am în buzunar mandatul lui de arestare?! Hotărât, nu sunt decât un dobitoc!”

Aşa gândea inspectorul de poliţie, în timp ce orele se scurgeau atât de încet. Nu ştia ce să facă. Uneori îi venea să-i spună totul doamnei Auda, dar ştia dinainte cum ar fi primit tânăra femeie mărturisirea sa. Ce altă hotărâre să ia? Era ispitit să pornească peste întinsele câmpii albe, în urmărirea lui Fogg; n-ar fi fost imposibil să-l găsească! Paşii detaşamentului se mai vedeau încă pe zăpadă!... Dar curând, sub un strat nou de ninsoare, orice urmă se şterse.

Atunci, cuprins de descurajare, detectivul simţi o teribilă nevoie să lase totul baltă... Or, iată că tocmai i se oferea prilejul să părăsească gara Kearney, şi în acelaşi timp această urmărire aşa de bogată în nenorociri.

Într-adevăr, către ora două după amiază, în vreme ce zăpada cădea cu fulgi mari, se auziră fluierături lungi venind dinspre est. O umbră uriaşă, precedată de o lumină roşcată, înainta încet, mărită de ceaţa care-i dădea o înfăţişare fantastică.

Totuşi nu se aştepta venirea nici unui tren dinspre est; ajutoarele cerute prin telegraf nu puteau sosi aşa de curând, iar trenul de la Omaha spre San Francisco urma să treacă abia a doua zi.

În curând totul se lămuri.

Locomotiva care se apropia încet era tocmai aceea a trenului atacat. După ce rămăsese fără vagoane, ea îşi continuase drumul cu o viteză înspăimântătoare, ducându-i pe fochist şi pe mecanic neînsufleţiţi – şi gonise aşa multe mile; apoi focul se micşorase, din lipsă de combustibil, viteza scăzuse şi după o oră, încetinindu-şi treptat mersul, locomotiva se oprise, în sfârşit, la douăzeci de mile dincolo de gara Kearney.

Nici mecanicul, nici fochistul nu muriseră, şi după un leşin destul de prelungit îşi veniseră în fire, tocmai când maşina se oprea. Văzându-se în câmpul pustiu, fără vagoane în urmă, mecanicul îşi dăduse seama ce se întâmplase. Fireşte, el nu putea să bănuiască în ce chip fusese desfăcută locomotiva de tren, dar era limpede că trenul rămas în urmă se găsea în primejdie.

Omul nu stătu la îndoială asupra lucrului pe care-l avea de făcut. A continua drumul spre Omaha era prudent; a se întoarce la trenul pe care indienii poate continuaseră să-l jefuiască era primejdios... Dar ce-are a face! În cuptorul cazanului fură îngrămădite lemne şi lopeţi de cărbuni, focul se aprinse din nou, presiunea crescu şi către ora două după prânz locomotiva se apropia de gara Kearney, fluierând în ceaţă.

Călătorii simţiră o mare mulţumire când o văzură aşezându-se în faţa trenului. Acum puteau să-şi continue drumul întrerupt în chip aşa de nefericit.

La sosirea locomotivei, Mrs. Auda ieşi pe peron şi, apropiindu-se de conductor, îl întreba:

— Plecaţi?

— Numaidecât, doamnă.

— Dar prizonierii... nenorociţii noştri tovarăşi...?

— Nu mai putem aştepta, răspunse conductorul. Şi aşa avem trei ore întârziere.

— Şi când va trece trenul următor de la San Francisco?

— Mâine seară, doamnă.

— Mâine seară?! Dar atunci va fi prea târziu! Trebuie să aştepţi!

— Imposibil! Dacă vreţi să mergeţi, urcaţi-vă în vagon.

— Rămân aici! răspunse tânăra femeie.

Fix auzise această conversaţie. Câteva minute mai înainte, când orice mijloc de locomoţie îi lipsea, era hotărât să plece din Kearney, iar acum, când trenul se afla acolo gata de pornire, când n-avea decât să-şi reia locul în vagon, o forţă de neînvins îl ţinea locului. Peronul gării îi ardea picioarele – şi nu putea să se despartă de el. Frământarea lui lăuntrică reîncepea, mânia înfrângerii îl gâtuia. Voia să ducă lupta până la capăt.

Între timp călătorii şi cei câţiva răniţi – între ei şi colonelul Proctor, a cărui stare era gravă – se urcaseră în vagoane. Se auzea vuietul cazanului supraîncălzit, şi aburii ţâşneau prin supape. Mecanicul trase de fluier, trenul se puse în mişcare şi în curând dispăru, amestecându-şi fumul alb în vârtejurile zăpezii.

Inspectorul Fix rămăsese...

Se scurseră câteva ore. Era o vreme foarte rea, cu ger ascuţit. Fix stătea nemişcat pe o bancă din gară, încât ai fi putut crede că doarme. Cu tot viscolul, Mrs. Auda ieşea în fiecare clipă din camera pusă la dispoziţia sa, venea până la capătul peronului, de unde încerca să vadă prin trâmbele de zăpadă, să străbată cu privirea perdeaua albă care reducea orizontul în jurul ei, ascultând dacă nu se aude vreun zgomot; dar nu se simţea nimic. Atunci se întorcea îngheţată până în măduva oaselor, ca peste câteva minute să vină din nou – tot atât de zadarnic.

Se lăsă seara. Micul detaşament nu se întorsese. Unde se afla în acel moment? Putuse să-i ajungă pe indieni? Se dăduse vreo luptă, sau bieţii soldaţi rătăceau la întâmplare prin viscol? Căpitanul fortului era foarte îngrijorat, cu toate că nu lăsa să se vadă nimic din tulburarea sa.

Odată cu căderea nopţii, ninsoarea slăbi, în schimb gerul începu să crească. Privirea cea mai îndrăzneaţă n-ar fi privit fără groază această imensitate întunecoasă. Peste câmpie domnea o linişte deplină, fără margini, pe care n-o tulbura nici zbor de pasăre, nici mers de sălbătăciune.

Mrs. Auda rătăci toată noaptea pe marginea câmpiei, cu gândul plin de presimţiri rele, cu inima cuprinsă de nelinişte. Închipuirea o ducea departe, arătându-i mii de primejdii. Ar fi greu să se spună cât suferi ea în timpul acestor ore.

Fix rămăsese nemişcat în acelaşi loc, dar nici el nu dormea. La un moment dat, un om se apropie de el, ba chiar îi spuse ceva, la care agentul răspunse printr-un semn negativ, făcându-l să se îndepărteze.

Noaptea se scurse astfel. În zori, discul soarelui, pe jumătate şters, se ridică deasupra unui orizont înceţoşat. Privirea putea să răzbată acum până la două mile. Phileas Fogg şi detaşamentul se îndreptaseră spre sud... Dar într-acolo câmpul era cu desăvârşire pustiu... Se făcuse ora şapte dimineaţa.

Căpitanul, nespus de îngrijorat, nu ştia ce hotărâre să ia. Să trimită alt detaşament în ajutorul celor plecaţi? Să pună în primejdie alţi oameni, cu aşa de puţine şanse de a salva pe Cei care fuseseră puşi în primejdie întâi? Dar nehotărârea lui nu ţinu mult timp. Căpitanul făcu un semn chemând pe unul din locotenenţii săi, căruia îi dădu ordin să întreprindă o recunoaştere spre sud – când deodată răsunară focuri de armă. Era un semnal? Soldaţii ieşiră afară din fort – şi la o jumătate de milă zăriră o mică trupă care se întorcea în ordine.

În frunte mergea Mr. Fogg, iar lângă el Passepartout şi ceilalţi doi călători smulşi din mâinile sioux-ilor.

Se dăduse o luptă, la zece mile spre sud de Kearney. Cu puţin timp înainte de sosirea detaşamentului, Passepartout şi cei doi tovarăşi ai săi se mai luptau încă împotriva răpitorilor. Vânjosul şi viteazul flăcău doborâse trei din aceştia, cu zdravene lovituri de pumni, când stăpânul său şi soldaţii se repeziră în ajutorul lor.

Toţi – şi salvatorii şi cei salvaţi – fură primiţi cu strigăte de bucurie. Phileas Fogg împărţi soldaţilor răsplata făgăduită, în vreme ce Passepartout îşi zicea, pe bună dreptate:

„Hotărât, trebuie să recunosc că-l cost tare scump pe stăpânul meu!”

Fix îl privea pe Mr. Fogg, fără să spună o vorbă; ar fi fost greu de analizat simţămintele care se luptau acum în el. Cât despre Mrs. Auda, ea apucase mâna gentlemanului şi o strângea, fără să poată pronunţa un cuvânt.

În acest timp, Passepartout căuta trenul în gară. Credea c-o să-l găsească la peron, gata să

plece spre Omaha – şi spera că s-ar mai putea câştiga timpul pierdut.

— Trenul, unde e trenul? striga el.

— A plecat! răspunse detectivul Fix.

— Şi când trece trenul următor? întrebă Phileas Fogg.

— Abia diseară.

— Ah, răspunse simplu netulburatul gentleman.

Capitolul XXXI
ÎN CARE INSPECTORUL FIX IA FOARTE ÎN SERIOS PREOCUPĂRILE LUI PHILEAS FOGG

Phileas Fogg se afla în întârziere cu douăzeci de ore. Passepartout, cauza involuntară a acestei întârzieri, era disperat; hotărât, el îl ruinase pe stăpânul său!

În acest moment, inspectorul se apropie de Mr. Fogg, şi, privindu-l drept în faţă, îl întrebă:

— Domnule, sunteţi într-adevăr foarte grăbit?

— Foarte! răspunse Phileas Fogg.

— Insist, reluă Fix. Aveţi într-adevăr interesul să fiţi la New-York în ziua de 11, înainte de ora nouă seara, când pleacă vaporul spre Liverpool?

— Un mare interes!

— Dacă această călătorie n-ar fi fost întreruptă de atacul indienilor, aţi fi sosit la New York în ziua de 11 dimineaţa?

— Da, cu douăsprezece ore înainte de plecarea vaporului.

— Bine, aveţi deci douăzeci de ore întârziere, dar dacă scădeţi douăsprezece din ele, rămân numai opt. Vreţi să încercaţi să câştigaţi aceste opt ore?

— Pe jos? întrebă Mr. Fogg.

— Nu, în sanie! răspunse Fix. Într-o sanie cu pânze. Cineva mi-a oferit acest mijloc de transport.

Era omul care vorbise cu inspectorul de poliţie în timpul nopţii şi a cărui ofertă fusese respinsă.

Phileas Fogg nu răspunse, dar Fix, arătându-i pe omul în cauză, un american pe nume Mudge care se plimba în faţa gării, gentlemanul se îndreptă spre el. O clipă după aceea intrau amândoi într-o baracă aflată lângă Fortul Kearney.

Acolo, Mr. Fogg descoperi un vehicul ciudat, un fel de platformă pusă pe două grinzi lungi, puţin arcuite în faţă, ca tălpicile unei sănii şi pe care încăpeau cinci sau şase oameni. În faţă, cam la o treime din lungimea platformei, se afla un catarg foarte înalt, pe care se putea ridica o pânză uriaşă. Catargul, fixat în părţi cu cabluri metalice, avea în faţă un strai de sârmă, pe care se întindea un foc de mari dimensiuni. În spate, un fel de cârmă-lopată permitea diriguirea vehiculului.

Era, după cum se vede, un fel de sanie cu greement de cuter. Iarna, pe câmpia îngheţată, când trenurile nu pot merge din pricina zăpezilor, aceste sănii călătoresc cu mare repeziciune de la o gară la alta. Ele au de altfel o foarte mare suprafaţă velică, mai mare chiar decât un cuter de cursă, expus să se răstoarne, şi, cu vânt în spate, alunecă pe câmp cu o viteză egală, dacă nu superioară, aceleia a expreselor.

În câteva clipe, târgul fu încheiat între Mr. Fogg şi stăpânul acestei corăbii de uscat. Vântul fiind bun, căci sufla puternic dinspre vest, şi zăpada fiind întărită, Mudge se angajă ca în câteva ore să-l ducă pe Mr. Fogg la gara Omaha. De acolo plecau linii numeroase şi trenuri dese spre Chicago şi New York. N-ar fi fost peste putinţă ca întârzierea să fie câştigată – deci nu era de stat la îndoială spre a încerca această aventură.

Nevrând s-o expună pe Mrs. Auda suferinţelor unei călătorii în aer liber, pe un ger pe care viteza îl făcea şi mai greu de suportat, Mr. Fogg o sfătui să rămână în gara Kearney, sub paza lui Passepartout. Viteazul flăcău avea s-o aducă în Europa pe un drum mai uşor şi în condiţiuni mai bune.

Mrs. Auda refuză să se despartă de Mr. Fogg, ceea ce pe Passepartout îl umplu de fericire. Într-adevăr, el n-ar fi vrut pentru nimic în lume să-şi părăsească stăpânul, lăsându-l în tovărăşia lui Fix.

Cât despre inspectorul de poliţie, ar fi greu de spus ce gândea acum. Oare convingerea lui fusese zdruncinată de întoarcerea lui Phileas Fogg, sau îl lua drept un mare pungaş care, făcând ocolul Pământului, socotea că va fi în deplină siguranţă la întoarcerea lui în Anglia? Poate că părerea detectivului în privinţa lui Phileas Fogg se schimbase într-adevăr, dar el nu era acum mai puţin hotărât decât înainte să-şi facă datoria până la capăt, fiind mai nerăbdător decât toţi să grăbească prin tot ce-i sta în putinţă întoarcerea în Anglia.

La ora opt sania era gata de plecare. Călătorii se urcară în ea şi se înfăşurară strâns în păturile lor de călătorie. Cele două pânze uriaşe fură ridicate, şi împins de vânt, ciudatul vehicul se avântă pe zăpada întărită, cu o viteză de patruzeci de mile pe oră.

De la Fortul Kearney la Omaha, în linie dreaptă – zborul albinei, cum spun americanii –

sunt cel mult două sute de mile. Dacă vântul rămânea neschimbat şi nu se întâmpla nimic neprevăzut, această distanţă putea fi străbătută în cinci ore, deci la ora unu după prânz, sania trebuia să ajungă la Omaha.

Ce drum! Călătorii, strânşi unul în altul, nu puteau scoate un cuvânt; gerul mărit de viteză le-ar fi tăiat răsuflarea. Sania aluneca tot aşa de uşor pe suprafaţa câmpiei ca o corabie pe apă – şi nici măcar nu avea de întâmpinat valurile. Vântul, venind în rasul Pământului, umfla pânzele uriaşe ca nişte aripi întinse, vrând parcă să ia sania pe sus. Mudge, la cârmă, ţinea linia dreaptă, împotrivindu-se cu o mişcare de lopată oricărei încercări a vehiculului de a o lua razna. Toate pânzele primeau vântul în plin. Focul, pus în bordul celălalt, în „fluture” cum spun marinarii, nu putea fi „mascat” de vela mare. Deasupra acesteia fusese ridicată şi săgeata, mărind suprafaţa velaturii. Nu se putea preciza matematic, dar desigur că viteza saniei nu putea fi mai mică de patruzeci de mile pe oră.

— Dacă nu se rupe nimic, vom ajunge la timp, zise Mudge.

Avea şi el tot interesul să ajungă în timpul prevăzut, căci Mr. Fogg, credincios sistemului său, îi făgăduise o frumoasă răsplată.

Câmpia, pe care sania o tăia în linie dreaptă, era netedă ca marea. Ai fi putut s-o asemuieşti cu un uriaş lac îngheţat. Rail-road-ul o străbătea de la sud-vest spre nord-vest, trecând prin Grand-Island, Columbus, oraş important din Nebraska, apoi prin Schuyler,

Fremont, până la Omaha. El urma tot timpul malul drept al fluviului Platte-river. Sania, scurtând distanţa, mergea pe coarda arcului descris de drumul de fier. Mudge nu se temea că va fi oprit de Platte-river, la cotul pe care râul îl face la Fremont, deoarece apele sale erau îngheţate. Drumul n-avea deci nici un fel de obstacole, şi lui Phileas Fogg nu-i rămânea să se teamă decât de o stricăciune a saniei sau de o slăbire a vântului.

Dar vântul nu slăbea; dimpotrivă, sufla puternic, arcuind catargul prins în puternice cabluri de oţel. Aceste cabluri, asemănătoare cu coardele unui instrument, vibrau ca şi cum ar fi fost atinse de un arcuş. Sania zbura în mijlocul unei armonii triste, de o intensitate cu totul neobişnuită.

— Cablurile astea dau chinta şi octava, observă Mr. Fogg.

Fură singurele cuvinte pe care le rosti gentlemanul în timpul drumului. Mrs. Auda, învelită cu grijă în blănuri şi în păturile de călătorie, era, pe cât posibil, apărată de frig.

Cât despre Passepartout, flăcăul nostru, roşu la faţă ca discul soarelui când apune în ceaţă, trăgea în piept aerul înţepător. Cu firea lui optimistă, pe care nimic nu o zdruncina, el începuse să spere din nou. În loc să ajungă dimineaţa la New York, avea să fie acolo seara, cu destule şanse de a mai prinde vaporul de Liverpool.

Inimosul franţuz simţea chiar un puternic îndemn de a strânge mâna aliatului său Fix. El nu uita că inspectorul era acela care găsise această sanie cu pânze, adică singurul mijloc de a fi în gara Omaha la timpul potrivit. Dar, prin cine ştie ce presimţire, Passepartout rămânea rezervat ca de obicei.

În orice caz, ceea ce el n-avea să uite vreodată, era sacrificiul pe care Mr. Fogg îl făcuse fără să ezite, spre a-l scăpa din mâinile siouxilor. Pentru asta, Mr. Fogg îşi riscase averea şi viaţa... Nu! Servitorul său n-avea să uite!

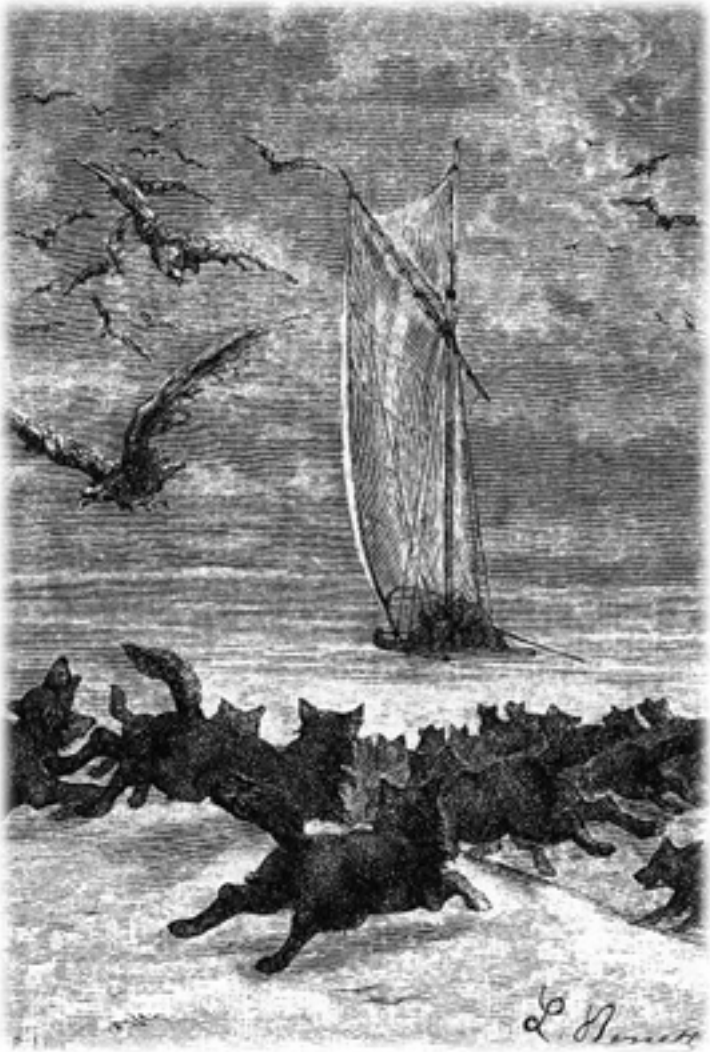

În vreme ce fiecare dintre călători se lăsa dus de gânduri aşa de diferite, sania zbura pe întinsul covor de zăpadă. Nimeni nu simţea când treceau peste vreun creek, afluent sau subafluent al lui Litte-Blue-river. Câmpul şi albiile apelor se contopeau sub aceeaşi pânză albă, uniformă. Ţinutul era cu desăvârşire pustiu. Cuprins între „Union-Pacific-road” şi ramificaţia care unea Kearney cu Saint Joseph, el forma o mare insulă nelocuită. Nici un sat, nici o gară, nici măcar un fort. Din timp în timp aluneca pe de lături, cu iuţeala fulgerului, câte un arbore strâmb, al cărui schelet alb se îndoia sub rafalele vântului. Alteori, cârduri de păsări sălbatice îşi luau zborul speriate, ţâşnind din zăpadă. Lupi de câmpie, în haite numeroase, slabi, înfometaţi, împinşi de o nevoie fioroasă, se luau la întrecere cu sania. Passepartout, cu revolverul în mână, se aţinea gata să tragă asupra fiarei celei mai apropiate. Dacă vreun accident ar fi oprit atunci sania, călătorii, atacaţi de aceste carnivore hămesite, s-ar fi aflat în mare primejdie. Dar sania îşi continua vijelios drumul şi îndată întreaga haită rămânea în urmă, umplând văzduhul de urlete.

La prânz, Mudge îşi dădu seama după unele semne că trecea peste cursul îngheţat al lui Platte-river. El nu spuse nimic, dar acum era sigur că după douăzeci de mile vor fi în gara Omaha.

Într-adevăr, nu se făcuse ora unu, când îndemânaticul conducător părăsi cârma şi se repezi la pânze să le strângă. Sania mai merse încă o jumătate de milă până ce, fantastica viteză căpătată scăzând încetul cu încetul, se opri în sfârşit. Mudge arătă o îngrămădire de

acoperişuri albe de zăpadă:

— Am ajuns!

Ajunşi! Ajunşi într-adevăr în această gară, care prin trenuri numeroase are legături dese cu estul Statelor Unite!

Passepartout şi Fix săriseră jos şi îşi mişcau membrele înţepenite. Apoi ajutară pe Mr. Fogg şi pe Mrs. Auda să coboare din sanie. Phileas Fogg îi plăti generos lui Mudge, căruia Passepartout îi strânse mâna ca unui prieten – şi toţi patru călătorii se repeziră în gară.

În acest însemnat oraş din Nebraska se termină Calea ferată a Pacificului propriu-zisă, care leagă bazinul fluviului Mississippi cu marele Ocean. Pentru a ajunge de la Omaha la Chicago, drumul de fier, sub numele de „Chicago-Rock-Island-Road”, merge direct spre est, deservind cincizeci de gări.

Un tren direct era gata de plecare. Phileas Fogg şi tovarăşii săi nu avură decât timpul să se arunce într-un vagon. Ei nu văzuseră nimic din Omaha, dar Passepartout îşi mărturisi lui însuşi că nu era cazul să-i pară rău, căci acum nu mai putea fi vorba de a vedea ceva.

Trenul porni cu cea mai mare viteză şi curând trecu în Iowa prin Council-Bluffs, Moines, Iowa-Citty. În timpul nopţii traversă Mississippi la Davenport, apoi intră în Illinois prin Rock-Island. A doua zi, în 10 ale lunii, la ora patru după-amiază, sosea la Chicago, deja ridicat din ruinele sale şi aşezat cu mai multă mândrie ca niciodată pe malurile frumosului lac Michigan.

De aici până la New York mai erau nouă sute de mile şi trenurile nu lipseau. Mr. Fogg trecu numaidecât din unul în altul. Locomotiva sprintenă a lui „Pittsburg-Fort-Wavne-Chicago-rail-road” porni cu toată viteza, ca şi cum ar fi înţeles că onorabilul gentleman n-avea timp de pierdut. Ea traversă ca un fulger Indiana, Ohio, Pensylvania, New Jersey trecând prin oraşe cu nume vechi, din care unele aveau străzi şi tramvaie, deşi casele încă lipseau. În sfârşit, apele Hudsonului se iviră şi, în ziua de 11 decembrie, la ora unsprezece şi un sfert seara, trenul se oprea în gară, pe malul drept al fluviului, chiar în faţa debarcaderului Companiei de vapoare Cunard, altfel zis „British and north American royal mail steam packet Co.”

Dar *China,* pachebotul de Liverpool, plecase de patruzeci şi cinci de minute.

Capitolul XXXII
ÎN CARE PHILEAS FOGG PORNEŞTE LUPTA DIRECTĂ ÎMPOTRIVA NENOROCULUI

Plecând, *China* părea că a luat cu sine ultima speranţă a lui Phileas Fogg.

Într-adevăr, nici unul din celelalte vapoare care fac serviciul direct între America şi Europa, nici transatlanticele franceze, nici vasele Companiei „White-Star-line", nici ale Companiei Imman, nici acele ale liniei hamburgice nu puteau fi de folos gentlemanului nostru.

Pereire – unul din vapoarele Companiei transatlantice franceze, ale cărei admirabile vase egalează în viteză şi întrec în confort pe ale tuturor celorlalte linii, fără excepţie – nu pleca decât a treia zi, 14 decembrie. Şi de altfel, ca şi vasele Companiei hamburgice, nu mergea direct la Liverpool sau la Londra, ci la Havre. Or, acest drum în plus, de la Havre la Southampton, l-ar fi făcut pe Phileas Fogg să întârzie, zădărnicind ultimele sale eforturi.

Cât despre vapoarele Companiei Imman, din care unul, *City-of-Paris,* pleca a doua zi, nu merita să te gândeşti la ele.

Aceste vapoare sunt destinate îndeosebi transporturilor de emigranţi, au maşini slabe, de aceea trebuie să se bizuiască nu numai pe ele, ci şi pe pânze, şi astfel viteza lor este mediocră. Pentru călătoria de la New York în Anglia, vaporului *City-of-Paris* îi trebuia mai mult timp decât îi rămânea lui Mr. Fogg spre a câştiga rămăşagul.

Consultând *Bradshaw*-ul său, care-i dădea, zi cu zi, mişcarea navigaţiei transoceanice, gentlemanul nostru înţelese limpede cum stăteau lucrurile.

Passepartout era prăpădit. Gândul că scăpaseră vaporul pentru o întârziere de patruzeci şi cinci de minute îl sugruma. Era vina lui, căci, în loc să-şi ajute stăpânul, îi semăna numai piedici în cale! Şi când revedea în minte toate neplăcerile drumului, când făcea socoteala banilor cheltuiţi de pomană, numai datorită neghiobiilor sale, când se gândea că suma uriaşă a rămăşagului la care se adăugau sumele însemnate cerute de o călătorie devenită inutilă îl ruina de tot pe stăpânul său, bietul flăcău se blestema cu înverşunare.

Totuşi, Mr. Fogg nu-i aduse nici o învinuire şi, plecând de pe cheiul portului, nu zise decât aceste cuvinte:

— O să chibzuim până mâine. Haide!

Cei patru călători trecură Hudsonul în ferry-boat şi se urcară într-o trăsură, care-i duse la Hotelul Saint Nicholas, pe Broadway, unde se instalară. Noaptea trecu, scurtă pentru Phileas Fogg, care dormi adânc, dar lungă pentru Mrs. Auda şi pentru ceilalţi, prea chinuiţi de nelinişte ca să poată închide ochii.

A doua zi era 12 decembrie. Din această zi, ora şapte dimineaţa, până la 21 ale lunii, ora opt şi patruzeci şi cinci de minute seara, rămâneau nouă zile, treisprezece ore şi patruzeci şi cinci de minute. Deci, dacă Phileas Fogg ar fi plecat în ajun cu *China,* unul dintre cele mai bune vapoare ale Companiei Cunard, ar fi sosit la Liverpool, apoi la Londra, în termenul dorit!

Gentlemanul nostru plecă de la hotel singur, după ce porunci servitorului său să-l aştepte şi să vestească pe Mrs. Auda că trebuie să fie gata în orice clipă. El se duse pe malurile Hudsonului şi cercetă vasele legate la ţărm sau ancorate pe fluviu, căutând cu grijă pe cele care erau gata de drum. Mai multe nave aveau ridicate pavilioanele de plecare şi se pregăteau să ridice ancora o dată cu refluxul de dimineaţă, căci în acest uriaş şi admirabil port al New York-ului nu e zi în care sute de vase să nu plece spre toate colţurile lumii; dar cea mai mare parte din ele fiind corăbii cu pânze, nu puteau să-l mulţumească pe Phileas Fogg.

Părea că gentlemanul se va poticni tocmai la ultima lui încercare, când deodată zări, ancorat în faţa Batteriei, la o distanţă de cel mult două sute de metri, un vas de comerţ, cu elice, cu forme fine, al cărui coş scotea fum gros, arătând că se pregătea să plece la drum.

Phileas Fogg strigă un barcagiu şi după câteva mişcări de vâslă se afla pe scara *Henriettei*, vapor cu corpul de fier şi cu suprastructurile de lemn.

Phileas Fogg se urcă pe punte şi întrebă de căpitan. Acesta, fiind pe bord, se prezentă numaidecât.

Era un om de cincizeci de ani, un fel de lup de mare, destul de morocănos ca să nu te poţi înţelege cu el cu una, cu două. Avea ochii mari, obrazul ca de aramă coclită, părul roşu, grumazul vânjos, adică nimic din înfăţişarea unui om de lume.

— Dumneata eşti căpitanul? întrebă Phileas Fogg.

— Eu!

— Eu sunt Phileas Fogg, din Londra.
— Iar eu, Andrew Speedy, din Cardiff.
— Eşti gata de plecare?
— Peste o oră.
— Cu ce destinaţie?
— Bordeaux.
— Şi ce încurcătură?
— Pietre în pântece. Fără încărcătură; plec cu lest.
— Ai călători?
— Fără călători; n-am nevoie de ei. Marfă care cugetă şi te încurcă.
— Vasul dumitale merge bine?
— Între unsprezece şi douăsprezece noduri. Pe *Henrietta* o ştie toată lumea.
— Vrei să mă duci la Liverpool, împreună cu alte trei persoane?
— La Liverpool! De ce nu în China?
— Am spus Liverpool.
— Nu!
— Nu?
— Nu. Sunt gata să plec la Bordeaux şi la Bordeaux mă duc.
— Cu nici un preţ?
— Cu nici un preţ.
Căpitanul vorbise pe un ton care nu mai îngăduia discuţie. Totuşi, Phileas Fogg stărui:
— Dar armatorii *Henriettei*...
— Armatorii sunt eu! Eu sunt stăpânul vasului.
— Îl închiriez.
— Nu.
— Îl cumpăr.
— Nu.
În faţa acestei încăpăţânări, Phileas Fogg nici măcar nu tresări. Totuşi, situaţia devenea gravă. Socoteala era alta la New York decât la Hong Kong, şi nici stăpânul *Henriettei* nu semăna eu căpitanul de pe *Tankadere*. Până aici banii gentlemanului învinseseră toate piedicile; de data asta nu mai puteau face nimic.
Totuşi, gentlemanul trebuia să găsească mijlocul de a traversa Atlanticul cu vaporul – afară numai dacă l-ar fi putut traversa în balon – ceea ce ar fi fost foarte aventuros, în acelaşi timp însă şi irealizabil.
Dar pare-se că lui Phileas Fogg îi veni o idee, căci reîncepu:
— Ei bine, vrei să mă duci la Bordeaux?
— Nu, chiar dacă mi-aţi plăti două sute de dolari!
— Îţi ofer două mii (10.000 fr.).
— De persoană?
— De persoană.
— Şi sunteţi patru?
— Patru.
Căpitanul Speedy începu să se scarpine pe frunte, ca şi când ar fi vrut să-şi ia pielea. Să câştige opt mii de dolari fără să-şi schimbe drumul, făcea să lase la o parte antipatia pronunţată pe care o avea pentru orice fel de călători. De altfel călătorii cu două mii de dolari nu mai sunt călători, ci marfă preţioasă.
— Plec la ora nouă, zise simplu căpitanul Speedy. Dacă dumneavoastră cu ceilalţi sunteţi aici...
— La ora nouă vom fi pe bord! răspunse nu mai puţin simplu Mr. Fogg.
Era ora opt şi jumătate. A debarca de pe *Henrietta*, a se urca într-o trăsură, a se duce la Hotelul Saint-Nicholas, a o lua pe Mrs. Auda, pe Passepartout şi chiar pe nedespărţitul Fix, căruia îi oferea călătorie gratuită, fură fapte îndeplinite de gentlemanul nostru cu calmul care nu-l părăsea în nici o împrejurare.
În momentul în care *Henrietta* făcea ultimele pregătiri de plecare, toţi patru erau pe bord.
Când Passepartout află cât va costa această ultimă călătorie, scoase unul din acele „oh”-uri prelungite, care parcurg toate intervalele gamei cromatice descendente.
Cât despre Fix, el îşi zise că, hotărât lucru, Banca Angliei nu va ieşi fără pagubă din această afacere. Într-adevăr, admiţând chiar că domnul Fogg n-avea să mai arunce câţiva pumni de bani în mare în clipa sosirii, din faimosul sac cu bancnote avea să lipsească mai

mult de şapte mii de livre (175.000 fr.)!

Capitolul XXXIII
ÎN CARE PHILEAS FOGG SE DOVEDEŞTE A FI LA ÎNALŢIMEA ÎMPREJURĂRILOR

După o oră, vaporul *Henrietta* trecea dincolo de farul plutitor de la intrarea Hudsonului, ocolea capul Sandy-Hook şi ieşea în mare. În timpul zilei navigă de-a lungul lui Long-Island, în largul farului de pe Fire-Island, şi se îndreptă repede spre est.

A doua zi, 13 decembrie, la prânz, un om se urcă pe puntea de comandă, pentru a determina longitudinea şi latitudinea. Desigur, s-ar putea crede că acest om era căpitanul Speedy. Câtuşi de puţin! Era Phileas Fogg, esq.!

Cât despre căpitanul Speedy, acesta se afla, pur şi simplu, închis cu cheia în cabina sa, şi scotea nişte urlete care arătau o mânie, de altfel îndreptăţită, dusă până la pierderea judecăţii.

Ceea ce se întâmplase era foarte simplu. Phileas Fogg voia să meargă la Liverpool, iar căpitanul se împotrivea să-l ducă acolo. Atunci gentlemanul se resemnase în aparenţă să ia drumul spre Bordeaux, dar, în cele treizeci de ore de când se afla pe bord, manevrase aşa de bine cu ajutorul bancnotelor sale, încât echipajul, marinari, mecanici şi fochişti – echipaj ce-i drept cam suspect, care era în termeni destui de răi cu căpitanul — trecuse de partea lui. Şi iată de ce Phileas Fogg comandă în locul căpitanului Speedy, de ce căpitanul era închis în cabina sa şi de ce, în sfârşit, *Henrietta* se îndrepta spre Liverpool. Atât că, văzându-l pe Mr. Fogg conducând vasul, nu te mai puteai îndoi că Mr. Fogg fusese marinar.

Acum, în ce fel avea să se sfârşească aventura, ne va fi dat să aflăm mai târziu. Dar deocamdată Mrs. Auda era îngrijorată, deşi nu spunea nimic. Fix fusese uluit de la început. Cât despre Passepartout, el găsea întâmplarea pur şi simplu minunată.

„Între unsprezece şi douăsprezece noduri”, spusese căpitanul Speedy, şi într-adevăr *Henrietta* păstra în medie această viteză.

Dacă – ce de „dacă” mai rămâneau! – dacă marea nu se înrăutăţea, dacă vântul nu se rotea spre est, dacă nu se întâmpla nici o stricăciune pe vas, nici un accident la maşini, *Henrietta* putea, în nouă zile, adică de la 12 decembrie la 21, să străbată cele trei mii de mile câte sunt de la New York la Liverpool. E adevărat că, odată ajunşi în Anglia, chestiunea *Henriettei*, adunată cu afacerea de la Bancă, putea să-l ducă pe gentleman puţin mai departe decât ar fi voit el.

În primele zile, navigaţia decurse în cele mai bune condiţiuni. Marea nu era prea rea, iar vântul bătea statornic de la nord-est; fură ridicate pânzele şi, cu velatura ei de goeletă, *Henrietta* mergea ca un adevărat transatlantic.

Passepartout era încântat. Ultima ispravă a stăpânului său, la ale cărei urmări nu voia să se gândească, îl umpluse de înflăcărare. Echipajul nu văzuse niciodată un flăcău mai vesel şi mai îndemânatic. El îi copleşea pe mateloţi cu mii de gesturi de prietenie şi-i uimea cum se căţăra în arboradă, ca un adevărat saltimbac. Hazliul franţuz le găsea porecle pline de drăgălăşenie şi le îndulcea viaţa cu cele mai grozave băuturi.

De dragul lui mateloţii executau manevrele ca nişte gentlemeni, iar fochiştii aruncau cărbunii în cuptoare ca nişte eroi. Buna lui dispoziţie, foarte molipsitoare, se transmitea tuturor. El uitase trecutul, necazurile, primejdiile. Nu se gândea decât le ultima ţintă, aşa de aproape de a fi atinsă, şi câteodată fierbea de nerăbdare, ca şi când ar fi fost încălzit în cuptoarele *Henriettei*. Câteodată, bravul flăcău se învârtea pe lângă Fix, privindu-l cu un ochi „care spunea multe!” dar nu-i vorbea, căci între ei nu mai rămăsese nimic din vechea lor prietenie.

Cât despre Fix, trebuie să spunem că el era acum pe de-a-ntregul zăpăcit. Capturarea *Henriettei*, cumpărarea echipajului, Fogg conducând vasul ca un marinar încercat, toate la un loc îl buimăceau. Bietul om nu mai ştia ce să gândească! Dar, la urma urmei, un gentleman, care începea prin a fura cincizeci şi cinci de mii de livre, putea prea bine să sfârşească prin a fura un vapor! Şi astfel, la un moment dat, Fix fu în chip firesc ispitit să creadă că *Henrietta*, condusă de Fogg, nu se îndrepta câtuşi de puţin spre Liverpool, ci spre cine ştie ce parte a lumii, unde hoţul, devenit pirat, se va simţi în afara oricărei primejdii! Presupunerea lui era, ce-i drept, cât se poate de îndreptăţită, şi detectivul începea să se căiască foarte serios că se amestecase în această treabă.

Între timp, căpitanul Speedy continua să urle în cabină, şi Passepartout, însărcinat să-i ducă de mâncare, nu se apropia de uşa lui decât după ce lua cele mai mari precauţiuni, oricât era el de voinic. Cât despre Mr. Fogg, acesta părea că nu-şi mai aminteşte de prezenţa unui

căpitan pe bord.

În ziua de 13 trecură de bancurile din dreptul insulei Terra Nova, locuri primejdioase, prea bine cunoscute de navigatori. Mai ales în timpul iernii, ceţurile sunt aici obişnuite, iar vântul păcătos. Încă din ajun, barometrul, scăzând brusc, prevestea o schimbare apropiată a vremii. Într-adevăr, în timpul nopţii temperatura scăzu, se făcu foarte frig şi-n acelaşi timp vântul se roti spre sud-est.

Vremea devenea potrivnică. Spre a nu se abate din drum, Mr. Fogg trebui să strângă pânzele şi să se folosească numai de maşini. Viteza vasului scăzu, din cauza valurilor lungi ale mării, care se sfărâmau de etravă; tangajul violent, la rândul lui, nu putea fi decât tot păgubitor. Vântul se întărea treptat, ameninţând să se prefacă în uragan, ceea ce te obliga să te gândeşti de pe acum la clipa când *Henrietta* n-ar mai fi putut să ţină piept valurilor. Or, ca să fugă din faţa lor, însemna să se avânte în necunoscut, necunoscutul cu toate neplăcerile lui.

Passepartout se posomorî în acelaşi timp cu cerul, şi, timp de două zile, bietul băiat trecu printr-o nelinişte de moarte. Dar Phileas Fogg era un marinar îndrăzneţ, care ştia să ţină piept mării; el merse înainte, fără măcar să reducă turaţia maşinii. Când nu putea să se ridice deasupra valurilor, *Henrietta* trecea printre ele luând necontenit apă pe punte, dar neoprindu-se din cale. Uneori, un val cât un munte sălta pupa afară şi atunci elicea bătea aerul cu palele ei înnebunite, fără însă ca vasul să se dea învins în faţa furtunii.

Cu toate astea, vântul nu se întări atât cât ar fi fost de aşteptat; nu era unul din acele uragane care ating viteza de nouăzeci de mile pe oră. Dar din nenorocire sufla cu încăpăţânare de la sud-est, neîngăduind să se ridice pânzele. Şi totuşi, aşa cum se va vedea, ar fi fost foarte nimerit ca ele să vină în ajutorul maşinii!

La 16 decembrie se împlineau şaptezeci şi cinci de zile de la data plecării din Londra. La urma urmei, *Henrietta* n-avea încă o întârziere îngrijorătoare. Ea străbătuse aproape jumătate din drum şi locurile cele mai primejdioase rămăseseră în urmă. Vara, nimeni nu s-ar fi putut îndoi de reuşită; iarna însă erai la bunul plac al vremii. Passepartout nu ştia deocamdată ce să creadă, în fond însă, era încrezător, şi dacă vântul îşi făcea de cap, cel puţin se bizuia pe maşini.

Numai că în ziua aceea, mecanicul se urcă pe punte, îl căută pe Mr. Fogg şi stătu destul de mult de vorbă cu el.

Fără să ştie de ce, desigur datorită unei presimţiri, Passepartout încercă o nelinişte confuză. Şi-ar fi dat una din urechi ca să audă cu cealaltă ce vorbeau cei doi. Totuşi, prinse câteva cuvinte; de pildă, între altele, îl auzi pe stăpânul său întrebând:

— Eşti sigur de ceea ce spui?

— Sigur, domnule! răspunse mecanicul. Nu uitaţi că de la plecare ţinem toate căldările sub presiune şi dacă aveam destui cărbuni pentru a merge cu viteză redusă până la Bordeaux n-avem destui pentru a merge cu mare viteză de la New York la Liverpool!

— Voi chibzui! încheie Mr. Fogg.

Înţelegând despre ce e vorba, pe Passepartout îl cuprinse o nelinişte de moarte.

Aveau să rămână fără cărbuni!

„Ah! dacă stăpânul meu va şti să iasă şi din încurcătura asta, îşi zise el, hotărât lucru, e un om grozav!”

Şi, întâlnindu-l pe Fix, nu-l răbdă inima să-i ascundă situaţia:

— Deci, crezi că mergem într-adevăr la Liverpool? îl întrebă agentul, cu dinţii strânşi.

— Vezi bine!

— Imbecilule! exclamă Fix.

Şi plecă, ridicând din umeri.

Passepartout fu cât pe ce să-i întoarcă injuriosul calificativ, al cărui adevărat sens nu-l putea de altfel înţelege; dar îşi spuse că nenorocitul Fix trebuia să fie foarte dezamăgit, foarte umilit în amorul lui propriu, după ce făcuse ocolul Pământului, urmând o cale greşită, aşa că îl iertă.

Şi acum, ce hotărâre avea să ia Phileas Fogg? Era greu de închipuit. Totuşi, se pare că flegmaticul gentleman luă una, căci în aceeaşi seară îl chemă pe mecanic şi îi porunci:

— Măreşte focurile şi ţine căldările sub presiune până la ultima lopată de cărbuni!

Câteva clipe după aceea, coşul *Henriettei* scotea nori groşi de fum.

Vasul îşi continuă deci drumul cu toată viteza; dar aşa cum spusese din timp, după două zile, la 18 decembrie, mecanicul îl înştiinţă pe Mr. Fogg că în cursul zilei cărbunii se vor sfârşi.

— Nu micşoraţi focurile! răspunse gentlemanul. Dimpotrivă, măriţi presiunea!

În ziua aceea, către prânz, după ce luă înălţimea soarelui şi calculă poziţia vasului, Phileas Fogg îl chemă pe Passepartout şi îi porunci să-l aducă pe căpitanul Speedy. Era ca şi cum l-ar fi trimis să scoată un tigru din cuşcă, de aceea, coborând sub dunetă, curajosul flăcău îşi zise: „Cu siguranţă că o fi turbat!”

Într-adevăr câteva minute mai târziu, pe dunetă ţâşnea o bombă, în strigăte şi înjurături. Bomba cu pricina era însuşi căpitanul Speedy – şi fără îndoială avea să explodeze numaidecât.

— Unde suntem? fură primele cuvinte pe care le rosti căpitanul, înăbuşindu-se de mânie.

Desigur că dacă omul ar fi stat prost cu inima, în clipa asta l-ar fi lovit damblaua şi nu şi-ar mai fi revenit niciodată.

— Unde suntem? repetă el, sângeriu la faţă.

— La şapte sute şaptezeci mile de Liverpool! răspunse Mr. Fogg cu liniştea lui netulburată.

— Piratule! răcni Andrew Speedy.

— Domnule, te-am chemat...

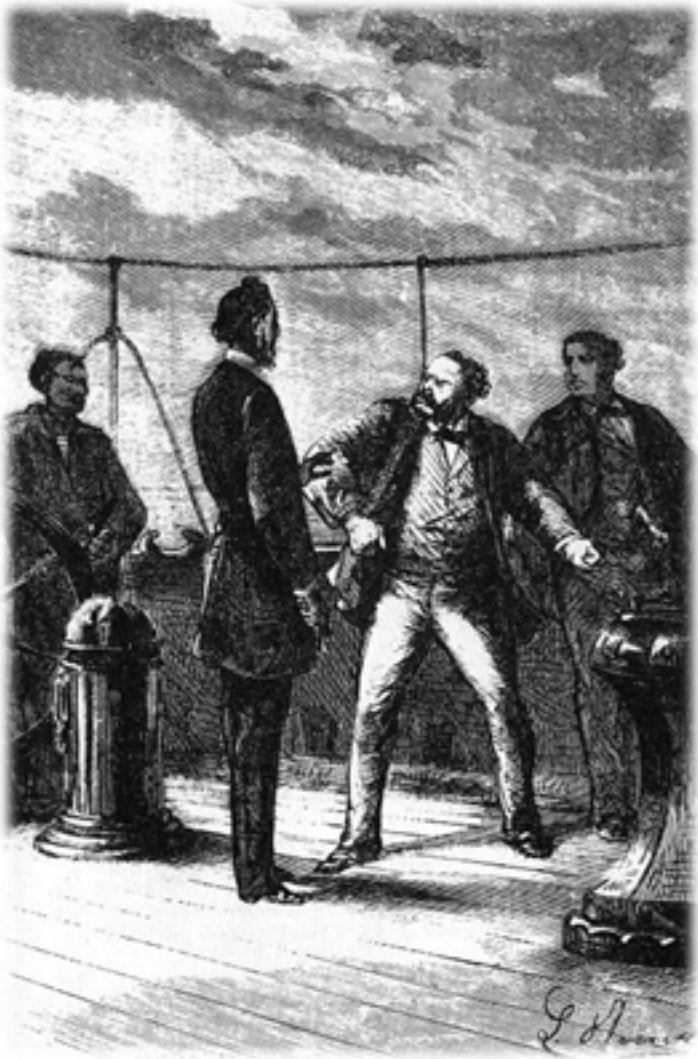

— Hoţ de mare!

— ...Te-am chemat, reluă Phileas Fogg, ca să te rog să-mi vinzi vasul.

— Nu-l vând! Pe toţi dracii, nu!

— Pentru că voi fi nevoit să-l pun pe foc!

— Să pui pe foc vasul meu?

— Da, cel puţin puntea şi suprastructurile, fiindcă nu mai avem cărbuni.

— Să pui pe foc vasul meu?! răcni căpitanul Speedy, abia mai putând rosti silabele. Un vas care face cincizeci de mii de dolari (250.000 fr.).

— Iată şaizeci de mii (300.000 fr.)! răspunse Phileas Fogg, întinzându-i un teanc de bancnote.

Gestul avu o înrâurire miraculoasă asupra lui Andrew Speedy. Înseamnă că nu eşti american dacă rămâi netulburat când vezi şaizeci de mii de dolari. Căpitanul uită într-o clipă supărarea, popreala – toate pornirile împotriva călătorului său. Vasul avea douăzeci de ani: ocolul Pământului în optzeci de zile putea să facă din el o afacere de aur!... Bomba nu mai avea cum să explodeze: Mr. Fogg îi scosese fitilul!

— Şi corpul de fier îmi va rămâne! zise căpitanul, cu un ton ciudat de îmblânzit.

— Corpul şi maşinile, domnule. Am încheiat târgul?

— Încheiat!

Aşa zicând, Andrew Speedy înhăţă bancnotele, le numără şi le vârî repede în buzunar.

În timpul acestei scene, Passepartout pălise. Pe Fix, încaltea, era gata să-l lovească damblaua. Aproape douăzeci de mii de lire cheltuite – şi, pe deasupra, tâlharul de Fogg lăsa vânzătorului corpul de fier şi maşinile, adică aproape valoarea totală a vasului!... E drept însă că suma furată de la Bancă se ridica la cinzeci şi cinci de mii de lire!

După ce Andrew Speedy băgă banii în buzunar, Phileas Fogg se hotărî să-i dea unele lămuriri.

— Domnule, să nu te mire toate acestea. Află că dacă nu sosesc la Londra în ziua de 21 decembrie, ora opt şi patruzeci şi cinci de minute seara, pierd douăzeci de mii de lire. Or, scăpasem vaporul la New York, şi cum dumneata nu voiai să mă duci la Liverpool...

— Şi bine am făcut, pe cei cincizeci de mii de diavoli din Infern! strigă Andrew Speedy. Fiindcă aşa câştig cel puţin patruzeci de mii de dolari! Apoi, adăugă mai încet: Ştii ceva, căpitane...?

— Fogg.

— Căpitane Fogg. Ei bine, parcă ai fi yankeu!

Şi după ce-i adresă călătorului acest cuvânt, pe care el îl socotea de laudă, dădu să plece, când Phileas Fogg îl opri:

— Deci, acum vasul e al meu!

— Desigur, de la chilă până la vârful catargelor, dar, bineînţeles, ceea ce este de lemn!

— Bine! Să se desfacă lemnăria interioară şi să fie pusă pe foc!

E lesne de înţeles cât trebuiră să consume din acest lemn uscat pentru a menţine căldările la presiunea trebuitoare. În acea zi, duneta, cabinele de pe punte, cele de jos, mobila, panourile din fundul calei, totul trecu la foc.

A doua zi, 19 decembrie, arseră catargele, ghiurile, scândurăria. Catargele fură date jos şi tăiate cu topoarele. Echipajul punea în asta o râvnă nemaipomenită. Passepartout mânuia trudnic barda şi ferăstrăul, muncind cât zece oameni. Asupra vasului domnea parcă furia distrugerii.

În ziua următoare, 20 decembrie, lăzile de materiale aflate pe punte, pereţii, restul de suprastructuri şi chiar puntea în cea mai mare parte fură înghiţite de foc. *Henrietta* nu mai era decât un vapor ras, ca un ponton.

Dar în ziua aceea zăriră coastele Irlandei şi farul de la Fastenet.

Totuşi, la ora zece seara, vasul nu se găsea decât în faţa Queenstown-ului. Phileas Fogg mai avea numai douăzeci şi patru de ore spre a ajunge la Londra! Or, în acest timp, *Henrietta* abia ar fi putut să sosească la Liverpool, chiar dacă ar fi mers cu toată viteza. Şi viteza avea să se micşoreze în curând.

Căpitanul Speedy, care sfârşise prin a arăta un viu interes planurilor lui Phileas Fogg, se apropie de acesta şi îi spuse mâhnit:

— Vă plâng din toată inima, domnule! Totul este împotrivă dumneavoastră! Abia suntem în faţa Queenstown-ului.

— Ah! făcu Mr. Fogg. Luminile care se văd sunt din Queenstown?

— Da.

— Putem intra în port?

— Abia la ora trei, o dată cu fluxul.

— Să aşteptăm! răspunse liniştit gentlemanul.

Chipul lui nu lăsă să se vadă nimic, dar, printr-o supremă inspiraţie, Phileas Fogg găsise o ultimă cale de a-şi învinge încă o dată soarta potrivnică.

Într-adevăr, Queenstown este un port pe coasta Irlandei, unde transatlanticele care vin din Statele Unite aruncă, în trecere, sacii cu scrisori. Această corespondenţă e expediată la Dublin cu trenuri exprese, totdeauna gata de plecare. De la Dublin, ea ajunge la Liverpool cu vase de mare viteză, şi astfel întrece cu douăsprezece ore vapoarele cele mai rapide ale companiilor maritime.

Gentlemanul nostru voia să câştige şi el în acelaşi chip cele douăsprezece ore pe care le câştiga corespondenţa din America. În loc să ajungă la Liverpool, cu *Henrietta*, a doua zi seara, avea să fie acolo la prânz. Astfel îi rămânea timp să sosească la Londra înainte de ora opt şi patruzeci şi cinci de minute seara.

Către unu noaptea, ora fluxului, *Henrietta* intră în portul Queenstown şi Mr. Fogg, după ce căpitanul Speedy îi strânse mâna viguros, îl lăsă pe acesta pe coca vasului său, care valora încă jumătatea preţului de vânzare.

Călătorii debarcară numaidecât. În clipa aceea, Fix simţi o dorinţă arzătoare să-l aresteze pe domnul Fogg, dar se stăpâni. De ce? Oare ce luptă se dădea în el? Îşi schimbase părerea în privinţa lui Phileas Fogg? îşi dăduse seama, în sfârşit, că se înşelase?... Totuşi, detectivul nu-l părăsi pe gentlemanul nostru, ci se luă după el – şi la ora unu şi jumătate se urcă în tren împreună cu Mrs. Auda şi cu Passepartout, care n-avea timp nici să respire. În zorii zilei sosiră la Dublin,

unde se îmbarcară numaidecât pe unul din acele vapoare rapide, adevărate fusuri de oţel – totul numai maşină, care, refuzând să se ridice pe valuri, trec prin ele, urmându-şi drumul, vijelios.

Şi astfel în ziua de 21 decembrie, la orele unsprezece şi patruzeci, Phileas Fogg debarcă în sfârşit pe cheiul Liverpoolului. Până la Londra nu mai avea de făcut decât şase ore.

Dar în clipa aceea, Fix se apropie, îi puse mâna pe umăr şi, arătându-i mandatul, îl întrebă:

— Dumneata eşti numitul Phileas Fogg?

— Da, domnule.

— În numele reginei, te arestez!

Capitolul XXXIV
CARE ÎI DĂ LUI PASSEPARTOUT PRILEJUL SĂ FACĂ UN JOC DE CUVINTE TERIBIL, DAR POATE INEDIT

Phileas Fogg era arestat, închis în arestul vămii din Liverpool, Custom-house, unde urma să-şi petreacă noaptea, aşteptând să fie dus la Londra.

În momentul arestării, Passepartout voise să se repeadă asupra detectivului, însă poliţiştii îl opriseră. Mrs. Auda era înspăimântată de brutalitatea întâmplării, dar, neştiind despre ce-i vorba, nu putea înţelege nimic. Passepartout îi explică situaţia. Mr. Fogg, acest gentleman cinstit şi curajos, căruia ea îi datora viaţa, era arestat ca hoţ. Tânăra femeie protestă revoltată împotriva unei asemenea insinuări. Văzând însă că nu putea face nimic spre a-l ajuta pe salvatorul ei, o podidiră lacrimile.

Cât despre Fix, el îl arestase pe gentleman, fiindcă, vinovat sau nu, datoria lui îi poruncea să-l aresteze. Justiţia avea să hotărască.

Dar atunci bietului Passepartout îi veni un gând, gândul înspăimântător că numai el purta vina întregii nenorociri! într-adevăr, de ce ascunsese această întâmplare stăpânului său? Când Fix îi arătase calitatea lui de inspector de poliţie şi misiunea cu care era însărcinat, de ce nu-l înştiinţase pe Mr. Fogg? Acesta, prevenit, desigur i-ar fi dat lui Fix probe de nevinovăţia sa, i-ar fi dovedit că se înşeală şi, în orice caz, nemernicul agent n-ar fi călătorit pe socoteala sa, ţinându-se scai de el, neavând altă grijă decât să-l aresteze, în momentul când punea piciorul pe pământul Regatului Unit. Gândindu-se la greşelile lui, la neprevederea lui, bietul băiat era cuprins de cumplite remuşcări.

Cu tot frigul, Mrs. Auda şi devotatul servitor rămaseră afară, sub porticul vămii. Nici unul, nici altul nu voiau să plece de aici, dornici să-l vadă încă o dată pe Mr. Fogg.

Cât despre gentlemanul nostru, el era cu desăvârşire ruinat, şi asta în clipa când mai avea un pas să-şi atingă ţelul. Arestarea lui îl făcea să piardă totul, fără putinţă de scăpare. Sosit la Liverpool, în ziua de 21 decembrie, la douăsprezece fără douăzeci, el mai avea, până la opt şi patruzeci şi cinci de minute seara, când trebuia să se prezinte la Reform-Club, nouă ore şi cincisprezece minute, iar pentru a ajunge la Londra nu-i trebuiau decât şase.

În acel moment, cine ar fi pătruns în arestul vămii, l-ar fi găsit pe Mr. Fogg stând nemişcat pe o bancă de lemn, calm, neclintit în liniştea lui. Nu s-ar putea spune că era resemnat, dar această ultimă lovitură pare-se nu-l emoţionase câtuşi de puţin. Oare se strânsese în el una din acele furii ascunse, înspăimântătoare fiindcă sunt reţinute şi care nu izbucnesc decât în ultima clipă cu o forţă de neînvins? Nu se ştie! Phileas Fogg stătea acolo, liniştit, şi aştepta... Ce anume? Păstra oare vreo speranţă? Oare credea el încă în succes, acum când se afla în spatele unei uşi de închisoare?

Oricum ar fi fost, Mr. Fogg îşi pusese cu grijă ceasornicul pe masă şi urmărea mişcarea arătătoarelor. Nu scotea nici un cuvânt, dar privirea lui avea o fixitate ciudată.

În orice caz, situaţia era groaznică, şi, pentru cine nu putea citi mai adânc în conştiinţa prizonierului, ea se rezuma astfel:

Dacă era necinstit, rămânea închis.

Dacă era cinstit, Phileas Fogg se vedea în orice caz ruinat!

Îi venise cumva în aceste clipe gândul să evadeze? Se gândise să caute pe unde s-ar putea fugi din arestul vămii? Am fi ispitiţi să credem că da, deoarece la un moment dat gentlemanul se ridică şi făcu ocolul încăperii. Dar uşa era bine închisă, iar fereastra avea gratii de fier. El se aşeză deci din nou, scoase din portofel itinerarul călătoriei şi se uită la ultimul rând, care cuprindea următoarele cuvinte:

„Sâmbătă, 21 decembrie, Liverpool...”

După o clipă de gândire adăugă, întregind fraza întreruptă în momentul arestării:

„A optzecea zi, ora unsprezece şi patruzeci dimineaţa.”

Şi rămase nemişcat, în aşteptare.

Orologiul vămii sună ora unu. Mr. Fogg băgă de seamă că ceasornicul său era cu două minute înainte.

Ora două! Admiţând că în acel moment se urca într-un tren expres, mai putea încă să ajungă la Londra şi la Reform-Club înainte de ora opt şi patruzeci şi cinci de minute seara. Fruntea gentlemanului se încreţi uşor...

La ora două şi treizeci şi trei de minute desluşi un zgomot afară, scârţâitul unor uşi care se deschideau... Se auzea glasul lui Passepartout, se auzea glasul lui Fix.

Privirea lui Phileas Fogg se aprinse o clipă.

Uşa camerei sări în lături şi el văzu pe Mrs. Auda, pe Passepartout, pe Fix care se repezeau spre el.

Fix gâfâia, cu părul răvăşit... Abia putea vorbi.

— Domnule, bolborosi detectivul, domnule, iertaţi... O asemănare nefericită... Hoţul arestat de trei zile... dumneavoastră... liber!

Phileas Fogg era liber! Gentlemanul se apropie de nefericitul detectiv, îl privi bine în faţă şi, făcând prima şi ultima mişcare repezită din viaţa lui, îşi duse braţele înapoi, pe urmă, cu preciziunea unui automat, îl lovi îndesat cu amândoi pumnii.

— Bine atins! strigă Passepartout. Apoi adăugă, permiţându-şi un crud joc de cuvinte, demn de un adevărat francez: Pe toţi dracii! Asta s-ar putea numi o „frumoasă aplicare a pumnilor Engliterei[26]!”

Fix rămase lungit la pământ fără să scoată un cuvânt. La urma urmelor nu căpătase decât ceea ce merita.

Mr. Fogg, Mrs. Auda şi Passepartout ieşiră în fugă din clădirea vămii, se aruncară într-o trăsură şi peste câteva minute soseau la gara din Liverpool.

Gentlemanul întrebă dacă era vreun expres gata de plecare spre Londra...

Se făcuse ora două şi patruzeci... Expresul plecase de treizeci şi cinci de minute.

Phileas Fogg nu-şi pierdu curajul şi comandă un tren special.

În gară se aflau mai multe locomotive de mare viteză, sub presiune; dar, având în vedere nevoile serviciului, trenul special nu putu să plece înainte de ora trei.

La ora trei, Phileas Fogg, după ce spusese câteva cuvinte mecanicului, despre o răsplată pe care putea să o câştige, gonea spre Londra, în tovărăşia tinerei femei şi a credinciosului său servitor.

Ca să ajungă la timp, trebuiau să străbată în cinci ore şi jumătate distanţa de la Liverpool la Londra, lucru foarte posibil, când drumul este liber pe tot parcursul său. Dar se iviră întârzieri de neînlăturat şi, când trenul sosi în gară, toate orologiile Londrei arătau ora nouă fără zece.

După ce săvârşise călătoria sa în jurul lumii, Phileas Fogg sosea cu o întârziere de cinci minute!...

Rămăşagul era pierdut.

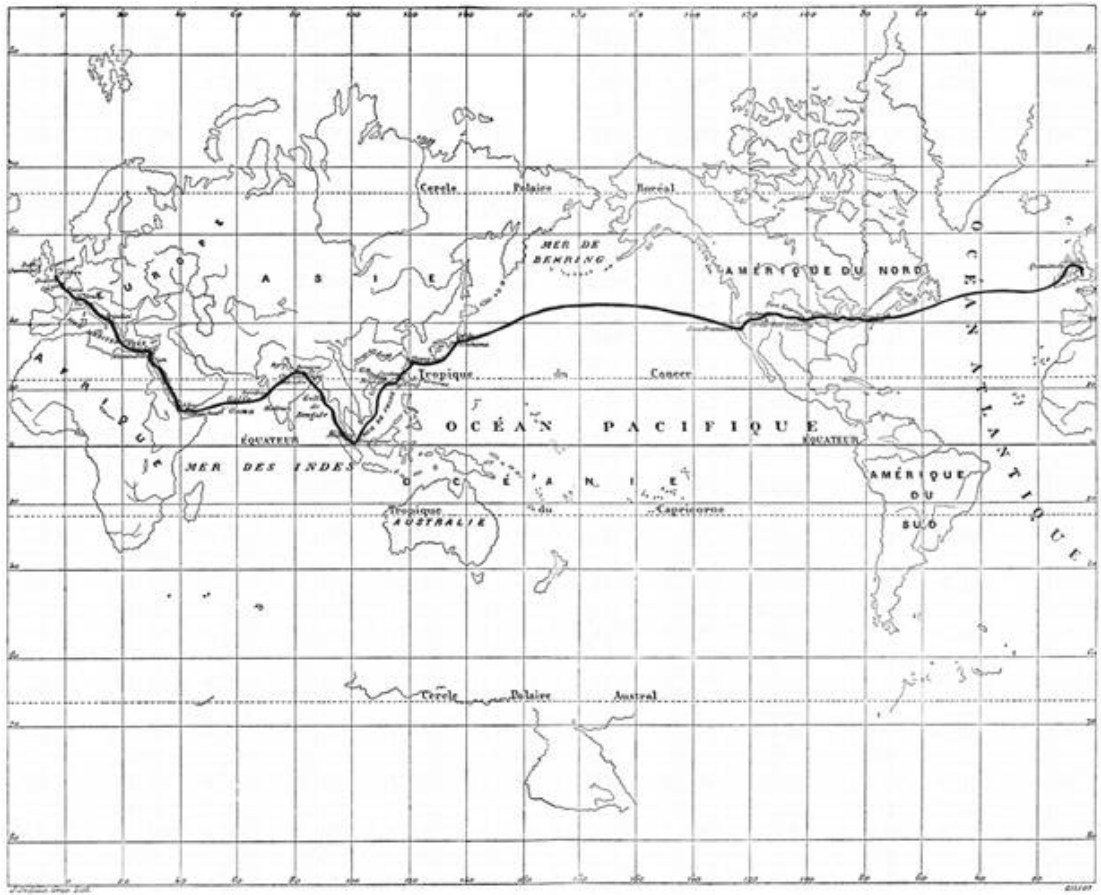
Cercle Polaire Boréal
MER DE BEHRING
AMÉRIQUE DU NORD
OCÉAN ATLANTIQUE
ASIE
Tropique du Cancer
OCÉAN PACIFIQUE
ÉQUATEUR
ÉQUATEUR
MER DES INDES
OCÉANIE
AMÉRIQUE DU SUD
Tropique du Capricorne
AUSTRALIE
Cercle Polaire Austral

Capitolul XXXV
ÎN CARE PASSEPARTOUT NU AŞTEAPTĂ SĂ I SE REPETE UN ORDIN AL STĂPÂNULUI SĂU

A doua zi locuitorii de pe Saville-row ar fi fost foarte miraţi dacă li s-ar fi spus că Mr. Fogg se întorsese acasă. Uşile şi ferestrele faimoasei case erau închise; de afară nu se vedea nimic schimbat.

Plecând de la gară, Phileas Fogg îi poruncise lui Passepartout să cumpere unele provizii, apoi se dusese acasă.

Gentlemanul primise cu nepăsarea sa obişnuită groaznica lovitură. Ruinat, şi numai din vina acestui neghiob inspector de poliţie! După ce mersese cu pasul sigur în această lungă călătorie, după ce înlăturase mii de piedici, înfruntase mii de primejdii, găsind şi timpul de a face uneori bine în drumul său, era îngrozitor să se înece la mal, să fie învins de un fapt brutal, pe care nu-l putea prevedea şi împotriva căruia n-avea cum să lupte. Din suma uriaşă luată la plecare, se întorcea cu un rest neînsemnat. Averea lui era alcătuită numai din cele douăzeci de mii de lire depuse la fraţii Baring, şi aceste douăzeci de mii de lire le datora acum colegilor săi de la Reform-Club. Desigur, după atâtea cheltuieli, rămăşagul câştigat n-ar fi putut să-l îmbogăţească – şi probabil că el nici nu urmărise aşa ceva, fiind unul dintre acei oameni care pariază numai pentru onoare. Dar acum, fiindcă era pierdut, rămăşagul îl ruina cu desăvârşire. Aşa stând faptele, hotărârea gentlemanului era luată; el ştia ce-i rămânea de făcut.

Doamnei Auda i se rezervase o cameră în casa de pe Saville-row. Tânăra femeie era disperată. După unele cuvinte ale lui Phileas Fogg, ea înţelesese că salvatorul ei se gândea la un plan îngrozitor.

Se ştie, într-adevăr, la ce extreme nenorocite ajung aceşti englezi stăpâniţi de idei fixe. De aceea, Passepartout îşi supraveghea stăpânul pe furiş.

Dar, mai întâi bietul băiat se urcase în camera sa şi stinsese becul de gaz care ardea de optzeci de zile. În cutia de scrisori găsise o notă a Societăţii de gaz – şi se gândise că era vremea să pună capăt unei risipe a cărei răspundere o purta numai el.

Noaptea trecu. Mr. Fogg se culcase, dar dormise oare? Cât o priveşte pe Mrs. Auda, ea nu se putuse odihni nici o clipă. Iar Passepartout stătuse de pază, ca un câine, la uşa stăpânului său.

A doua zi, Mr. Fogg îl chemă şi-i porunci, foarte scurt, să se îngrijească de masa doamnei Auda. El se va mulţumi cu o ceaşcă de ceai şi o friptură. Mrs. Auda va fi bună să-l ierte că nu va coborî la dejun şi la cină, fiind ocupat tot timpul să pună ordine în lucruri. Numai seara va ruga pe Mrs. Auda să-l primească pentru a-i vorbi câteva clipe.

Luând cunoştinţă de programul zilei, lui Passepartout nu-i rămânea altceva de făcut decât să se supună. Dar nu se putea hotărî să iasă din odaie, ci se uita într-una la stăpânul său, netulburat ca totdeauna. Îşi simţea inima grea, conştiinţa îi era chinuită de remuşcări, căci se învinuia mai mult decât oricând de acest dezastru ireparabil. Da! Dacă l-ar fi vestit pe Mr. Fogg, dacă i-ar fi dezvăluit planurile lui Fix, desigur că stăpânul său nu l-ar fi luat cu el pe detectiv până la Liverpool, şi atunci...

Bietul băiat nu mai putu îndura.

— Stăpâne! Domnule Fogg! strigă el. Blestemaţi-mă! E vina mea...

— Nu învinuiesc pe nimeni! răspunse Phileas Fogg, cu tonul cel mai liniştit. Du-te!

Passepartout părăsi camera şi se duse s-o caute pe tânăra doamnă, căreia îi aduse la cunoştinţă intenţiile stăpânului său.

— Doamnă, adăugă el, singur nu pot face nimic, nimic! N-am nici o înrâurire asupra gândurilor stăpânului meu. Dumneavoastră, poate...

— Ce înrâurire aş putea să am eu? răspunse Mrs. Auda. Mr. Fogg nu suferă nici una! A înţeles el vreodată că recunoştinţa mea pentru el este fără margini? A citit vreodată în inima mea?... Dragul meu, n-ar trebui să-l părăseşti nici o clipă. Spui că doreşte să mă vadă astă seară?

— Da, doamnă. Desigur vrea să discute despre situaţia dumneavoastră în Anglia.

— Să aşteptăm! răspunse tânăra femeie, căzând pe gânduri.

Astfel în duminica aceea, casa de pe Saville-row rămase ca şi cum ar fi fost pustie; pentru prima oară de când locuia aici, Phileas Fogg nu ieşi să se ducă la club când sunară orele unsprezece şi jumătate în turnul Parlamentului.

Şi de ce s-ar fi dus? Colegii săi nu-l mai aşteptau. Deoarece în ajun, acea dată fatală de sâmbătă 21 decembrie, la ora opt şi patruzeci şi cinci de minute seara, Phileas Fogg nu apăruse în salonul Reform-Club-ului, rămăşagul era pierdut. Nici măcar nu mai trebuia să se ducă la bancher ca să ridice suma pusă în joc. Adversarii săi aveau în mână un cec semnat de el – şi era nevoie numai de o simplă înştiinţare, ca fraţii Baring să treacă la contul lor cele douăzeci de mii de lire.

Mr. Fogg n-avea deci de ce să iasă – şi nu ieşi. El rămase în camera sa ca să-şi pună rânduială în lucruri şi-n hârtii. Passepartout urca şi cobora neîncetat scările casei; orele treceau încet pentru el. Adesea bietul băiat zăbovea la uşa stăpânului său şi trăgea cu urechea înăuntru, convins că nu săvârşeşte cea mai mică indiscreţie; se uita pe gaura cheii, încredinţat că are acest drept, îi era teamă că în orice clipă se putea întâmpla vreo nenorocire. Uneori îşi amintea de Fix; acum gândurile lui cu privire la detectiv se schimbaseră cu desăvârşire; el nu-i mai purta pică inspectorului de poliţie. Fix se înşelase, ca toată lumea, cu privire la Phileas Fogg, şi, urmărindu-l, arestându-l, nu-şi făcuse decât datoria, în vreme ce el, Passepartout... Acest gând îl copleşea, făcându-l să se socotească ultimul dintre nemernici.

În sfârşit, când bietul băiat se simţea prea nenorocit singur, bătea la uşa doamnei Auda, intra în camera ei, se aşeza într-un colţ fără să spună un cuvânt, şi privea la tânăra femeie, mereu îngândurată.

Către ora şapte şi jumătate seara, Mr. Fogg îl chemă şi îi porunci să întrebe pe Mrs. Auda dacă poate să-l primească; după câteva clipe, tânăra doamnă şi stăpânul casei erau singuri în cameră.

Gentlemanul luă un scaun şi se aşeză lângă sobă, în faţa doamnei Auda. Pe chipul lui nu se citea nici o emoţie. Fogg, care se întorsese, semăna întocmai cu Fogg care plecase: aceeaşi linişte, aceeaşi nepăsare.

El rămase tăcut timp de cinci minute, apoi, ridicând ochii spre Mrs. Auda, zise:

— Doamnă, mă veţi ierta oare că v-am adus în Anglia?

— Eu, domnule Fogg?! murmură ea, abia stăpânindu-şi bătăile inimii.

— Daţi-mi voie să termin, reluă Mr. Fogg. Gând m-am gândit să vă duc departe de acele locuri, aşa de primejdioase pentru dumneavoastră, eram bogat şi socoteam să vă pun la dispoziţie o parte din averea mea. Existenţa dumneavoastră ar fi fost fericită şi nestânjenită de nimic. Acum, sunt ruinat.

— Ştiu, domnule Fogg! răspunse tânăra femeie. Dar vă întreb şi eu, la rândul meu: mă veţi ierta că v-am urmat, şi cine ştie? – poate că, făcându-vă să întârziaţi, am contribuit la ruina dumneavoastră?

— Doamnă, nu puteaţi rămâne în India; viaţa dumneavoastră nu era în siguranţă decât dacă vă îndepărtaţi destul, pentru ca fanaticii aceia să nu vă mai poată găsi.

— Deci, domnule Fogg, nu vă era de ajuns că m-aţi scăpat de la o moarte îngrozitoare! Vă socoteaţi dator să-mi asiguraţi şi o situaţie?

— Da, doamnă, răspunse gentlemanul, numai că întâmplările s-au întors împotriva mea. Totuşi, îngăduiţi-mi ca puţinul care îmi rămâne să-l pun la dispoziţia dumneavoastră.

— Dar dumneavoastră, ce veţi face, domnule Fogg? întrebă Mrs. Auda.

— Eu, doamnă, răspunse cu răceală gentlemanul, n-am nevoie de nimic.

— Dar cum priviţi dumneavoastră soarta care vă aşteaptă?

— Aşa cum trebuie! răspunse Mr. Fogg.

— În orice caz, reluă Mrs. Auda, un om ca dumneavoastră nu poate ajunge în mizerie. Prietenii dumneavoastră...

— N-am nici un prieten, doamnă.

— Rudele dumneavoastră...

— Nu mai am rude.

— Atunci, vă plâng, domnule Fogg, căci singurătatea este un lucru trist. Cum? Să n-aveţi nici o inimă căreia să-i împărtăşiţi durerile dumneavoastră?! Se spune totuşi că în doi chiar şi mizeria se îndură mai uşor!

— Se spune, doamnă.

Mrs. Auda se ridică şi-i întinse mâna bărbatului din faţa sa.

— Domnule Fogg, vreţi să aveţi în mine o rudă şi o prietenă? Vreţi să fiu soţia dumneavoastră?

La aceste cuvinte, Mr. Fogg se ridică şi el. În ochii săi se vedea parcă o sclipire neobişnuită, buzele parcă îi tremurau. Mrs. Auda îl privea. Sinceritatea, hotărârea şi blândeţea acestei încântătoare priviri, privirea unei femei nobile care îndrăzneşte orice pentru a-l salva pe cel căruia îi datorează totul, la început îl miră, pe urmă îi pătrunse în suflet. El închise ochii o clipă, parcă pentru a se feri ca privirea ei să pătrundă mai departe... Apoi îi deschise şi rosti, simplu:

— Te iubesc! Da, pe tot ce e mai sfânt pe lume, te iubesc şi sunt cu totul al dumitale!

— Ah!... exclamă Mrs. Auda, ducându-şi mâna la inimă.

Gentlemanul îl sună pe Passepartout, care veni numaidecât. Mr. Fogg ţinea încă mâna doamnei Auda. Credinciosul servitor înţelese ce se întâmplase şi pe faţa lui largă se ivi o strălucire ca a soarelui tropical ajuns la zenit.

Mr. Fogg îl întrebă dacă n-ar fi prea târziu să se ducă la reverendul Samuel Wilson.

Passepartout zâmbi cu cel mai frumos zâmbet al lui.

— Niciodată nu-i prea târziu, domnule!

Nu era decât ora opt fără cinci.

— Să fie pe mâine, luni? întrebă înainte de a ieşi.

— Pe mâine, luni? întrebă la rândul său Mr. Fogg, privind-o pe tânăra femeie.

— Pe mâine luni! încuviinţă Mrs. Auda.

Passepartout ieşi în goană, fără să aştepte repetarea acestei porunci.

Capitolul XXXVI
ÎN CARE PHILEAS FOGG ESTE DIN NOU FOARTE COTAT LA BURSĂ

Este timpul să arătăm ce schimbare se produsese în opinia publică din Regatul Unit, când se aflase despre arestarea adevăratului hoţ de la Bancă, un oarecare James Strand, fapt petrecut în ziua de 17 decembrie, la Edinburgh.

Trei zile mai înainte, Phileas Fogg era un criminal urmărit cu înverşunare de poliţie; acum devenise cel mai cinstit gentleman, care săvârşea în mod matematic ciudata lui călătorie în jurul lumii.

Ce urmări, ce tărăboi în ziare! Toţi cei care pariaseră, pentru sau contra, şi uitaseră de mult întâmplarea, se trezeau ca prin farmec. Vechile tranzacţii îşi recăpătau valabilitatea, vechile angajamente se reînnoiau, şi pariuri noi începeau să se încheie, cu mai multă furie. Numele lui Phileas Fogg era din nou cotat la bursa londoneză.

Cei cinci colegi ai gentlemanului, de la Reform-Club, încercară în aceste trei zile oarecare îngrijorare. Phileas Fogg, pe care-l uitaseră, apărea din nou în ochii lor! Unde se afla el acum? La 17 decembrie, când fusese arestat James Strand, se împlineau şaptezeci şi şase de zile de la plecarea lui Phileas Fogg, şi până acum nu venise nici o veste de la el! Murise? Renunţase la luptă sau îşi continua drumul, după itinerariul convenit – şi sâmbătă 21 decembrie, la ora opt şi patruzeci şi cinci de minute seara avea să apară, ca zeul exactităţii, în pragul marelui salon al Reform-Club-ului?

Să nu mai descriem îngrijorarea în care trăiră timp de trei zile aceşti membri ai societăţii engleze. Se trimiseră telegrame în America, în Asia, pretutindeni, cerându-se veşti despre Phileas Fogg. Fură puşi oameni care să observe dimineaţa şi seara casa din Saville-row... Nimic! Poliţia la rândul ei nu mai ştia ce se întâmplase cu detectivul Fix, care se aruncase în chip aşa de nefericit pe o urmă greşită. Dar toate acestea nu împiedicară ca pariurile să reînceapă, pe o scară mai largă. Phileas Fogg, ca un cal de curse, trebuia să apară la ultima turnantă a pistei. Nu mai era cotat cu o sută la unu, ci cu douăzeci, cu zece, cu şase, cu cinci, iar bătrânul paralitic, lordul Albermale, îl lua chiar la egalitate.

Aşa se face că sâmbătă seara, pe Pall-Mall şi pe străzile vecine, se adunase o mare mulţime de oameni. Ai fi zis că era o uriaşă gloată de samsari, stabiliţi în preajma Reform-Club-ului. Vehiculele nu mai puteau să circule. Oamenii discutau, se certau, se striga cursul „Phileas Fogg", ca al acţiunilor engleze. Cu greu izbuteau poliţiştii să ţină în frâu mulţimea; pe măsură ce se apropia ora la care trebuia să sosească eroul zilei, tulburarea lua proporţii tot mai mari, nebănuite.

În seara aceea, la ora opt, cei cinci colegi ai gentlemanului se adunaseră în marele salon al Reform-Clubului. Erau, după cum vă reamintiţi, bancherii John Sullivan şi Samuel Fallentin, inginerul Andrew Stuart, apoi Gauthier Ralph, viceguvernatorul Băncii Angliei, şi fabricantul de bere Thomas Flanagan; toţi aceştia aşteptau neliniştiţi. În clipa când ceasul din salon arăta ora opt şi douăzeci şi cinci, Andrew Stuart se ridică şi spuse:

— Domnilor, după douăzeci de minute, termenul hotărât între Mr. Phileas Fogg şi noi va fi împlinit!

— La ce oră a sosit ultimul tren de la Liverpool? întrebă Thomas Flanagan.

— La ora şapte şi douăzeci şi trei, răspunse Gauthier Ralph, iar trenul următor nu soseşte decât la douăsprezece şi zece.

— Ei bine, domnilor, reluă Andrew Stuart, dacă Phileas Fogg ar fi sosit cu trenul de şapte şi douăzeci şi trei, acum s-ar afla aici. Deci putem socoti rămăşagul câştigat!

— Să aşteptăm, să nu luăm hotărâri pripite! răspunse Samuel Fallentin. După cum ştiţi, colegul nostru este un om nespus de ciudat. Punctualitatea lui în tot ce face este prea bine cunoscută. El nu soseşte niciodată nici prea târziu, nici prea devreme, şi eu, unul, nu m-aş mira de loc dacă ar apărea aici în ultimul minut.

— Ba eu, bombăni Andrew Stuart, care era, ca întotdeauna, foarte nervos, chiar dacă l-aş vedea, n-aş crede.

— Într-adevăr, îl susţinu Thomas Flanagan, planul lui Phileas Fogg era smintit. Oricare ar fi punctualitatea lui, el nu putea să înlăture întârzierile inevitabile – şi ar fi fost de ajuns o întârziere de numai două sau trei zile, spre a da peste cap întreg planul călătoriei.

— De altfel, ţineţi seama, adăugă John Sullivan, că n-am primit nici o veste de la colegul nostru, deşi firele telegrafice nu lipseau în drumul lui.

— A pierdut, domnilor! reluă Andrew Stuart. De o sută de ori a pierdut! Nu uitaţi că

pachebotul *China,* singurul vapor pe care ar fi putut să-l ia de la New York spre a sosi la timp, a intrat ieri în portul Liverpool. Or, iată lista călătorilor, publicată de Shipping-Gazette; numele lui Phileas Fogg nu figurează printre ei. În cazul cel mai bun pentru el, colegul nostru se află abia în America! Socotesc că întârzierea lui va fi de cel puţin douăzeci de zile peste data convenită. A pierdut, domnilor – şi bătrânul lord Albermale a pierdut de asemenea cele cinci mii de lire ale sale!

— Este limpede! încuviinţă Gauthier Ralph. Mâine n-avem decât să prezentăm fraţilor Baring cecul lui Phileas Fogg.

În acea clipă, ceasornicul din salon arăta ora opt şi patruzeci.

— Încă cinci minute! observă Andrew Stuart.

Cei cinci colegi se priviră. E de bănuit că inimile lor băteau acum ceva mai repede, căci, oricum, chiar pentru nişte jucători încercaţi, partida era serioasă. Dar nici unul din ei n-ar fi vrut să se vadă ceva; de aceea, la propunerea lui Samuel Fallentin, se aşezară cu toţii, în aparenţă nepăsători, în jurul unei mese de joc.

— N-aş renunţa la partea mea din rămăşag chiar dacă în loc de patru mii de lire mi s-ar oferi trei mii nouă sute nouăzeci şi nouă! zise Andrew Stuart, aşezându-se.

În clipa aceea, ceasornicul arăta ora opt şi patruzeci şi două de minute.

Jucătorii luaseră cărţile, dar, în fiecare clipă, întorceau ochii spre ceas. Oricare ar fi fost siguranţa lor, se poate spune că niciodată nu li se păruseră minutele mai lungi!

— Ora opt şi patruzeci şi trei! observă Thomas Flanagan, tăind cărţile prezentate de Gauthier Ralph.

O clipă se făcu tăcere. În marele salon al clubului domnea o linişte apăsătoare. Dar afară se auzea vuietul mulţimii, peste care uneori răzbea câte un strigăt. Limba pendulei bătea secundele cu o regularitate matematică. Fiecare jucător putea număra ţăcănitul acestor diviziuni sexagesimale care îi lovea urechea.

— Ora opt şi patruzeci şi patru! zise John Sullivan, neputând să-şi stăpânească tulburarea glasului.

Numai un minut – şi rămăşagul era câştigat! Gentlemenii încetaseră jocul şi lăsaseră cărţile pe masă.

Numărau secundele!

La a patruzecea secundă, nimic – nimic la a cincizecea!...

La a cincizecea şi cincea, afară izbucni ceva ca un tunet, se auziră aplauze, urale, ba chiar şi înjurături, care se pierdură într-un singur vuiet.

Jucătorii se ridicară.

La a cincizeci şi şaptea secundă, uşa salonului se deschise – şi... pendula nu bătuse încă a şaizecea secundă, când Phileas Fogg se ivi în prag, urmat de o mulţime în delir, care dăduse năvală în club.

Gentlemanul nostru făcu un pas înainte şi zise simplu, cu glasul lui netulburat de nimic:

— Iată-mă, domnilor, am sosit!

Capitolul XXXVII
ÎN CARE SE DOVEDEŞTE CĂ, FĂCÂND OCOLUL PĂMÂNTULUI, PHILEAS FOGG N-A CÂŞTIGAT ALTCEVA DECÂT FERICIREA

Da! Phileas Fogg şi nu altul!

Ne amintim că la ora opt şi cinci seara, aproape douăzeci şi cinci de ore după sosirea călătorilor la Londra, Passepartout fusese însărcinat de stăpânul său să vestească pe reverendul Samuel Wilson despre o anumită căsătorie care trebuia să se oficieze chiar a doua zi.

Passepartout plecase, deci, încântat. El se îndreptă repede spre locuinţa reverendului Samuel Wilson, care însă nu era acasă. Fireşte, flăcăul aşteptă, şi aşteptă cel puţin douăzeci de minute. Pe scurt, când ieşi din casa preotului, ora era opt şi treizeci şi cinci. Dar în ce stare ieşi! Fără pălărie, cu părul răvăşit, alergând, alergând cum nu fusese văzut niciodată un om alergând, dând peste trecători, măturând ca o trombă trotuarele!

În trei minute era înapoi în casa de pe Saville-row, şi se prăbuşea, gâfâind, în camera stăpânului său, fără să poată scoate un cuvânt.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă Mr. Fogg.

— Stăpâne! bolborosi Passepartout. Căsătoria... nu se poate...

— Ce spui?

— Nu se poate... mâine.

— De ce?

— Pentru că mâine... este duminică!

— Luni! răspunse Mr. Fogg.

— Nu!... Azi... e sâmbătă.

— Sâmbătă? Imposibil!

— Ba da, ba da, ba da, ba da! strigă Passepartout. V-aţi înşelat cu o zi! Am sosit cu douăzeci şi patru de ore mai devreme... Dar acum nu mai aveam decât zece minute!...

Spunând acestea, credinciosul servitor se ridică de jos, îl apucă pe stăpânul său de guler şi-l trase cu o putere căreia nu te puteai împotrivi.

Phileas Fogg, luat astfel pe sus, ieşi din cameră fără să aibă timp de gândire, ieşi din casă, sări într-un cab, făgădui o sută de lire vizitiului dacă mâna repede – şi după ce strivi doi câini şi răsturnă cinci trăsuri în calea sa, sosi la Reform-Glub.

Când intră în salonul cel mare, pendula arăta, după cum ştim, ora opt şi patruzeci şi cinci...

Phileas Fogg făcuse ocolul Pământului în optzeci de zile!...

Phileas Fogg câştigase rămăşagul de douăzeci de mii de lire sterline!

Şi acum, să vedem cum putuse un om aşa de exact, aşa de meticulos, să săvârşească o eroare de o zi? Cum de credea el, în seara când coborâse din tren la Londra, că e sâmbătă, 21 decembrie, când nu era decât vineri, 20 decembrie, abia a şaptezeci şi noua zi de la plecarea sa?

Iată cauza acestei greşeli; ea e foarte simplă:

Phileas Fogg câştigase, fără să bănuiască, o zi în programul său, şi asta numai fiindcă făcuse ocolul Pământului mergând către *est;* dacă, dimpotrivă, ar fi mers în sens invers, adică spre *vest,* ar fi pierdut o zi.

Într-adevăr, călătorind spre est, Phileas Fogg mergea în întâmpinarea soarelui, şi astfel zilele scădeau pentru el cu patru minute la fiecare grad de longitudine străbătut. Or, cum circomferinţa Pământului numără trei sute şaizeci de grade, e de ajuns să înmulţim aceste trei sute şaizeci de grade cu patru minute, ca să obţinem matematic douăzeci şi patru de ore – adică acea zi câştigată fără ştiinţă. Cu alte cuvinte, în timp ce Phileas Fogg, mergând spre est, văzuse soarele trecând la meridian de *optzeci de ori,* colegii săi de la Londra nu-l văzuseră decât de *şaptezeci şi nouă* de ori. Aşa se explică de ce, în ziua aceea, care era sâmbătă şi nu duminică, cum credea Mr. Fogg, ei îl aşteptau în salonul Reform-Club-ului.

Faimosul ceasornic al lui Passepartout, care păstrase tot timpul ora Londrei, ar fi putut să înregistreze această diferenţă, dacă ar fi arătat nu numai minutele şi orele, ci şi zilele!

Phileas Fogg câştigase deci cele douăzeci de mii de lire. Dar cum pe drum cheltuise aproape nouăsprezece mii, rezultatul bănesc era neînsemnat. Numai că, aşa cum s-a mai spus, în acest rămăşag, ciudatul gentleman nu urmărise averea, ci numai lupta. De altfel, chiar cele o mie de lire rămase, el le împărţi între cinstitul Passepartout şi nenorocitul Fix, pe care era incapabil să-l urască. Numai că, pentru corectitudinea socotelilor, el reţinu servitorului său costul celor o mie nouă sute douăzeci de ore de gaz consumat din vina acestuia.

În aceeaşi seară, Mr. Fogg, tot aşa de netulburat, tot aşa de flegmatic cum îi era firea, o întrebă pe Mrs. Auda:

— Doamnă, acum vă mai convine căsătoria?

— Domnule Fogg, răspunse Mrs. Auda, ar trebui să vă pun eu această întrebare. Eraţi ruinat, iată-vă bogat...

— Iertaţi-mă, doamnă, averea mea vă aparţine. Dacă nu v-aţi fi gândit la căsătorie, servitorul meu nu s-ar fi dus la reverendul Samuel Wilson, eu n-aş fi aflat de greşeala mea, şi...

— Iubite domnule Fogg!... exclamă tânăra femeie.

— Scumpă Auda!... răspunse gentlemanul.

Se înţelege că slujba căsătoriei nu se putu face decât după patruzeci şi opt de ore, şi că Passepartout, mândru nevoie mare, strălucind de fericire, fu martorul tinerei femei. Oare nu merita această cinste el, care o salvase de la moarte?

Numai că a doua zi, în zori, flăcăul bătea grăbit la uşa stăpânului său.

Uşa se deschise şi gentlemanul se arătă, liniştit ca în-totdeauna.

— Ce este, Passepartout?

— Ce să fie, domnule? Am aflat chiar adineauri...

— Ce?

— Că puteam face ocolul Pământului numai în şaptezeci şi opt de zile.

— Fără îndoială! răspunse Mr. Fogg. Dacă nu traversam India. Dar dacă nu traversam India n-aş fi salvat pe Mrs. Auda, ea n-ar fi soţia mea, şi...

Şi Mr. Fogg închise liniştit uşa.

Aşadar Phileas Fogg câştigase rămăşagul. El făcuse ocolul Pământului în optzeci de zile! Pentru asta folosise toate mijloacele de transport existente, pacheboturi, trenuri, trăsuri, iahturi, vase de comerţ, sănii, elefanţi... Ciudatul gentleman avusese prilejul să-şi arate minunatele sale calităţi, sângele rece şi punctualitatea. Dar mai departe? Ce câştigase de pe urma acestei călătorii? Ce adusese cu el?

S-ar putea spune că nimic. Nimic? Fie! dacă nimic se poate numi o femeie minunată care – oricât ar părea de curios – făcu din el cel mai fericit dintre oameni!

Păi dacă-i aşa, cine n-ar face ocolul Pământului chiar pentru mai puţin?...

JULES VERNE

1. O CĂLĂTORIE SPRE CENTRUL PĂMÎNTULUI
2. OCOLUL PĂMÎNTULUI ÎN OPTZECI DE ZILE
3. CINCI SĂPTĂMÎNI ÎN BALON
4. STEAUA SUDULUI
5. CĂPITANUL HATTERAS
6. ŞCOALA ROBINSONILOR. RAZA VERDE
7. DOCTORUL OX
8. DOI ANI DE VACANTĂ
9. UN BILET DE LOTERIE. FARUL DE LA CAPĂTUL LUMII
10. UIMITOAREA AVENTURĂ A MISIUNII BARSAC
11. CELE 500 MILIOANE ALE BEGUMEI. ŞARPELE DE MARE
12. VULCANUL DE AUR
13. 20 000 DE LEGHE SUB MĂRI
14. DE LA PĂMÎNT LA LUNĂ. ÎN JURUL LUMII
15. UIMITOARELE PERIPEŢII ALE JUPÎNULUI ANTIFER
16. INSULA CU ELICE
17. BURSE DE CĂLĂTORIE
18. CASA CU ABURI
19. INDIILE NEGRE. GOANA DUPĂ METEOR
20. INSULA MISTERIOASĂ (vol. I)
21. INSULA MISTERIOASĂ (vol. II)
22. MINUNATUL ORINOCO
23. CASTELUL DIN CARPAŢI. ÎNTÎMPLĂRI NEOBIŞNUITE
24. ŢINUTUL BLĂNURILOR (vol. I)
25. ŢINUTUL BLĂNURILOR (vol. II)
26. CĂPITAN LA CINCISPREZECE ANI
27. 800 LEGHE PE AMAZON
28. COPIII CĂPITANULUI GRANT (vol. I)
29. COPIII CĂPITANULUI GRANT (vol. II)
30. TESTAMENTUL UNUI EXCENTRIC
31. ROBUR CUCERITORUL. STĂPÎNUL LUMII
32. CLOVIS DARDENTOR. SECRETUL LUI WILHELM STORITZ
33. AGENJIA THOMPSON
34. HECTOR SERVADAC
35. UN ORAŞ PLUTITOR. SPĂRGĂTORII BLOCADEI. INVAZIA MĂRII
36. PILOTUL DE PE DUNĂRE
37. SATUL AERIAN. ÎNCHIPUIRILE LUI JEAN MARIE CABIDOULIN
38. PRICHINDEL
39. CESAR CASCABEL
40. CLAUDIUS BOMBARNAC. KERABAN ÎNCĂPĂŢÎNATUL

EDITURA ION CREANGĂ

[1] Esquire - titlu de politeţe folosit în Anglia, atribuit oricărui om de cultură şi cu rang social.

[2] Aluzie la infirmitatea lui Byron, care se ştie că era şchiop.

[3] Plantă originară din Tibet, ale cărei tulpini sunt întrebuinţate la prepararea dulciurilor.

[4] Rămăşag la curse (în limba engleză în text).

[5] Ferdinand de Lesseps, inginer şi diplomat francez, constructorul canalului Suez (1859-1869).

[6] Stephenson - inventatorul locomotivei cu aburi.

[7] Sipahi - soldaţi băştinaşi din armata britanică a Indiilor.

[8] Salarizarea funcţionarilor civili este şi mai bună. Simpli asistenţi, primul grad ierarhic, au 12.000 franci; judecătorii, 60.000 fr.; preşedinţii de curte, 250.000 fr.; guvernatorii, 300.000 fr. iar guvernatorul general, peste 600.000 fr. (n.a.)

[9] Pe vremea aceea domnea regina Victoria (1819-1901).

[10] A trece profitând (în limba latină în text).

[11] În sinea lui (în limba italiană în text).

[12] Djaggernat - oraş aflat pe ţărmul Golfului Bengal, cel mai important centru religios din India.

[13] Greement - ansamblul catargelor, vergilor, cablurilor şi celorlalte accesorii care susţin velatura unei corăbii.

[14] Vânt strâns - vântul care bate dintr-o direcţie mai mult sau mai puţin apropiată de direcţia vasului (în jurul a 45°) şi este deci cel mai neprielnic.

[15] Lampă de ruliu - lampă suspendată pe articulaţii speciale şi prevăzută cu greutăţi la bază, ca să-şi păstreze poziţia verticală când vasul se balansează.

[16] Săgeată - velă care pe vânt moderat se ridică în vârful catargelor, deasupra celorlalte vele.

[17] Felinare de poziţie - un felinar roşu şi unul verde, care se pun noaptea: primul în bordul stâng (babord) al vasului, celălalt în bordul drept (tribord), pentru ca vasele celelalte, întâlnite în drum, să i stabilească direcţia de mers şi să evite astfel ciocnirile.

[18] A lua o terţarolă - a micşora vela, strângând o parte din ea pe ghiu, adică pe vergeaua care o susţine la bază.

[19] Scotă - parâmă cu care se stabileşte orientarea velei faţă de direcţia vântului.

[20] Tangon - un fel de baston lung, care se întinde uneori în afara bordului, pentru a susţine o velă sub un unghi mai convenabil.

[21] Cart - măsură unghiulară, folosită odinioară de marinari, echivalând cu aproximativ 11 grade.

[22] A amara - a lega, a fixa încărcătura şi obiectele mobile de pe punte şi din interiorul unui vas.

[23] Tokio.

[24] Aici şi acum (în limba latină în text).

[25] Great attraction - mare atracţie (în limba engleză în text).

[26] Fonetic, „poings d'Angleterre” (pumnii Angliei) se poate confunda cu „points d'Angleterre” (broderie englezească), în cazul de faţă cu sens figurat de „lucrătură”, „urzeală”.